

Šlabikár

LIPKA®


pre 1. ročník základných škôl (inovovaný)

1. časť

METODICKÉ KOMENTÁRE

Autorky ©

Mgr. Janka Striežovská
PaedDr. Vlasta Pliešovská
Mgr. Miroslav Belic
Michal Bednár
Jana Belašičová

Projektová manažérka

Mgr. Iveta Krátka

Šéfredaktor

Mgr. Walter Hirschner

Zodpovedná redaktorky

PaedDr. Janette Fabianová
Mgr. Katarína Zraková
Mgr. Libuša Hošťáková

Vydalo ©

Vydavateľstvo AITEC, Bratislava
ISBN 978-80-8146-266-5

Všetky práva vyhradené.

Toto dielo ani žiadnu jeho časť nemožno reprodukovať bez súhlasu majiteľa práv.

Vydavateľstvo AITEC venuje maximálnu pozornosť procesu prípravy svojich titulov od prvého rukopisu až po tlač. Napriek tomu sa môžu nájsť nedostatky, o ktorých sa od vás radi dozvieme.

Vaše pripomienky nám píšete na adresu redakcia@aitec.sk.

Dielo neprešlo jazykovou úpravou.

V diele sú použité ukážky zo série ŠLABIKÁR LIPKA®.



Koncepcia a štruktúra série pracovných učebníc *Šlabikára LIPKA (1. a 2. časť)*, *Čítanky ku Šlabikáru LIPKA*, sady *Písaniek 1 – 6* a *Pracovného zošita ku Šlabikáru LIPKA*

Séria učebných a pracovných materiálov *Šlabikár LIPKA* predstavuje komplexný a pedagogicky premyslený systém na rozvoj čitateľskej gramotnosti a elementárnych jazykových kompetencií žiakov v 1. ročníku základnej školy. Vznikla ako **odpoveď na potrebu integrovaného, zážitkového a vývinovo primeraného prístupu k osvojovaniu si čítania a písania v súlade so Štátnym vzdelávacím programom pre 1. cyklus základného vzdelávania (ŠVP 2025)**.

Koncepcia vychádza z princípu, že **jazyk je pre dieťa nástrojom myslenia, komunikácie, porozumenia a identity**, a preto ho má spoznávať nielen ako systém pravidiel, ale aj ako živý nástroj na vyjadrenie seba, vytváranie vzťahov a porozumenie svetu. Celá séria učebníc preto kladie dôraz na **jazyk v akcii, v kontexte a v rôznych funkciách**.

1. *Šlabikár LIPKA – 1. a 2. časť*

Tvorí základný pilier jazykového vzdelávania v 1. ročníku. Je rozdelený do dvoch častí, ktoré postupne sprevádzajú žiaka procesom **osvojovania hlások, písmen, slabík, slov a viet až po čítanie súvislých textov s porozumením**.

Metodická štruktúra jednotlivých strán je jednotná a premyslená:

- **Motivačný text alebo báseň:** slúži ako úvod do novej hlásky/písmena, obsahuje cieľovú hlásku vo frekventovanom výskyte, rytmizovaný alebo príbehový prvok aktivizuje záujem žiakov.
- **Zavádzanie grafém:** tlačenej a písanej forma veľkého a malého písmena je vizuálne prehľadná, prepojená s nápovedným obrázkom a fonematickým cvičením.
- **Trenažér na čítanie:** systematicky precvičuje slabiky a slová s novým písmenom, pripravuje žiaka na čítanie viet.
- **Krátky text:** slúži na rozvoj plynulosti, porozumenia a komunikačných zručností.
- **Doplňujúce úlohy:** zahŕňajú rôzne formy činností – spájanie, triedenie, doplňovanie, dramatizáciu, ilustráciu, prácu s významom slov, orientáciu v texte.

Všetky činnosti sú tvorené tak, aby zodpovedali **zásadám vývinovej primeranosti, jazykového nadväzovania a prepojenia s reálnym detským svetom**.

2. *Čítanka ku Šlabikáru LIPKA*

Nadväzuje na osvojené písmená a slúži na ďalšie rozvíjanie **porozumenia čítanému textu, interpretačných zručností, slovnej zásoby, vyjadrovacích schopností a hodnotovej orientácie žiakov**.

Texty v čítanke sú:

- tematicky rôznorodé (rodina, príroda, sviatky, priatelia, zážitky),
- žánrovo pestré (rozprávky, príbehy, básne, hádanky, dialógy),
- podporené premyslenými otázkami, výzvami na rozhovor, dramatizáciu či ilustráciu.

Didakticky sú rozdelené do tematických celkov a **zámerne spájajú jazykovú zložku s emocionálnym, etickým, poznávacím a tvorivým rozvojom žiaka**. Čítanka významne

napĺňa cieľ rozvoja čitateľskej gramotnosti v jej širšom význame podľa ŠVP 2025.

3. Sada zošitov Písanie 1 – 6

Písanky sú koncipované ako **nástroj rozvoja grafomotorických zručností, osvojovania písaných písmen, tvorby slov, viet a jednoduchých textov**, pričom rešpektujú individuálne tempo žiaka.

Ich štruktúra zahŕňa:

- grafomotorické rozcvičky (prípravná fáza),
- nácvik jednotlivých písmen (abecedne i podľa výučby),
- prepájanie písmen do slabík a slov,
- samostatné písanie slov, viet a krátkych textov,
- ilustračné a tvorivé úlohy na posilnenie porozumenia a prepojenia s obsahom.

Písanky systematicky rozvíjajú **koordináciu oko – ruka – sluch – reč**, čím podporujú nielen písanie, ale aj čítanie, a zároveň dávajú priestor na posilnenie vizuálno-priestorovej orientácie.

4. Pracovný zošit ku Šlabikáru LIPKA

Doplňuje šlabikár o množstvo zábavných, interaktívnych a aplikačných úloh, ktoré slúžia na **upevňovanie, opakovanie a aplikovanie jazykových poznatkov v rôznych formách**.

Úlohy v pracovnom zošite:

- vedú žiakov k samostatnosti a sebareflexii,
- posilňujú logické myslenie, triedenie a prepájanie informácií,
- sú motivačne ladené (hry, dopĺňovačky, vyfarbovanie, tvorenie viet, písanie príbehov podľa obrázkov).

Zošit je výborným nástrojom na **diferencovanú prácu** – umožňuje učiteľovi zadávať žiakom úlohy podľa ich úrovne a potrieb, a zároveň umožňuje žiakovi „uplatniť jazyk v kontexte“ ako nástroj vyjadrenia.

Záver

Celý súbor materiálov série LIPKA predstavuje **komplexný, vývinovo primeraný a metódami diferencovaný systém** rozvoja elementárnej gramotnosti. Umožňuje učiteľovi napĺňať požiadavky **ŠVP 2025** v oblasti **jazyk a komunikácia** a zároveň zohľadňovať individuálne potreby žiakov. Je koncipovaný tak, aby čítanie a písanie nebolo cieľom samým o sebe, ale **prostredníctvom jazyka rozvíjalo myslenie, sebavyjadrenie, spoluprácu a porozumenie svetu**.

Táto metodická príručka je navrhnutá ako podpora učiteľa v premyslenej výučbe a reflexii výučbového procesu – ako nástroj, ktorý prepája obsah učebníc s pedagogickou praxou, odbornými cieľmi a radosťou zo spoločného učenia sa.

Predstavenie postáv Adama a Zuzky (s. 1)

Návrh prípravy na vyučovaciu hodinu č. 1

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

pozdrav, predstavenie sa

Kľúčové výrazy učiva:

obálka učebnice, strana učebnice, obrázok (ilustrácia), značka (piktogram), číslo úlohy, meno žiaka

1. Didaktické ciele

- ✓ predstaviť sa rodným menom a priezviskom
- ✓ spoznať postavy, ktoré budú žiakov sprevádzať v učebnici
- ✓ oboznámiť sa s novými pojmi
- ✓ orientovať sa v učebnici
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strany

Titulná strana 1. časti ponúka žiakom možnosť napísať svoje meno, prípadne iným alternatívnym spôsobom (značkou, pečiatkou zvieratka a podobne) označiť svoju pracovnú učebnicu. Na tento účel slúži priestor s menovkou. Na strane je ilustrácia *Adama, Zuzky, ich rodičov a malej sestričky v kočiaku*. Ide o motivačné postavy, s ktorými sa budú žiaci priebežne stretávať v pracovnej učebnici. Je tu zobrazená aj motivačná postavička *včielka*, s ktorou sa budú žiaci stretávať počas celého školského roka.

3. Návrh didaktického postupu

Strana motivuje žiakov k práci s učebnicou. Žiaci sa navzájom predstavia a napíšu svoje meno do menovky. Učiteľ/-ka prečíta báseň *Adam a Zuzka* a predstaví rodinu na ilustrácii. Deti môžu rozprávať o svojej rodine, s kým prišli do školy a na čo sa tešia.

Odporúča sa naučiť žiakov určiť začiatok a koniec učebnice a listovať v nej. Na vnútornej strane obálky sú vysvetlené piktogramy, ktorých význam by mali žiaci hádať. Upozorníme ich aj na vyklápaciu stranu s obrázkami a písmenami, ktoré im pomôžu pri učení čítania a písania.

Báseň o včielke (*J. Belašičová*)

*Naša milá včielka Pelka nie je malá ani veľká.
Svoj košíček pevne zvierá, zrnká pelu stále zbiera.
Aj prvákom v šlabikári písmenká sa zbierať darí.
Pomáha im včielka Pelka ani malá, ani veľká.*

4. Didaktické hry

Ja sa volám...

Cieľ hry: Naučiť sa rodné mená svojich spolužiakov.

Postup: Žiaci si sadnú do kruhu. Postupne každý povie svoje meno i meno svojho spolužiaka/spolužiačky, ktorí sedia hneď vedľa neho vpravo i vľavo.

Prvý žiak povie: *Ja sa volám (napr. Petrik). Ako sa voláš ty?* S otázkou sa obráti na spolužiačku/spolužiaka po svojej pravej ruke.

Tá/Ten odpovie: *Ja sa volám (napr. Katka). Ty sa voláš (napr. Petrik).* Pozerá sa na spolužiaka po svojej ľavej ruke, ktorý ju/ho oslovil.

A ako sa voláš ty? Znova sa obráti s otázkou na spolužiaka/spolužiačku po svojej pravej ruke. Takto sa postupne predstavia všetci žiaci.

Pavučina

Cieľ hry: Opakovať si rodné mená svojich spolužiakov. **Pomôcka:** klbko vlny

Postup: Žiaci si sadnú do kruhu. Prvý žiak dostane do ruky klbko vlny. Chytí jeho koniec a klbko hodí niektorému spolužiakovi alebo spolužiačke, pričom povie: *Ja sa volám (napr. Petrik) a hádzem klbko (napr. Katke).*

Katka chytí klbko vlny tak, aby jej kúsok vlny zostal v ruke. Klbko potom hodí inému spolužiakovi alebo spolužiačke. Povie svoje meno a meno toho, komu klbko hádže. Z vlny medzi žiakmi sa postupne vytvorí „pavučina“.

Oboznámenie sa s Písankou 1 (s. 1)

Návrh prípravy na vyučovaciu hodinu č. 1

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Kľúčové výrazy učiva

písanka, obálka písanky, strana písanky, obrázok (ilustrácia), značka (piktogram), meno žiaka

1. Didaktické ciele:

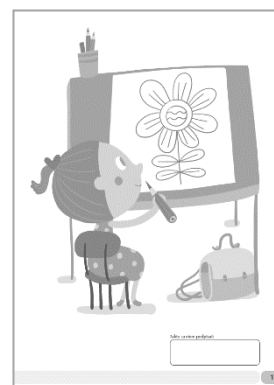
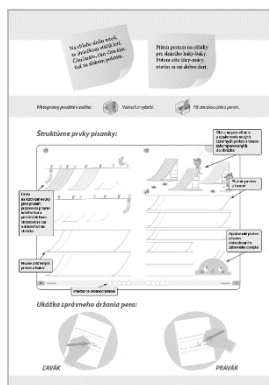
- ✓ oboznámiť sa s novými pojmami
- ✓ orientovať sa v písanke č. 1
- ✓ správne uchopiť písací nástroj
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strany

Obálka písanky slúži na lepšiu orientáciu a motiváciu žiakov.

Na vnútornej strane obálky sa nachádza:

- **Krátka motivačná báseň**, ktorú možno využiť ako rozvíčku ruky pred písaním.
- **Vysvetlenie dvoch piktogramov** označujú, ktorý písací prostriedok má žiak použiť. Pri piktograme s ceruzkou a perom určí vhodný nástroj učiteľ podľa aktuálnej potreby.
- **Opis štruktúrnych prvkov písanky**, ktoré sa systematicky opakujú pri nácviku jednotlivých častí písmen. Učiteľ/-ka sa tak už na začiatku zoznámí so systémom práce.



V dolnej časti obálky je znázornený **správny úchop pera a poloha písanky** pri písaní – osobitne pre pravákov a ľavákov.

Na **zadnej vnútornej strane obálky** je znázornené **správne sedenie pri písaní**, z pohľadu spredu aj z boku.

Na prvej strane písanky je ilustrácia dievčatka-prváčky, ktorá tematicky uvádza deti do školského prostredia.

Poznámka: Ak žiak ľavák píše „spôsobom zhora“ – horným spôsobom písania: písanka rovnakú polohu ako pri pravákoch. Spôsob písania ľavákov „zhora“ je podľa súčasných odborníkov (Vodička, 2008) akceptovateľný a nech sa snaží učiteľ akokoľvek, niektorých žiakov už nemôže precvičovať na dolný spôsob písania, lebo z materskej školy a rodiny už majú zaužívaný tento spôsob.

3. Návrh didaktického postupu

Úvodnú ilustráciu na strane 1 môžeme využiť na motivačný rozhovor a rozvinúť so žiakmi diskusiu o dievčatku, ktoré chodí do 1. triedy. Žiaci môžu túto prváčku pomenovať.

Diskutujeme o tom, čo môže mať uložené v aktovke. Žiaci pomenujú predmety, ktoré má prváčka na lavici, porovnávajú ich so svojimi pomôckami na písanie. Žiakom vysvetlíme, čo sa budú prostredníctvom práce v písanke učiť, čo budú na to potrebovať. Po motivačnom rozhovore prejdeme na samostatnú prácu žiakov. Žiaci obťahujú farbičkami alebo ceruzkou rovné a krivé čiary nakresleného kvetu (využívame medzi predmetové vzťahy s matematikou). Nakoniec si kvet vyfarbia. K ilustrácii môžu žiaci dokresliť predmety, ktoré sa nachádzajú v triede.

Škola (s. 2 – 3)

Návrh prípravy na vyučovaciu hodinu č. 2

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

pozdrav, predstavenie sa, veta

Kľúčové výrazy učiva:

rozprávanie, veta, grafické znázornenie vety

1. Didaktické ciele

- ✓ rozlíšiť v rozprávaní *vetu*
- ✓ povedať vetu podľa *grafického znázornenia*
- ✓ vedieť sa predstaviť spolužiakom
- ✓ počúvať s porozumením rozprávanie spolužiakov a učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ rozvíjať zrakové vnímanie detailov
- ✓ rozvíjať jemnú motoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je tematicky zameraná na prvý deň v škole a cestu žiakov do školy. Je to nové prostredie, s ktorým sa žiaci postupne oboznamujú. Rozprávajú o postavách na ilustrácii i o svojich vlastných zážitkoch. Pri riešení úloh odporúčame vždy upozorniť žiakov na použité piktogramy.

3. Návrh didaktického postupu

2/1

Žiak vie/dokáže:

- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu.*

Úloha nadväzuje na prácu s ilustráciou.

Žiaci si ilustráciu samostatne prezrú a pomenujú Zuzku, Adama a ich rodičov. Meno bábätka zatiaľ neurčujú – dozvedia sa ho pri písmene V (Eva).

Pri tvorení viet odporúčame, aby učiteľ/-ka zadal/-a vzorovú vetu. Pomôže to žiakom formulovať zmysluplné vety – **neodporúča sa začínať frázou „Na obrázku vidím...“**.

Učiteľ/-ka môže žiakom klásť pomocné otázky (napr. *Kam prichádzajú deti? Kto ich sprevádza?*). Treba upozorniť aj na detaily a súvislosti medzi postavami a prostredím – napr. výzdoba školy, lastovičky, lipa, oblečenie, výrazy tváří, správanie k hendikepovaným. Pri rozhovoroch o chlapcovi na vozíku treba postupovať citlivo.

Aktivitu možno obohatiť dramatizáciou – žiaci si rozdelia postavy a vytvoria jednoduchý rozhovor podľa situácie na obrázku.

2/2

Žiak vie/dokáže:

✓ *vyrozprávať príbeh na základe vlastnej skúsenosti alebo zážitku.*

Žiaci rozprávajú o svojom prvom dni v škole. Učiteľ/-ka ich v rozprávaní povzbudzuje a pomáha im otázkami. Úlohu možno spestriť porovnaním ilustrácie so skutočnou situáciou pred ich školou.

2/3

Žiak vie/dokáže:

✓ *povedať svoje meno – predstaviť sa spolužiakom.*

Žiaci si zopakujú predstavenie sa rodným menom i priezviskom.

Sebahodnotenie

Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom, že päť bielych plôšok v spodnej lište každej strany slúži na sebahodnotenie.

Sú znázornené ako dieliky včelieho plástu, čo nadväzuje na postavičku usilovnej včielky – motivačný prvok šlabikára.

Žiaci môžu hodnotiť svoju úspešnosť aj pocity z riešenia úloh a práce počas hodiny.

Odporúčaný spôsob:

- Dieliky včelieho plástu predstavujú body – čím lepšie sebahodnotenie, tým viac vyfarbených dielikov.

3/báseň Prvácka lipka

Žiak vie/dokáže:

✓ *vypočúť hovorený prejav a klásť otázky k jeho obsahu.*

Báseň pomocou premien stromu lipy v ročných obdobiach hovorí o tom, čo všetko sa naučia prváci počas školského roka. Učiteľ/-ka prečíta žiakom celú báseň. V riadenom rozhovore odporúčame čítať báseň po slohách a použiť aj tieto otázky a úlohy:

Môžeme vidieť strom lipy aj pri našej škole? Môžeš vidieť strom lipy cestou do školy?

Odporúčame prečítať druhú slohu básne.

V ktorom ročnom období padajú stromom listy? V ktorom ročnom období je začiatok školského roka? Kedy si prváci si sadajú prvýkrát do školských lavíc?

Povedz, čo bude robiť lipka z básne, keď budú prváci skladať z písmen prvé slová.

Odporúčame prečítať tretiu slohu básne.

Povedz, čo bude robiť lipka z básne, keď budú prváci písať všetky vety. Povedz, čo budú čítať prváci, keď lipka z básne privíta leto.

Podľa individuálnych podmienok v triede sa žiaci môžu naučiť báseň naspamäť.

Grafické znázornenie vety

Obrázok včielky znázorňuje nové učivo – vyvodenie pojmu *veta*. Učiteľ/-ka vysvetlí

žiakom, že ich rozprávanie je tvorené pomocou viet. Vetami vyjadria to, čo chcú povedať.

V prvej triede sa žiaci naučia vety čítať a písať. Kým však nepoznajú písmená, vetu budú mať znázornenú čiarou, v ktorej je vyznačený začiatok a koniec vety. Grafické znázornenie

vety je vyznačené v rámečku na žltom podklade. (**Žltým podkladom a včielkou je vyznačené nové učivo v celom šlabikári.**) Učiteľ/-ka žiakom vysvetlí, že modrý pásik v rukách včielky predstavuje čiaru – vetu. Napísaná čiara v rámečku je znázornená oznamovacia veta, ktorá má začiatok (malá kolmá čiara predstavujúca veľké písmeno na začiatku vety) a koniec (bodka za vetou). Grafické znázornenie vety odporúčame zakresliť na tabuľu tak, že učiteľ/-ka povie ľubovoľnú oznamovaciu vetu a pritom kresliť čiaru.



3/4

Žiak vie/dokáže:

✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu.*

Pred začiatkom riešenia úlohy odporúčame, aby si žiaci prezreli piktogramy pri zadaní a pokúsili sa určiť, čo budú robiť v úlohe. Po prečítaní zadania učiteľom žiaci pomenujú obrázky a individuálne ich zakrúžkujú. Pri tvorení viet o obrázkoch odporúčame využiť vzor vety uvedený pod obrázkami, ktorý prečíta učiteľ/-ka. Žiaci tvoria vety o obrázkoch, ktoré si zakrúžkovali.

3/5

Pred začiatkom riešenia úlohy odporúčame, aby si žiaci prezreli piktogramy pri zadaní a pokúsili sa určiť, čo budú robiť v úlohe.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky podľa toho, na čo sa v sebahodnotení majú zamerať. Odporúčame sa zamerať na pocity pri práci so šlabikárom.

4. Didaktické hry

Bystre očka

Cieľ hry: Precvičiť zrakové vnímanie detailov obrázka.

Postup: Žiaci majú pred sebou otvorený šlabikár na dvojstrane 2 – 3.

Učiteľ/-ka povie: *Bystre očka má ten, kto prvý nájde na obrázku, čo drží Zuzka v ruke.* Žiaci položia prst na časť obrázka, ktorú majú nájsť. Učiteľ/-ka tvorí podobné otázky a žiaci sledujú obrázok a hľadajú odpoveď.

Krivá čiara, vodorovná čiara (Písanie 1, s. 2 – 3)

Návrh prípravy na vyučovaciu hodinu č. 2

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

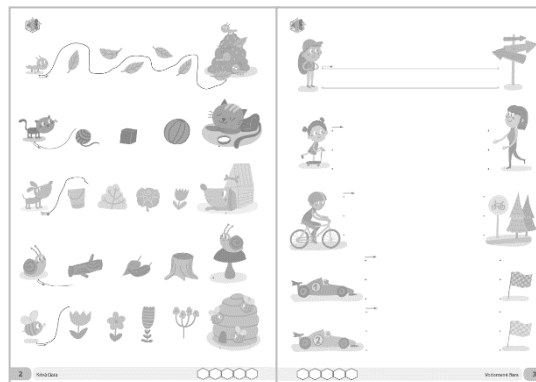
Elementárne písanie: prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:

krivá čiara

1. Didaktické ciele

- ✓ správne uchopiť písací nástroj
- ✓ písať podľa predlohy *krivú čiaru*
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ rozvíjať jemnú motoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



2. Charakteristika strán

Strana je zameraná na kreslenie krivých čiar. Motivačné obrázky pomáhajú žiakom zvládnuť správny smer a tvar písania tejto čiary. Ponúkajú tiež možnosť rozhovoru, čím pomáhajú rozvíjať komunikačné spôsobilosti žiakov.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 2

Žiaci píšu farbičkami podľa pokynov (farbu farbičiek si zvolia sami alebo to určí učiteľ/-ka). Predtým, ako žiaci začnú čiary obťahovať (kresliť) je potrebné ukázať správny smer písacieho pohybu na tabuli (zľava doprava). Pripomenieme žiakom, že píšu od bodky po bodku.

Pred samotným písaním je vhodné, aby si žiaci rozcvičili ruky a prsty prostredníctvom písania do „vzduchu“ pomocou riekanky. Odporúčame použiť riekanky, ktoré sú na obálkovej strane písanky. Obrázky zo strany možno využiť na úvodnú alebo priebežnú motiváciu. Žiaci môžu súčasne s písacím pohybom hovoriť, okolo ktorých obrázkov vedú *krivú čiaru*, napríklad: Mačiatko sa k svojej mamičke dostane okolo kľbka, kocky, lopty. Nakreslenú krivú čiaru môžu viackrát obťahovať.

Pri samotnom písaní dbáme na správne držanie ceruzky, správne sedenie a správnu polohu písanky (platí to i pri písaní na nasledujúcich stranách).

Sebahodnotenie

V dolnej časti strany sa nachádza sebahodnotiaci prvok – 5 buniek včelieho plástu určených na vyfarbenie. Spôsob sebahodnotenia si môže učiteľ/-ka určiť sám/sama. Jedným zo spôsobov je ten, že si každý žiak vyfarbí plásty podľa toho, ako sám hodnotí svoj celkový výkon (všetky vyfarbené plásty predstavujú najlepší osobný výkon). Ďalší spôsob je taký, že každý plást predstavuje hodnotenie iného kritéria práce na strane –

hodnotenie čiastkových výkonov (napr. správny tvar prípravných cvikov, dodržiavanie smeru písania, písanie bez gumovania, zachovanie medzier, plynulosť...). Učiteľ/-ka si môže zvoliť kritériá, ktoré preferuje v svojej práci, taktiež farby, ktorými budú žiaci jednotlivé plásty vyfarbovať.

Strana 3

Strana je zameraná na písanie vodorovných čiar. Predtým, ako žiaci začnú čiary obťahovať (kresliť), je potrebné, aby učiteľ/-ka ukázal/-a správny smer písacieho pohybu na tabuli (zľava doprava). Pripomenie žiakom, že píšu od bodky po bodku.

Ako vzor slúžia nakreslené čiary od chlapčeka k turistickým značkám. Dané čiary môžu obtiahnuť a pokračovať v písaní pri ďalších obrázkoch. Žiaci môžu pred každým samotným písaním pomenovať obrázky a povedať, ktorým smerom budú písať danú čiaru, teda odkiaľ kam.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky (uvedených v poznámkach k strane 2). Sebahodnotenie môže byť zamerané na dodržiavanie plynulosti a medzier medzi napísanými čiarami.

Trieda (s. 4 – 5)

Návrh prípravy na vyučovaciu hodinu č. 3

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

veta, slovo,

Kľúčové výrazy učiva:

rozprávanie, veta, slovo, znázornenie slov vo vete

1. Didaktické ciele:

- ✓ rozlíšiť *vetu* a *slovo*
- ✓ identifikovať slovo vo vete
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ rozvíjať zrkovú vnímanie detailov
- ✓ rozvíjať jemnú motoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Na dvojstrane je zobrazená situácia v triede. Jednou zo žiačok je už deťom známa postava Zuzka. Prostredníctvom práce s ilustráciou môže učiteľ/-ka oboznámiť žiakov nielen s prostredím triedy, ale aj s pravidlami správania sa v triede a v škole. Pri riešení úloh odporúčame upozorniť žiakov na použité piktogramy.

3. Návrh didaktického postupu

4/1

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ sformulovať jednoduchú ústnu informáciu.

Žiaci si najskôr pozorne prezrú ilustráciu.

V prvej časti úlohy žiaci odpovedajú **slovom**. Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom, že pomenovaním predmetu (alebo postavy) povedia *slovo*. Ak sa chcú o predmete dozvedieť viac (napríklad, na čo slúži), musia povedať *vetu*. **Vety** o predmetoch tvoria žiaci v druhej časti úlohy. Odporúčame zdôrazniť rozdiel medzi slovom a vetou (na vyjadrenie toho, na čo ktorý predmet slúži, nestačí iba jedno slovo, musia povedať celú vetu). Spätnou väzbou k pochopeniu rozdielu medzi slovom a vetou, môže byť didaktická hra *Drep – skok* (je uvedená na konci tejto kapitoly).

4/2

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovanej činnosti;

✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu.*

Žiaci tvoria vety o tom, čo sa deje v triede na ilustrácii. Učiteľ/-ka ich upozorní na to, že tvoria vety, nehovoria iba samostatné slová. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov. Žiaci rozprávajú o poriadku v triede, prečo je dôležité mať veci usporiadané a pod. Rozšírením úlohy môže byť vytvorenie si vlastných pravidiel pre dodržiavanie poriadku v triede.

4/3

Žiak vie:

✓ *vyjadriť myšlienky jazykovo a sociálne primeraným spôsobom;*

✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*

✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu.*

Žiaci pozorujú priestor okolo seba – svoju vlastnú triedu – a porovnávajú ho s triedou zobrazenou na ilustrácii. Na opis využívajú celé vety. Hľadajú spoločné znaky, ktoré sa nachádzajú v oboch triedach – na obrázku aj v ich reálnej triede. Následne porovnávajú, čo sa nachádza na obrázku, ale v ich triede to chýba, a naopak – čo majú v triede oni, no na ilustrácii to nie je.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu pri sebahodnotení hodnotiť aj svoju úspešnosť pri tvorení viet a pri rozlišovaní vety a slova.

5/4

Žiak vie:

✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*

✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu.*

Žiaci pomenujú obrázky. Pripomenieme im, že pomenovaním predmetu na obrázku povedia *slovo*. Žiaci samostatne spoja farebnými čiarami dvojice obrázkov, ktoré patria k sebe. Dvojice slov použijú vo *vetách*. Pri tvorení viet o obrázkoch odporúčame využiť vzor vety, ktorý povie učiteľ/-ka (a teda tvoriť vety s tromi slovami, napríklad *Mám nové strúhadlo*). Pomôže tým žiakom naučiť sa tvoriť zmysluplné vety. Učiteľ/-ka by nemal/-a zabudnúť na spoločné vyhodnotenie práce a individuálnu pochvalu žiakov.

5/5

Žiak vie:

✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*

✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu.*


Žiaci pomenujú predmety na obrázku. Nakreslia krúžok (alebo inú značku) pri tých predmetoch, ktoré patria do školskej tašky. O vyznačených obrázkoch povedia vety.

Grafické znázornenie vety

Žiakov upozorníme na včielku pri úlohe a opýtame sa, čo podľa nich drží. Predpokladáme odpoveď: nožnice a farebný pásik predstavujúci vetu. Vysvetlíme, že včielka „vetu“

zadanie: Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie vetu. Žiaci postupne hovoria vety a sadajú si do svojej lavice. Tí žiaci, ktorí nevedia pohotovo vymyslieť slovo alebo vetu, majú viac pokusov, prípadne im pomôžu spolužiaci. Dôležité je, aby všetci mali pocit úspešnosti a radosť z hry.

Krivá čiara, Opakovanie (Písanie 1, s. 4 – 5)

 **Návrh prípravy na vyučovaciu hodinu č. 4**

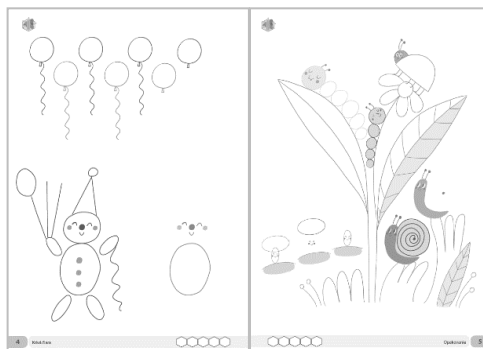
Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:
krivá čiara, vodorovná čiara

1. Didaktické ciele

- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou *krivých* a *rovných* čiar
- ✓ rozvíjať zrkovú vnímanie detailov
- ✓ rozvíjať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na kreslenie krivých čiar (uzavretých i otvorených). Žiaci dokresľujú obrázky pomocou krivých a rovných čiar. Obrázky poskytujú priestor na rozhovor, čo umožňuje rozvíjať komunikačné spôsobilosti žiakov.

3. Návrh didaktického postupu

strana 4

Žiaci dokresľujú špagátiky na balónoch, môžu dokresliť aj ďalšie balóny. Šašovi dokresľujú chýbajúce balóny. Žiaci môžu i obťahovať už nakreslené tvary. Vedľa obrázka šaša si môžu nakresliť nového šaša podľa vzoru alebo svojho vlastného šaša. Na záver si môžu obrázky vyfarbiť sami alebo podľa zadania učiteľa/učiteľky.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení po skončení práce na strane zamerať na správne písanie krivých čiar.

Strana 5

Strana je zameraná na opakovanie – precvičenie kreslenia rovných a krivých čiar (uzavretých, otvorených). Motivačné rozprávanie môže vychádzať z témy lúka a život na lúke, rozhovor na danú tému pomáha rozvíjať komunikačné spôsobilosti žiakov. Žiaci obťahujú už nakreslené tvary a dokresľujú chýbajúce časti: huby (hlúbiky a hlávky),

slimačiu ulitu, lienkine bodky, húsenicu, žilky na listoch. Pri dokresľovaní ulity upozorníme deti na smer kreslenia od bodky smerom von.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení po skončení práce na strane zamerať na správne tvary krivých a rovných čiar na obrázkoch.

Rozprávka o repe (s. 6 – 7)

Návrh prípravy na hodinu č. 4

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

pozorné počúvanie, časová postupnosť

Kľúčové výrazy učiva:

rozprávka, postavy v rozprávke

1. Didaktické ciele

- ✓ počúvať s porozumením
- ✓ rozprávať podľa série obrázkov
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ rozvíjať prezentačné zručnosti
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je tematicky zameraná na počúvanie rozprávky a jej následné rozprávanie podľa série obrázkov ako obrázkovej osnovy.

3. Návrh didaktického postupu

6/1

Žiak vie:

- ✓ vypočúť hovorený prejav.

Žiakom prečítame veršovanú *Rozprávku o repe*. Môžeme im ukazovať, ktorú časť textu rozprávky práve čítame. Žiaci sledujú obrázky v šlabikári. Po prečítaní posledného verša na strane 6 vyzveme žiakov, aby dopovedali koniec rozprávky. Predpokladáme, že žiaci rozprávku poznajú. Potom prečítame záverečnú slohu rozprávky na strane 7. Žiaci pozorujú posledný obrázok rozprávky a povedia, čo na ňom chýba. Rozširujúcou aktivitou môže byť vymenovanie postáv rozprávky (v poradí, ako išli pomáhať dedkovi) alebo čítanie veršov rozprávky v rozhádzanom poradí (žiaci určujú, na ktorom obrázku je konkrétna časť deja zobrazená). Odporúčame dať žiakom priestor na vyjadrenie pocitov z rozprávky.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení zamerať na svoje odpovede na otázky o rozprávke.

7/2

Žiak vie:

- ✓ dokresliť chýbajúcu časť obrázka;
- ✓ povedať rozprávku podľa série obrázkov (s pomocou učiteľa).

Žiaci najskôr povedia, čo budú dokresľovať na obrázku, ktorý znázorňuje záver rozprávky. Potom samostatne dokreslia repu a celý obrázok vyfarbia.

Pri rozprávaní rozprávky podľa obrázkov odporúčame, aby učiteľ/-ka najskôr vysvetlil/-a žiakom, že rozprávku nemusia hovoriť iba vo veršoch, ako je napísaná v šlabikári, ale môžu ju porozprávať svojimi slovami. Aby na nič nezabudli, budú postupovať podľa obrázkov. Obrázky slúžia ako osnova rozprávky. Žiaci by si mali uvedomiť, že na začiatku rozprávania je udalosť, ktorá sa stala ako prvá (*dedko zasadil repku*). Koniec rozprávania tvorí udalosť, ktorá sa stala ako posledná (*spoločne vytiahli repku*). Pri rozprávaní dbáme na to, aby žiaci tvorili vety, ktoré čo najlepšie vyjadrujú to, čo je stvárnené na obrázkoch.

7/3

Žiak vie:

- ✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*
- ✓ *vybrať z obrázkov jeden, ktorý nepatrí do kategórie danej ostatnými obrázkami.*

Žiaci najprv pomocou piktogramov vysvetlia, čo budú v úlohe robiť. Potom si vypočujú zadanie. Pomenujú obrázky v riadkoch, určia, čo ich spája, a ktorý obrázok do skupiny nepatrí. Svoje rozhodnutie zdôvodnia. Nezabúdame na individuálnu pochvalu.

Riešenie: obrázky predstavujú postavy z rozprávky, zvieratká, ktoré sa vyskytujú u nás, záhradné náradie. V prvom riadku žiaci prečiarknu gašparka, v druhom riadku prečiarknu hlavu krokodíla, v treťom riadku prečiarknu tenisovú raketu.

7/4

Žiak vie:

- ✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*
- ✓ *tvoriť vety s daným počtom slov.*

Žiaci pomenujú obrázky a farebne obtiahnu čiary, ktoré spájajú dvojice obrázkov. Precvičujú si tým jemnú motoriku. Riešenie úlohy tiež umožňuje využitie medzipredmetových vzťahov. Žiaci pomenujú dvojice obrázkov a vytvoria vety podľa vzoru.

7/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *dramatizovať s pomocou učiteľa vhodné literárne texty.*

Žiaci sa dohodnú, kto bude predstavovať postavy z rozprávky a jednoduchým spôsobom zahrajú rozprávku ako divadlo. Odporúčame vytvoriť viac skupín „hercov“, aby mal každý žiak šancu hrať v rozprávke.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej vyhodnotení vyfarbia dieliky určené na sebahodnotenie. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť samostatnej práce pri tvorení viet v úlohe 4.

4. Didaktické hry

Tichá

Cieľ hry: Precvičiť orientáciu v deji rozprávky, logické myslenie a pamäť.

Postup: Žiaci ticho sedia a odpovedajú na otázky o Rozprávke o repe iba kývaním hlavy – áno alebo nie. Hovorí len učiteľ/-ka. Otázky sú formulované tak, aby bola možná len odpoveď „áno“ alebo „nie“, napríklad: *Pomohla babka dedkovi ťahať repku? Vytiahli repku iba dedko s babkou? Pomohla dedkovi pri ťahaní repky aj líška?*

Hádaj, na čo myslím

Cieľ hry: Precvičiť orientáciu v deji rozprávky a pamäť

Postup: Učiteľ/-ka alebo vybraný žiak dá otázku ostatným žiakom, tí hádajú odpoveď. Otázky by sa mali týkať deja Rozprávky o repe, napríklad: *Je to malé, chľapaté, pri ťahaní repky sa drží psička. Hádajte, na čo myslím?* Žiak, ktorý uhádne, dáva ďalšie hádanky.

Skлонová čiara (Písanie 1, s. 6 – 7)

Návrh prípravy na vyučovaciu hodinu č. 5

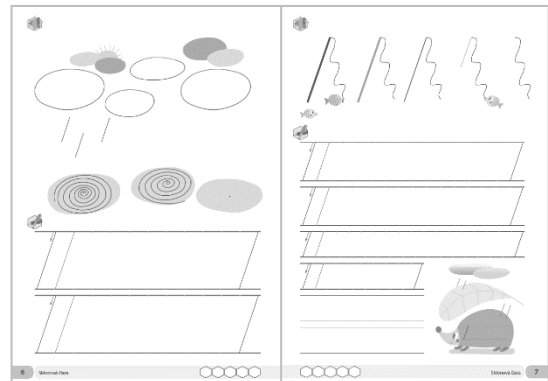
Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:
skлонová čiara

1. Didaktické ciele:

- ✓ písať správne skлонové čiary
- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou skлонových čiar
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na nácvik písania skлонových čiar. Písanie skлонových čiar sa precvičuje najskôr v riadkoch so zväčšenými tvarmi, tie sa postupne zmenšujú. Motivačný obrázok dažďa slúži na uvoľnenie a rozcvičenie ruky pred písaním. Žiaci môžu pozorovať tvar skлонovej čiary v svojom okolí. Obrázok s udicami je určený na zopakovanie si písania nového tvaru. Obrázok ježka slúži na upevnenie si písania nového tvaru zábavným spôsobom. Obrázky poskytujú priestor na rozhovor, čo umožňuje rozvíjanie komunikačných spôsobilostí žiakov.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 6

Pred písaním si žiaci rozcvičia ruku a pripraví sa na písanie tak, že obťahujú a dokresľujú farbičkami tvary na hornej ilustrácii. Tvary môžu obťahovať viackrát. Skôr než žiaci začnú písať *sklonové čiary*, vysvetlíme im smer písania – v smere šípky zhora nadol.

Pripomenieme im, aby písali od bodky po bodku. Ako písací nástroj si môžu zvoliť ceruzku ale i farbičky. Žiaci píšu podľa vzoru na začiatku riadka (nachádzajú sa tam dva tvary). Pre ľaváka je vzor na konci riadka. Vzorové tvary si môžu pred samotným písaním obťahovať. Žiaci, ktorým sa mimoriadne darí, môžu skúsiť písať perom. Smer písania zhora nadol ukáže učiteľ/-ka aj na tabuli.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení po skončení práce na strane zamerať na plynulosť písania sklonových čiar – písanie jedným ťahom a na správny sklon tvarov.

Strana 7

Strana je zameraná na pokračovanie písania sklonových čiar. V hornej časti si žiaci rozcvičia ruku obťahovaním a dokresľovaním udíc (čiara a vlnovka). Nasledujú menšie tvary sklonových čiar než na predchádzajúcej strane. Žiakov upozorníme na smer písania zľava doprava – platí aj pre ľavákov, hoci majú vzor vpravo. V prvých štyroch riadkoch píšu podľa vzoru, v posledných dvoch samostatne. V dolnej časti stránky dotvárajú ilustráciu ježka a dažďa pomocou sklonových čiar – vnímajú to ako kreslenie, nie písanie.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení po skončení práce na strane zamerať na hodnotenie plynulosti písania sklonových čiar – na sklon čiar a na dodržiavanie rovnakej veľkosti medzier medzi nimi.

Hláska a písmeno A (s. 8 – 9)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 5, 6**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno A

Kľúčové výrazy učiva:

hláska, písmeno, prvá hláska slova, prvé písmeno slova

1. Didaktické ciele:

- ✓ sluchovo rozlíšiť prvú hlásku slova
- ✓ zrakovo rozlíšiť písmená
- ✓ čítať tvar veľkého tlačeného písmena podľa predlohy
- ✓ písať správny tvar veľkého tlačeného písmena
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na sluchové rozlišovanie hlásky **a** na začiatku slova a na vyvodenie písmena **A**. Žiaci sa s týmto typom strany stretávajú prvýkrát. Úvodná ilustrácia podporuje rozvoj zrakového vnímania, vyjadrovacích schopností a slovnej zásoby. Vhodne prepája medzipredmetové vzťahy a prierezové témy. Hlavičku tvorí ilustrácia, veľké tlačené A a motivačná báseň, ktorá podnecuje rozhovor o ranných rutinách žiakov. Hodinu začíname čítaním básne a predstavením písmena, ktoré priniesla včielka. Báseň sa môžu žiaci naučiť naspamäť. Pri práci upozorňujeme na piktogramy pri úlohách.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na motivačnej ilustrácii:

- slová s hláskou **a** na začiatku slova: *Adam, album, autá, aktovka;*
- slová s hláskou **a** na konci slova: *Zuzka, izba, stolička, lopta, bábika, knižnica, miska, fialka, kvetina, záclona.*

Vyhľadávanie slov s hláskou **a** na konci je rozširujúcou úlohou.

3. Návrh didaktického postupu

8/1

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ tvoriť jednoduché vety podľa pokynov;
- ✓ určiť prvú hlásku v slovách – v pomenovaniach častí ilustrácie.

Žiaci rozprávajú o ilustrácii podľa pokynov – najskôr ich dáva učiteľ/-ka, neskôr ich môžu vytvárať aj sami. Zameriavajú sa na osoby a predmety, ktorých pomenovanie začína

hláskou *a*. Tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Počet slov vo vetách prispôsobíme komunikačnej úrovni žiakov. Vety môžu byť zábavné, aby mali žiaci radosť z tvorenia a zažili pocit úspechu.

8/2

Žiak vie:

- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu;*
- ✓ *v praktickej činnosti rozoznať hlásku od písmena;*
- ✓ *čítať tlačený tvar písmena A podľa predlohy.*

Žiakov najskôr upozorníme na piktogramy pri úlohe a vysvetlíme im, čo budú robiť v úlohe.

Potom pomenujú jednotlivé obrázky a povedia, ktorú hlásku počujú na začiatku slova. Vysvetlíme, že tak, ako sa dá znázorniť čiarami veta (alebo slová vo vete), dá sa znázorniť (zapísať) aj každá hláska v slove. Môže byť znázornená čiarkou alebo napísaná ako písmeno. V tejto úlohe je slovo znázornené čiarou pod obrázkom, hláska *a* je zapísaná písmenom *A*. Žiakom vysvetlíme, že ak v slovách znázornených na obrázkoch počujeme hlásku *a* na začiatku slova, aj písmeno *A* je napísané na začiatku čiary znázorňujúcej slovo. Žiaci môžu povedať: *Na obrázku je Adam. Na začiatku slova Adam počujeme hlásku a. Prečítame: Adam, A. Na obrázku je album. Na začiatku slova album počujeme hlásku a. Prečítame: album, A. Na obrázku je auto. Na začiatku slova auto počujeme hlásku a. Prečítame: auto, A. Na obrázku je aktovka. Na začiatku slova aktovka počujeme hlásku a. Prečítame: aktovka, A.*

Odporúčame pravidelne pracovať s nápovednými obrázkami na vyklápacej strane obálky šlabikára. Žiaci postupujú zľava doprava v smere čítania, pomenujú každý obrázok a priradia k nemu príslušné písmeno (napr. auto – A, motýľ – M). Žiaci, ktorí ešte nevedia určiť prvú hlásku, opakujú po spolužiakoch. Pravidelným opakovaním si všetci postupne osvoja schopnosť určovať prvú hlásku slova pomocou nápovedných obrázkov.

Včielka ponúka žiakom rozširujúcu úlohu.

Riešenie: V slove *aktovka* počujeme hlásku *a* na začiatku aj na konci slova.

8/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *rozlíšiť grafickú podobu písmena A;*
- ✓ *vyjadriť myšlienky jazykovo a sociálne primeraným spôsobom.*

Úlohu odporúčame zaradiť na záver hodiny.

Žiakom najskôr vysvetlíme postup riešenia úlohy, potom pracujú samostatne. Keď zistia riešenie (za kým letela včielka), v skupinkách (dvojiciach) vymýšľajú rozhovor včielky a včelej kráľovnej. Niektoré skupinky žiakov môžeme vyzvať, aby prezentovali svoje nápady pred celou triedou.

Riešenie: Včielka letela za včelou kráľovnou.

8/3

Žiak vie:

✓ *písať tvar veľkého tlačeneho písmena A podľa predlohy.*

Žiaci píšu do riadka tlačeneý tvar písmena **A**. Upozorníme ich na smer písania zľava doprava. To platí aj pre ľavákov, hoci majú vzor písania na pravej strane. Odporúčame najskôr precvičiť písanie na tabuli alebo na papieri. Žiakov priebežne chválime za prácu.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame, aby sa žiaci zamerali najmä na hodnotenie tvorenia viet o ilustrácii v úlohe 1.

9/4

Žiak vie:

✓ *nájsť na obrázku dvojice rovnakých áut.*

Žiaci si prezrú piktogramy a vysvetlia, čo budú robiť v úlohe. Potom im prečítame (prípadne čítajú žiaci, ktorí vedú čítať) presné zadanie úlohy. Po vysvetlení postupu žiaci pracujú samostatne: určujú dvojice rovnakých tvarov áut a vyfarbia každú dvojicu inou farbou. Cieľom úlohy je precvičiť a rozvíjať zrakové vnímanie detailov, ktoré je potrebné i pri rozlišovaní tvarov písmen.

Nesmieme zabudnúť na spoločné vyhodnotenie samostatnej práce a na individuálnu pochvalu všetkých žiakov.

9/5

Žiak vie:

✓ *rozlíšiť hlásku a písmeno;*

✓ *určiť hlásku **a** ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;*

✓ *písať tlačeneý tvar písmena A podľa predlohy.*

Žiaci môžu pomocou piktogramov vysloviť zadanie úlohy. Spoločne pomenujú obrázky, aby mali istotu v správnom pomenovaní, a určia prvú hlásku slova. Do rámčeka zapíšu písmeno **A**. V ďalšej časti úlohy vytvárajú vety o vybranom obrázku – každý žiak si zvolí aspoň jeden, o ktorom vytvorí vetu a určí počet slov. Prácu možno spestriť tvorbou zábavných či nezmyselných viet.

9/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *pomenovať tlačeneý tvar písmena A;*

✓ *určiť hlásku a ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku.*

Žiaci najskôr píšu veľký tvar písmena **A** pomocou farebných čiar do zväčšeného tvaru tohto písmena. Potom môžu spoločne pomenovať obrázky (*aktovka, akvárium*) a vymyslieť ďalšie slová, ktoré majú hlásku **A** na začiatku. Jeden obrázok nakreslia (napr. *auto*). Ak majú dostatok času, môžu vyfarbiť všetky obrázky v úlohe.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť samostatnej práce pri hľadaní dvojíc áut v úlohe 1.

4. Didaktické hry**Bystre ušká**

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si prvej hlásky slova.

Postup: Učiteľ/-ka hovorí žiakom slová s rôznymi hláskami na začiatku slova, najviac ich však musí byť s hláskou **a**. Žiaci počúvajú slová a zdvihnú ruku iba pri slove s hláskou **a** na začiatku slova. Učiteľ/-ka pochváli žiakov, že majú bystré ušká.

Horný zátrh (Písanie 1, s. 8 – 9)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 5, 6**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

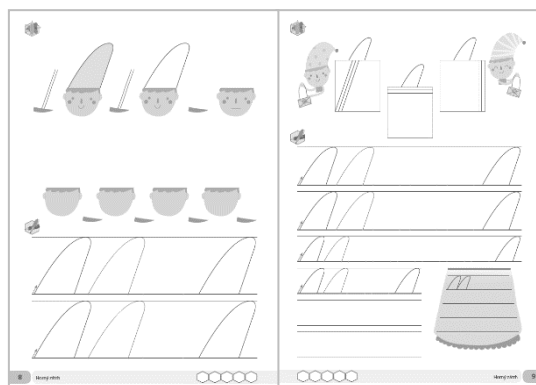
Elementárne písanie:
prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:

horný zátrh

1. Didaktické ciele:

- ✓ písať správny tvar *horného zátrhu*
- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou horného zátrhu
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

**2. Charakteristika strán**

Dvojstrana je zameraná na nácvik horného zátrhu. Žiaci ho precvičujú v riadkoch – od väčších tvarov po menšie. Motivačný obrázok trpaslíka a čakánov slúži na uvoľnenie ruky a opakovanie sklonovej čiary. Obrázok trpaslíkov s kahancami pomáha upevniť písanie čiar, obrázok Snehulienkinej sukne zas zábavnou formou precvičuje nový tvar. Ilustrácie zároveň podporujú rozvoj komunikačných spôsobilostí.

3. Návrh didaktického postupu**Strana 8**

Žiaci si na tejto strane osvojujú písanie horného zátrhu. V hornej časti si ruku rozcvičia obťahovaním a dokresľovaním čiapok trpaslíkov (horný zátrh), porisiek čakánov (sklonové čiary) či častí tváričiek. Učiteľ/-ka môže túto časť využiť na rozhovor o náladách trpaslíkov a ich výrazoch. Žiaci píšu horné zátrhy podľa vzorov a obťahujú ich. Upozorňujeme na smer písania zľava doprava (aj pre ľavákov). Učiteľ/-ka sleduje správne sedenie, úchop

ceruzky, polohu písanky a uvoľnené pohyby pri písaní.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení po skončení práce na strane zamerať na správnosť písaných tvarov, najmä dodržanie prvku horný záhyb v hornej časti precvičovaného tvaru.

Strana 9

Strana je venovaná písaniu horných zátrhov v zmenšenej veľkosti.

Pred samotným písaním si žiaci rozcvičia ruku pri obťahovaní a dokresľovaní ilustrácie, ktorá môže slúžiť i na motivačné rozprávanie (Snehulienka a sedem trpaslíkov). Žiaci obťahujú a dokresľujú lampáše trpaslíkov (horné zátrhy, sklonové, vodorovné a zvislé čiary). Žiakom pripomenieme, aby písali od bodky po bodku v smere šípky. V pravej dolnej časti dokresľujú vzor Snehulienkinej sukne s využitím zmenšeného tvaru horného zátrhu.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie na konci práce so stranou sa môže zamerať nielen na písanie správnych tvarov, ale aj na niektoré pracovné návyky žiakov pri písaní (správne sedenie, nevyrušovanie spolužiakov a pod.).

Hláska a písmeno M (s. 10 – 11)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 7, 8**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno M

Kľúčové výrazy učiva:

hláska, písmeno, prvá hláska slova, prvé písmeno slova, slabika, prvá slabika slova

1. Didaktické ciele

- ✓ sluchovo rozlíšiť prvú hlásku slova
- ✓ spájať hlásky do slabík
- ✓ zrakovo rozlíšiť písmená
- ✓ čítať tvar veľkého tlačeneho písmena podľa predlohy
- ✓ písať správny tvar veľkého tlačeneho písmena
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na sluchové rozlíšenie hlásky *m* na začiatku slova, vyvodenie grafickej podoby písmena *M* a spojenie hlások *m* a *a* do slabiky.

Úvodná ilustrácia rozvíja zrakové vnímanie, vyjadrovacie schopnosti a slovnú zásobu.

Vhodne prepája medzipredmetové vzťahy a prierezové témy. Hlavičku tvorí ilustrácia, veľké tlačené písmeno M a motivačná báseň. Ilustrácia aj báseň podnecujú rozhovor o domácich zvieratkách a starostlivosti o ne. Prácu začíname čítaním básne a predstavením písmena, ktoré priniesla včielka. Báseň sa žiaci môžu učiť naspamäť opakovaním počas hodiny.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou *m* na začiatku slova: *mačka, mačiatko, miska, motýľ, mravec;*
- slová s hláskou *m* na konci slova: *dom, strom.*

Vyhľadávanie slov s hláskou *m* na konci je rozširujúcou úlohou.

3. Návrh didaktického postupu

10/1

Žiak vie:

- ✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*
- ✓ *tvoriť jednoduché vety podľa pokynov;*
- ✓ *určiť prvú hlásku v slovách – v pomenovaniach častí ilustrácie.*

Žiaci rozprávajú o ilustrácii podľa pokynov – najskôr ich dáva učiteľ/-ka, neskôr ich môžu

vytvárať aj sami. Zameriavajú sa na osoby, zvieratá a predmety, ktorých pomenovanie začína hláskou *m*. *Rozširujúcou úlohou* je hľadanie slov s hláskou **m** na konci slova. Tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Počet slov vo vetách prispôbíme komunikačnej úrovni žiakov. Vety môžu byť zábavné, aby mali žiaci radosť z tvorenia a zažili pocit úspechu.

10/2

Žiak vie:

- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu;*
- ✓ *povedať rozdiel medzi hláskou a písmenom;*
- ✓ *čítať tlačený tvar písmena **M** podľa predlohy.*

Žiakov upozorníme na piktogramy a vysvetlíme zadanie. Pomenujú obrázky a určia prvú hlásku slova. Vysvetlíme, že podobne ako môžeme znázorniť vetu alebo slovo, môžeme znázorniť aj hlásku – čiarkou alebo písmenom. V tejto úlohe je slovo znázornené čiarou pod obrázkom, hláska **m** je zapísaná písmenom **M**. Keďže slová začínajú na **m**, písmeno **M** je na začiatku čiary.

Žiaci môžu povedať: *Na obrázku je misa. Na začiatku slova misa počujeme hlásku m. Prečítame: misa, M. Na obrázku je mačička. Na začiatku slova mačička počujeme hlásku m. Prečítame: mačička, M. Na obrázku je mravec. Na začiatku slova mravec počujeme hlásku m. Prečítame: mravec, M. Na obrázku je motýľ. Na začiatku slova motýľ počujeme hlásku m. Prečítame: motýľ, M.*

Odporúčame pravidelne pracovať s nápovednými obrázkami na vyklápacej strane obálky šlabikára. Žiaci postupujú zľava doprava v smere čítania, pomenujú každý obrázok a priradia k nemu príslušné písmeno (napr. auto – A, motýľ – M). Žiaci, ktorí ešte nevedia určiť prvú hlásku, opakujú po spolužiakoch. Pravidelným opakovaním si všetci postupne osvoja schopnosť určovať prvú hlásku slova pomocou nápovedných obrázkov.

Včielka ponúka žiakom rozširujúcu úlohu, ktorú žiaci riešia spoločne, aby mal každý možnosť zažiť pocit úspechu zo správne vyriešenej úlohy.

Riešenie: K obrázkom *misa* a *mačička* nakreslia značku (napr. farebný krúžok), pretože majú na konci slova hlásku **a**.

10/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *rozlíšiť grafickú podobu známych písmen **A** a **M**;*
- ✓ *vyjadriť myšlienky jazykovo a sociálne primeraným spôsobom.*

Úlohu môžeme zaradiť na záver vyučovacej hodiny. Žiakom najskôr vysvetlíme postup riešenia úlohy, potom pracujú samostatne. Po vyfarbení maľovaniek žiaci tvoria vetu podľa grafickej schémy pod každým obrázkom (napríklad: *Mačka spí. Mačka sedí. Mačka zíva. Myška je malá. Myška je sivá. Myška sa smeje...*). Nesmieme zabudnúť na spoločné vyhodnotenie samostatnej práce a na individuálnu pochvalu všetkých žiakov.

10/3

Žiak vie:

✓ *písať tvar veľkého tlačeneho písmena M podľa predlohy.*

Žiaci do riadka píšu tlačeneý tvar písmena **M**. Upozorníme ich na smer písania zľava doprava. To platí aj pre ľavákov, hoci majú vzor písania na pravej strane. Odporúčame precvičiť písanie najskôr na tabuli alebo na papieri. Žiakov priebežne chválime za prácu.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení zamerať na písanie správnych tvarov písmena **M** v úlohe 3.

11/4

Žiak vie:

✓ *zhromaždiť základné informácie k téme hovoreného prejavu.*

Žiaci môžu povedať pomocou piktogramov zadanie úlohy. Potom spoločne pomenujú obrázky (aby sme mali istotu, že každý žiak pomenuje obrázok správne). Tie obrázky, ktoré majú na začiatku slova hlásku **m**, označia napríklad krúžkom.

Riešenie: makovica, malina, miska, motorka

11/5

Žiak vie:

✓ *sluchovo analyzovať zvukové jednotky hovorenej reči.*

Žiakom prečítame zadanie úlohy. Prvú časť úlohy, ktorá je podfarbená modrou farbou, riešime so žiakmi spoločne. Postupujeme presne podľa viet v zadaní úlohy. Odporúčame prekryť písmená pod obrázkami rukou alebo zošitom. Žiaci pomenujú obrázky a povedia prvú hlásku každého slova (*motýľ – m*, *auto – a*), hlásky spoja do **slabiky ma**. Spojenie hlások do slabiky odporúčame zopakovať viackrát. Tým istým spôsobom postupujeme aj pri druhej časti úlohy, ktorá je podfarbená ružovou farbou (*myš – m*, *aktovka – a*). Keď žiaci vedia spojiť hlásky **m** a **a** do slabiky, riešia *včielkinu úlohu*: prečítajú písmená pod obrázkami. Od žiakov nevyžadujeme čítanie slabík, stačí, keď prečítajú písmená samostatne. Môžu si pomôcť aj nápovednými obrázkami na vyklápacej strane obálky šlabikára.

11/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *pomenovať tlačeneý tvar písmena M;*

✓ *určiť hlásku m ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku.*

Žiaci najskôr píšu veľký tvar písmena **M** pomocou farebných čiar do zväčšeného tvaru tohto písmena. Potom môžu spoločne pomenovať obrázky (*macík, mravec*) a vymyslieť ďalšie slová, ktoré majú hlásku **m** na začiatku. Jeden obrázok nakreslia (napr. *misu*). Ak majú dostatok času, môžu vyfarbiť všetky obrázky v úlohe.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri spájaní hlások do slabiky v úlohe 5.

4. Didaktické hry

Bystre ušká

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie si prvej hlásky slova.

Postup: Učiteľ hovorí žiakom slová s rôznymi hláskami na začiatku slova, najviac ich však musí byť s hláskou **m**. Žiaci počúvajú slová a zdvihnú ruku iba pri slove s hláskou **m** na začiatku slova. Učiteľ pochváli žiakov, že majú bystré ušká.


Drep – skok

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie si prvej hlásky slova a rozlíšenie hlások **a** a **m**.

Postup: Učiteľ/-ka hovorí žiakom slová s hláskami **a** alebo **m** na začiatku slova. Keď je na začiatku slova hláska **a**, žiaci vyskočia, keď je na začiatku slova hláska **m**, urobia drep.

Návrh slov: *aktovka, atrament, mravec, mláka, mravenisko, akvárium, Afrika, Alenka, Miško, Martin, múrik, motorka, anjel, august, marec, mačiatko, mrkva...*

Dolný zátrh (Písanie 1, s. 10 – 11)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 7, 8**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:

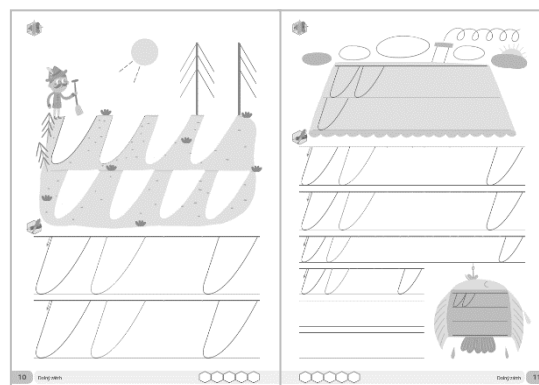
dolný zátrh

1. Didaktické ciele

- ✓ písať správny tvar *dolného zátrhu*
- ✓ dokresliť obrázok pomocou dolného zátrhu
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na nácvik písania *dolného zátrhu*. Motivačný obrázok horára, ktorý hĺbi jamy na stromčeky, slúži na uvoľnenie a rozcvičenie ruky pred písaním, na prípravu na písanie dolného zátrhu (vykopané jamy). Obrázok strechy je určený na zopakovanie si



písania nového tvaru v zmenšenej veľkosti. Obrázok ryby slúži na upevnenie si písania nového tvaru. Na dvojstrane sa písanie dolného zátrhu precvičuje najskôr v riadkoch so zväčšenými tvarmi, tie sa postupne zmenšujú. Obrázky poskytujú priestor na rozhovor, čo umožňuje rozvíjanie komunikačných spôsobilostí žiakov.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 10

Na tejto strane sa žiaci učia písať *dolný zátrh*. Na hornej ilustrácii sú dolné zátrhy ukryté ako jamy, ktoré kope horár, aby zasadil stromčeky. Žiaci si obťahovaním a dokresľovaním tvarov rozcvičia ruku pred písaním. Môžu dokresliť i slnko a strom (*sklonové čiary*).

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení zamerať na hodnotenie správnosti prvkov (sklonová čiara a oblúk), ktoré tvoria dolný zátrh.

Strana 11

Na strane si žiaci precvičujú písanie *dolného zátrhu*. Na motivačnej ilustrácii dokresľujú farbičkami vzor strechy, dokresľujú škridly ako dolné zátrhy. Tvary nielen dokresľujú, ale ich aj obťahujú. Nad strechou obťahujú oblaky (*ovály*). Optimálnu veľkosť a medzery medzi tvarmi uľahčujú žiakom bodky na hornej linajke. Upozorníme ich na smer písania zľava doprava. To platí aj pre ľavákov, hoci majú vzor písania na pravej strane. V posledných dvoch riadkoch píšu sami (voľne) na základe predchádzajúceho nácviku. Na pravom dolnom obrázku dokresľujú rybe šupiny. Sú to navzájom spojené dolné zátrhy, tvarovo musia byť správne. Žiaci sa môžu pokúsiť písať ich bez prerušenia písacieho pohybu (prerušenie písacieho pohybu neznamená jeho zastavenie, ale zdvihnutie písacieho nástroja).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môžu sa zamerať na hodnotenie správnej šírky tvaru dolného zátrhu.

Precvičovanie A, M (PZ k Šlabikáru, s. 2)

2/1

Riešením úlohy si žiaci precvičujú fonemické rozlíšenie danej hlásky na začiatku slova. Po nakreslení čiary môžu po nej prechádzať znova, pri každom obrázku sa zastavia, pomenujú ho a ak v pomenovaní budú počuť hlásku **a** na začiatku slova, obrázok ľubovoľne vyfarbia.

Pomenované obrázky: *ananás, mrkva, aktovka, autobus, mašľa, motocykel*. Do pomenovania môžu zaradiť aj obrázok *mačky* a *myšky*.

Ak žiaci skončia s úlohou skôr, môžu si do nakreslenej „cestičky“ nakresliť vlastné obrázky, ktoré majú na začiatku názvu hlásku **a**, napríklad: *anténa, auto, astra...*

Riešenie: ananás, aktovka, autobus

2/2

V tejto úlohe žiaci rozlišujú veľké tlačené tvary písmen **A**, **M**. Maľovanku vyfarbujú podľa zadania. Odporúčame najskôr vyfarbiť farbičky pri písmenách v zadaní.

Riešenie: obrázok mravca a motýľa

Rozširujúca úloha

Žiaci o každom obrázku tvoria trojslovné vety podľa grafického znázornenia.

Riešenie: **MALINA**, **MALIAR**, **MACÍK**

Hláska a písmeno O (s. 12 – 13)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 9, 10**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno O

Kľúčové výrazy učiva:

hláska, písmeno, prvá hláska slova, prvé písmeno slova, slabika, prvá slabika slova

1. Didaktické ciele

- ✓ sluchovo rozlíšiť prvú hlásku slova
- ✓ spájať hlásky do slabík
- ✓ zrakovo rozlíšiť písmená
- ✓ čítať tvar veľkého tlačeného písmena podľa predlohy
- ✓ písať správny tvar veľkého tlačeného písmena
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na sluchové rozlíšenie hlásky *o* na začiatku slova, vyvodenie grafickej podoby písmena *O* a spojenie hlások *m* a *o* do slabiky.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie, vzťahov medzi časťami ilustrácie, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Téma vzájomnej pomoci v rodine so starými rodičmi a vnúčatami poskytuje možnosti na rozprávanie žiakov o svojom vzťahu k rodine.

Hlavičku strany tvorí okrem ilustrácie aj veľký tlačený tvar písmena *O* a motivačná báseň viažuca sa k ilustrácii.

Prácu s touto stranou je vhodné začať prečítaním motivačnej básne a predstavením písmena, ktoré „priniesla“ včielka. Motivačnú báseň sa žiaci môžu naučiť naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny).

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou *o* na začiatku slova: *oberačka, ovocie, orechy, osa*;
- slová s hláskou *o* na konci slova: *dedko, jablko*.

Vyhľadávanie slov s hláskou *o* na konci je rozširujúcou úlohou.

3. Návrh didaktického postupu

12/1

Žiak vie:

- ✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*
- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu.*

Pri rozprávaní o ilustrácii sa zameriame na hľadanie častí ilustrácie, na ktorých sú znázornené osoby a predmety, v pomenovaní ktorých je hláska **o** na začiatku slova.

Rozširujúcou úlohou je hľadanie slov s hláskou **o** na konci slova. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Podľa konkrétnej situácie v triede určíme počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Rozprávanie o ilustrácii môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať v záhrade pri obračke.

12/2

Žiak vie:

- ✓ *povedať hlavné znaky pozorovanej činnosti;*
- ✓ *rozlíšiť hlásku a písmeno;*
- ✓ *čítať tlačený tvar písmena **O** podľa predlohy.*

Žiaci pomocou piktogramov povedia, čo budú robiť v úlohe. Potom pomenujú jednotlivé obrázky a povedia, akú hlásku počujú na začiatku slova. Opäť im vysvetlíme, že sa dá znázorniť (zapísať) nielen veta a slovo, ale aj každá hláska v slove. Môže byť znázornená čiarkou alebo zapísaná ako písmeno. V tejto úlohe je slovo znázornené čiarou pod obrázkom, hláska **o** je zapísaná písmenom **O**. Pretože v slovách znázornených na obrázkoch počujeme hlásku **o** na začiatku slova, aj písmeno **O** je zapísané na začiatku čiary znázorňujúcej slovo.

Žiaci môžu povedať: *Na obrázku je orech. Na začiatku slova orech počujeme hlásku o.*

Prečítame: orech, O. Na obrázku je ovečka. Na začiatku slova ovečka počujeme hlásku o.

Prečítame: ovečka, O.

Na obrázku je opica. Na začiatku slova opica počujeme hlásku o. Prečítame: opica, O. Na obrázku je opasok. Na začiatku slova opasok počujeme hlásku o. Prečítame: opasok, O.

Odporúčame zaradiť prácu s nápovednými obrázkami, ktoré tvoria vyklápaciu stranu obálky šlabikára.

12/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *určiť hlásku **o** ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;*
- ✓ *rozlíšiť grafickú podobu známych písmen;*
- ✓ *čítať tlačené tvary známych písmen.*

Žiakom najskôr vysvetlíme postup riešenia úlohy, žiaci môžu porovnať rozdiel medzi touto a predchádzajúcou úlohou (v úlohe *HODINY* vyberú a vyfarbia správne písmeno). Žiaci môžu povedať:

Na obrázku sú okuliare. Na začiatku slova okuliare počujeme hlásku o. Vyfarbené je písmeno O.

Na obrázku je anjel. Na začiatku slova anjel počujeme hlásku a. Vyfarbíme písmeno A.

Na obrázku je mrkva. Na začiatku slova mrkva počujeme hlásku m. Vyfarbíme písmeno M.

Na obrázku je okno. Na začiatku slova okno počujeme hlásku o. Vyfarbíme písmeno O.

12/3

Žiak vie:

✓ *písať tvar veľkého tlačeneho písmena O podľa predlohy.*

Žiaci píšu do riadka tlačeneý tvar písmena O. Upozorníme ich na smer písania zľava doprava. To platí aj pre ľavákov, hoci majú vzor písania na pravej strane. Odporúčame precvičiť písanie najskôr na tabuli alebo na papieri. Žiakom priebežne udeľujeme pochvaly za prácu.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení zamerať na úspešnosť pri tvorení viet k úvodnej ilustrácii.

13/4

Žiak vie:

✓ *rozlíšiť grafickú podobu známych písmen.*

Žiaci sa pokúsia vysvetliť pomocou piktogramu, čo budú robiť v úlohe. Učiteľ/-ka prečíta presné zadanie úlohy. Po vysvetlení postupu žiaci samostatne vyfarbia orechy s rovnakými písmenami rovnakou farbou. Nesmieme zabudnúť na spoločné vyhodnotenie samostatnej práce a na individuálnu pochvalu všetkých žiakov.

13/5

Žiak vie:

✓ *sluchovo analyzovať zvukové jednotky hovorenej reči;*

✓ *spájať hlásky m a o do slabiky;*

✓ *čítať tlačené tvary písmen M a O.*

Pri riešení úlohy odporúčame postupovať ako pri úlohe 5 na strane 11. Prvú časť úlohy, ktorá je podfarbená ružovou farbou, riešime so žiakmi spoločne. Odporúčame prekryť písmená pod obrázkami rukou alebo zošitom. Žiaci pomenujú obrázky a povedia prvú hlásku každého slova (*mesiac – m, orech – o*), hlásky spoja do slabiky *mo*. Spojenie hlások do slabiky odporúčame zopakovať viackrát. Tým istým spôsobom postupujeme aj pri druhej časti úlohy, ktorá je podfarbená modrou farbou (*mravec – m, ovečka – o*). Keď žiaci vedia spojiť hlásky *m* a *o* do slabiky, dopíšu prvé písmená slov do okienok pod obrázkami. Rozširujúcou úlohou môže byť prečítanie písmen pod obrázkami. Od žiakov nevyžadujeme čítanie slabík, stačí, keď prečítajú písmená samostatne. Môžu si pomôcť aj nápovednými obrázkami na vyklápacej strane obálky šlabikára.

Žiaci pokračujú *včielkinou úlohou*: najskôr povedia svoje meno, potom hlásku, ktorou sa začína a nakoniec povedia pomenovanie predmetu, ktoré sa začína tou istou hláskou ako ich meno.

13/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *pomenovať tlačeneý tvar písmena O;*

- ✓ určiť hlásku **o** ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;
- ✓ sluchovo analyzovať zvukové jednotky hovorenej reči.

Žiaci najskôr píšu veľké písmeno **O** farebnými čiarami do zväčšeného tvaru. Spoločne pomenujú obrázky (opica, oči) a vymýšľajú ďalšie slová na **o**. Jeden obrázok nakreslia (napr. orech). Ak majú čas, vyfarbia aj ostatné obrázky.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť práce pri určovaní a hľadaní rovnakých písmen v úlohe 4.

4. Didaktické hry


Tichá

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie si prvej hlásky slova.

Pomôcky: nápovedné obrázky

Postup: Žiaci ticho sedia. Učiteľ/-ka postupne ukazuje obrázky a pýta sa. Otázky musia byť zostavené tak, aby žiaci mohli odpovedať iba *áno* alebo *nie*. Napríklad učiteľ ukáže obrázok *auta* a pýta sa: *Počujeme na začiatku tohto slova hlásku a?* Žiaci kývaním hlavy odpovedia *áno*. Nikto nehovorí nahlas, iba učiteľ/-ka.

Zložený zátrh (Písanie 1, s. 12 – 13)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 9, 10**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie: prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:

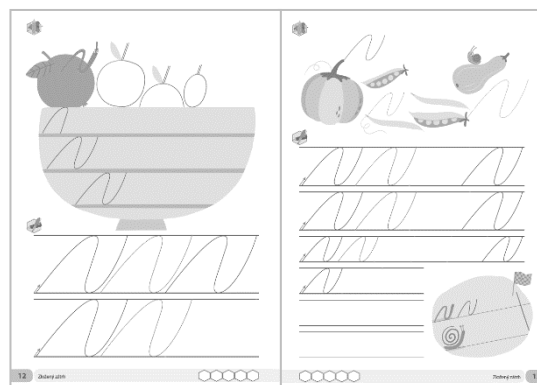
zložený zátrh

1. Didaktické ciele

- ✓ písať správny tvar *zloženého zátrhu*
- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou *zloženého zátrhu*
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na nácvik *zloženého zátrhu*. Žiaci ho precvičujú v riadkoch – od väčších tvarov po menšie. Motivačný obrázok misy s ovocím slúži na uvoľnenie ruky a



prípravu na písanie. Obrázok zeleniny (tekvica, uhorka, hrach) pomáha upevniť nový tvar a obrázok so slimáčikom a dážd'ovkou ho precvičuje hrovou formou. Ilustrácie zároveň podporujú rozvoj komunikačných spôsobilostí.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 12

Strana je venovaná *zloženému zátrhu* a nácviku písania jeho tvaru. Na motivačnej ilustrácii dokresľujú žiaci červíky v podobe zloženého zátrhu. Môžu dokresliť aj ďalšie ovocie, precvičia si tým písanie krivých čiar. Vo výzdobe na miske s ovocím obtiahnu a dopíšu horné a zložené zátrhy. Zväčšené tvary zloženého zátrhu píšu podľa vzoru farbičkami alebo ceruzkou. Je to náročnejší tvar, preto jeho nácviku venujeme dostatočnú pozornosť.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu pri sebahodnotení vyjadriť svoj vzťah k písaniu, svoje pocity pri písaní alebo vlastné hodnotenie kvality ich písomného prejavu. Odporúčame sa zamerať na správnu výšku tvaru.

Strana 13

Na tejto strane si žiaci precvičujú písanie zložených zátrhov. Na hornej ilustrácii dokresľujú a obťahujú úponky zeleniny v tvare zloženého zátrhu. Po rozcvičení ruky píšu v prvých štyroch riadkoch zložené zátrhy podľa vzoru a posledné riadky píšu (voľne) sami. Zopakujeme si so žiakmi, že píšu od linajky po linajku. Osvojený tvar aplikujú na pravom dolnom obrázku, kde dokresľujú dážd'ovky (húsenice) a slimáky, ktoré sa pretekajú.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie v závere strany môže byť zamerané na správnosť písania niektorého z prvkov zloženého zátrhu (mierny oblúk, horný záhyb, šikmá priamka, dolný záhyb, mierny oblúk).

Hláska a písmeno S (s. 14 – 15)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 11, 12**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno S

Kľúčové výrazy učiva:

hláska, písmeno, prvá hláska slova, prvé písmeno slova, slabika, prvá slabika slova

1. Didaktické ciele

- ✓ sluchovo rozlíšiť prvú hlásku slova
- ✓ spájať hlásky do slabík
- ✓ určiť počet slabík v slove
- ✓ zrakovo rozlíšiť písmená
- ✓ čítať tvar veľkého tlačeneho písmena podľa predlohy
- ✓ písať správny tvar veľkého tlačeneho písmena
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na sluchové rozlíšenie hlásky *s* na začiatku slova, vyvodenie grafickej podoby písmena *S* a spojenie hlások *s* a *a*, *s* a *o* do slabík.

Prácu s touto stranou je vhodné začať prečítaním motivačnej básne a predstavením písmena, ktoré „priniesla“ včielka. Motivačnú báseň sa žiaci môžu naučiť naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny).

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

– slová s hláskou *s* na začiatku slova: *stavebnica, slivky, sandále, sukňa, slimák, steblo, sedmokrásy, sudy, slnko, stromy.*

3. Návrh didaktického postupu

14/1

Žiak vie:

- ✓ *vyjadriť myšlienky jazykovo a sociálne primeraným spôsobom;*
- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu;*
- ✓ *určiť prvú hlásku v slovách – pomenovaniach častí ilustrácie.*

Pri rozprávaní o ilustrácii sa zameriavame na predmety, ktorých názvy začínajú hláskou *s*. V rozhovore rozvíjame tému vzťahov medzi súrodencami, príbuznými či kamarátmi a význam spoločnej hry. Žiaci vytvárajú slovné spojenia a vety podľa svojej komunikačnej úrovne – môžu byť aj zábavné, aby mali radosť z tvorenia. Aktivitu možno obohatiť

vymýšľaním príbehu o tom, čo mohlo zažiť Adam a Zuzka pri hre so stavebnicou.

14/2

Žiak vie:

- ✓ *sluchovo analyzovať zvukové jednotky hovorenej reči;*
- ✓ *povedať rozdiel medzi hláskou a písmenom;*
- ✓ *čítať tlačенý tvar písmena **S** podľa predlohy.*

V tejto úlohe je slovo znázornené čiarou pod obrázkom, hláska *s* je zapísaná písmenom **S**. Pretože v slovách znázornených na obrázkoch počujeme hlásku *s* na začiatku slova, aj písmeno **S** je napísané na začiatku čiary znázorňujúcej slovo.

Slová znázornené na obrázkoch sú: *strom, slnko, stolička, sviečka*.

Odporúčame zaradiť prácu s nápovednými obrázkami, ktoré tvoria vyklápaciu stranu obálky šlabikára.

Rozširujúca úloha od včielky: Žiaci najskôr spoločne vymenujú všetky dni v týždni, potom určia, ktoré z nich majú na začiatku slova hlásku *s*.

Riešenie: streda, sobota

14/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *sluchovo analyzovať zvukové jednotky hovorenej reči.*

Žiaci najskôr pomenujú dvojice obrázkov: slon a medveď, moriak a sliepka, myš a slimák. Pri každom pomenovaní určia prvú hlásku slova, napríklad: slon – na začiatku slova počujeme *s*, medveď – na začiatku slova počujeme *m*. Potom vyznačia značkou (krúžkom, hviezdičkou...) alebo zakrúžkujú celý obrázok, ktorý znázorňuje slovo, ktoré sa začína hláskou *s*.

Riešenie: slon, sliepka, slimák

14/3

Žiak vie:

- ✓ *písať tvar veľkého tlačeneho písmena **S** podľa predlohy.*

Žiaci píšu do riadka tlačенý tvar písmena **S**. Upozorníme ich na smer písania zľava doprava. To platí aj pre ľavákov, hoci majú vzor písania na pravej strane. Odporúčame precvičiť písanie najskôr na tabuli alebo na papieri. Žiakov priebežne chválime za prácu.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení zamerať na správne písanie tvaru písmena **S**.

15/4

Žiak vie:

- ✓ *napísať prvé písmeno slova;*
- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu;*

✓ *určiť počet slov vo vete.*

Žiakom vysvetlíme, čo budú robiť v úlohe. Pri tvorení viet s danými slovami určia počet slov vo vete.

Snažíme sa, aby žiaci tvorili jednoduché vety bez predložiek (vzhľadom na to, že predložky v hovorenej reči vyslovujeme splývavou výslovnosťou, žiaci by nemuseli vedieť určiť predložku ako samostatné slovo). Tvorenie viet môžeme spestriť tým, že žiaci budú tvoriť aj nezmyselné vety o obrázkoch.

15/5

Žiak vie:

✓ *povedať slová po slabikách;*

✓ *určiť prvú počet slabík v slovách.*

Žiaci môžu povedať zadanie úlohy pomocou piktoqramov. Spoločne pomenujú každý obrázok: *sova, sanitka, saláma, somárik*. Každé slovo povedia po slabikách (môžu pri tom tleskať) a určia počet slabík v jednotlivých slovách. Pod posledný obrázok dokreslia počet slabík. Rozširujúcou aktivitou v úlohe môže byť určovanie počtu slabík v ostatných slovách znázornených na obrázkoch na tejto strane.

15/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *pomenovať tlačенý tvar písmena S;*

✓ *určiť hlásku s ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;*

✓ *hovoriť slová s hláskou s na začiatku slova (s pomocou učiteľa).*

Žiaci najskôr píšu veľký tvar písmena **S** pomocou farebných čiar do zväčšeného tvaru tohto písmena. Potom môžu spoločne pomenovať obrázky (*slon, sliepka*) a vymyslieť ďalšie slová, ktoré majú hlásku **s** na začiatku slova. Jeden obrázok nakreslia (napr. *slnko, seno, semafor, stôl, stolička*). Ak majú dostatok času, môžu vyfarbiť všetky obrázky v úlohe.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť práce pri riešení úlohy 4.

4. Didaktické hry

Hádaj, na čo myslím

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie si prvej hlásky slova.

Postup: Učiteľ/-ka alebo vybraný žiak dá otázku ostatným žiakom, tí hádajú odpoveď.

Otázky by sa mali týkať predmetov v triede, ktoré sa začínajú na známou hlásku, napríklad: *Je to z dreva a má to každý žiak v triede. Hádajte, na čo myslím? (Stolička.)* Žiak, ktorý uhádne, bude dávať ďalšiu hádanku.

Maľovanky – opakovanie známych prvkov a tvarov písmen (Písanie 1, s. 14 – 15)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 11, 12**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

**Elementárne písanie:
prípravné (predpisateľské) cviky**

1. Didaktické ciele

- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou známych prvkov a tvarov písmen
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Na týchto stranách sa nachádzajú maľovanky. Obrázky na dvojstrane poskytujú priestor na rozhovor, čo umožňuje rozvíjanie komunikačných spôsobilostí žiakov.



3. Návrh didaktického postupu

Strany 14 a 15

Žiaci môžu obťahovať, dokresľovať a vyfarbovať tvary a obrázky. Maľovanku môže učiteľ/-ka využiť na rozhovor o kamarátstve detí.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení po skončení práce na strane zamerať na správne tvary krivých a rovných čiar na obrázkoch.

Precvičovanie O, S (PZ k Šlabikáru, s. 3)

3/1

Žiaci v tejto úlohe rozlišujú tlačené tvary písmen **S**, **O**, **A**. Odporúčame najskôr vyfarbiť obrázky farbičiek podľa zadania, aby sa žiaci ľahšie orientovali pri vyfarbovaní maľovanky.

Riešenie: Po vyfarbení vznikne košík so slivkami.

3/2

Žiaci nahlas pomenujú obrázky a podľa prvej hlásky slova spoja každý obrázok so správnym písmenom. Priradovať môžu spájaním alebo vyfarbovaním obrázkov rovnakou farbou akou si vyfarbia písmeno.

Riešenie: **O** – opica, opasok, oči, orechy; **S** – slnko, stôl, slimák, sliepka

Odporúčame zaradiť prácu s nápovednými obrázkami, ktoré tvoria vyklápaciu stranu obálky

šlabikára.

Rozširujúca úloha

Žiaci zakrúžkujú v slovách slabiky **SA**, **SO**. Žiaci nemusia vedieť prečítať slová, ktoré spájajú. Pri priradovaní správneho slova a obrázka žiaci porovnajú najskôr počet slabík (slová ich majú vopred vyznačené), potom porovnajú prvé slabiky slov. Sú vždy dve dvojice slov, ktoré sa začínajú rovnakou slabikou, ale majú iný počet slabík.

Deň s Adamom a Zuzkou (s. 16)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 13**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

rozprávanie (podľa obrázkovej osnovy)

Kľúčové výrazy učiva:

začiatok a koniec rozprávania

1. Didaktické ciele

- ✓ rozprávať podľa série obrázkov
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Strana je zameraná na rozprávanie na danú tému podľa série obrázkov.

Ilustrácia poskytuje priestor na rozvoj zrakového vnímania žiakov a rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí.

K ilustrácii sa viaže hádanka, ktorej riešením je slovo *hodiny*. Odporúčame využiť riadený rozhovor a rozprávať sa so žiakmi o tom, ako trávajú svoj bežný deň, keď chodia do školy.

3. Návrh didaktického postupu

16/1

Žiak vie:

- ✓ *uplatniť pri hovorení situačne vhodné jazykové, zvukové a pohybové prostriedky.*

Žiaci sa najskôr zamerajú na situácie znázornené na jednotlivých obrázkoch a pomenujú časť dňa alebo priestor, kde sú zobrazení Adam so Zuzkou, napríklad: *Prvý obrázok: Je ráno a Adam a Zuzka sú doma. Ďalší obrázok: Zuzka je v škole...*

Potom sa učiteľ/-ka žiakov opýta, či vedia podľa obrázkov určiť poradie toho, ako Adam a Zuzka strávili deň. Pri určovaní poradia jednotlivých udalostí znázornených na obrázkoch pomáhame žiakom otázkami, (ak je to potrebné), napríklad: *Čo robíme doma ráno pred odchodom do školy? Kto nám pri tom pomáha? Začína sa vtedy deň alebo sa končí? Čo robíme v škole po skončení vyučovania?* Ide o to, aby si žiaci uvedomili, že na začiatku rozprávania je udalosť zo začiatku dňa, teda to, čo sa stalo v ten deň najskôr. Koniec rozprávania tvorí udalosť, ktorá sa stala na konci dňa. Žiaci postupne vyznačia bodkami poradie obrázkov.

16/2

Žiak vie:

- ✓ *rozprávať príbeh s využitím obrázkovej osnovy.*

Pri riešení tejto úlohy si žiaci všímajú detaily obrázkov a tvoria o nich vety. Žiaci môžu rozprávať o svojom dni a porovnať ho s dňom znázorneným na sérii obrázkov. Rozprávania o ilustrácii môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia zábavný príbeh, ktorý sa mohol stať Adamovi alebo Zuzke počas niektorej časti dňa.

16/3

Žiak vie:

✓ *orientovať sa v nesúvislom a obrazovo-písanom texte.*

Žiakom sa pýtame, ktorý obrázok by vybrali a ako prišli na to, že daný obrázok ukazuje koniec dňa, podľa čoho to vedia určiť. So žiakmi môžeme viesť rozhovor o tom, ako väčšinou končí ich deň.

16/4

Žiak vie:

✓ *pomenovať a vyznačiť známe písmená.*

Žiakom diktujeme (prípadne žiaci diktujú), akou farbou a ktoré písmená majú vyfarbiť. Rozširujúcou aktivitou môže byť tvorenie slov s danou hláskou na začiatku slova, prípadne na konci.

Riešenie včielkinej úlohy vyžaduje prácu s nápovednými obrázkami, ktoré tvoria vyklápaciu stranu obálky šlabikára. Žiaci najskôr pomenujú všetky obrázky a písmená na nápovedných obrázkoch. Postupujú zľava doprava v smere čítania. Žiaci spoločne povedia meno Zuzky a určia hlásku, ktorú počujú na začiatku jej mena. V nápovedných obrázkoch vyhládajú obrázok, ktorý sa začína rovnakou hláskou (obrázok zajaca) a prstom ukážu písmeno Z pod ním. Rovnako postupujú i pri Adamovom mene.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení zamerať na úspešnosť pri riešení hádanky.

Ako išlo vajce na vandrovku (s. 17)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 14**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

rozprávanie (podľa obrázkovej osnovy)

Kľúčové výrazy učiva:

rozprávka, postavy v rozprávke; počet slabík v slove

1. Didaktické ciele

- ✓ počúvať s porozumením
- ✓ rozprávať podľa série obrázkov
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ určiť počet slabík v slove
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Strana je zameraná na rozprávanie na danú tému podľa série obrázkov.

Ako išlo vajce na vandrovku je rozprávka znázornená pomocou obrázkov a doplnená hádankami.

Odporúčame upozorniť žiakov na to, že rozprávku *Ako išlo vajce na vandrovku* číta mamička Zuzke na poslednom obrázku na strane 16.

3. Návrh didaktického postupu

17/1

Žiak vie:

- ✓ *vypočúť hovorený prejav;*
- ✓ *identifikovať informácie v počúvanom texte;*
- ✓ *sledovať vlastné porozumenie počutého textu.*

Na úvod odporúčame prečítať žiakom báseň zo šlabikára ako motiváciu. Text rozprávky (príloha v tlačenej verzii metodických komentárov) prečíta alebo prerozpráva učiteľ/-ka. Po vypočutí a uhádnutí hádaniek žiaci vyfarbia chýbajúce zvieratká (sú naznačené na obrázkoch).

17/2

Žiak vie:

- ✓ *reprodukovat' text vlastnými slovami.*

Žiaci rozprávajú rozprávku podľa obrázkov tak, ako si ju zapamätali z počúvania. Dej, ktorý nie je na obrázku dopovedia spamäti. Žiaci môžu skúsiť vymyslieť rozprávke iný koniec.

17/3*Žiak vie:**✓ určiť počet slabík v slove znázornenom na obrázku.*

Pri riešení úlohy odporúčame, aby žiaci po pomenovaní obrázkov (*rak, vajce, zlodeji*) povedali slovo ešte raz po slabikách a slabiky vytlieskali. Tak sa im ľahšie bude určovať počet slabík v slove (ľahšie slabiky spočítajú, keď bude každá vyjadrená aj zvukom rúk). Ako rozširujúcu aktivitu odporúčame, aby žiaci hľadali na obrázkoch rozprávky aj iné slová, ktoré majú jednu, dve, tri, prípadne viac slabík.

Sebahodnotenie

Odporúčame sa zamerať na úspešnosť práce pri riešení úlohy 2.

4. Didaktické hry**Tichá**

Cieľ hry: Precvičiť zapamätanie si deja rozprávky.

Postup: Žiaci ticho sedia. Učiteľ/-ka sa pýta na dej rozprávky. Otázky musia byť zostavené tak, aby žiaci mohli odpovedať iba *áno* alebo *nie*, napríklad: *Išiel na vandrovku aj rak?* Žiaci kývaním hlavy odpovedia *áno*. Nikto nehovorí nahlas, iba učiteľ/-ka.

Krokovanie

Cieľ hry: Precvičiť určovanie počtu slabík v slove.

Postup: Žiaci sa postaví vedľa lavíc tak, aby mali priestor na kráčanie dopredu i dozadu. Učiteľ/-ka povie slovo z rozprávky a žiaci spravia toľko krokov, koľko je v slove slabík. Krokovanie robia dopredu alebo dozadu, a to podľa pokynov. Napríklad učiteľ/-ka povie slovo *kohút* a určí smer – dopredu. Žiaci urobí dva kroky vpred.

Text rozprávky***Ako išlo vajce na vandrovku***

Zunovalo sa vajcu na polici ležať. Urobilo: Kotúl! – a pustilo sa do sveta. Išlo, išlo – dávalo pozor na skaly a jamy. O skalu by sa roztrepalo, z jamy by sa nedostalo. Išlo, išlo – stretlo raka.

„Kdeže ideš?“ rieklo vajce.

„A ty že kde?“ riekol rak.

„Idem na vandrovku!“

„A keď je tak, pôjdem s tebou!“

Boli teda dvaja. Hneď sa im šlo veselšie. Pustili sa aj do spevu. Idú, idú – stretli kačku.

„Kdeže ideš?“ spýtalo sa vajce.

„A vy že kde?“ opýtala sa kačka.

„Ideme na vandrovku!“

„A keď je tak, pôjdem s vami!“

No už boli traja. Do tretice všetko dobré. Išli, išli – stretli moriaka.

„Kdeže ideš?“ rieklo vajce.

„A vy že kde?“ riekol moriak.

„Ideme na vandrovku. Hybaj aj ty s nami!“

„Dobre, pôjdem!“ pristal moriak. A už boli štyria.

Ak uhádneš hádanku, dozvieš sa, kto sa pridá ku kamarátom na vandrovke. (Odporúčame prečítať hádanku o koňovi.)

Išli, išli – stretli koňa.

„Kdeže ideš?“ rieklo vajce.

„A vy že kde?“ riekol kôň.

„Ideme na vandrovku. Hybaj aj ty s nami!“

„Dobre, pôjdem!“ pristal kôň. Už boli piati – piati dobrí kamaráti.

Išli, išli – stretli vola.

„Kdeže ideš?“ rieklo vajce.

„A vy že kde?“ riekol vól.

„Ideme na vandrovku. Malá hrbá pýta viac – pod' s nami aj ty!“

„Dobre, pôjdem!“ pristal vól. Už boli šiesti.

Ak uhádneš hádanku, dozvieš sa, kto sa pridá ku kamarátom na vandrovke. (Odporúčame prečítať hádanku o kohútovi.)

Išli, išli, stretli kohúta.

„Kdeže ideš?“ rieklo vajce.

„Ba, vy kde toľkí?“ riekol kohút.

„Ideme na vandrovku. Pod', bude nás sedem!“

„Keď sedem, tak sedem!“ povedal kohút a pridá sa k nim.

Vandrovali siedmi tovariši, vandrovali, až ich omrklo – a oni v tmavej hore! Chodník sa stratil, nevedeli, čo si počať. Hore pusto – dolu pusto, kde sa tu uchýliť? A boli aj hrozne hladní! No keď si nik nevedel rady, pohlo vajce rozumom.

„Vyleť na smrek,“ povie kohútovi. „Poobzeraj sa a povedz, čo uvidíš!“

Vyletel kohút na vysoký strom. Díval sa, obzeral – nič! No odrazu len radostne zatrepotal krídlami:

„Kikiriki! Svetlo vidím, svetlo!“

A naozaj. Ďaleko v tme žiaril malý oblôčik.

„Leť v tú stranu, kde je svetlo,“ kázalo vajce. „My pôjdeme za tebou.“

Kohút sa pustil v tú stranu, ukazoval cestu. Tovariši išli za ním ani na hotové. Napokon prišli na polianku. Na polianke stojí malá chyžka. Tu povedalo vajce koňovi:

„Zabúchajže na dvere!“

Kôň zabúchal, z chyžky vyšla stará tetka:

„Čo tu chcete?“ okrikla ich. „Už aj choďte preč! Len čo sa moji chlapci vrátia, zomelú vás na kašu!“

„Ech, zomelú, nezomelú,“ vraví vajce, „čo ťa po tom! Len nám, siedmim tovarišom, daj jesť, daj piť, daj nocľah!“

„Ba ešte čo!“ povedala tetka. „Ja takým skaderuka-skadenoha pozbieraným ošklbancom nič nedám!“ Ale vajce rozkázalo volovi:

„Naber zlú tetku na rohy a zanes ju do hory!“

Vôl nabral zlú tetku na rohy, zaniesol do hory a zhodil do jamy. Potom sa vrátil do chyžky. Zatiaľ šiesti tovariši vošli do izby. Našli tam stôl prestretý pre siedmich. Na stole variva a pečiva, koľko sa komu len ráčilo! Bývali tam siedmi zbojníci a práve ich tetka čakala s parádnou večerou. Ešte naši tovariši ani nezasadli k stolu, už bolo čuť taký huk a lom, až hora prašťala. To zbojníci prichádzali.

Čo tu robiť? Dobrá rada hodna groš. Vajce ju zas vedelo:

„Ty vyleť na žrdku!“ šeplo chytro kohútovi.

„Ty si staň v izbe za dvere!“ šeplo chytro koňovi.

„Ty vyleť na pec!“ šeplo chytro moriakovi.

„Ty sadni pod lavicu!“ šeplo chytro kačke.

„Ty zalez do kanvy!“ šeplo chytro rakovi.

„A ja?“ samo si vajce povedalo, „ja sa vryjem do popola.“ Tak sa všetci skryli, svetlo zhasli – a čakali.

Došli zbojníci ku chyžke, a svetla v nej nevidno.

„Čože sa porobilo?“ vraveli.

„Vari nám tetka nezaspala?“ Najväčší z nich povedal:

„Hneď ta nazriem, čo je! Len chvíľu počkajte, aby ste tie nazbíjané veci na hrbu nestrepali!“ A pobral sa dnu. Vošiel do pitvora. Tu ho zobral vôl na rohy a bác ho cez otvorené dvere do izby! Tam ho hneď spoza dverí buchol kôň kopytom.

„Ej, akáže je toto skaza! Počkaj, hneď ti posvietim do očí!“ riekol zbojník a skočil k pahrebe, že svetlo roznieti. Rozhrnul pahrebu, začal fúkať. Tu žeravý uhlík pripiekol vajce a ono: Fúk! Puklo a nafúkalo zbojníkovi plnú tvár horúceho popola. Ako podstrelený skočil zbojník ku kanve umyť si oči i tvár.

Ale ako načrie rukou, chmat mu rak prsty do štipcov! Mykol zbojník rukou, prevrhol kanvu, urobil veľký hurt. Na ten hurt zatrepala kačka krídlami a zatrkotala:

„Ták, ták, ták!“

Moriak zahrmtal na peci lopatami, kýval hlavou a zahudroval:

„Hudri-hudri!“

Kôň ešte len teraz búšil chlapa zadnými nohami do chrbta, že ten hned' vyletel do pitvora. Tam ho zase vôl nabral na rohy a vyšmaril ho na dvor. K tomu kohút na žrdke sa celým hrdlom ozýval:

„Kikiriki! Kokor!“

Došliapaný, doráňaný zbojník doletel ako bez duše ku kamarátom.

„Ká skaza sa to tam robí?“ spytovali sa ho. A on ledva dych popadol, čo tak sypal zo seba: „Ťáj, je tam zle-nedobre! Chcel som sa len na prstoch prikradnúť, a oni ma sami strčili medzi seba.“

Ako si chcem roznieť, aby som aspoň videl – Fúk! Vybúšil mi spod komína puškár rovno do tváre. Siahnem rukou do kanvy, že si oči vymyjem, tam krajčír s nožnicami – a šmyk! Dobré mi prsty neodstrihol. Medzi lavicami tkáč rozohnal krosná, tresol ma člnkom po hlave a volal: „Tak, tak!“ Na peci pekár chystal na mňa lopaty a dudral: „Udri, udri!“ Spoza dverí vyskočil čižmár, vybúchal ma kopytom a vysotil ma do pitvora. Tu šelma sedliak vzal na mňa železné vidly a vyhodil ma na dvor.

Šťastie moje, že som sa nedal vyhodiť na žrdku. Tam už ako na hotovej šibenici čakal na mňa kat a volal: „Sem s ním! Sem hore!“

Nečakali zbojníci, kým by sa to všetko na nich vyhrnulo z chalupy! Vzali tí nohy na plecía a hybaj! Nechali tam všetko, aj čo kedy nazbýjali.

Ale naši tovariši a sedmorí majstri si potom zasadli k stolu.

Hostina bola hotová. Jedli, pili, hodovali a pod strechou nocovali. Len vajce sa necítlo dobre. Nechcelo sa mu už ďalej, a tak na druhý deň bolo po vandrovke.

(Zdroj: http://rozpravky.wz.cz/rozpravky/index.php?text=ako_islo_vajce_na_vandrovku)

Pravý oblúk (Písanie 1, s. 16 – 17)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 14**

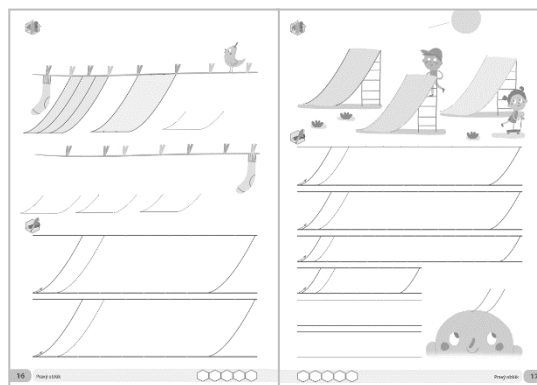
Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:
pravý oblúk

1. Didaktické ciele

- ✓ písať správne *pravý mierny oblúk*
- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou pravého oblúka
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku



✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana 16 – 17 je zameraná na nácvik pravého mierneho oblúka. Žiaci ho precvičujú v riadkoch – od zväčšených po menšie tvary. Motivačný obrázok uterákov na šnúre slúži na uvoľnenie ruky, obrázok kĺzačiek na opakovanie nového tvaru a obrázok hlavy chlapca na jeho zábavné upevnenie. Ilustrácie zároveň podporujú rozvoj komunikačných spôsobilostí.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 16

Samotnému nácviku predchádza rozcvičenie ruky na hornej ilustrácii. Ako motiváciu môžeme použiť rozprávanie o tom, že mamička dala sušiť vypraté uteráky a začal fúkať vetrík. Uteráky už neviseli rovno, mierne sa ohli. Žiaci obťahujú a píšu pravé oblúky na obrázkoch uterákov. Upozorníme ich, aby dokresľovali uteráky zdola nahor. Pri samotnom písaní oblúkov v riadkoch opäť upozorníme žiakov na smer písania zdola nahor, lebo takto do nich fúkal vetrík. Tento smer písania je dôležitý preto, aby žiaci správne písali mierny pravý oblúk.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie sa môže zamerať na správny sklon, dodržanie tvaru oblúka (aby písanie oblúka neskĺzlo do písania sklonovej čiary) a na plynulosť písaného tvaru jedným ťahom.

Strana 17

Ako motiváciu môžeme použiť rozprávanie o tom, že deti deň predtým, ako sa išli kĺzať na kĺzačke, každú kĺzačku ponatierali farbou smerom zdola nahor spolu s rodičmi. Po uvoľňovacích cvikoch a následnom rozcvičení ruky na hornej ilustrácii (oblúky môžu písať po celej šírke kĺzačiek, ruku si môžu rozcvičiť i obťahovaním zvislých a vodorovných čiar) môžu začať písať dané tvary. Pri písaní oblúkov v riadkoch si precvičujú písanie zmenšených tvarov. Posledné dva prázdne riadky slúžia na docvičenie tvaru. Ak žiakom písanie pravého oblúka už ide, môžu si precvičiť písanie predchádzajúcich tvarov, napr. horného, dolného alebo zloženého zátrhu. Pravý oblúk môžu žiaci aplikovať na ilustrácii dieťaťa a dokresliť mu vlasy pomocou pravých oblúkov.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame hodnotenie zamerať na pravidelnú hustotu čiar v riadkoch.

Hláska a písmeno E (s. 18 – 19)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 15, 16**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno E

Kľúčové výrazy učiva:

hláska, písmeno, prvá hláska slova, prvé písmeno slova, slabika, prvá slabika slova

1. Didaktické ciele

- ✓ sluchovo rozlíšiť prvú hlásku slova
- ✓ spájať hlásky do slabík
- ✓ čítať tvar veľkého tlačeného písmena podľa predlohy
- ✓ písať správny tvar veľkého tlačeného písmena
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na sluchové rozlíšenie hlásky *e* na začiatku slova, vyvedenie písmena *E* a spájanie hlások *m-e*, *s-e* do slabík. Úvodná ilustrácia rozvíja zrakové vnímanie, slovnú zásobu a komunikačné schopnosti. Odporúčame rozhovor o nakupovaní, peniazoch, šetrení a finančnej zodpovednosti. Hlavičku strany tvorí ilustrácia, veľké tlačené *E* a motivačná báseň, v ktorej je slovo *eurá* nahradené pojmom *peniažky* – otvára to priestor na rozhovor o eure aj centoch. Prácu začíname čítaním básne a predstavením písmena, ktoré priniesla včielka. Báseň sa žiaci môžu učiť naspamäť postupným opakovaním.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

– slová s hláskou *e* na začiatku slova: *egreše*, *euro*;

– slová s hláskou *e* na konci slova: *peniaze*, *čerešne*, *egreše*.

Vyhľadávanie slov s hláskou *e* na konci slova je rozširujúcou úlohou.

3. Návrh didaktického postupu

18/1

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ tvoriť jednoduché vety podľa pokynov;
- ✓ určiť prvú hlásku v slovách – v pomenovaniach častí ilustrácie.

V úlohe žiaci rozprávajú o ilustrácii podľa pokynov, so zameraním na predmety, ktorých názvy začínajú hláskou *e* (napr. *euro* síce nie je znázornené, ale predpokladá sa

v peňaženke). Tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách – ich dĺžku prispôbime komunikačnej úrovni žiakov. Aktivitu možno spestriť vymýšľaním príbehu o Adamovi a Zuzke pri nakupovaní, pričom dbáme na časovú následnosť deja. Úloha zároveň napĺňa výchovné ciele – žiaci hovoria o tom, ako sa správame pri nákupoch s rodičmi, súrodencami alebo samostatne.

18/2

Žiak vie:

- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu;*
- ✓ *povedať rozdiel medzi hláskou a písmenom;*
- ✓ *čítať tlačené tvary známych písmen.*

Slová znázornené na obrázkoch sú: *egreš, euro, Eskimák, električka*. Po vypracovaní úlohy môžu žiaci použiť slová vo vetách.

Odporúčame zaradiť prácu s nápovednými obrázkami, ktoré tvoria vyklápaciu stranu obálky šlabikára.

18/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *rozlíšiť grafickú podobu známych písmen, slabík a čísel.*

Žiaci podľa zadania a podľa vzoru zakrúžkujú písmená, slabiky a číslice. Žiaci vnímajú slabiky ako dvojice písmen. Nemusia ich vedieť prečítať, stačí, keď prečítajú písmená samostatne. Môžu si pomôcť aj nápovednými obrázkami.

18/3

Žiak vie:

- ✓ *písať tvar veľkého tlačeného písmena E podľa predlohy.*

Odporúčame precvičiť písanie najskôr na tabuli alebo na papieri. Žiakov priebežne chválime za prácu.

Sebahodnotenie

Odporúčame, aby sa žiaci pri sebahodnotení zamerali na správne vyznačenie prvého písmena slova v úlohe 2.

19/4

Žiak vie:

- ✓ *sluchovo analyzovať zvukové jednotky hovorenej reči;*
- ✓ *povedať rozdiel medzi hláskou a písmenom;*
- ✓ *pomenovať známe písmená.*

Prvý obrázok riešime spoločne, pri ďalších môžu žiaci pracovať samostatne. Postupujú podľa zadania: pomenujú obrázok, určia prvú hlásku, priradia správne písmeno a vyznačia počet slabík pomocou bodiek. Pri určovaní slabík si môžu pomôcť vytlieskaním.

Nezabúdame na pochvalu za ich prácu.

Slová znázornené na obrázkoch sú: *anjel, mravec, ovca, Eskimák, električka, slnko*.

19/5

Žiak vie:

- ✓ *určiť hlásky m, s a e ako prvé hlásky slov znázornených na obrázkoch;*
- ✓ *spojiť hlásky m a e, s a e do slabik;*
- ✓ *čítať tlačené tvary písmen M, S a E.*

Prvú časť úlohy, ktorá je podfarbená modrou farbou, riešime so žiakmi spoločne. Odporúčame prekryť písmená pod obrázkami rukou alebo zošitom. Žiaci pomenujú obrázky a povedia prvú hlásku každého slova (*motýľ – m, egreš – e*), hlásky spoja do slabiky *me*. Tým istým spôsobom postupujeme aj pri druhej časti úlohy, ktorá je podfarbená ružovou farbou (*sova – s, egreš – e*). Obrázok *egreša* je zámerne zvolený opakovaním, aby si žiaci začali uvedomovať funkciu nápovedných obrázkov. Keď žiaci vedia spojiť hlásky *s* a *e* do slabiky, dopíšu prvé písmená slov do okienok pod obrázkami. Rozširujúcou úlohou môže byť prečítanie písmen pod obrázkami. Od žiakov nevyžadujeme čítanie slabík, stačí, keď prečítajú písmená samostatne.

19/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *pomenovať tlačený tvar písmena E;*
- ✓ *sluchovo analyzovať zvukové jednotky hovorenej reči.*

Žiaci najskôr píšu veľký tvar písmena *E* pomocou farebných čiar do zväčšeného tvaru tohto písmena.

Potom môžu spoločne pomenovať obrázky (*Eskimák, električka*) a vymyslieť ďalšie slová, ktoré sa začínajú hláskou *e*. Jeden obrázok nakreslia (napr. *egreš*). Ak majú dostatok času, odporúčame vyfarbiť všetky obrázky v úlohe.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť práce pri riešení úlohy 4.

4. Didaktické hry

Drep – skok

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si prvej hlásky slova.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo drep. Učiteľ/-ka hovorí slová. Keď povie slovo s hláskou *e* na začiatku, žiaci urobia drep. Keď povie slovo s inou hláskou na začiatku, žiaci vyskočia.

Návrh na slová: *egreš, eskimo, ihla, električka, Indián, Eskimák, elektrina, orech, slimák, motýľ, Elenka, Emil, Hanka, Evka...*

Tichá

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si prvej hlásky slova.

Pomôcky: nápovedné obrázky

Postup: Žiaci ticho sedia. Učiteľ/-ka postupne ukazuje obrázky a pýta sa. Otázky musia byť zostavené tak, aby žiaci mohli odpovedať iba *áno* alebo *nie*. Napríklad učiteľ/-ka ukáže obrázok *električky* a pýta sa: *Počujeme na začiatku tohto slova hlásku e?* Žiaci kývaním hlavy odpovedia *áno*. Nikto nehovorí nahlas, iba učiteľ/-ka.

Prvky a tvary (Písanie 1, s. 18 – 19)

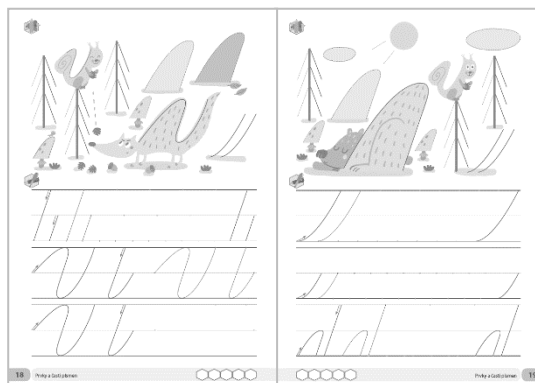
 **Návrh prípravy na hodinu č. 15, 16**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:

prvky a časti písmen (veľká a malá sklonová čiara,
horný a dolný zátrh, malý a veľký pravý mierny oblúk)



1. Didaktické ciele

- ✓ písať správne dané prvky a tvary, ktoré sú časťou niektorých písmen
- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou daných prvkov a tvarov, ktoré sú časťou niektorých písmen
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na nácvik písania daných prvkov a častí písmen. Motivačný obrázok zvierat v lese slúži na uvoľnenie a rozcvičenie ruky pred písaním, na prípravu na písanie. Obrázky na dvojstrane poskytujú priestor na rozhovor a tým aj rozvoj komunikačných spôsobilostí žiakov.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 18

Na strane si žiaci precvičia písanie tvarov zhodných s časťami niektorých písmen. Ruku si najprv uvoľnia obťahovaním a dokresľovaním ilustrácie z lesa. V prvom riadku píšú veľkú a malú sklonovú čiaru. V druhom a treťom riadku precvičujú kombinácie tvarov (horný/dolný zátrh, pravý mierny oblúk), ktoré pripomínajú časti písmen ako U, V, Y.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu pri sebahodnotení vyjadriť svoj vzťah k písaniu, svoje pocity pri písaní alebo vlastné hodnotenie kvality ich písomného prejavu.


Strana 19

Po rozcvičení ruky obťahovaním tvarov zakomponovaných do obrázkov si žiaci precvičujú písanie častí z písmen. Precvičujú si písanie pravých oblúkov, horného zátrhu a sklonovej čiary. Zmenšený tvar pravého mierneho oblúka a horného zátrhu píšu po pomocnú linajku. Žiaci dbajú na správny smer písania.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie na konci práce so stranou sa môže zamerať nielen na písanie správnych tvarov, ale aj na niektoré pracovné návyky žiakov pri písaní (správne sedenie, nevyrušovanie spolužiakov a pod.).

Hláska a písmeno L (s. 20 – 21)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 17, 18**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno L

Kľúčové výrazy učiva:

hláska, písmeno, prvá hláska slova, prvé písmeno slova, slabika, počet slabík v slove

1. Didaktické ciele

- ✓ sluchovo rozlíšiť prvú hlásku slova
- ✓ spájať hlásky do slabí
- ✓ zrakovo rozlíšiť písmená
- ✓ čítať tvar veľkého tlačeneho písmena podľa predlohy
- ✓ písať správny tvar veľkého tlačeneho písmena
- ✓ tvoriť vety podľa grafického znázornenia
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na sluchové rozlíšenie hlásky *l* na začiatku slova, vyvedenie písmena *L* a spojenie hlások *l-o*, *l-a* do slabík. Úvodná ilustrácia podporuje rozvoj zrakového vnímania a komunikačných schopností. Odporúča sa rozhovor o trávení voľného času s rodinou, výletoch či vychádzkach. Hlavičku tvorí ilustrácia, veľké tlačené *L* a motivačná báseň. Prácu začíname čítaním básne a predstavením písmena, ktoré priniesla včielka. Báseň sa žiaci môžu učiť naspamäť opakovaním počas vyučovania.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

– slová s hláskou *l* na začiatku slova: *lopta, lano, lavička, lod'ka, lastovičky, lúka.*

3. Návrh didaktického postupu

20/1

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ tvoriť jednoduché vety podľa pokynov;
- ✓ určiť prvú hlásku v slovách – v pomenovaniach častí ilustrácie.

Pri rozhovore o ilustrácii sa zameriavame na predmety, ktorých názvy začínajú hláskou *l*.

Žiaci ich používajú v slovných spojeniach a vetách, pričom rozsah viet prispôbujeme ich komunikačnej úrovni. Aktivitu možno obohatiť vymýšľaním príbehu o výlete rodiny

Adama a Zuzky počas nedeľného popoludnia. Úloha zároveň naplňa výchovné ciele – žiaci

hovorí o správnom správaní sa v prírode a o vlastných zážitkoch z výletov.

Včielkina úloha: Žiaci odpovedia na otázku podľa vlastných doterajších skúseností a vedomostí. Za správnu odpoveď môžeme uznať aj *tenis, hokejbal, florbal* a pod.

20/2

Žiak vie:

- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu;*
- ✓ *povedať rozdiel medzi hláskou a písmenom;*
- ✓ *rozlíšiť grafickú podobu známych písmen;*
- ✓ *čítať tlačené tvary známych písmen.*

Slová znázornené na obrázkoch sú: *lopta, lavička, loďka, lampa.*

Žiaci môžu obrázky hľadať v úvodnej ilustrácii. Ich úlohou je zistiť, ktorý obrázok sa tam nenachádza (lampa). Porozmýšľajú a povedia prečo.

Odporúčame zaradiť prácu s nápovednými obrázkami, ktoré tvoria vyklápaciu stranu obálky šlabikára.

20/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *vyjadrovať myšlienky vo vetách.*

Žiaci najskôr povedia, čo je znázornené na každom obrázku. Potom spočítajú slová v grafickom znázornení viet pri obrázkoch a vymyslia vety s daným počtom slov. Žiaci môžu tvoriť aj vety s iným počtom slov (*včielkina úloha*).

Po skončení práce na úlohe pochválime žiakov za ich tvorivosť.

Riešenie úlohy (návrh): Lastovičky letia. Lastovičky štebocú. Lastovičky vyleteli. Lastovičky rýchlo letia. Adam hádže. Adam má loptu. Adam hádže loptu. Lopta je pásikovaná.

20/3

Žiak vie:

- ✓ *písať tvar veľkého tlačeného písmena L podľa predlohy.*

Odporúčame precvičiť písanie najskôr na tabuli alebo na papieri. Žiakov priebežne chválime za prácu.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení zamerať na správne vyznačenie prvého písmena slova v úlohe 2.

21/4

Žiak vie:

- ✓ *určiť a znázorniť počet slabík v slovách znázornených na obrázkoch (s pomocou učiteľa).*

Žiaci pomocou piktogramov povedia, čo budú robiť v úlohe. Odporúčame spoločne

pomenovať obrázky. Pri riešení úlohy môžu niektorí žiaci (prípadne všetci) pracovať samostatne. Postupne pomenujú jednotlivé obrázky a povedia každé slovo po slabikách. Môžu si pomôcť tleskaním alebo kráčaním. Počet slabík v slove znázornia bodkami podľa vzoru. Nesmieme zabudnúť pochváliť žiakov za prácu pri riešení úlohy. Slová znázornené na obrázkoch sú: *sova, labuť, veverička, lopata, melóny, sanitka*. Odporúčame, aby žiaci farebne vyznačili písmená v slovách nad obrázkami, ktoré už vedú prečítať. Úloha bude mať diagnostický charakter.

21/5

Žiak vie:

- ✓ *sluchovo analyzovať zvukové jednotky hovorenej reči;*
- ✓ *spojiť hlásky **l, o** a **l, a** do slabík;*
- ✓ *čítať tlačené tvary písmen **L, O** a **A**.*

Prvú časť úlohy, ktorá je podfarbená modrou farbou, riešime so žiakmi spoločne. Odporúčame prekryť písmená pod obrázkami rukou alebo zošitom. Žiaci pomenujú obrázky a povedia prvú hlásku každého slova (*lavička – l, orech – o*), hlásky spoja do slabiky **lo**. Spojenie hlások do slabiky odporúčame zopakovať viackrát. Tým istým spôsobom postupujeme aj pri druhej časti úlohy, ktorá je podfarbená zelenou farbou (*lopta – l, auto – a*). Keď žiaci vedú spojiť hlásky **l** a **a** do slabiky, dopíšu prvé písmená slov do okienok pod obrázkami. Rozširujúcou úlohou môže byť prečítanie písmen pod obrázkami.

Od žiakov nevyžadujeme čítanie slabík, stačí, keď prečítajú písmená samostatne. Môžu si pomôcť aj nápovednými obrázkami na vyklápacej strane obálky šlabikára.

21/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *pomenovať tlačný tvar písmena **L**;*
- ✓ *určiť hlásku **l** ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;*
- ✓ *hovoríť slová s hláskou **l** na začiatku slova.*

Žiaci najskôr píšu veľký tvar písmena **L** pomocou farebných čiar do zväčšeného tvaru tohto písmena. Potom môžu spoločne pomenovať obrázky (*lod'ka, lampa*) a vymyslieť ďalšie slová, ktoré majú hlásku **l** na začiatku slova. Jeden obrázok nakreslia (napr. *loptu, lev, lego*). Ak majú dostatok času, odporúčame vyfarbiť všetky obrázky v úlohe.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť práce pri riešení *hodinovej úlohy*.

4. Didaktické hry

Vláčik

Cieľ hry: Precvičiť tvorenie slov s hláskou **l** na začiatku slova.

Postup: Žiaci sa postaví vedľa lavíc. Učiteľ/-ka povie, že lavice sú vláčik, do ktorého

nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu.

Vláčik cestuje do *Krajiny múdrych detí*. Učiteľ/-ka povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie slovo s hláskou l na začiatku*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Tí žiaci, ktorí nevedia pohotovo vymyslieť slovo, majú viac pokusov, prípadne im pomôžu spolužiaci. Dôležité je, aby všetci mali pocit úspechu a radosť z hry.

Bystré ušká

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie si prvej hlásky slova.

Postup: Učiteľ/-ka hovorí žiakom slová s rôznymi hláskami na začiatku, najviac ich však musí byť s hláskou *l*. Žiaci počúvajú slová a zdvihnú ruku iba pri slove s hláskou *l* na začiatku slova. Učiteľ/-ka pochváli žiakov, že majú bystré ušká.

Vratný ťah (Písanie 1, s. 20 – 21)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 17, 18**

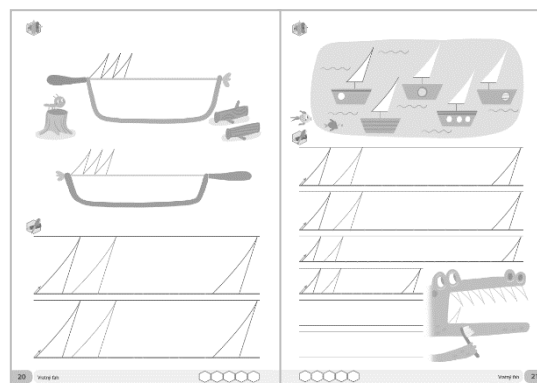
Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:
vratný ťah

1. Didaktické ciele

- ✓ písať správne *vratný ťah*
- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou vratného ťahu
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na nácvik vratného ťahu – prvú časť tvaru malého písaného *t* (pravý mierny oblúk, ostrý obrat, šikmá priamka a zátrh). Motivačný obrázok píly slúži na rozcvičenie ruky, plachetnice na opakovanie tvaru a krokodíl na jeho zábavné upevnenie. Ilustrácie podporujú aj rozvoj komunikačných spôsobilostí žiakov.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 20

Po obtiahnutí a dokreslení zúbkov na pílkach si žiaci nacvičujú písanie *vratného ťahu* v liniatúre.

Pri písaní tvaru musia žiaci rozlišovať dva prvky – pravý mierny oblúk a sklonovú čiaru. Dbáme na to, aby nepísali tvar ako dve sklonové čiary.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie v závere strany môže byť zamerané na písanie správneho tvaru a plynulosti písacieho pohybu.


Strana 21

Na strane si žiaci precvičujú písanie *vratného ťahu* v zmenšenej veľkosti. Po uvoľňovacích cvikoch a následnom rozcvičení ruky na hornej ilustrácii píše žiaci vratné ťahy. V posledných dvoch riadkoch si môžu precvičiť aj písanie iných tvarov a prvkov. Nacvičený tvar môžu využiť pri dokreslení dolného radu zubov u krokodíla.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Odporúčame hodnotenie zamerať na správny sklon vratného ťahu.

Hláska a písmeno I (s. 22 – 23)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 19**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno I

Kľúčové výrazy učiva:

hláska, písmeno, prvá hláska slova, prvé písmeno slova

1. Didaktické ciele

- ✓ sluchovo rozlíšiť danú hlásku v slove
- ✓ spájať hlásky do slabík
- ✓ zrakovo rozlíšiť písmená
- ✓ čítať tvar veľkého tlačeneho písmena podľa predlohy
- ✓ písať správny tvar veľkého tlačeneho písmena
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na sluchové rozlíšenie hlásky *i* na začiatku slova, vyvodenie písmena *I* a spájanie hlások *s-i*, *m-i* do slabík. Úvodná ilustrácia rozvíja zrakové vnímanie a komunikačné schopnosti žiakov. Odporúčame rozhovor o babičkách a pomoci starším ľuďom. Hlavičku tvorí ilustrácia, veľké tlačené *I* a motivačná báseň, ktorú žiaci môžu spoločne opakovať a naučiť sa naspamäť. Prácu začíname čítaním básne a predstavením písmena, ktoré priniesla včielka.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou *i* na začiatku slova: *ihla, ihlice, indiánska členka/Indián;*
- slová s hláskou *i* vnútri slova: *babička, niť, šije, koráliky, krabička, náušnice, ihlice, skriňa;*
- slová s hláskou *i* na konci slova: *oči, uši.*

Vyhľadávanie slov s hláskou *i* vnútri a na konci slova je rozširujúcou úlohou.

3. Návrh didaktického postupu

22/1

Žiak vie:

- ✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*
- ✓ *tvoriť jednoduché vety podľa pokynov;*
- ✓ *určiť prvú hlásku v slovách – v pomenovaniach častí ilustrácie.*

Pri rozprávaní o ilustrácii odporúčame zamerať sa na hľadanie častí ilustrácie, kde sú

znázornené predmety alebo osoby, v pomenovaní ktorých je hláska **i** na začiatku, ale aj vnútri či na konci slova. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Odporúčame určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci.

Rozprávanie o ilustrácii môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať Zuzke a babičke pri šití indiánskej čelenky pre Adama. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov. Žiaci rozprávajú o tom, ako sa majú správať k svojim blízkym a k starším ľuďom.

Včielkina úloha: Žiaci môžu vymyslieť mená, napríklad *Ivana, Ivan, Iveta, Igor, Irena, Imrich, Ignác*.

22/2

Žiak vie:

✓ rozlíšiť grafickú podobu písmena *i*.

Odporúčame, aby žiaci najskôr pomenovali obrázok niekoľkokrát po sebe. Počúvajú, či sa v slove nachádza nová hláska **i**. Potom im vysvetlíme, že majú zelenou farbičkou vyfarbiť trojuholník vedľa toho obrázka, v pomenovaní ktorého počuli hlásku **i**. Slová znázornené na obrázkoch sú: *ihla, niť, oči, pero*.

Riešenie: Pri obrázkoch *ihla, niť, oči* treba vyfarbiť trojuholník zelenou farbou, pri obrázku *pera* nevyfarbiť trojuholník.

Odporúčame zaradiť prácu s nápovednými obrázkami, ktoré tvoria vyklápaciu stranu obálky šlabikára.

22/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ pomenovať tvary známych písmen.

Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom, ako riešiť úlohu. Prvé písmeno môžu hľadať spoločne. Je dobré úlohu prekresliť aj na tabuľu, kde bude slúžiť na kontrolu riešenia. Žiaci pri vyfarbovaní písmen môžu hovoriť slová, ktoré sa na dané písmeno začínajú.

22/3

Žiak vie:

✓ odpísať tvary známych písmen podľa predlohy.

Nesmieme zabudnúť vopred precvičiť tvar písmena **I**. Odporúčame precvičiť písanie najskôr na tabuli alebo na papieri. Žiakov priebežne chválime za prácu.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení zamerať na správny odpis písmen z čeleniek v úlohe 3.

23/4

Žiak vie:

✓ určiť prvú hlásku v slovách – pomenovaniach častí obrázka;

✓ povedať rozdiel medzi hláskou a písmenom;

✓ pomenovať známe písmená.

Pred vypracovaním úlohy odporúčame so žiakmi viesť rozhovor o tom, či vedia, čo je to internet a funguje objednávanie hračiek (nemusia to vedieť presne, ide skôr uvedomenie si situácie, ktorá je navodená v znení úlohy).

Žiaci si prečítajú písmená na klávesnici a pomenujú hračky okolo počítača. Podľa vzoru spoja písmená s hračkami, ktorých názvy sa začínajú danými písmenami – určia tak hračky objednané cez internet. Úlohu možno rozšíriť o tvorbu viet o hračkách s určeným počtom slov či zameraním. Aktivita podporuje aj výchovné ciele – rozhovor o vzťahu k hračkám, starostlivosti o ne a obľúbených hrách.

Pomenovanie hračiek na ilustrácii: *Eskimák, raketa, opica, bábika, macík, dráčik, slon, Indián, auto, kocky, lopta.*

Riešenie: Žiaci spoja písmená na klávesnici s obrázkami hračiek: *E s Eskimákom (je vzor), O s opicou, M s macíkom, S so slonom, I s Indiánom, A s autom, L s loptu.*

23/5

Žiak vie:

✓ pomenovať známe písmená;

✓ písať tvary známych písmen.

Žiaci postupne hľadajú dvojice korálikov s rovnakou farbou. Do prázdneho koráliku rovnakej farby odpíšu dve písmená (ktoré tvoria slabiku). Čítanie slabík od žiakov nevyžadujeme, stačí, keď prečítajú písmená samostatne. Môžu si pomôcť aj nápovednými obrázkami na vyklápacej strane obálky šlabikára.

23/presýpacie hodiny

Žiak:

✓ pomenovať tlačенý tvar písmena **I**;

✓ určiť hlásku **i** ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;

✓ hovoriť slová s hláskou **i** na začiatku slova.

Žiaci najskôr píšu veľký tvar písmena **L** pomocou farebných čiar do zväčšeného tvaru tohto písmena. Potom môžu spoločne pomenovať obrázky (*iglu, ihličie*) a vymyslieť ďalšie slová, ktoré majú hlásku **i** na začiatku slova. Jeden obrázok nakreslia (napr. *ihlu, igelitka*).

Žiakom môžeme pre zaujímavosť povedať, že obrázok v učebnici sa volá ilustrácia. Oboznámime ich s týmto pojmom, ale nevyžadujeme jeho naučenie.

Ak majú dostatok času, môžu vyfarbiť všetky obrázky v úlohe.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť práce pri riešení úlohy 4.

4. Didaktické hry

Drep – skok

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si danej hlásky v slove.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo drep. Učiteľ/-ka hovorí slová. Keď povie slovo, v ktorom je hláska *i*, žiaci spravia drep. Keď povie slovo, v ktorom hláska *i* nie je, žiaci vyskočia. Vzhľadom na to, že hlásky *i* a *y* sú fonematically rovnaké, nepoužívame slová s hláskou *y*. *Návrh na slová:* ihla, kniha, zošit, aktovka, pero, škola, nožnice, oči, uši, nos, niť, lavica, stolička, tabuľa...

Horná slučka (Písanie 1, s. 22 – 23)

Návrh prípravy na hodinu č. 19

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

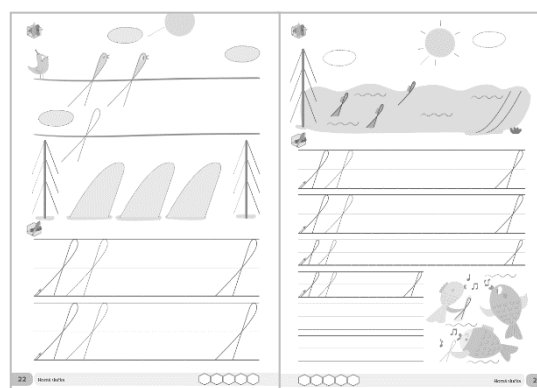
Elementárne písanie: prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:

horná slučka

1. Didaktické ciele

- ✓ písať správne *hornú slučku*
- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou hornej slučky
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na nácvik písania hornej slučky. Žiaci precvičujú tvary od väčších po menšie podľa výšky riadkov. Motivačný obrázok lastovičiek na drôte slúži na rozcvičenie ruky pred písaním. Obrázok rybičiek pomáha pri opakovaní nového tvaru a spievajúce rybičky ho upevňujú hravou formou – slučka ako mikrofón. Ilustrácie zároveň podporujú rozvoj komunikačných spôsobilostí.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 22

Pred samotnou prácou žiakov motivujeme rozhovorom o príprave lastovičiek na odlet do teplých krajín. Najprv ich môžu dokresliť na hornej ilustrácii. Obtiahnuť môžu sklonové čiary a horné zátrhy ukryté v stromčekoch a na kopcoch. Písanie hornej slučky je pomerne náročné a vyžaduje si veľa trpezlivosti a precvičovania. Učiteľ/-ka upozorní žiakov, že sklonová čiara a oblúk (časti tvaru hornej slučky) sa musia pretnúť na pomocnej oranžovej línajke v strede výšky riadka.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie v závere strany môže byť zamerané na dodržiavanie správneho sklonu v tvare a plynulosť jeho písania.

Strana 23

Po zvládnutí písania správneho tvaru hornej slučky na motivačnej ilustrácii si žiaci precvičujú písanie daného tvaru v riadkoch. V posledných dvoch riadkoch odporúčame, aby si žiaci precvičili písanie hornej slučky, lebo je to náročný tvar. Na pravej dolnej ilustrácii môžu žiaci dokresľovať nacvičený prvok.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu pri sebahodnotení vyjadriť svoj vzťah k písaniu, svoje pocity pri písaní alebo vlastné hodnotenie kvality ich písomného prejavu. Odporúčame sa zamerať na správne pretínanie sklonovej čiary a oblúka na pomocnej linajke.

Precvičovanie E, L, I M (PZ k Šlabikáru, s. 4)**4/1**

Žiaci si precvičujú poznávanie tlačných tvarov písmen. Úlohu môžu riešiť samostatne. Po vypracovaní úlohy si ju skontrolujú a vysvetlia svoje riešenie.

Riešenie: električka **E**, ihlice **I**, lampa **L**, injekcia **I**

4/2

Pomôcky: lepidlo, nožnice

Riešenie tejto úlohy je spojené s praktickou činnosťou. Žiaci vystrihnú 6 častí obrázka na okraji strany, poskladajú z nich obrázok a nalepia ich do rámečkov na správne miesto.

Pomenujú, čo vidia na obrázku, resp. slová s **l**, ktoré sú znázornené na obrázku, napríklad: lavica, lopta, lastovička, lampa. Utvorí dve vety podľa grafického znázornenia. Jedna veta sa bude skladať z troch slov a druhá veta bude štvorslovná.

Možné riešenie: Lastovička lieta nízko. Pod lavičkou je lopta.

Rozširujúca úloha

Žiaci pomenujú každý obrázok, slovo povedia po slabikách a určia počet slabík v slove. Ku každému obrázku priradia správny počet slabík, ktorý je označený bodkami (v matematike ešte nepracujú s číslami, ale počet do 10 by mali ovládať z predškolskej výchovy).

Nakoniec žiaci povedia prvú a poslednú hlásku slov znázornených na obrázku.

Možné riešenie:

jednoslabičné slová: *slon, luk*

dvojslabičné slová: *ihla, lampa, egreš*

trojslabičné slovo: *Eskimák*

štvorslabičné slová: *lastovička, motocykel*

päťslabičné slovo: *lokomotíva*

Poznámka: Ak žiaci nájdu iné riešenie, obrázok pomenujú iným slovom a zdôvodnia svoje riešenie, považujeme toto riešenie za správne. Napríklad: obrázok motocykla (štvorslabičné slovo) môžu nazvať motorka a slovo, ktorým sme pomenovali obrázok je trojslabičné.

Lokomotívu môžu pomenovať ako vlak (jednoslabičné slovo) alebo rýchlik (dvojslabičné slovo), slona môžu pomenovať sloník (dvojslabičné slovo). Lastovičku môžu pomenovať vtáčik (dvojslabičné slovo).

U nás doma (s. 24 – 25)

Návrh prípravy na hodinu č. 20

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno, veta, začiatok vety, koniec vety

Kľúčové výrazy učiva:

hláska, písmeno, prvá hláska slova, prvé písmeno slova, grafické znázornenie vety, počet slov vo vete

1. Didaktické ciele

- ✓ rozlíšiť vetu a slovo
- ✓ tvoriť vety podľa grafického znázornenia
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ rozvíjať prezentačné zručnosti
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na rozprávanie, tvorenie viet podľa grafického znázornenia (s daným počtom slov), opakovanie grafickej podoby známych písmen, precvičenie určovania počtu slabík v slove. Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie, vzťahov medzi časťami ilustrácie, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Súčasťou ilustrácie je motivačná báseň viažuca sa k ilustrácii.

3. Návrh didaktického postupu

24/1

Žiak vie:

- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu;*
- ✓ *v činnostiach rozlíšiť vetu od slova;*
- ✓ *tvoriť vety podľa grafického znázornenia.*

Žiaci si najprv podrobne prezrú ilustráciu, všímajú si detaily, farby a veľkosti predmetov. Rozprávajú o obrázku a porovnávajú hračky z izby s tými vlastnými. Tvorí vety s určeným počtom slov alebo určujú počet slov vo vetách. Rozvíjajú tým aj výchovné ciele – hovoria o starostlivosti o izbu, hračky a domácich miláčikov. Učiteľ/-ka môže rozhovor rozšíriť o tému rodiny, vlastnej izby a obľúbených miest na hranie. Žiaci si môžu vymyslieť zábavný príbeh o Adamovi a Zuzke alebo porozprávať vlastný zážitok. Na záver tvoria vety podľa grafického znázornenia. Počas práce ich priebežne chválime.

Včielkina úloha: Žiaci môžu vymyslieť vety, ktoré majú päť slov.

24/2

Žiak vie:

- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu;*
- ✓ *určiť počet slabík v slove.*

Pri hovorení slov po slabikách si môžu pomôcť tleskaním alebo krokovaním podľa počtu slabík v slove. Rozširujúcou aktivitou na precvičovanie počtu slabík v slove môže byť aj hľadanie slov znázornených na ilustrácii s daným počtom slabík, napr. žiaci hľadajú slová, ktoré majú dve slabiky (*pero, lopta, stolík, posteľ, oblok...*).

24/3

Žiak vie:

- ✓ *určiť prvú hlásku v slovách – pomenovaniach častí obrázka;*
- ✓ *písať tlačené tvary známych písmen.*

Odporúčame spoločne pomenovať všetky predmety na ilustrácii. Rozšírením úlohy môže byť označenie ďalších známych písmen. Využiť možno aj vyklápaciu stranu obálky so známymi obrázkami a písmenami.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame, aby sa žiaci zamerali na správne dopísanie písmen do slov v úlohe 3.

25/4

Žiak vie:

- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu;*
- ✓ *povedať slovo po slabikách.*

Žiaci pomocou piktogramov povedia, čo budú v úlohe robiť. Po prečítaní zadania vyznačia čiarou cestu psíka k Zuzke. Pri každom obrázku, cez ktorý prejdú, ho pomenujú a rozložia slovo na slabiky. Rozšírením úlohy môže byť určovanie prvej slabiky. Na záver žiakov pochválime za ich prácu.

Žiaci môžu vymyslieť meno pre psa.

Slová znázornené na obrázkoch sú: *moriak, misa, sova, lavica, sekera, sito, mesiac, malina, lopata.*

25/5

Žiak vie:

- ✓ *písať tlačené tvary známych písmen.*

Žiaci sa podľa piktogramov a vzoru pokúsia určiť riešenie úlohy. Následne im prečítame a vysvetlíme zadanie. Postupne čítajú písmená vo farebných plôškach – upozorníme, že farba písmena sa nemení. Písmená dopĺňajú do plôšok rovnakej farby podľa vzoru a môžu sa pokúsiť slabiku prečítať (včielkina úloha). Úloha pripravuje na prácu so slabikou v nácvičnom období. Rozšírením môže byť hovorenie slov začínajúcich na dané

písmeno/slabiku, prípadne skladanie ďalších slabík zo známych hlások.

Riešenie: MA, SO, MO, SE, ME, LA

25/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu.*

Žiaci nakreslia detskú izbu podľa svojich predstáv. Pri prezentácii svojej práce porozprávajú spolužiakom o svojom obrázku.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť práce pri riešení úlohy 4.

4. Didaktické hry

Drep – skok

Cieľ hry: Precvičiť rozlišovanie pojmov slovo a veta.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo drep.

Učiteľ/-ka hovorí slová alebo vety. Keď povie vetu, žiaci urobia drep. Keď povie slovo, žiaci vyskočia. Hra umožňuje okamžitú spätnú väzbu: či si žiaci pamätajú rozdiel medzi slovom a vetou.

Krokovanie


Cieľ hry: Precvičiť určovanie počtu slabík v slove.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc tak, aby mali priestor na kráčanie dopredu i dozadu.

Učiteľ/-ka povie ľubovoľné slovo a žiaci spravia toľko krokov, koľko je v slove slabík.

Krokovanie robia vpred alebo vzad, podľa pokynov. Napríklad učiteľ/-ka povie slovo električka a určí smer vpred. Žiaci spravia štyri kroky vpred.

Dolná slučka (Písanie 1, s. 24 – 25)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 20**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

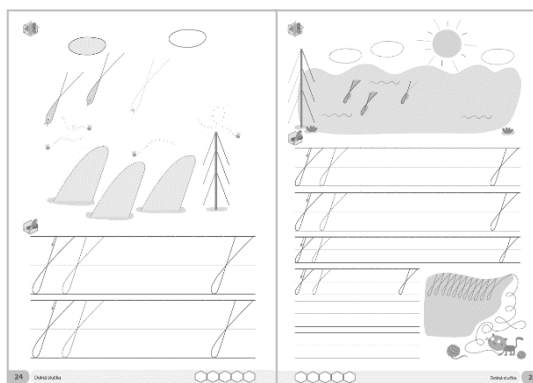
Elementárne písanie:
prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:

dolná slučka

1. Didaktické ciele

✓ písať správne *dolnú slučku*



- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou dolnej slučky
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na nácvik dolnej slučky. Žiaci ju precvičujú v riadkoch, ktorých výška sa postupne znižuje. Motivačný obrázok lastovičiek smerujúcich k zemi slúži na uvoľnenie ruky. Rybičky plávajúce ku dnu pripomínajú tvar slučky a slúžia na opakovanie. Úplet pomáha upevniť nový tvar hravou formou. Ilustrácie zároveň podporujú rozvoj komunikačných schopností žiakov.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 24

Žiaci sa na písanie pripravujú rozcvičením ruky pri ilustrácii s lastovičkami chytajúcimi muchy. Pri nácviku dolnej slučky dbajú na správny smer – píšu zhora nadol. Učiteľ/-ka upozorňuje na častú chybu: zakončenie oblúkom namiesto šikmej priamky. Písanie dolnej slučky je náročné a vyžaduje trpezlivosť. Dôležité je, aby sa sklonová čiara a oblúk pretli na pomocnej oranžovej linajke v strede výšky riadka – rovnako ako pri hornej slučke.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie v závere strany môže byť zamerané na písanie správneho tvaru písmen a jeho plynulosti.

Strana 25

Po uvoľňovacích cvikoch a následnom rozcvičení ruky na hornej ilustrácii žiaci píšu dolné slučky.

Pri písaní sa postupne znižuje veľkosť tvarov. Na pravej dolnej ilustrácii môžu využiť nacvičený tvar ako opakujúci sa tvar – časť rozpleteného kľbka vlny. Pri písaní do obrázka žiaci nemusia písať spojený tvar dolnej slučky, môžu si ho podľa potreby rozdeliť na menej tvarov v skupine, avšak mali by vždy zachovať šikmú priamku, hoci ich to bude zvädzať robiť obe čiary ako oblúky.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame sa zamerať na správne pretínanie sklonovej čiary a oblúka na pomocnej linajke.

Hláska a písmeno V (s. 26 – 27)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 21,22**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno V

Kľúčové výrazy učiva:

hláska, písmeno, prvá hláska slova, prvé písmeno slova

1. Didaktické ciele

- ✓ sluchovo rozlíšiť prvú hlásku slova
- ✓ rozložiť slabiku na hlásky
- ✓ zrakovo rozlíšiť písmená
- ✓ čítať tvar veľkého tlačeneho písmena podľa predlohy
- ✓ písať správny tvar veľkého tlačeneho písmena
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na sluchové rozlíšenie hlásky *v* na začiatku slova, vyvodenie písmena *V* a rozklad slabík na hlásky a písmená. Úvodná ilustrácia podporuje zrakové vnímanie, komunikačné schopnosti, medzipredmetové vzťahy a výchovné ciele. Odporúča sa riadený rozhovor o vode – jej využití a šetrení. Hlavičku strany tvorí ilustrácia, veľké tlačene *V* a motivačná báseň, ktorú môžu žiaci spoločne opakovať a naučiť sa naspamäť. Prácu začíname čítaním básne a predstavením písmena, ktoré priniesla včielka.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

– slová s hláskou *v* na začiatku slova: *voda, vlk, veverička, vrabce*.

Pri hláske *v* dochádza často k jej spodobovaniu, preto sa pri pomenovávaní častí ilustrácie snažíme vyhnúť takýmto slovám (napr. *vtáčik*). Používame iba slová, v ktorých jednoznačne počujeme hlásku *v*.

3. Návrh didaktického postupu

26/1

Žiak vie:

- ✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*
- ✓ *tvoriť jednoduché vety podľa pokynov;*
- ✓ *určiť prvú hlásku v slovách – v pomenovaniach častí ilustrácie.*

V zadaní úlohy je napísané, že žiaci majú rozprávať o ilustrácii podľa pokynov. Pri

rozprávání o ilustrácii sa zameriame na hľadanie častí ilustrácie, kde sú znázornené zvieratá, v pomenovaní ktorých je hláska *v* na začiatku slova. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Odporúčame určiť počet slov vo vetách, ktoré tvoria žiaci. Rozprávání o ilustrácii môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať zvieratkám pri vode v potoku. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov. Žiaci rozprávajú o tom, aká je dôležitá čistota vody a prírody.

26/2

Žiak vie:

- ✓ rozlíšiť grafickú podobu známych písmen;
- ✓ čítať tlačené tvary známych písmen.

Žiaci pomocou piktogramov povedia, čo budú robiť v úlohe. Pomenujú jednotlivé obrázky a povedia, ktorú hlásku počujú na začiatku slova. Z trojice písmen pod obrázkom vyfarbia písmeno *V*.

Slová znázornené na obrázkoch sú: *vozik vrabec, veverička, váza*.

Odporúčame zaradiť prácu s nápovednými obrázkami, ktoré tvoria vyklápaciu stranu obálky šlabikára.

26/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ určiť prvú hlásku v slovách znázornených na obrázkoch.

Pomenovanie obrázkov: *vedro, električka, opica, vidlička, vankúš, vlak, lopta*.

Žiaci vyfarbia tie obrázky, ktoré majú na začiatku slova hlásku *v*. Rozširujúcou aktivitou môže byť hovorenie slov po slabikách a tvorenie viet s danými slovami. Individuálne pochválime žiakov za ich samostatnú prácu.

Riešenie: vedro, vidlička, vlak, vankúš

26/3

Žiak vie:

- ✓ písať tvar veľkého tlačeného písmena *V* podľa predlohy.

Žiaci píšu do riadka tlačený tvar písmena *V*. Odporúčame precvičiť písanie najskôr na tabuli alebo na papieri. Žiakov priebežne chválime za prácu.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame, aby sa žiaci zamerali na správne určenie prvej hlásky slova a na vyfarbenie správneho písmena v úlohe 2.

27/4

Žiak vie:

- ✓ identifikovať v napísanom slove písmeno *V*;
- ✓ vyjadriť myšlienky jazykovo a sociálne primeraným spôsobom.

Úloha slúži na precvičenie počtu slabík v slovách a opakovanie písmena *V*. Žiaci pomocou

piktogramov a obrázka určia, čo budú robiť. Učiteľ/-ka prečíta zadanie. Žiaci pomenujú obrázok a v slove nad ním zakrúžkujú písmeno *V* zelenou farbičkou. Pod obrázok vyznačia bodkami počet slabík. Postup opakujú pri každom obrázku. Úloha je vhodná na samostatnú aj spoločnú prácu a možno ju využiť aj na overenie znalosti písmen. Nezabúdame žiakov priebežne chváliť.

Slová znázornené na obrázkoch sú: *vedro, sova, vesta, vajce*.

Včielkina úloha: Žiaci samostatne vyznačia všetky písmená v slovách nad obrázkami, ktoré poznajú, a pokúsia sa ich pomenovať. Pochválime každého individuálne.

27/5

Žiak vie:

✓ *povedať po slabikách slová znázornené na obrázkoch;*

✓ *vyhľadať písmená, ktoré tvoria danú slabiku.*

Úlohu riešime po jednotlivých obrázkoch – motýľ slúži ako vzor, veveričku odporúčame spracovať spoločne. Žiaci pomenujú obrázok, určia začiatočnú slabiku (napr. *ve*), rozložia ju na hlásky *v*, *e* a vyfarbia príslušné písmená vo farbe rámčeka obrázka (napr. zelenou).

Pri dokončení úlohy prácu žiakov individualizujeme a nezabúdame na pochvalu.

Pomenovanie obrázkov: *motýľ, veverička, lavica, sova, varecha, lopata*.

27/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *pomenovať tlačný tvar písmena *V*;*

✓ *určiť hlásku *v* ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;*

✓ *hovoriť slová s hláskou *v* na začiatku slova.*

Žiaci najskôr píšu veľký tvar písmena *V* pomocou farebných čiar do zväčšeného tvaru tohto písmena. Potom môžu spoločne pomenovať obrázky (*vozík, vaňa*) a vymyslieť ďalšie slová, v ktorých počujú hlásku *v* na začiatku. Jeden obrázok nakreslia (napr. *vedro, varechu, vidlička*). Ak majú dostatok času, môžu vyfarbiť všetky obrázky v úlohe.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť práce pri riešení úlohy 5.

4. Didaktické hry

Bystré ušká

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si prvej hlásky slova


Postup: Učiteľ/-ka hovorí žiakom slová s rôznymi hláskami na začiatku, najviac ich však musí byť s hláskou *v*. Žiaci počujú slová a zdvihnú ruku iba pri slove s hláskou *v* na začiatku slova. Učiteľ/-ka pochváli žiakov, že majú bystré ušká.

Tichá

Cieľ hry: Precvičiť analýzu slabiky na hlásky.

Postup: Žiaci ticho sedia a učiteľ/-ka sa pýta. Otázky musia byť zostavené tak, aby žiaci mohli odpovedať iba áno alebo nie, napríklad: M môže rozložiť slabiku VE na hlásky v, e? Žiaci kývaním hlavy odpovedia: Áno. Môžem rozložiť slabiku MA na hlásky m, e? Žiaci kývaním hlavy odpovedia nie. Nikto nehovorí nahlas – iba učiteľ/-ka.

Polovál (Písanie 1, s. 26 – 27)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 21,22**

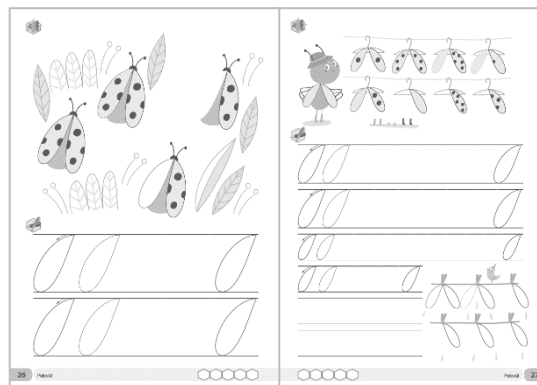
Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:
polovál

1. Didaktické ciele

- ✓ písať správne *polovál*
- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou poloválu
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na nácvik písania poloválu. Výška riadkov sa postupne znižuje. Motivačný obrázok lienok slúži na uvoľnenie ruky a prípravu na písanie. Obrázky sušiacich sa krídel lienok slúžia na opakovanie a upevnenie nového tvaru hravou formou. Ilustrácie podporujú aj rozvoj komunikačných schopností žiakov.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 26

Žiakov môžeme motivovať rozprávaním o lienkach. Žiaci obkresľujú lienkam na hornej ilustrácii ľavé krídla, ktoré majú tvar *poloválu*. Odporúčame, aby žiaci neobťažovali tvar pravých krídel, aby si zapamätali správny tvar *poloválu* (pravé krídla tvoria zrkadlový obraz potrebného tvaru).

Písanie tohto tvaru si nacvičujú v nasledujúcich dvoch riadkoch. Náročnosť písania spočíva v tom, že polovál obsahuje *sklonovú čiaru*.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie v závere strany môže byť zamerané na písanie správneho tvaru písmen a plynulosti písania. Odporúčame zamerať hodnotenie na správnu šírku poloválu.

Strana 27

Na tejto strane si žiaci precvičujú písanie *poloválu* v zmenšenej veľkosti podľa vzoru na začiatku riadka. V kresbách dokresľujú žiaci vždy len ľavé krídla.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu pri sebahodnotení vyjadriť svoj vzťah k písaniu, svoje pocity pri písaní alebo vlastné hodnotenie kvality ich písomného prejavu. Odporúčame sa zamerať na správny tvar *poloválu*.

Hláska a písmeno U (s. 28 – 29)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 23, 24**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno U

Kľúčové výrazy učiva:

hláska, písmeno, prvá hláska slova, prvé písmeno slova

1. Didaktické ciele

- ✓ sluchovo rozlíšiť prvú hlásku slova
- ✓ sluchovo rozlíšiť danú hlásku v slove
- ✓ určovať počet slabík v slovách
- ✓ zrakovo rozlíšiť známe písmená
- ✓ čítať tvar veľkého tlačeneho písmena podľa predlohy
- ✓ písať správny tvar veľkého tlačeneho písmena
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na sluchové rozlíšenie hlásky **u** na začiatku slova, jej výskyt v slovách, vyvodenie písmena **U** a opakovanie známych písmen. Ilustrácia rozvíja zrakové vnímanie, slovnú zásobu a komunikačné schopnosti. Odporúča sa jej využitie aj na výchovné ciele a medzipredmetové vzťahy. Hlavičku tvorí ilustrácia, veľké tlačené **U** a motivačná báseň. Prácu začíname jej čítaním a predstavením písmena, ktoré priniesla včielka. Báseň sa žiaci môžu naučiť naspamäť opakovaním počas hodiny.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

– slová s hláskou **u** na začiatku slova: *umývadlo, umývanie, uteráky, uši;*

– slová s hláskou **u** vnútri slova: *zuby, ruky.*

Vyhľadávanie slov s hláskou **u** vnútri slova je rozširujúcou úlohou.

3. Návrh didaktického postupu

28/1

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ tvoriť jednoduché vety podľa pokynov;
- ✓ určiť prvú hlásku v slovách – v pomenovaniach častí ilustrácie.

Pri rozprávaní o ilustrácii sa žiaci zameriavajú na pomenovanie častí, ktorých názvy začínajú hláskou **u**. Tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Odporúčame

sledovať aj počet slov vo vetách, aby bolo možné vnímať jazykový progres žiakov. Aktivitu možno spestriť vymýšľaním príbehu o Zuzke a Adamovi pri večernej hygiene. Úloha zároveň podporuje výchovné ciele – žiaci hovoria o význame osobnej hygieny.

28/2

Žiak vie:

- ✓ *sformulovať jednoduchú ústnu informáciu;*
- ✓ *čítať tlačené tvary známych písmen.*

Odporúčame, aby sa žiaci pomocou piktogramov určili, čo budú robiť v úlohe. Potom pomenujú jednotlivé obrázky a povedia, ktorú hlásku počujú na začiatku slova. Z trojice písmen pod každým obrázkom vyfarbia červenou písmeno **U** ako prvé písmeno slova. Tento typ úlohy žiaci už riešili, preto odporúčame rozšíriť riešenie úlohy o určovanie výskytu iných hlások v slove, napríklad: *Počujeme v slove umývadlo hlásku a?* Slová znázornené na obrázkoch sú: *umývadlo, uši, udica, uhorka.*

Odporúčame zaradiť prácu s nápovednými obrázkami, ktoré tvoria vyklápaciu stranu obálky šlabikára.

Včielkina úloha: Žiaci pomenujú obrázky ešte raz a určia poslednú hlásku slova. Modrou farbičkou vyfarbia písmeno, ktoré je na konci slova.

28/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *určiť počet slabík v slovách;*
 - ✓ *priradiť grafické znázornenie počtu slabík k správne mu slovu znázornenému na obrázku.*
- Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom riešenie úlohy podľa vzoru v šlabikári. Odporúčame, aby žiaci spoločne pomenovali obrázky, aby všetci pracovali s tými istými slovami (kvôli kontrole a spätnej väzbe). Potom žiaci môžu pracovať samostatne, ak sa učiteľ/-ka nerozhodne inak (podľa podmienok v konkrétnej triede). V úlohe sú použité obrázky: *muchotrávka, sito, lopata, ruka, veverička, raketa.*

Žiakov individuálne pochválime za ich prácu pri riešení úlohy.

Riešenie úlohy:

dvojslabičné slová: *sito, ruka;*

trojslabičné slová: *lopata, raketa;*

štvorslabičné slová: *muchotrávka, veverička*

Včielkina úloha: Odporúčame, aby učiteľ/-ka vymenoval/-a spoločne so žiakmi názvy dní v týždni. Žiaci by mali sami určiť (na základe doterajšej práce a skúseností), že názov dňa *utorok* má na začiatku slova hlásku **u**.

28/3

Žiak vie:

- ✓ *písať tvar veľkého tlačeného písmena U podľa predlohy.*

Odporúčame precvičiť písanie najskôr na tabuli alebo na papieri. Žiakov priebežne chválime za prácu.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení sa odporúčame zamerať na úspešnosť práce pri správnom určovaní prvej hlásky slova a vyznačení prvého písmena slova v úlohe 2.

29/4

Žiak vie:

✓ *identifikovať hlásku u v slovách znázornených na obrázkoch.*

Žiaci si pomocou piktogramov určia, čo budú v úlohe robiť. Po prečítaní zadania pomenujú každý obrázok a určia, či v slove počujú hlásku *u*. Ak áno, vyfarbia zelenou farbičkou trojuholník pri obrázku. Na záver ich nezabudneme pochváliť za vykonanú prácu.

Slová znázornené na obrázkoch sú: *ucho, lupa, sudy, farbičky (pastelky)*. *Riešenie:* Zelený trojuholník bude pri obrázkoch *ucho, lupa, sudy*.

29/5

Žiak vie:

✓ *určiť prvú hlásku v slove znázornenom na obrázku;*

✓ *zapísať prvé písmeno slova znázorneného na obrázku;*

✓ *sluchovo analyzovať zvukové jednotky hovorenej reči.*

Odporúčame, aby sa žiaci pomocou piktogramov určili, čo budú robiť v úlohe. Potom im prečítame a vysvetlíme presné zadanie úlohy. Žiaci najskôr pomenujú obrázky a napíšu do farebných plôšok ku každému obrázku prvé písmeno slova. Potom písmená prepíšu do plôšok rovnakej farby pod obrázok chlapca. Pokúsia sa prečítať meno chlapca. Čítanie mena nevyžadujeme od všetkých žiakov. Žiakov pochválime za prácu pri riešení úlohy.

Pomenovanie obrázkov: *ihla, vozík, okuliare.*

Riešenie: IVO

29/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *pomenovať tlačný tvar písmena U;*

✓ *určiť hlásku u ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;*

✓ *hovoríť slová s hláskou u na začiatku slova.*

Žiaci najskôr píšu veľký tvar písmena *U* pomocou farebných čiar do zväčšeného tvaru tohto písmena. Potom môžu spoločne pomenovať obrázky (*umývadlo, ulita*) a vymyslieť ďalšie slová, ktoré majú hlásku *u* na začiatku. Jeden obrázok nakreslia (napr. *uterák, uhorka*). Ak majú dostatok času, môžu vyfarbiť všetky obrázky v úlohe.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť práce pri riešení úlohy 4.

4. Didaktické hry


Drep – skok

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si prvej hlásky slova.

Postup: Učiteľ/-ka hovorí žiakom slová. Keď je na začiatku slova hláska u, žiaci vyskočia, keď je na začiatku slova iná hláska, urobia drep.

Návrh slov: *uterák, umývadlo, motýl, oblok, sveter, uši, auto, uhorka, ulita, ihla, utorok, egreše, udica, sito, lopata, lopta, užovka, ukazovák, voda, Urban...*

Časti písmen (Písanie 1, s. 28 – 29)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 23, 24**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:
časti písmen

1. Didaktické ciele

- ✓ písať správne dané časti písmen
- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou daných typov čiar
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na nácvik písania zväčšených tvarov daných častí písmen. Motivačné obrázky zvieratiek v prírode slúžia na uvoľnenie a rozcvičenie ruky pred písaním, zopakovanie si písania známych tvarov. Obrázky na dvojstrane poskytujú priestor na rozhovor a tým rozvoj komunikačných spôsobilostí žiakov.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 28

Strana je venovaná precvičovaniu písania častí písmen. Po rozcvičení ruky na motivačnej ilustrácii (ktorá sa týka lesa) žiaci píšu zväčšené a zmenšené vratné ťahy, horné a dolné slučky. Zmenšené prvky píšu pomocou pomocnej liniatúry.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie v závere strany môže byť zamerané na dodržiavanie správneho sklonu častí písmen, jeho plynulosti, pravidelného striedania zväčšených a zmenšených tvarov.

Strana 29

Na tejto strane si žiaci precvičujú písanie jednotlivých častí písaných písmen **a, A**. Tejto práci predchádza precvičenie ruky na motivačnej ilustrácii, kde obťahujú do nej zakomponované tvary.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie v závere strany môže byť zamerané na písanie správnych tvarov častí písmen a ich plynulosti.

Precvičovanie V, U (PZ k Šlabikáru, s. 5)**5/1**

Žiaci pomenujú obrázok. Ak v slove počujú hlásku **u**, označia ho zelenou farbou (vyfarbia trojuholník na zeleno). Ak počujú hlásku **v**, označia ho červenou farbou (vyfarbia trojuholník na červeno). Výskyt hlásky môže byť na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Po vypracovaní úlohy si žiaci môžu obrázky ľubovoľne vyfarbiť.

Riešenie: zelená farba – udica, mucha; červená farba – vozík, sova

Poznámka: Je vhodné ak si žiaci povedia slová pomenúvajúce obrázok po slabikách. Lepšie sa im identifikuje daná hláska, najmä ak sa nachádza vnútri slova.

5/2

Žiaci pomenujú obrázky, určia prvú hlásku slova a napíšu dané písmeno pod každý obrázok. Pod obrázok dievčaťa napíšu písmená do rovnakých geometrických tvarov, v ktorých sa nachádzajú pod susednými obrázkami. Prepísaním písmen vznikne meno dievčaťa. Po vypracovaní úlohy si žiaci môžu obrázky ľubovoľne vyfarbiť.

Riešenie: električka **E**, vedro **V**, aktovka **A** ; meno dievčaťa: **EVA**

Rozširujúca úloha

Žiaci hľadajú vo vetách písmená **V** a **U** a zakrúžkujú ich farbami podľa zadania. Určia počet slov v každej vete a napíšu ho do okienka pred vetou. Počet môžu znázorniť bodkami. Podľa zisteného počtu slov priradujú každej vete grafickú schému, ktorá k nej patrí.

Poznámka: Grafickej schéme znázorňujúcu štvorslovnú vetu nepriradíme žiadnu z uvedených viet. Úlohou na doplnenie môže byť utvoriť vetu (štvorslovnú) podľa danej schémy.

Písmená v meste (s. 30 – 31)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 25**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno, slabika, veta,

Kľúčové výrazy učiva:

hláska, písmeno, slovo, veta

1. Didaktické ciele:

- ✓ rozlíšiť vetu a slovo
- ✓ rozprávať na danú tému
- ✓ hľadať slová s rovnakou prvou hláskou
- ✓ graficky znázorniť vetu
- ✓ rozvíjať komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ rozvíjať prezentačné zručnosti
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na rozprávanie, tvorenie viet, poznávanie a písanie známych písmen (veľkých tlačených). Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi časťami ilustrácie, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Súčasťou ilustrácie je motivačná báseň viažuca sa k ilustrácii.

3. Návrh didaktického postupu

30/1

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ tvoriť jednoduché vety podľa pokynov;
- ✓ graficky znázorniť vetu.

Žiaci rozprávajú o ilustrácii, všímajú si detaily a písmená, ktoré sú znázornené v reálnych situáciách (tak, ako by ich mohli vidieť v svojom okolí). Rozprávanie o ilustrácii môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať rodine Zuzky a Adama. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov. Žiaci rozprávajú o tom, ako sa majú správať vo verejných priestoroch, ako prechádzať cez cestu a pod.

30/2

Žiak vie:

✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*

✓ *povedať slovo po slabikách.*

Odporúčame určiť presnú polohu výkladu, o ktorom budú žiaci rozprávať (napr. vpravo hore – obchod s potravinami). Žiaci pomenujú tovar vo výklade a vyslovia slová po slabikách. Úlohu možno rozšíriť určením počtu slabík a tvorbou krátkych viet, čím si precvičia rozdiel medzi slovom a vetou.

30/3

Žiak vie:

✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*

✓ *vyjadriť myšlienky jazykovo a sociálne primeraným spôsobom.*

Žiaci samostatne rozprávajú o svojej obci, o okolí svojho domova alebo školy a porovnávajú ho s ilustráciou v šlabikári. Pri rozprávaní by mali žiaci používať správnu výslovnosť, štylizáciu viet, primeranú intonáciu (snažia sa zaujať svojou prezentáciou poslucháčov – spolužiakov). Vety by mali mať 4 – 5 slov.

30/4

Žiak vie:

✓ *pomenovať a vyznačiť v texte známe písmená.*

Žiaci najskôr povedia, kde všade sú na obrázku písmená. Potom spoločne dávame pokyny, ktoré písmená majú vyznačiť, prípadne aj, akou farbou. Odporúčame riešenie úlohy využiť na zistenie toho, ktoré ďalšie písmená žiaci poznajú.

Príklad pokynov: Vyfarbi **červenou** všetky písmená **A**. Zakrúžkuj **modrou** písmená **M**. Podčiarkni **zelenou** písmená **U**.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení zamerať na správne tvorenie viet v úlohe 3.

31/5

Žiak vie:

✓ *pomenovať časti ilustrácie (predmety, osoby, zvieratá, veci, farby...);*

✓ *vyjadriť myšlienky jazykovo a sociálne primeraným spôsobom;*

✓ *vyhľadať slová, ktoré sa začínajú rovnakou hláskou.*

Najskôr môžu žiaci tvoriť slová, ktoré sa začínajú rovnakou hláskou (napríklad: *tabuľa – trieda, pero – pes, lavica – lampa...*), aby si precvičili fonematické uvedomovanie. Potom môžu prejsť na úlohu v šlabikári. Žiaci hľadajú na obrázku predmety (ľudí, zvieratá...), ktoré majú rovnakú prvú hlásku slova. Nesmieme zabudnúť pochváliť žiakov za prácu pri riešení úlohy.

Ak im chceme úlohu zjednodušiť, učiteľ/-ka môže písmeno napísať na tabuľu.

Riešenie úlohy: kvety, kočík, kabelka; babička, bicykel a pod.

31/6

Žiak vie:

- ✓ pomenovať časti obrázka;
- ✓ písať tlačené tvary známych písmen.

Žiaci sa pokúsia pomocou piktogramov určiť, čo budú robiť v úlohe. Potom im prečítame a vysvetlíme presné zadanie úlohy. Žiaci porovnávajú názvy obchodov v úlohe s názvami na ilustrácii a dopíšu chýbajúce písmená. Od žiakov nevyžadujeme čítanie slabík alebo slov. Môžu sa však pokúsiť povedať názvy obchodov (pomôžu si predmetmi vo výklade). So žiakmi môžeme viesť rozhovor o tom, aký tovar môžu nájsť v danom obchode. Potom dokreslia do výkladov tovar, (napríklad: topánky a kvety). Po skončení samostatnej práce žiakov individuálne pochválime.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť práce pri riešení úlohy 5.

4. Didaktické hry

Tichá

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si prvej hlásky slova (určenie rovnakej hlásky).

Pomôcky: nápovedné obrázky

Postup: Žiaci ticho sedia. Učiteľ/-ka postupne ukazuje dvojice obrázkov a pýta sa. Otázky musia byť zostavené tak, aby žiaci mohli odpovedať iba áno alebo nie. Napríklad učiteľ/-ka ukáže obrázok auta a aktovky a pýta sa: *Majú tieto slová rovnakú hlásku na začiatku?* Žiaci kývaním hlavy odpovedia áno. Nahlas hovorí iba učiteľ/-ka.

Časti písmen (Písanie 1, s. 30 – 32)

Návrh prípravy na hodinu č. 25

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie: prípravné (predpisateľské) cviky

Kľúčové výrazy učiva:
prvky a tvary písmen

1. Didaktické ciele:

- ✓ písať správne dané časti písmen
- ✓ dokresliť časti obrázka pomocou daných typov čiar
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



2. Charakteristika strán

Dvojstrana je zameraná na nácvik písania zväčšených tvarov písmen. Motivačné obrázky jesenných prác na poli a v záhrade slúžia na uvoľnenie ruky a zopakovanie známych tvarov. Ilustrácie zároveň podporujú rozhovor a rozvoj komunikačných schopností žiakov. Záverečná strana je venovaná dokresľovaniu čiar do obrázkov, čím si žiaci precvičujú osvojené písacie prvky.

3. Návrh didaktického postupu

Strana 30

Strana je zameraná na opakovanie písania častí písmen – hornej, dolnej slučky a horného, dolného zátrhu. Pred týmto písaním si rozcvičia ruku na ilustrácii, pomocou ktorej môžeme motivovať celú prácu so stranou (práce na poli). Pri písaní daných prvkov a tvarov musia žiaci dávať pozor na striedanie zväčšených a zmenšených častí písmen. Nesmú zabúdať na správny smer písania.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu pri sebahodnotení vyjadriť svoj vzťah k písaniu, svoje pocity pri písaní alebo vlastné hodnotenie kvality ich písomného prejavu. Odporúčame sa zamerať na správne striedanie zväčšených a zmenšených prvkov a tvarov písmen.

Strana 31

Po uvoľňovacích cvikoch a následnom rozcvičení ruky na hornej ilustrácii píše žiaci časti písmen, ktoré neskôr využijú pri písaní konkrétnych písmen v nácvičnom období. Žiaci si precvičujú písanie všetkých doteraz prebratých prvkov písmen.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame sa zamerať na pravidelné rozstupy medzi písmenami.

Strana 32

Na záverečnej strane si žiaci môžu ešte raz precvičiť písanie tvarov, ktorési žiaci v tejto písanke osvojili. Danú ilustráciu môžu dokresľovať a vyfarbovať podľa vlastných predstáv.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu pri sebahodnotení vyjadriť svoj vzťah k písaniu, svoje pocity pri písaní alebo vlastné hodnotenie kvality ich písomného prejavu.

Hlásky a písmená a, A, á, Á (s. 32 – 35)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 26 – 29**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno a, A, á, Á

Kľúčové výrazy učiva:

hlásky *a*, *á* a písmená *a*, *A*, *á*, *Á*, tlačený a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena *A*
- ✓ identifikovať hlásky *a*, *á* v slove
- ✓ určiť pozíciu hlások *a* alebo *á* v slove
- ✓ čítať písmeno *a* ako spojku
- ✓ súvislo rozprávať o obrázku
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlásky a písmen a, A

V nácvičnom období sa žiaci učia nové hlásky a písmená, ale opakujú si aj fonemické uvedomovanie hlások, ktoré sa naučili v prípravnom období. K známemu tvaru (veľké tlačené písmeno) pribudne nápovedný obrázok, ktorého pomenovanie sa začína novou hláskou a všetky písané i tlačené tvary nového písmena („písmenková rodinka“).

Pri písmene *A* je nápovedným obrázkom *auto*. Žiaci zopakujú slovo *auto* viackrát po sebe

a určia prvú hlásku slova. Hlásku *a* ako prvú hlásku slova žiaci vedia určiť z prípravného obdobia. Ak sú v triede žiaci, ktorí ešte stále nedokážu určiť prvú hlásku slova, odporúčame častejšie zaradiť na vyučovanie didaktické hry a rozširujúce úlohy na zlepšenie tejto spôsobilosti.

Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena *A* (malé tlačené *a*, veľké tlačené *A*, malé písané *a*, veľké písané *A*), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačený alebo písaný, malý alebo veľký tvar. Veľký tvar písmena *A* môžu žiaci využiť na nácvik písania tlačeného tvaru písmena, píše rôznymi farbami.

K písmenu *A* je motivačná báseň o aute. Viaže sa na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu na dvojstrane 32 – 33. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonemického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči.

Odporúčame, aby motivačnú báseň čítal/-a učiteľ/-ka, nie žiak, ktorý vie čítať (ak je taký v triede). Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA® na tabuľu*. Pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta.

Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, aby vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zvážení učiteľa/učiteľky, či ju zaradiť na vyučovanie v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny). Prednes básne môžu stvárniť pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

32/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ formulovať odpovede na položené otázky;
- ✓ identifikovať hlásku *a* v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *a* na začiatku, vnútri *a* na konci slova.

Prácu s ilustráciou začíname riadeným rozhovorom o doprave. Žiaci sa podelia o svoje skúsenosti s prechádzaním cez cestu a pozorovaním premávky. Potom dostanú čas na podrobné pozorovanie ilustrácie. Porovnávajú situácie na obrázku so svojimi zážitkami. Ilustrácia zároveň slúži na plnenie výchovných cieľov – žiaci hovoria o dôležitosti bezpečného správania sa na ceste a v jej blízkosti. Pri tvorbe viet o ilustrácii sa žiaci zameriavajú na detaily a vyhľadávajú predmety a osoby, ktorých pomenovanie obsahuje hlásku *a*. Tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Odporúča sa vopred určiť počet slov vo vetách. Každý žiak samostatne vytvorí 5 jednoduchých viet. Aktivitu možno obohatiť vymýšľaním príbehu, ktorý sa mohol stať deťom a ich rodičom na ilustrácii.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: auto, semafor, kolobežka. Žiaci ich pomenujú, rozdelia na slabiky a určia, či v slove počujú hlásku *a*. Následne určia jej pozíciu – na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Keďže je pre žiakov najnáročnejšie určiť hlásku vo vnútri slova, odporúčame začať slovami s hláskou *a* na začiatku, pokračovať slovami s *a* na konci a až potom prejsť na slová s *a* uprostred. Slová si žiaci zopakujú viackrát po slabikách.

Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami na strane pod ilustráciou. Pri vysvetlení grafického znázornenia

povieme žiakom, že prvý a posledný vyfarbený rámček predstavuje prvé a posledné písmeno slova, stredná časť je širšia preto, lebo vnútri slova môže byť viac hlások, preto nevieme presne určiť, či je daná hláska na druhom, treťom, prípadne ďalšom mieste v slove. Žiaci pomenujú obrázok slovom a určia, ktorý rámček znázorňuje pozíciu hlásky *a* v tomto slove. Nevyfarbené predmety na ilustrácii môžu vyfarbiť.

Riešenie: V slove *auto* počujeme hlásku *a* na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámčekom. V slove *semafor* počujeme hlásku *a* vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámčekom. V slove *kolobežka* počujeme hlásku *a* na konci slova, hláska je znázornená tretím rámčekom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **a** na začiatku slova: *auto, autobus, Adam; mená detí v autobuse: Anka, Andrej, Alenka, Anton;*
- slová s hláskou **a** vnútri slova: *semafor, značka, potraviny, križovatka, značka, Adam;*
- slová s hláskou **a** na konci slova: *kolobežka, cesta, Zuzka, teta, križovatka, značka, dievča, Alenka, Anka.*

32/ sluchová analýza slov

Žiak vie:

- ✓ *určiť hlásku a ako prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;*
- ✓ *čítať písmeno a ako prvé písmeno slova.*

Úloha nadväzuje na prácu s motivačnou ilustráciou. Žiaci spoločne pomenujú každý obrázok a povedia prvú hlásku slova. Žiaci vedia, že na zapísanie hlásky používajú písmeno. V prípravnom období sa už žiaci stretli so zápisom prvého písmena slova. Bolo však použité v tvare veľkého tlačeneho písmena. V tejto úlohe sa po prvýkrát stretnú so zápisom prvého písmena slova v tvare malého tlačeneho písmena.

Vysvetlíme im, že pri písaní celých slov sa najčastejšie používajú malé tvary písmen (tlačené alebo písané).

Pri čítaní odporúčame použiť formuláciu viet: *Na obrázku je auto. Na začiatku slova auto je napísané a.* Rozširujúcou aktivitou môže byť hovorenie ďalších slov, ktoré sa začínajú hláskou **a**, alebo pomenovanie ďalších písmen v slovách pod obrázkami, ktoré žiaci poznajú.

32/určovanie pozície hlásky a v slove

Žiak vie:

- ✓ *určiť výskyt hlásky a v slove;*
- ✓ *určiť a vyznačiť pozíciu hlásky a na začiatku, vnútri alebo na konci slova.*

Úloha nadväzuje na prácu s motivačným obrázkom, v ktorej žiaci prvýkrát určovali pozíciu hlásky v slove. Odporúčame po pomenovaní obrázka povedať slovo ešte raz po slabikách, aby ľahšie určili pozíciu hlásky v slove. Do rámčekov pod obrázkami žiaci nevpisujú písmeno **a**, pozíciu hlásky vyznačia vyfarbením rámčeka. Odporúčame spoločnú kontrolu riešenia úlohy. Rozširujúcou aktivitou môže byť tvorenie iných slov a určenie pozície hlásky v slove.

Riešenie: Ako vzor pre riešenia slúži obrázok s pomenovaním *aktovka* (hláska *a* na

začiatku i na konci slova – prvý a posledný rámček), *akvárium* (hláska *a* na začiatku slova – prvý rámček, nepracujeme s hláskou *á*), *semafor* (hláska *a* vnútri slova – prostredný rámček), *kolobežka* (hláska *a* na konci slova – posledný rámček), *macík* (hláska *a* vnútri slova – prostredný rámček), *opica* (hláska *a* na konci slova – posledný rámček).

32/čítací riadok

Žiak vie:

✓ *čítať všetky tvary písmena A.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť pomenovanie všetkých tvarov písmena *A* a orientácia v riadku (hľadanie daného tvaru písmena).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení samostatnej i spoločnej práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť i pocity pri riešení úloh v šlabikári i z celkovej práce na vyučovacej hodine. Spôsob sebahodnotenia môže byť rôzny. Na začiatok odporúčame vyfarbovať dieliky ako body – čím lepšie sebahodnotenie, tým väčší počet vyfarbených dielikov včelieho plástu. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri určovaní pozície hlásky v slove.

33/1

Žiak vie:

✓ *určiť prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;*

✓ *čítať písmeno A.*

Na obrázkoch sú nakreslené deti, ktoré na úvodnej ilustrácii sedia v autobuse. Pri čítaní písmena *A* na začiatku mena vysvetlíme žiakom, že v menách ľudí je vždy prvé písmeno mena napísané veľkým písmenom. Rozširujúcou úlohou je *včielkina úloha*. Odporúčame, aby žiaci najskôr povedali mená svojich spolužiakov, ktoré začínajú hláskou *a*. Táto aktivita pomáha prepájať nové poznatky s reálnym prostredím triedy a podporuje sluchové uvedomovanie.

33/2

Žiak vie:

✓ *čítať a ako spojku v dvojici slov;*

✓ *vyjadrovať myšlienky v ucelených vetách.*

Odporúčame použiť dvojice slov v dokončení vety zo zadania (*Po ulici kráča...*).

Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie iných viet s použitím dvojíc obrázkov a spojky *a* alebo tvorenie iných dvojíc predmetov (osôb, zvierat...) vo vetách, napríklad: *Na lavici mám šlabikár a peračník.*

33/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *rozlíšiť správny tvar písmena A.*

Úloha je označená piktogramom *HODINY*, preto ju odporúčame riešiť so žiakmi, ktorí

skončili svoju prácu skôr. Poskytuje priestor na diferencované vyučovanie. V rámci rozširujúcej aktivity môžu žiaci určiť počet vyznačených tvarov.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

34/vyvodenie hlásky á a písmen á, Á

Hlásky **á** je prvou dlhou samohláskou, s ktorou sa žiaci oboznamujú. Žiakom povieme hlásku **a** a hneď za ňou hlásku **á**. Následne sa ich spýtame, čím sa od seba hlásky odlišujú. Upriamime ich pozornosť na rozdielnú dĺžku samohlások a vyvodíme hlásku **á**.

Pokračujeme grafickým rozlíšením písmen **a – á**, ktoré je znázornené pomocou obrázkov včielok s písmenami **a** a **á** na kartičkách.

Učiteľ/-ka vyvodí grafickú podobu písmena **á**. Žiakom „predstaví“ – pomenuje tvary písmena **Á** (*malé tlačené á, veľké tlačené Á, malé písané á, veľké písané Á*), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačенý alebo písaný, malý alebo veľký tvar. Upozorníme ich na rozdiel vo výslovnosti hlások **a** a **á**. Na precvičenie fonematického uvedomenia si novej hlásky odporúčame využiť didaktické hry.

34/určenie poslednej hlásky slova

Žiak vie:

- ✓ *určiť poslednú hlásku slova znázorneného na obrázku;*
- ✓ *čítať všetky tvary písmena Á.*

Aktivita je zameraná na fonematické rozlišovanie a vyvodenie dlhej hlásky **á** pomocou poslednej hlásky v slovách znázornených na obrázkoch. Odporúčame, aby žiaci najskôr spoločne pomenovali obrázky a určovali poslednú hlásku každého slova. Pri vyslovovaní obrázkov zvýrazníme poslednú hlásku, aby ju žiaci vedeli lepšie identifikovať. Po vyvodení všetkých tvarov písmena **Á** žiaci čítajú posledné písmeno slova pod každým obrázkom a porovnávajú výslovnosť krátkej a dlhej hlásky (**a – á**).

Strana 34/fonematické uvedomenie si hlások a, á

Žiak vie:

- ✓ *určiť výskyt hlásky a alebo á v slovách znázornených na obrázkoch;*
- ✓ *rozlíšiť hlásku a písmeno.*

Odporúčame obrázky pomenovať spoločne, aby sme mali istotu, že všetci žiaci pracujú s rovnakými slovami. Rozširujúcou aktivitou je určenie pozície hlásky **a** alebo **á** v slovách.
Riešenie: a – kniha, anjel, loďka; á – dáždnik, uterák, chrobák

34/čítacie riadky

Žiak vie:

- ✓ *čítať všetky tvary písmen A, Á.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť pomenovanie všetkých tvarov písmen **A**, **Á** a orientácia v riadkoch (hľadanie daného tvaru písmena).

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri určovaní výskytu hlásky *a* alebo *á* v slovách.

35/1

Žiak vie:

- ✓ *sluchovo analyzovať zvukové jednotky reči;*
- ✓ *písať písmená a, á.*

Pred riešením úlohy odporúčame zopakovať so žiakmi určovanie poslednej hlásky slova na ukážke iných slov, napríklad: *písanka, stolička, lavica, trieda, škola, dievčatá, kolesá, vtáčatá, mláďatá...*

35/2

Žiak vie:

- ✓ *rozlíšiť písmená a, á.*

Vyfarbovanie obrázkov formou maľovanky doplnenej písmenami (neskôr slabikami a slovami) je dôležité nielen na precvičenie jemnej motoriky, ale najmä ako zmena činnosti na hodine a opakovanie čítania prostredníctvom hrovej činnosti.

35/3

Žiak vie:

- ✓ *čítať všetky tvary známych písmen.*

Pri čítaní písmen v riadkoch neodporúčame, aby žiaci hovorili celé pomenovanie každého písmena. Žiaci by mali vyslovovať hlásky. Pomenovanie písmen použijú pri tvorení dvojíc písmen.

35/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *určiť počet slabík v slovách znázornených na obrázku.*

Úloha je označená piktogramom HODINY, preto ju odporúčame pre žiakov, ktorí skončili prácu skôr. Slúži na diferencované vyučovanie. Odporúčame najprv spoločne pomenovať obrázky, aby všetci žiaci pracovali s rovnakými slovami. Úlohu možno rozšíriť tvorbou viet s týmito slovami.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

4. Didaktické hry**Bystré ušká**

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie si hlásky *a* (alebo *á*) v slove.

Postup: Učiteľ/-ka hovorí žiakom slová, najviac ich však musí byť s hláskou *a* (alebo *á*).

Žiaci slová počúvajú a zdvihnú ruku iba pri slove, v ktorom počuli danú hlásku. Učiteľ/-ka pochváli žiakov, že majú *bystré ušká*.

Drep – ťap – skok

Cieľ hry: Precvičiť určovanie pozície hlásky *a* v slove.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo na drep. Učiteľ/-ka hovorí rôzne slová s hláskou *a*. Keď povie slovo, v ktorom je hláška *a* na začiatku slova, žiaci vyskočia. Keď povie slovo, v ktorom je hláška *a* vnútri slova, zatlieskajú. Keď učiteľ/-ka povie slovo, v ktorom je hláška *a* na konci slova, žiaci urobia drep.

Návrh na slová: autobus, Andrej, ihla, kniha, škola, stolička, akvárium, anjel, auto, kniha, včielka, mravec, húska, vrabec...

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou *á*.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc. Učiteľ/-ka povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí. *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie slovo s hláskou á.* Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Tí žiaci, ktorí nevedia pohotovo vymyslieť slovo, majú viac pokusov, prípadne im pomôžu spolužiaci. Dôležité je, aby všetci mali pocit úspešnosti a radosť z hry.

Bystré očká

Cieľ hry: Precvičiť určovanie tvaru písmena *A* a vnímanie detailov.

Postup: Učiteľ/-ka povie: *Bystré očká má ten, kto nájde v triede niečo, čo sa podobá na tvar písmena veľké tlačene A.* Žiaci pozorujú predmety, nábytok, svetlá atď. v triede a pomenujú to, čo sa najviac podobá na tvar určeného písmena.

Písanie a, A, á, Á (Písanie 2, s. 1 – 5)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 26 – 29**

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

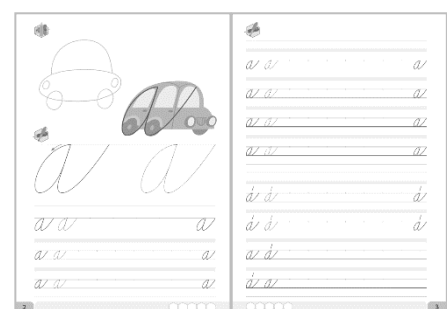
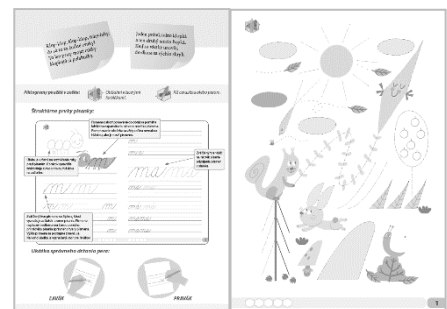
Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:

malé písané *a*, veľké písané *A*, malé písané *á*, veľké písané *Á*

1. Didaktické ciele

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou



veľkosťou

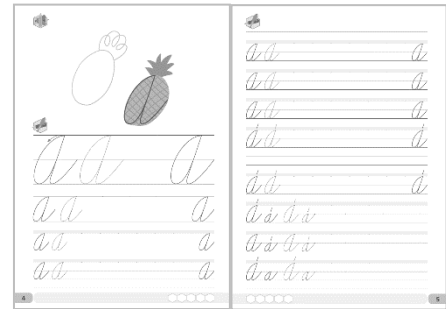
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Charakteristika strán

Vnútornej strana obálky

V úvode vnútornej obálky sa nachádza krátka motivačná báseň, ktorú možno využiť pri rozcvičke rúk pred písaním.

V ďalšej časti sú opísané štrukturálne prvky písanky. Učiteľ/-ka tak má možnosť hneď na začiatku práce s písankou oboznámiť sa so systémom práce s ňou a s jej jednotlivými časťami. V spodnej časti obálky je znázornená správna poloha písanky pri písaní praváka aj ľaváka.



3. Návrh didaktického postupu

Strana 1

Prvá strana Písania 2 nadväzuje na zošit 1.

Ilustrácia zobrazuje časti písmen, ktoré si žiaci osvojili v prípravnom období. Služi na opakovanie tvarov a zároveň ponúka motivačné a medzipredmetové prepojenia.

Žiaci sú od začiatku vedení k **sebakontrol**e. Aj tento zošit obsahuje **sebahodnotiaci prvok** – 5 buniek včelieho plástu na vyfarbenie.

Učiteľ/-ka si môže zvoliť spôsob hodnotenia:

- **Celkovo:** podľa vlastného pocitu z výkonu (všetky vyfarbené = výborný výkon).
- **Podľa kritérií:** napr. tvar písmena, smer písania, bez gumovania, medzery, plynulosť...

Učiteľ/-ka si určí aj farby a riadi hodnotenie pokynmi. Pri hodnotení podľa kritérií je potrebné viac času.

Strana 2

Úvodná ilustrácia pripravuje žiakov na písanie písmena **a**. Obťahovaním predkreslených čiar si uvoľňujú ruku a precvičujú jemnú motoriku. Vyfarbovanie obrázka odporúčame zaradiť až po vypracovaní strany ako doplnkovú činnosť.

Používa sa mnemotechnicko-skriptologická metóda – v obrázkoch začínajúcich na danú hlásku je zakomponovaný jej tvar, čo podporuje zapamätanie. Zväčšený tvar písmena v obrázku slúži na sústredenie pozornosti.

Pred písaním žiaci sledujú ukážku na tabuli, pohyb si precvičia prstom vo vzduchu, na tabuli, v písanke či na papieri. Pomôcť môže aj program Písanie z aitec offline pre Šlabikár LIPKA®.

Prvý riadok píšu farbičkami podľa pokynov učiteľa/učiteľky. Následne pokračujú v riadkoch s veľkými tvarmi, ktoré sa postupne zmenšujú. Ďalšie riadky píšu ceruzkou, neskôr perom.

Učiteľ/-ka vysvetlí funkciu pomocných linajok, dohliada na správnu výšku písmen, úchop

aj polohu ruky. Bodky v riadkoch označujú začiatkové miesto písania a pomáhajú udržať správne rozstupy.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu pri sebahodnotení zamerať na dodržiavanie správneho sklonu písmena.

Strana 3

Žiaci pokračujú v písaní malých písaných písmen *a, á*. Druh písacieho nástroja, t. j. pero alebo ceruzku žiaci používajú podľa pokynov učiteľa/učiteľky, napr. prvé dva riadky ceruzkou, ostatné riadky perom.

Súčasťou strany je aj nácvik písania písmena *á*. Pred jeho písaním je dôležité vysvetliť žiakom spôsob písania dĺžna (zhora nadol, mierny sklon, primeraná výška a dĺžka). V posledných dvoch riadkoch sa píše striedavo písmena *a, á*. Žiakov je potrebné upozorniť aj na to, že dĺžeň pri písmene *á* píše hneď po napísaní písmena.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame hodnotiť správne písanie dĺžna v písmene *á*.

Strana 4

Obťahovaním tvarov na úvodnej ilustrácii si žiaci rozcvičia ruku a pripraví sa na písanie. Opakovaným obťahovaním písmena v obrázku si precvičia správnu postupnosť ťahov. V riadkoch, ktoré sa postupne zmenšujú, si osvojujú písanie písmena **A** – väčšie tvary píše farbičkami, menšie ceruzkou.

Pracujú samostatne, učiteľ/-ka dohliada na správny úchop písacieho nástroja.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame sa zamerať na písanie správnej výšky písmena v riadku.

Strana 5

Na tejto strane si žiaci precvičujú písanie písmen **A, Á**. Pred písaním písmena **Á** je potrebné žiakom pripomenúť spôsob písania dĺžna (zhora nadol, mierny sklon, primeraná výška a dĺžka). V posledných troch riadkoch sa strieda písanie dlhých a krátkych, veľkých a malých tvarov písmen. Úloha preto rozvíja spôsobilosť žiakov rozlišovať jednotlivé tvary a tiež ich pozornosť a sústredenie.

Sebahodnotenie

Po skončení práce na strane odporúčame sebahodnotiaci proces zamerať po skončení práce na strane na správne striedanie písmen v poslednom riadku. Žiaci sa pri ňom riadia inštrukciami učiteľa/učiteľky.

Precvičovanie a, A, á, Á (PZ k Šlabikáru, s. 6)**6/1**

Žiaci rozlišujú v slovách grafickú podobu písmen *a*, *A*. Písmená vyznačia farbami podľa zadania (krúžkovaním, vyfarbením, podčiarknutím alebo iným spôsobom).

Poznámka: Žiaci slová nečítajú, iba vyhľadávajú písmená v slovách.

6/2

Žiaci pomenujú obrázok. Zistia, kde počujú hlásku *á* a ľubovoľnou značkou (krúžkom, krížikom, čiarkou...) vyznačia jej pozíciu v slove: na začiatku, vnútri alebo na konci slova. Ak si žiaci povedia slová po slabikách, uľahčí im to identifikáciu danej hlásky (najmä vo vnútri slova).

Riešenie: perá – žiaci vyfarbia posledný rámček (*hláska á je na konci slova*); vázy – žiaci vyfarbia prostredný rámček (*hláska á je vnútri slova*); kolesá – žiaci vyfarbia posledný rámček (*hláska á je na konci slova*); pávy – žiaci vyfarbia prostredný rámček (*hláska á je vnútri slova*)

6/3

Žiaci rozlišujú tlačené a písané tvary písmen. Vyfarbujú písmená farbami podľa zadania.


Rozširujúca úloha

Žiaci určujú polohu písmena *a* v slovách. Kontrolujú už hotové riešenia. Môžeme ich motivovať hrou „na pána učiteľa alebo pani učiteľku“. Ak je v úlohe písmeno *a* napísané v správnom rámčeku (je správne určená jeho pozícia), žiaci môžu toto riešenie označiť symbolom □. Ak je v úlohe písmeno *a* napísané v nesprávnom rámčeku (jeho pozícia je určená nesprávne), žiaci toto písmeno prečiarknu a dopíšu ho do správneho rámčka. Obrázky nad správnym riešením si ľubovoľne vyfarbia.

Riešenie: písmeno *a* je napísané v správnom rámčeku pri obrázkoch: autobus, aktovka, slivka, mačky, lastovička; písmeno *a* je napísané v nesprávnom rámčeku pri obrázku: *hruška*

Poznámka: Žiaci môžu doplniť riešenia: v slove *aktovka* je *a* aj na konci slova, v slove *lastovička* je *a* aj vnútri slova.

Hláska a písmená m, M (s. 36 – 40)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 30 – 34**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno M

Kľúčové výrazy učiva:

hláska *m* a písmená *m*, *M*, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena *M*
- ✓ identifikovať hlásku *m* v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky *m* v slove
- ✓ identifikovať slabiku *ma* ako prvú slabiku slova
- ✓ spojiť hlásky do slabiky
- ✓ čítať slovo s jednou slabikou
- ✓ čítať slovo s dvomi slabikami
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlásky *m* a písmen *m*, *M*

V nácvičnom období sa žiaci učia nové hlásky a písmená, ale aj opakujú fonematické uvedomovanie si hlások, ktoré sa naučili v prípravnom období. K známemu tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky písané i tlačené tvary nového písmena.

Pri písmene *M* je nápovedným obrázkom *motýľ*. Žiaci zopakujú slovo *motýľ* viackrát po sebe a určia prvú hlásku slova. Hlásku *m* ako prvú hlásku slova žiaci vedia určiť z prípravného obdobia.

Ak sú v triede žiaci, ktorí ešte stále nedokážu určiť prvú hlásku slova, odporúčame v rámci vyučovania častejšie zaradiť didaktické hry a rozširujúce úlohy na zlepšenie tejto spôsobilosti.

Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena *M* (malé tlačené *m*, veľké tlačené *M*, malé písané *m*, veľké písané *M*), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačенý alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Pri písmene *M* je motivačná báseň o motýľovi. Viaže sa na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu na dvojstrane 36 – 37. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené

na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Odporúčame, aby motivačnú básň čítal učiteľ, nie žiak, ktorý vie čítať (ak je taký v triede). Učiteľ/-ka premietne básň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®* na tabuľu. Pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta.

Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich opakujú po učiteľovi/učiteľke. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme básň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zväžení učiteľa, či ju zaradí na vyučovanie v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú básň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny). Prednes básne môžu stvárať pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnéj zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

36/práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ formulovať odpovede na položené otázky;
- ✓ identifikovať hlásku **m** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **m** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Prácu s úlohou začíname riadeným rozhovorom o spoločných chvíľach s rodinou – napríklad o výletoch či vychádzkach s rodičmi. Po rozhovore si žiaci pozorne prezrú ilustráciu.

Následne porovnávajú situácie z obrázka so svojimi zážitkami. Pri tvorbe viet sa zameriavajú na detaily a hľadajú predmety, zvieratá a osoby, ktorých názvy obsahujú hlásku **m**. Tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Odporúča sa vopred určiť počet slov vo vetách, každý žiak by mal vytvoriť 5 jednoduchých viet. Aktivitu možno obohatiť o príbeh, ktorý sa mohol stať deťom a rodičom na obrázku. Úloha podporuje aj výchovné ciele – posilňuje vzťah k rodine a spoločným zážitkom.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: *motýľ*, *slimák* a *strom*. Žiaci ich pomenujú, povedia po slabikách a určia, či počujú v každom slove hlásku **m**. Potom určia, na ktorom mieste v slove hlásku počujú (pozíciu hlásky v slove): na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Predpokladáme, že najťažšie sa bude žiakom určovať pozícia hlásky vnútri slova, preto je vhodné viackrát po sebe vysloviť slová rozdelené na slabiky. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Pri vysvetlení grafického znázornenia povieme žiakom, že prvý a posledný vyfarbený rámeček predstavuje prvé a posledné písmeno slova, stredná časť je širšia preto, lebo vnútri slova môže byť viac

hlások, preto nevieme presne určiť, či je daná hláska na druhom, treťom, prípadne ďalšom mieste v slove. Na ilustrácii vyfarbia nevyfarbené predmety.

Riešenie: V slove *motýľ* počujeme hlásku **m** na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámčekom.

V slove *slimák* počujeme hlásku **m** vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámčekom.

V slove *strom* počujeme hlásku **m** na konci slova, hláska je znázornená tretím rámčekom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

– slová s hláskou **m** na začiatku slova: *motýľ, maliny, mak, mravec, mravenisko, mačiatko, mama;*

– slová s hláskou **m** vnútri slova: *slimák, stromy, mama;*

– slová s hláskou **m** na konci slova: *strom, Adam.*

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

36/sluchová analýza slov a určenie pozície novej hlásky v slove

Žiak vie:

✓ *sluchovo analyzovať zvukové jednotky hovorenej reči;*

✓ *určiť pozíciu hlásky **m** v slovách znázornených na obrázkoch.*

Úloha nadväzuje na prácu s motivačným obrázkom. Odporúčame spoločne pomenovať obrázky, aby žiaci pracovali s tými istými slovami. Po pomenovaní obrázka povedia slovo ešte raz po slabikách. Do rámčeka pod obrázkami žiaci nevpisujú písmeno **m**, pozíciu hlásky vyznačia vyfarbením správneho rámčeka. Odporúčame spoločnú kontrolu riešenia úlohy. Rozširujúcou aktivitou môže byť tvorenie iných slov a určenie pozície hlásky **m**.

Riešenie: mravec (hláska **m** na začiatku slova), mesiac (hláska **m** na začiatku slova), somárík (hláska **m** vnútri slova), dom (hláska **m** na konci slova). Ak niektorý zo žiakov zdôvodní, že to môže byť domček (hláska **m** vnútri slova), považujeme to tiež za správne riešenie.

36/fonematické uvedomenie si slabiky ma ako prvej slabiky slova

Žiak vie:

✓ *povedať po slabikách slová znázornené na obrázkoch;*

✓ *identifikovať slabiku **ma** ako prvú slabiku slova znázorneného na obrázku.*

Po pomenovaní obrázka žiaci povedia slovo po slabikách. Po zopakovaní prvej slabiky slova odporúčame, aby žiaci určili hlásky, ktoré tvoria slabiku (analýza slabiky na hlásky). Je to opakovanie z prípravného obdobia. Neodporúčame úlohu rozšíriť tvorením iných slov so slabikou **ma** na začiatku slova, pretože nie každá dvojica hlások **ma** na začiatku slova tvorí samostatnú slabiku (napr. v slove mačka). Rozširujúcou úlohou môže byť určovanie prvej slabiky v iných slovách, pričom učiteľ/-ka by mal/-a vybrať také, ktoré sa začínajú slabikou s dvoma hláskami/písmenami.

36/čítací riadok

Žiak vie:

✓ *čítať všetky písané tvary známych písmen.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku (hľadanie daného tvaru písmena) alebo určenie počtu rovnakých písmen.

Sebahodnotenie

Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri určovaní pozície hlásky v slove.

37/vyvodenie slabík **ma, Ma, má, Má**

Žiak vie:

✓ *spojiť všetky typy písmen **m, a** alebo **m, á** do slabík;*

✓ *čítať slabiky **ma, má, Ma, Má**.*

So spájaním hlások do slabiky sa žiaci prvýkrát stretli v prípravnom období. Niektorí si zapamätali aj slabiky napísané veľkými tlačenými písmenami. So spájaním malých tlačených písmen do slabiky sa žiaci prvýkrát stretávajú až v tejto úlohe. Odporúčame najskôr naučiť žiakov čítať slabiku **ma**, potom slabiku **má**. Slabiky s veľkým písmenom **M** sú napísané spoločne so slabikami s písmenom **m** v žltom pásiku ako nové učivo.

Učiteľ/-ka žiakom vysvetlí, že ak k sebe priblížime písmená **m** a **a**, vznikne slabika **ma**, v ktorej jednotlivé písmená čítame viazane (plynulo). Takisto postupuje aj pri slabikách **Ma, má** a **Má**. Učiteľ/-ka žiakom prečíta všetky písmená tak, aby počuli, že písmená vyslovuje osobitne. Slabiky číta tak, aby žiaci počuli, že ich číta viazane (plynulo). Odporúčame, aby žiaci čítanie písmen a slabík opakovali po učiteľovi/učiteľke.

37/vyvodenie čítania viet

Žiak vie:

✓ *čítať slabiku **má** ako slovo vo vete;*

✓ *prečítať primerane náročnú vetu;*

✓ *čítať vety so správnou intonáciou.*

Skôr, ako žiaci začnú čítať vety, odporúčame hovoriť im trojslovné vety so slovom **má** (napr. *Katka má pero. Miško má svetrik.*). Žiakom napíšeme na tabuľu grafické znázornenie vety s tromi slovami. Potom spoločne nahradia čiaru znázorňujúcu slovo **má** zápisom slova (napíše učiteľ/-ka).

Pri čítaní viet zo šlabikára učiteľ/-ka najskôr prečíta žiakom dané vety, až potom čítajú žiaci. Učiteľ/-ka vyvodí bodku na konci vety – ako ukončenie vety. Pri čítaní viet v šlabikári je dôležité naučiť žiakov správnu intonáciu.

37/1

Žiak vie:

✓ *čítať slabiky;*

✓ *priradiť tlačený a písaný tvar tej istej slabiky.*

Odporúčame, aby žiaci najskôr prečítali všetky slabiky, potom hľadali k písanej slabike v hornom riadku jej tlačený tvar v dolnom riadku. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť čítania viet.

38/1

Žiak vie:

✓ *identifikovať v texte písmená a a m.*

Odporúčame text hádanky žiakom najskôr prečítať. Potom žiaci podčiarknu v texte zelenou farbou písmená **m** a červenou zakrúžkujú písmená **a**. Rozširujúcou aktivitou môže byť určenie slov, v ktorých sú vyznačené písmená. Učiteľ/-ka číta text po slovách a žiaci ukazujú na práve čítané slovo. Zopakujú to, v ktorom je vyznačené niektoré z písmen.

38/2

Žiak vie:

✓ *určiť prvú hlásku slova znázorneného na obrázku;*

✓ *čítať známe písmená;*

✓ *napísať prvé písmeno slova.*

Odporúčame obrázky pomenovať spoločne, aby sme mali istotu, že všetci žiaci pracujú s rovnakými slovami (*motýľ, mrkva, auto*). Rozširujúcou aktivitou je tvorenie viet s danými slovami. Doplnujúcou úlohou je vyfarbenie obrázkov.

38/3

Žiak vie:

✓ *určiť prvú slabiku slova;*

✓ *identifikovať slabiku ma.*

Úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie analýzy slov na slabiky. Odporúčame obrázky pomenovať spoločne, aby všetci žiaci pracovali s rovnakými slovami (*makovica, maliar, mača*).

38/4

Žiak vie:

✓ *spojiť písmená m, a do slabiky;*

✓ *čítať slabiky ma, Ma, má, Má.*

Úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie spájanie (syntézy) hlások a písmen do slabiky.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 4.

39/vyvodenie slova mama

Žiak vie:

✓ *spojiť slabiky ma do slova mama;*

✓ *určiť prvé slovo vety podľa veľkého písmena;*

- ✓ *čítať vety so správnou intonáciou;*
- ✓ *prečítať otázku so správnou intonáciou.*

V úlohe sú použité vety so slovom **mama**, preto odporúčame vyvodiť ho ešte pred samotným čítaním textu. Pri analyticko-syntetickej metóde nové slovo **mama** vyvodíme ako spojenie dvoch slabík.

Nové učivo je predstavené v žltom rámečku.

Žiaci si prezrú obrázok a povedia o ňom vety. Odporúčame tvorenie viet dopĺňať odpoveďami na otázky učiteľa/učiteľky o obrázku, napr.: *Čo robí mama? Čo má mama položené na stole?* Potom môžu začať čítať vety. Učiteľ/-ka žiakom vysvetlí, prečo je na začiatku vety slovo **Mama** napísané veľkým začiatočným písmenom. Predpokladáme, že niektorú z viet žiaci predtým vymysleli a povedali o obrázku, preto čítanie takejto vety pôsobí motivujúco. Odporúčame sústrediť sa na správnu intonáciu pri čítaní viet, keďže v poslednom riadku je po prvýkrát použitá opytovacia veta – otázka. Žiakom vysvetlíme, akú funkciu má otáznik na konci vety a precvičíme s nimi správnu intonáciu otázky (pýtame sa prvým slovom vety). Rozširujúcou aktivitou môže byť rozprávanie o tom, čo varia alebo pečú mamy žiakov, čo k tomu potrebujú – čo majú.

Včielkina úloha slúži na opakovanie učiva o grafickom znázorňovaní viet z prípravného obdobia, v úlohe je znázornená veta s komunikačným zámerom – otázka. Žiaci podčiarknu v texte vetu: *Má mama varechu?* Zároveň žiakom vysvetlíme grafický záznam otázky – vedíme s nimi rozhovor o tom, že kolmá čiarka v grafickom znázornení vety označuje, že sa veta začína veľkým písmenom, a pripomenieme funkciu otáznika na konci vety (otáznik nám „hovori“, že sa vetou na niečo pýtame).

39/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ *čítať vety napísané písaným písmom.*

Žiaci si precvičujú čítanie viet napísaných písaným písmom. Neodporúčame dať vety prepísať, pretože sa žiaci ešte neučili písať otáznik.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní viet.

40/1

Žiak vie:

- ✓ *čítať známe písmená;*
- ✓ *spojiť písmená do slabík;*
- ✓ *napísať slabiky Ma, má, Má.*

Žiaci najskôr prečítajú všetky písmená v žltom rámečku. Prečítajú slabiku **ma** napísanú písaným písmom a povedia, ktoré ďalšie slabiky vedú zložiť z daných písmen. Žiakom upozorníme na to, že napísané slabiky sa budú líšiť písmenami, ale pri ich čítaní nebude počuť, či čítame slabiku s malým **m**, alebo čítame slabiku s veľkým **M** na začiatku slabiky. Ako rozširujúcu aktivitu pri riešení úlohy odporúčame spojiť písmená (tvoriace slabiku)

farebnou čiarou a pod napísanú slabiku dať značku (bodku, krúžok...) rovnakej farby. Učiteľ/-ka sa môže pýtať žiakov, z ktorých písmen je daná slabika zložená. Žiaci si tak precvičujú analýzu i syntézu slabík zložených zo známych písmen.

40/2

Žiak vie:

- ✓ čítať vety v úlohe;
- ✓ vyhľadať informácie priamo uvedené v texte.

Odporúčame každú vetu prečítať spoločne, aby sme mali istotu, že žiaci prečítali vetu doplnenú obrázkami správne.

Riešenie: 1. veta patrí k obrázku (Chlapec má motorku.)

40/3

Žiak vie:

- ✓ čítať známe slabiky;
- ✓ zložiť zo slabík slová **mama** a **Mama**.

Odporúčame slovo **mama** vysloviť po slabikách a určiť, ktoré slabiky ho tvoria. Učiteľ/-ka pripomenie, že slovo sa niekedy píše s veľkým začiatočným písmenom, ale vnútri slova veľké písmeno nebýva. To by malo uľahčiť riešenie úlohy. Žiakov upozorní tiež na to, že každú slabiku môžu použiť len raz.

V prvom riadku žiaci hľadajú a vyfarbia slová **mama** s malým **m** na začiatku slova (v riadku sú spolu 3 slová **mama**). V druhom riadku vyfarbujú slovo **Mama** s veľkým začiatočným písmenom (v riadku sú spolu 3 slová).

40/4

Žiak vie:

- ✓ určiť prvú slabiku slov znázornených na obrázkoch;
- ✓ vyznačiť slová so slabikou **ma** na začiatku slova.

Žiaci najskôr určia prvú slabiku každého slova znázorneného na obrázku. Zakrúžkujú slová, ktoré majú na začiatku slabiku **ma**. Tieto slová potom postupne dopĺňajú do danej vety.

Riešenie: Mama má malinu a mača.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

4. Didaktické hry

Bystré ušká

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si hlásky **m** v slove.

Postup: Učiteľ/-ka hovorí žiakom slová, najviac ich však musí byť s hláskou **m**. Žiaci slová počúvajú a zdvihnú ruku iba pri slove, v ktorom počuli danú hlásku. Učiteľ/-ka pochváli žiakov, že majú *bystré ušká*. Návrh na slová: *maliny, auto, trieda, macík, mrkva, mama, telefón, mobil, lavica, mucha, malé, domček, medveď, mača, skriňa, lopta, komár,*

makovica, lúka, múka, mapa, krieda, strom, maliar, mesto, pomaranč...

Drep – t'ap – skok

Cieľ hry: Precvičiť určovanie pozície hlásky **m** v slove.

Postup: Žiaci sa postaví vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo drep.

Učiteľ/-ka hovorí rôzne slová s hláskou **m**. Keď povie slovo, v ktorom je hláska **m** na začiatku slova, žiaci vyskočia. Keď povie slovo, v ktorom je hláska **m** vnútri slova, zatlieskajú. Keď učiteľ/-ka povie slovo, v ktorom je hláska **m** na konci slova, žiaci urobia drep.

Návrh na slová:

- hláska **m** na začiatku slova: *medveď, macík, motorka, mravec, mravenisko, motýľ, mrkva, mráz, múrik, motyka, myš, melón, marhuľa, múka, mucha...*
- hláska **m** vnútri slova: *slimák, domček, gombík, žemľa, formičky, domino, umývadlo, semafor, guma, gramofón, zámok, lampa, saláma, zima...*
- hláska **m** na konci slova: *dom, strom, dym, džem, zem, Adam...*

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou **m**.

Postup: Žiaci sa postaví vedľa lavíc. Učiteľ/-ka povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí. Učiteľ/-ka povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pcestuje ten, kto povie slovo s hláskou m*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Tí žiaci, ktorí nevedia pohotovo vymyslieť slovo, majú viac pokusov, prípadne im pomôžu spolužiaci. Dôležité je, aby všetci mali pocit úspechu a radosť z hry.


Stratené slabiky

Cieľ hry: Precvičiť spájanie známych hlások a písmen do slabík.

Pomôcky: kartičky s písmenami **a, á, m, M** (pre každého žiaka jedna z kartičiek)

Postup: Žiaci sedia v laviciach, pred sebou majú rozložené písmená na kartičkách. Každý najskôr prečíta svoje písmeno. Potom učiteľ/-ka povie: *Hľadáme slabiky ma s malým písmenom na začiatku*. Žiaci, ktorí majú písmená **m** a **a** predstúpia pred všetkých žiakov a správne spoja písmená do slabiky **ma**. Učiteľ/-ka postupne vymenuje všetky známe slabiky.

Písanie m, M (Písanie 2, s. 6 – 9)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 30 – 34**

Je dostupný ako samostatný dokument online:

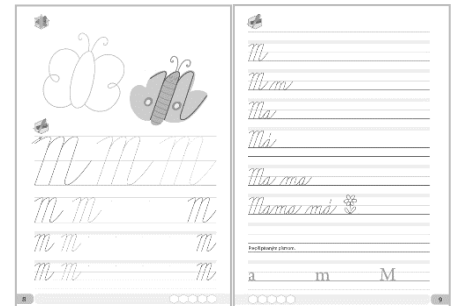
www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:

písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:malé písané *m*, veľké písané *M***1. Didaktické ciele**

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom
- ✓ prepísať písmená písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ precvičovať smer písania zľava doprava
- ✓ precvičovať jemnú motoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

**2. Návrh didaktického postupu****Strana 6**

Po úvodnom rozcvičení ruky učiteľ/-ka žiakom vysvetlí postupnosť písania písmena *m*. Pri komentovaní písania sa zameria najmä na správny počet opakovaní horného zátrhu, sklon a správnu šírku jednotlivých častí písmena. Zväčšené tvary žiaci píšu farbičkami, ďalej pokračujú ceruzkou. Bodky na spodnej linajke určujú miesto, kde sa začína písať písmeno. Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®*.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Môže byť zamerané na dodržiavanie správneho počtu opakovaní horného zátrhu v písmene *m*.

Strana 7

Strana je venovaná písaniu prvých slabík a plnovýznamových slov. Pred písaním slabiky *ma* učiteľ/-ka vysvetlí spôsob pripojenia písmen v slabikách (v písanke je farebne zvýraznený). Veľké predtlačené slabiky žiaci obťahujú farbičkami.

V ostatných riadkoch píšu podľa pokynov učiteľa/učiteľky ceruzkou alebo perom. V posledných dvoch riadkoch píšu slovo *mama*. Písanie slov je pre žiakov novou a pomerne náročnou činnosťou. Pri písaní slova žiakov upozorníme na to, aby si pri písaní hovorili slovo po hláskach, z ktorých sa slovo skladá. Úlohu odporúčame vypracovať spoločne a priebežne kontrolovať úspešnosť žiakov.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Odporúčame sa zamerať na dodržiavanie správnych rozstupov písmen v slabikách a v slove.

Strana 8

Celá strana 8 je zameraná na nácvik písania písmena *M*. Po rozcvičení ruky a nácviku písania písaného písmena na obrázku žiaci píšú zväčšené tvary farbičkami alebo ceruzkou. V ďalších riadkoch píšú zmenšené tvary písmena. Je potrebné upozorniť žiakov na bodky pod hornou linajkou, ktoré označujú začiatok písania, tiež na správny počet opakovaní horného zátľhu, sklon a správnu šírku jednotlivých častí písmena.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môže byť zamerané na dodržiavanie správneho počtu opakovaní horného zátľhu v písmene *M*.

Strana 9

Žiaci si precvičujú písanie písmen *M*, *m* a ďalej sa venujú nácviku písania slabík. Pri písaní slabiky s veľkým začiatočným písmenom upozorníme žiakov, že ďalšie písmená v slovách sú vždy malé, hoci prvé písmeno slova môže byť niekedy veľké.

Na tejto strane sa stretávajú prvýkrát s písaním vety. Vetu žiaci najprv prečítajú. Učiteľ/-ka žiakov upozorní, že každá veta sa začína písať veľkým začiatočným písmenom, jednotlivé napísané slová sú oddelené malými medzerami a za vetou sa vždy píše znamienko, v tomto prípade bodka. Taktiež je potrebné vysvetliť, že slovo vo vete, ktoré ešte žiaci nevedia napísať, je nahradené obrázkom.

Odporúčame, aby žiaci vzorovú vetu neobtľahovali ceruzkou alebo perom, aby pri odpise mali správny, nedeformovaný vzor. Slovo nahradené malou ilustráciou žiaci nakreslia ceruzkou, prípadne ho môžu aj vyfarbiť. Záver strany je venovaný prepisu tlačenej podobe písmen. Prepisy sú v písanke zaraďované systematicky, pretože predstavujú pre žiakov náročnejší proces priraďovania písaného tvaru písmena k jeho tlačenej podobe. V rámci práce na tejto strane teda učiteľ/-ka môže žiakom vysvetliť rozdiel medzi pojmom odpis a prepis, s ktorými sa budú stretávať čoraz častejšie.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie odporúčame zamerať na správny odpis vety.

Precvičovanie m, M (PZ k Šlabikáru, s. 7)**7/1**

Žiaci postupne pomenujú každý obrázok. Povedia hlásku, ktorú počujú na začiatku slova. Vyfarbia len tie obrázky, ktoré majú v pomenovaní (v slove) hlásku *m* na začiatku slova.

Riešenie: myš, motyka, mravec, mydlo

7/2

Žiaci pomenujú každý obrázok (odporúčame každé slovo povedať aj po slabikách) a vyfarbia prvú slabiku slova. Vyberajú jednu z troch možností. Žiaci nemusia vedieť prečítať všetky slabiky, identifikujú iba slabiku *ma*, ktorá je správnym riešením pri

všetkých troch slovách znázornených na obrázkoch.

7/3

Žiaci pomenujú obrázok (*kvietok, kvetina*) a prečítajú slová v rámečkoch. Potom ich usporiadajú do správnej vety. Vetu najskôr povedia, potom napíšu. Kvietok, ktorý predstavuje posledné slovo vo vete, nakreslia. Napísanú vetu ešte raz prečítajú. Žiakov upozorníme na pravopis písania viet (veľké začiatkové písmeno, bodka na konci vety).
Riešenie: Mama má kvietok.

Rozširujúca úloha

Žiaci dopíšu do prázdnych okienok tlačene tvary písmen **M**, **A** alebo **Á** tak, aby vznikli známe zmysluplné slová. Poslednú vetu si vymyslia, napíšu a nakreslia sami. Vety prečítajú.

Riešenie: MÁ MAMA ananás? MÁ. MAMA MÁ múku A maslo.

Obrázok v pravej dolnej časti strany je zábavný obrázok, ktorý slúži najmä na spestrenie strany a má ilustračný charakter. Žiaci však o ňom môžu tvoriť vety podľa zadania učiteľa/učiteľky.

Hlásky a písmená e, E, é, É (s. 41 – 43)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 35 – 37**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno e, E, é, É

Kľúčové výrazy učiva:

hlásky *e, é* a písmená *e, E, é, É*, tlačený a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať tvary písmen *E, É*
- ✓ identifikovať hlásky *e, é* v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky *e* v slove
- ✓ spojiť hlásky do slabiky
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen
- ✓ čítať slová zložené zo známych písmen
- ✓ čítať vetu
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlások a písmen e, E, é, É

S hláskou *e* a písmenom *E* sa prváci stretli už v prípravnom období. Predpokladáme, že vedia rozlíšiť hlásku *e* ako prvú hlásku slova a čítať veľké tlačené *E*. K tomuto tvaru písmena pribudnú v nácvičnom období všetky písané i tlačené tvary nového písmena, hlásky *é* a písmená *É, é* a nápovedný obrázok.

Pri písmene *E* je *nápovedným obrázkom egreš*. Žiaci zopakujú slovo *egreš* viackrát po sebe a určia prvú hlásku slova. Ak sú v triede žiaci, ktorí ešte stále nedokážu určiť prvú hlásku slova, odporúčame častejšie zaradiť v rámci vyučovania didaktické hry a rozširujúce úlohy na zlepšenie tejto spôsobilosti.

Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme *všetky tvary písmena E (malé tlačené e, veľké tlačené E, malé tlačené é, malé písané e, veľké písané E, malé písané é)*, ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačený alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Pri písmene *E* je *motivačná báseň* o egrešoch. Viaže sa na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu na strane 41. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na

precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Odporúčame, aby motivačnú básň čítal učiteľ, nie žiak, ktorý vie čítať (ak je taký v triede). Učiteľ/-ka premietne básň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®* na tabuľu. Pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi/učiteľke. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme básň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zväžení učiteľa/učiteľky, či ju zaradiť na vyučovanie v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú básň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny). Prednes básne môžu stvárniť pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

41/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o obrázku aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku *e* v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *e* na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Začneme riadeným rozhovorom o ovocí, zelenine, záhradkách a obľúbených plodoch.

Potom nechajte žiakov pozorovať ilustráciu a porovnajte ju s ich vlastnými skúsenosťami.

Tvorenie viet:

- Žiaci vyhľadávajú na ilustrácii predmety a osoby, v ktorých názve počujú hlásku *e*.
- Používajú tieto slová v slovných spojeniach a vetách (napr. 5 viet podľa vopred stanoveného počtu slov).
- Aktivitu možno rozšíriť o vymýšľanie príbehu o dievčatku Eme.

Nezafarbené obrázky (egreš, vedro, nohavice):

- Žiaci slová pomenujú, rozdelia na slabiky a určia, či obsahujú hlásku *e* a kde sa nachádza (začiatok, stred, koniec).
- Grafické znázornenie (rámčeky) im pomáha určiť pozíciu hlásky – stredný rámček je širší, lebo vnútri slova býva viac hlások.
- Obrázky môžu žiaci na záver vyfarbiť.

Riešenie: V slove *egreš* počujeme hlásku *e* na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom. Ak žiaci prídu na to, že v slove *egreš* počujeme hlásku *e* aj vnútri slova, tak ich pochválime. V slove *vedro* počujeme hlásku *e* vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *nohavice* počujeme hlásku *e* na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou *e* na začiatku slova: *egreše, Ema*;
- slová s hláskou *e* vnútri slova: *čerešňa, petržlen, cesnak, vedro, sveter, chlapec, zelenina, zelený, zrelý*;
- slová s hláskou *e* alebo *é* na konci slova: *nohavice, čerešne, zrelé, nezrelé, červené, zelené*.

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

41/sluchová analýza slov a určenie pozície novej hlásky v slove

Žiak vie:

- ✓ *určiť pozíciu hlásky e v slovách znázornených na obrázkoch;*
- ✓ *určiť pozíciu písmena e v napísanom slove.*

Žiaci pomenujú obrázky a určia, či novú hlásku *e* počujú na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Mali by prísť na to, že v slovách *egreše* a *električka* počujú novú hlásku viackrát (na viacerých pozíciách). Nezabudneme žiakov pochváliť za nájdenie iného riešenia. Po sluchovej analýze slov učiteľ/-ka upozorní žiakov na slová, ktoré sú napísané pod obrázkami. Písmeno *e* je v nich vyznačené farebne. Žiakom vysvetlí, že rámečky, v ktorých sú nové písmená napísané, slúžia na znázornenie písmena v slove tak, ako to poznajú z prípravného obdobia. Rozširujúcou aktivitou môže byť určovanie počtu písmen v každom slove.

Riešením *včielkinej úlohy* je slovo *euro*.

41/vyvodenie slova Ema

Žiak vie:

- ✓ *spojiť písmeno E a slabiku ma do slova Ema;*
- ✓ *určiť prvé slovo vety podľa veľkého písmena;*
- ✓ *čítať vety so správnou intonáciou;*
- ✓ *prečítať otázku so správnou intonáciou.*

Pri analyticko-syntetickej metóde nové slovo *Ema* vyvodíme ako spojenie dvoch slabík, pričom v tomto slove prvú slabiku tvorí iba jedno písmeno. Nové učivo je predstavené v žltom rámečku. Slovo *Ema* žiaci zopakujú viackrát, aby si uvedomili, že ho tvoria dve slabiky. Vysvetlíme im, že v menách ľudí je prvé písmeno vždy veľké, hoci v rozprávaní to nerozlišujeme.

Po nácviku čítania nového slova učiteľ/-ka prečíta žiakom text. Tvorila ho jednoduché vety viažuce sa k úvodnej ilustrácii a je v nich použité nové slovo. Tým, že si žiaci nacvičili

čítanie slova *Ema* osobitne, čítanie viet by malo byť pre nich jednoduché, pretože vo vetách sú iba známe slová. Slabika s novým písmenom je vyznačená farebne, aby sa slovo žiakom čítalo ľahšie. Učiteľ/-ka zopakuje so žiakmi správnu intonáciu pri čítaní otázky.

Strana 41/čítací riadok

Žiak vie:

✓ čítať všetky písané tvary známych písmen a slov.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku (hľadanie daného písmena alebo slova).

Sebahodnotenie

Po ukončení práce a jej spoločnom vyhodnotení žiaci vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Môžu tak vyjadriť svoju úspešnosť aj pocity pri riešení úloh v šlabikári a počas celej hodiny.

42/vyvodenie nových slabík a slov

Žiak vie:

✓ spojiť písmená **m, e** alebo **é** do slabík;

✓ čítať slabiky **me, mé, Me, Mé**.

Spojenie písmena do slabiky učiteľ/-ka nacvičí so žiakmi podobne ako pri slabikách *ma, má*. Najprv vyvodí spojenie hlások (*m + e*), čím nadviaže na prípravné obdobie.

Potom žiaci spoločne čítajú nové slabiky: **me, mé, Me, Mé**.

42/čítanie viet

Žiak vie:

✓ čítať slová **máme, mame**;

✓ povedať aspoň 5 jednoduchých viet o ilustrácii;

✓ čítať vety s novými slovami;

✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Po zvládnutí čítania slabík *me, mé* učiteľ/-ka upriami pozornosť na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria jednoduché vety, ideálne päť samostatných viet. Učiteľ/-ka ich môže usmerniť otázkami. Aktivita podporuje socioafektívne ciele a prepája sa s inými predmetmi (napr. elektrina, spotrebiče a bezpečnosť).

Na ilustráciu nadväzuje text s jednoduchými vetami a obrázkami.

Pred samotným čítaním učiteľ/-ka vyvodí nové slová: **máme – mame**. Žiaci ich čítajú, porovnávajú a všimajú si rozdiel v dĺžni, čím pochopia, že dĺžň mení význam slova.

Nové slová sú farebne vyznačené a zaradené do trenažéra na opakované čítanie.

Vety najprv číta učiteľ/-ka – ako vzor správnej intonácie a plynulosti. Potom čítajú žiaci.

Keďže je v texte len jedno nové slovo, očakáva sa plynulé čítanie už od začiatku.

Na záver nezabudneme žiakov pochváliť za snahu a výkon.

42/čítací riadok

Žiak vie:

✓ *čítať slová napísané písaným písmom.*

Žiaci si precvičujú čítanie slov napísaných písaným písmom. Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku (hľadanie daného slova, mena, slova s jednou slabikou...). Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

42/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *pomenovať elektrické spotrebiče na obrázku.*

Úloha je zameraná na používanie slov *elektrina* a *elektrické spotrebiče* vo vetách. Žiaci hovoria o svojich skúsenostiach s používaním spotrebičov znázornených na obrázkoch.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť čítania viet.

43/1

Žiak vie:

✓ *identifikovať v texte písmená e a E v tlačenej i písanej podobe.*

Úloha je zameraná na prácu s menami, identifikovať veľké písmená.

Učiteľ/-ka prečíta všetky slová v úlohe. Žiaci majú zistiť, že ide o mená ľudí, a tým si upevňujú pravidlo, že mená sa píše s veľkým začiatočným písmenom.

Žiaci nemusia slová čítať celé, len v nich vyznačujú zadané písmená.

Rozširujúcou aktivitou môže byť:

- vyznačenie známych písmen inou farbou,
- čítanie tých písmen, ktoré už poznajú (okrem práve učeného).

Úloha slúži aj na diagnostiku čitateľských schopností a je vhodná na samostatnú prácu.

43/2

Žiak vie:

✓ *povedať po slabikách slovo znázornené na obrázku;*

✓ *určiť prvú slabiku slova;*

✓ *identifikovať slabiku me.*

Úloha slúži na opakovanie a analýzu slov na slabiky.

Najprv spoločne pomenujte obrázky – používajú sa názvy mesiac a melón (nie dyňa).

Medzi slabikami je aj slabika „mu“, ktorú žiaci ešte nečítajú – slúži na oboznámenie s novým tvarom.

Úloha je vhodná na spoločnú aj samostatnú prácu.

43/3

Žiak vie:

✓ *dopísať chýbajúci tvar písmena.*

Úlohu odporúčame zadať ako samostatnú prácu, najskôr ju však žiaci spoločne vypracujú ústne. Pochválime žiakov za samostatnosť pri riešení úlohy.

43/4

Žiak vie:

- ✓ *identifikovať slabiky ma, me;*
- ✓ *vyfarbiť maľovanku podľa pokynov.*

Úlohu môžeme zaradiť na záver hodiny. Žiakom najskôr vysvetlíme postup riešenia úlohy, potom pracujú samostatne. Po vyfarbení maľovaniek žiaci pomenujú obrázok. Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet o obrázku. Nesmieme zabudnúť na spoločné vyhodnotenie samostatnej práce a na individuálnu pochvalu všetkých žiakov.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

4. Didaktické hry

Bystré ušká

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie si hlásky *e* v slove.

Postup: Učiteľ/-ka hovorí žiakom slová, najviac ich však musí byť s hláskou *e*. Žiaci slová počúvajú a zdvihnú ruku iba pri slove, v ktorom počuli danú hlásku. Učiteľ/-ka pochváli žiakov, že majú *bystré ušká*.

Drep – t'ap – skok

Cieľ hry: Precvičiť určovanie pozície hlásky *e* v slove.

Postup: Žiaci sa postaví vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo drep. Učiteľ/-ka hovorí rôzne slová s hláskou *e*. Keď povie slovo, v ktorom je hláska *e* na začiatku slova, žiaci vyskočia. Keď povie slovo, v ktorom je hláska *e* vnútri slova, zatlieskajú. Keď učiteľ/-ka povie slovo, v ktorom je hláska *e* na konci slova, žiaci urobia drep.

Návrh na slová:

– hláska *e* na začiatku slova:

egreš, Ema, Eva, Egypt, električka, euro, Elena, Edo, elektrina, ementál, eso...

– hláska *e* vnútri slova:

cesnak, mesiac, melón, svetrík, pero, ceruzka, Denis, atrament, kefa, hrebeň, uterák, televízor, žehlička, medveď, lev, drevo, petržlen, čerešňa...

– hláska *e* na konci slova:

nohavice, okuliare, dvere, nožnice, čerešne, egreše, papuče, svetre, stroje, marhule, hrnce, nože, kone... Ak žiaci postrehnú viac pozícií hlásky *e* v slovách a zareagujú podľa pokynov (vyskočia a zatlieskajú), pochválime ich za to.

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou *e*.

Postup: Žiaci sa postaví vedľa lavíc. Učiteľ/-ka povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí. Učiteľ/-ka povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie slovo s hláskou e*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si späť do svojej lavice. Tí žiaci, ktorí nevedia

pohotovo vymyslieť slovo, majú viac pokusov, prípadne im pomôžu spolužiaci. Dôležité je, aby všetci mali pocit úspechu a radosť z hry.

Dážď z písmen

Cieľ hry: Zopakovať si tvary známych písmen.

Pomôcky: Kartičky s rôznymi tvarmi známych písmen, pričom je každý tvar na samostatnej kartičke. Ak budú žiaci pracovať v skupinách, je vhodné, aby mala každá skupina rovnaké kartičky.

Postup: Žiaci pracujú na zemi. Učiteľ/-ka z výšky spustí každej skupine kartičky na zem – kartičky s písmenami „napršia“ a žiaci hľadajú rovnaké písmená alebo všetky tvary konkrétneho písmena podľa zadania učiteľa/učiteľky. Potom všetky písmená prečítajú.

Hľadaj dvojicu

Cieľ hry: Zopakovať tvary známych písmen, precvičiť sluchovú analýzu slov.

Pomôcky: Kartičky s rôznymi tvarmi známych písmen, pričom je každý tvar na samostatnej kartičke.

Postup: Učiteľ/-ka pripraví kartičky so všetkými tvarmi známych písmen a rozloží ich na zem pre všetkých žiakov (prípadne skupinky alebo dvojice). Ich úlohou je určiť a priradiť správne dvojice (tlačený a písaný tvar toho istého písmena).

Písanie e, E, é, É (Písanie 2, s. 10 – 15)

Návrh prípravy na hodinu č. 35 – 37

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

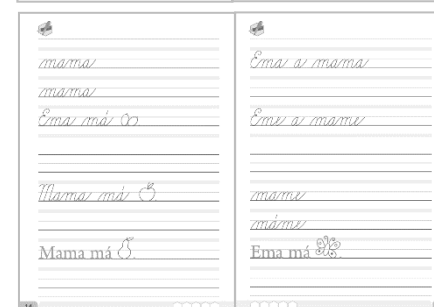
Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:

malé písané *e*, veľké písané *E*, malé písané *é*, veľké písané *É*

1. Didaktické ciele

- ✓ písať samostatne a správne tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnu veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s rovnomernými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slová a vety písaným písmom
- ✓ prepísať slová a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy



- ✓ písať písmená, slabiky a slová podľa diktovania
- ✓ precvičovať jemnú motoriku a grafomotoriku
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Návrh didaktického postupu

Strana 10

Strana je zameraná na nácvik písania písmen *e*, *é*. Po uvoľňovacích cvikoch žiaci niekoľkokrát obtiahnú písmeno na obrázku, aby si precvičili písací pohyb. Súčasťou strany je aj nácvik písania písmena *é*. Pri písaní *é* upozorníme žiakov na správny sklon a polohu dĺžňa. Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA*®.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môže byť zamerané na dodržiavanie správnej šírky písmena *e*.

Strana 11

Po úvodnom zopakovaní písmen žiaci nacvičujú nové slabiky *me*, *mé*. Žiakov upozorníme na správne spojenie písmen v slabike. Nacvičia si ho obťahovaním veľkého tvaru slabiky s farebným vyznačením pripojenia písmen. Ďalšie plnovýznamové slovo *mame* nacvičujeme so žiakmi podobne ako slovo *mama*. Pri písaní slova upozorníme žiakov na to, aby si pri písaní hovorili slovo po hláskach, z ktorých sa slovo skladá. Záver strany je venovaný prepisu písmen podľa tlačenej predlohy.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie na konci práce so stranou sa môže zamerať nielen na písanie správnych tvarov, ale aj na niektoré pracovné návyky žiakov pri písaní (správne sedenie, nevyrušovanie spolužiakov a pod.).

Strana 12

Písanie písaného tvaru písmena *E* si žiaci osvojujú na celej strane 12. Keďže ide o náročnejší tvar, je vhodné prispôbiť tomu aj prípravné cvičenia. Po uvoľňovacích cvikoch a následnom viacnásobnom obťahovaní písmena na obrázku žiaci nacvičujú písanie písmena v postupne sa zmenšujúcich riadkoch. Žiakov upozorníme na šípky vyjadrujúce začiatok a smer písania písmena. Bodky pomáhajú žiakom začať písať písmeno v správnej veľkosti a dodržiavať správne rozstupy písmen v riadkoch.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na dodržiavanie správnej veľkosti napísaných písmen.

Strana 13

Práca so stranou je rozdelená do dvoch častí. V prvej si žiaci precvičujú najmä tvar

písaného **E**.

V druhej časti sa žiaci stretávajú s písaním rodného mena, preto je dôležité pripomenúť im pravidlo o písaní veľkých písmen na začiatku takýchto slov. Pri písaní slov **Ema, Eme** upozorníme žiakov na správne pripojenie slabík v slove.

V závere strany je po prvýkrát zaradený odpis dvoch spojených písmen **am** a **em** a prepis slabík **me, Me**. Prepisy sú v písanke zaraďované systematicky, pretože predstavujú pre žiakov náročnejší proces priradovania písaného tvaru písmena k jeho tlačenej podobe. Žiaci každú dvojicu písmen/slabiku najskôr prečítajú, potom odpíšu/prepíšu písaným písmom.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie odporúčame zamerať na správny prepis slabík.

Strana 14

Stranu 14 môže učiteľ/-ka využiť ako stranu na precvičenie preberaných javov zameranú na odpis a prepis slov a viet. Žiaci prepisujú a odpisujú vety do riadkov pod každou vetou. Jednoduché obrázky prekreslia ceruzkou alebo farbičkami. Žiakov vedieme k samostatnej kontrole písania, preto si každú vetu prečítajú a skontrolujú, či nevynechali niektoré písmeno alebo slovo. Tiež ich upozorníme na písanie bodky za vetou.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie v závere strany môže byť venované hodnoteniu viacerých kritérií (napríklad správnosť odpísaných slov, správnosť odpísanej vety – začiatkové veľké písmeno, bodka za vetou, správnosť prepísanej vety a pod.).

Strana 15

Práca so stranou je zameraná na samostatnú prácu žiakov a jej následnú pedagogickú diagnostiku prípadných problémov v písaní. Žiaci odpisujú slová a slovné spojenia a prepisujú vetu.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu v rámci sebahodnotenia vyjadriť svoj vzťah k písaniu, svoje pocity pri písaní alebo vlastné hodnotenie kvality ich písomného prejavu.

Precvičovanie e, E, é, É (PZ k Šlabikáru, s. 8)

8/1

Žiaci pomenujú každý obrázok a počítajú výskyt hlásky **e** v názve slova. Za každú hlásku „e“ urobia čiarku (napr. pod obrázok alebo do pripraveného políčka). Potom vyfarbia len tie obrázky, v ktorých sa hláska **e** vyskytuje presne raz.

Rozšírenie úlohy:

- Žiaci určia, na ktorom mieste v slove sa hláska **e** nachádza – na začiatku, vnútri

alebo na konci.

- Môžu porovnať slová medzi sebou: ktoré má najviac hlások e?
- V závere môžu vymyslieť vetu s jedným zo slov, ktoré vyfarbili.

Úloha rozvíja sluchovú analýzu slov, zrakové vnímanie, aj slovnú zásobu. Vhodná je na spoločnú i samostatnú prácu.

Riešenie: Žiaci vyfarbia tieto obrázky: melón, nohavice, žehlička, pero.

8/2

Žiaci rozlišujú tlačené a písané tvary písmen. Vyfarbujú písmená farbami podľa zadania.

8/3

Rozšírenie úlohy:

- Žiaci môžu vytvoriť krátku vetu so slovom z obrázka.
- Môžu určiť, či poznajú aj iné slová, ktoré sa začínajú na tú istú slabiku.

Úloha podporuje slabikové čítanie, sluchové rozlišovanie aj grafomotoriku.


Riešenie: **ma** – maliny, mačiatko; **me** – melón, meter

Rozširujúca úloha

Žiaci prečítajú slová v rámečkoch napísané písaným písmom. Potom tieto slová vyhľadajú vo vetách, ktoré sú napísané tlačným písmom. Dvojice slov môžu zakrúžkovať rovnakou farbou.

Riešenie: Vo vetách sa nachádza dvakrát slovo *Ema*, raz slová *máme* a *mame*.

Hláska a písmená l, L (s. 44 – 48)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 38 – 42**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno l, L

Kľúčové výrazy učiva:

hláska *l* a písmená *l*, *L*, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena *L*
- ✓ identifikovať hlásku *l* v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky *l* v slove
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen
- ✓ čítať slovo s jednou slabikou
- ✓ čítať slovo s dvomi slabikami
- ✓ samostatne čítať vety
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlásky a písmen l, L

Nápovedným obrázkom pri písmene *L* je *lopta*. Prvú hlásku tohto slova sa žiaci naučili určiť už v prípravnom období, poznajú tiež báseň o lopte. S jej voľným pokračovaním sa stretnú v nácvičnom období pri písmene *L*.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonemického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®* na tabuľu. Pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich po učiteľovi/učiteľke aj opakujú. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zväžení učiteľa/učiteľky, či ju zaradiť na vyučovanie v svojej triede.

Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny). Prednes básne môžu stvárniť pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

K známemu tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky *písané i tlačené tvary nového písmena*. Na precvičenie určovania prvej hlásky v slove odporúčame častejšie zaradiť na vyučovanie didaktické hry a rozširujúce úlohy zamerané na fonemické uvedomovanie si novej hlásky v slovách. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme *všetky tvary písmena L (malé tlačené l, veľké tlačené L, malé písané l, veľké písané L)*, ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačенý alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

44/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ identifikovať hlásku *l* v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *l* na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na obrázku je dievča Ela v parku s mamou a kamarátmi. Zuzka tam nie je.

Na úvod odporúčame viesť si žiakmi rozhovor o trávení času s kamarátmi a rodičmi, kde sa hrávajú – v parku, na ihrisku, pri dome? Žiaci potom pozorujú ilustráciu a porovnávajú situácie na obrázku so svojimi skúsenosťami a hľadajú predmety a postavy so slovami obsahujúcimi hlásku *l*.

Tvorenie viet:

- Žiaci vytvoria päť jednoduchých viet o ilustrácii.
- Vety môžu mať vopred určený počet slov.
- Aktivitu možno spestriť vymýšľaním príbehu, čo sa mohlo deťom na obrázku stať.

Úloha rozvíja socioafektívne ciele (empatiu, vzťahy, komunikáciu) a jazykové zručnosti.

Nezafarbené obrázky (lavička, kolobežka, šál):

- Žiaci ich pomenujú, rozdelia na slabiky, určia, či počujú hlásku *l*.
- Potom určia pozíciu hlásky *l* – na začiatku, vnútri alebo na konci slova.
- Pozíciu vyznačia pomocou rámečkov s vyfarbenou časťou:

Na záver môžu obrázky vyfarbiť.

Riešenie: V slove *lavička* počujeme hlásku *l* na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom. V slove *kolobežka* počujeme hlásku *l* vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *šál* počujeme hlásku *l* na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **l** na začiatku slova: *lavička, lopta (slovo lístie alebo listy neodporúčame použiť, pretože sa v nich používa mäkká výslovnosť hlásky l);*
- slová s hláskou **l** vnútri slova: *kolobežka, Ela;*
- slová s hláskou **l** na konci slova: *šál, bicykel.*

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

44/čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slabiky s novým písmenom;*
- ✓ *prečítať slová s novým písmenom.*

Čítanie slabík s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri, kde sú napísané slabiky s písmenami **L** a **l**. Slabiky *le* a *li* sú vynechané zámerne, ich výslovnosť je v slovenčine mäkká. Po zvládnutí čítania slabík žiaci čítajú slová. Slabika s novým písmenom je farebne odlišená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Slová sú napísané (rovnako ako slabiky) v žltom pásiku ako nové učivo. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte, žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

44/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ *čítať jednoduché vety s porozumením a rozpoznávať nové slová v texte;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Vety najprv číta učiteľ/-ka ako vzor správnej intonácie a plynulého čítania. Potom čítajú žiaci. Vety obsahujú nové slová z trenažéra, ktoré už žiaci precvičili, preto ich dokážu samostatne prečítať. Učiteľ/-ka žiakov priebežne usmerňuje k správnej intonácii a nezabúda ich za snahu pochváliť.

Včielkina úloha je zameraná na opakovanie grafického znázornenia viet a tým opätovné prepojenie s učivom z prípravného obdobia. Znázornená je prvá veta z textu: *Ela má šál.*

44/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ *čítať vety napísané písaným písmom.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku (určovanie poradia slov vo vete) alebo určenie počtu slov vo vetách. Nesmieme zabudnúť na správnu intonáciu pri čítaní otázky.

Sebahodnotenie

V sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní nových viet.

45/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ *povedať aspoň 5 jednoduchých viet o ilustrácii;*
- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Pred čítaním nového textu učiteľ/-ka upriami pozornosť žiakov na ilustráciu. Žiaci o nej hovoria, vytvárajú jednoduché vety – s podporou otázok učiteľa/učiteľky. Dôležité je objasniť, že Ela neláme farbičky úmyselne, červená sa jej zlomila pri práci. Keďže slovo *zlomila* ešte nevedia žiaci prečítať, v texte sa nachádza slovo *láme*.

Učiteľ/-ka vyvodí nové slová (napr. *láme, Malá*) ešte pred samotným čítaním textu. Slová sú uvedené v trenažéri, slabika s novým písmenom je farebne vyznačená pre uľahčenie čítania. Upozorníme žiakov, že slovo *Malá* je napísané s veľkým začiatočným písmenom, pretože sa nachádza na začiatku vety.

Učiteľ/-ka najprv text predčíta ako vzor s dôrazom na intonáciu a plynulosť. Potom čítajú žiaci, ktorí si nové slová už precvičili v trenažéri (str. 44 – 45). Preto by ich čítanie malo byť plynulé. Učiteľ/-ka žiakov priebežne usmerňuje k správnej intonácii a oceňuje ich snahu.

Včielkina úloha rozvíja tvorenie viet. Žiaci vytvárajú vetu o obrázku s minimálne štyrmi slovami. Úloha nadväzuje na úvodné rozprávanie, kde vetné vyjadrenia mohli byť kratšie. Odporúča sa niektoré vety zopakovať a rozšíriť.

45/1

Žiak vie:

- ✓ *prečítať vetu;*
- ✓ *vyhľadať a porozumieť informácii priamo uvedenej v texte;*
- ✓ *vyznačiť správnu odpoveď podľa textu.*

Tento typ úlohy už žiaci riešili na strane 40 v úlohe 2. Určenie pravdivej vety sa viaže na čítanie predchádzajúceho textu. Úlohu odporúčame riešiť spoločne.

Riešenie: Ela má malé farbičky. Ela má malé strúhadlo.

45/2

Žiak vie:

- ✓ *rozlíšiť správny tvar písmena **L**.*

Ako rozširujúcu aktivitu môžu žiaci určiť počet vyznačených tvarov.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

46/1

Žiak vie:

- ✓ *čítať známe slabiky v tlačenej i písanej podobe;*
- ✓ *priradiť dvojicu tlačeného a písaného tvaru tej istej slabiky;*
- ✓ *dopísať písaný tvar slabiky k tlačenej predlohe.*

Ako rozširujúcu úlohu odporúčame vyznačiť slabiky, ktoré sú na začiatku slov povedaných učiteľom, napríklad *lavica, meter, láme*. Ďalšou rozširujúcou úlohou môže byť orientácia v

texte, žiaci určia poradie danej slabiky v riadku.

46/2

Žiak vie:

- ✓ *určiť prvú slabiku slova znázorneného na obrázku;*
- ✓ *napísať prvú slabiku slova znázorneného na obrázku veľkými tlačenými písmenami;*
- ✓ *vyznačiť slová, ktoré sa začínajú rovnakou slabikou.*

Odporúčame obrázky pomenovať spoločne, aby sme mali istotu, že všetci žiaci pracujú s rovnakými slovami (*lavica, maliar, mesiac, melón, laso, labuť, mača, makovica*).

Pri riešení úlohy môžeme postupovať dvomi spôsobmi.

Zraková forma – Žiaci najprv doplnia prvé slabiky slov. Následne rovnakou farbou vyznačia trojuholníky pri slovách, ktoré sa začínajú rovnakou slabikou.

Sluchová forma – Žiaci najprv vyznačia rovnakou farbou trojuholníky pri obrázkoch so slovami začínajúcimi rovnakou slabikou. Potom doplnia tieto slabiky.

Učiteľ/-ka si vyberie postup podľa potrieb triedy – sluchové alebo zrakové rozlišovanie.

Rozšírenie úlohy: Žiaci tvoria jednoduché vety s vybranými slovami.

46/3

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slabiky zložené zo známych písmen;*
- ✓ *identifikovať slabiky, ktoré tvoria slovo.*

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Odporúčame, aby s prvou skupinou slabík žiaci pracovali spoločne s učiteľom/učiteľkou, vyfarbili a napísali slovo malé. Ďalšie slová určia spoločne ústne a žiaci úlohu samostatne dokončia. Úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie analýzy a syntézy slabík do slov. Prácu žiakov spoločne skontrolujeme a individuálne pochválime žiakov, ktorí pracovali celkom samostatne.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť pri riešení úloh v šlabikári i z celkovej práce na vyučovacej hodine. Odporúčame zamerať sa tiež na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

47/1

Žiak vie:

- ✓ *čítať známe slová v tlačenej i písanej podobe;*
- ✓ *priradiť dvojicu tlačeného a písaného tvaru toho istého slova;*
- ✓ *vyhľadať v slovách vlastné mená.*

Žiaci prečítajú slová v stĺpcoch (tlačené aj písané). Spoja rovnaké slová čiarami – farby striedajú pre ľahšiu kontrolu. Mená Ela a Ema vyfarbia, učiteľ/-ka upozorní na veľké začiatkové písmeno.

Rozšírenie: Žiaci určia poradie slov v stĺpci.

47/2

Žiak vie:

- ✓ *prečítať tlačené tvary písmen v kockách;*
- ✓ *zložiť z písmen slovo s využitím poradia podľa veľkosti kociek.*

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Učiteľ/-ka im vysvetlí, že písmená na kockách tvoria slová, sú však „rozhádzané“. Písmená na kockách jednej farby tvoria vždy jedno slovo. Pri riešení úlohy odporúčame postupovať tak, že sa žiaci najskôr pokúsia ústne vytvoriť slovo z daných písmen. Potom píšú písmená na kocky podľa veľkosti kociek a napísané slová prečítajú. Tým si spravia akúsi skúšku správnosti svojho ústneho riešenia úlohy. Pomôckou pre žiakov môže byť to, že usporiadanie písmen do slova súvisí s usporiadaním kociek podľa veľkosti.

47/3

Žiak vie:

- ✓ *určiť prvú hlásku v slovách – pomenovaniach častí obrázka;*
- ✓ *zapísať prvé písmeno slova znázorneného na obrázku;*
- ✓ *zložiť slovo z daných písmen a prečítať ho.*

Odporúčame, aby sa žiaci pokúsili pomocou piktogramov určiť, čo budú v úlohe robiť. Potom im prečítame a vysvetlíme presné zadanie úlohy. Žiaci najskôr pomenujú obrázky a napíšu do farebných okienok ku každému obrázku prvé písmeno slova veľkými tlačnými písmenami. Potom písmená prepíšu do okienok rovnakej farby pod obrázok dievčaťa a prečítajú ho. Žiakov pochválime za prácu pri riešení úlohy.

Pomenovanie obrázkov: *egreš, lopta, auto* Riešenie: ELA

47/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *identifikovať hlásku l v slovách znázornených na obrázkoch.*

Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet o obrázkoch.

Riešenie: *loď, kolobežka, bicykel*

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

48/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ *povedať aspoň 5 jednoduchých viet o obrázku;*
- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *čítať vety so správnou intonáciou.*

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ/-ka zameral/-a pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety, učiteľ/-ka im môže pomáhať otázkami. Práca s ilustráciou by mala smerovať k tomu, aby žiaci o nej vedeli samostatne vytvoriť 5 jednoduchých viet. Rozprávanie dáva priestor na plnenie socioafektívnych cieľov a na medzipredmetové vzťahy.

Na ilustráciu sa viaže text s jednoduchými vetami doplnený obrázkami. Je potrebné, aby učiteľ/-ka žiakom vyvodil/-a čítanie nového slova *mala* ešte pred čítaním samotného textu žiakmi. Slovo je v trenažéri napísané vo dvojici s už známym slovom *malá*, aby si žiaci uvedomili ich podobnosť, ale aj rozdiel v zápise a vo význame oboch slov.

Vety najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli ich správnu intonáciu a plynulé čítanie ako vzor. Odporúčame sústrediť sa najmä na intonáciu opytovacej vety. Potom čítajú žiaci. Čítanie nových slov v texte si žiaci nacvičili v trenažéri, preto by čítanie žiakov malo byť plynulé hneď od začiatku nácviku čítania týchto viet. Po prečítaní textu sa učiteľ/-ka porozpráva so žiakmi o tom, či porozumeli rozdielu vo významoch slov *mala* a *malá*. Žiakov nesmie zabudnúť pochváliť za ich prácu.

48/1

Žiak vie:

- ✓ doplniť do viet správne slovo podľa textu;
- ✓ nájsť informáciu priamo uvedenú v texte;
- ✓ dopísať správnu odpoveď podľa textu.

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Je dôležité, aby si časti viet dôkladne prečítali a správnu odpoveď našli v texte. Úlohu odporúčame riešiť spoločne.

48/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ povedať názov farby, v ktorom je hláska *l*.

Riešenie: biela, fialová, žltá

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

4. Didaktické hry

Bystré ušká

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie si hlásky *l* v slove.

Postup: Učiteľ/-ka hovorí žiakom slová, najviac ich však musí byť s hláskou *l*. Slová so slabikami *le, li* nezaraďuje, pretože sa tieto slabiky spravidla vyslovujú mäkko. Žiaci slová počúvajú a ruku zdvihnú iba pri slove, v ktorom počuli danú hlásku. Učiteľ/-ka pochváli žiakov, že majú *bystré ušká*.

Návrh na slová: *lopta, lavička, škola, pero, trieda, lopata, šlabikár, zošit, kabát, hlava, kolobežka...*

Tichá

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie hlásky *l* v slovách.

Postup: Žiaci sedia v laviciach a počúvajú otázky učiteľa/učiteľky. Odpovedajú na ne kývaním hlavy, nikto neodpovedá nahlas – preto sa hra volá *Tichá*. Učiteľ/-ka kladie otázky, napríklad: *Počujeme v slove lopta hlásku l na začiatku slova? Je v slove lavička hláska l na konci slova?*

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou *l*.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc. Učiteľ/-ka povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí.

Učiteľ/-ka povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie slovo s hláskou l*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Obmenou a sťažením hry môže byť zadanie podmienky pri tvorení slov iba s hláskou *l* vnútri slova.

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie slabík.

Pomôcky: slabiky napísané na tabuli

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané všetky tvary známych slabík. Slabiky v každom riadku sú napísané inou farbou a v riadku sa neopakujú. Žiaci najskôr všetky slabiky prečítajú. Potom im učiteľ/-ka kladie rôzne otázky, napríklad: *Kto z vás je šikovný detektív a zistí, v ktorom riadku sa nachádza slabika lé napísaná písaným písmom? Koľkokrát je na tabuli napísaná slabika Ma tlačným písmom? Na ktorom mieste v zelenom riadku je slabika, ktorú počujeme na začiatku slova lavica?*

Písanie l, L (Písanie 2, s. 16 – 19)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 38 – 42**

Je dostupný ako samostatný dokument online:

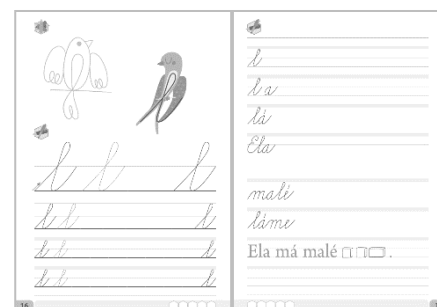
www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:
malé písané *l*, veľké písané *L*

1. Didaktické ciele

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s rovnomernými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom
- ✓ prepísať slabiky a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



Strana 16

Žiaci si rozcvičia ruku na ilustrácii a viackrát obtiahnu tvar malého písaného písmena *l*. Potom ho píšú do riadkov, ktoré sa postupne zužujú. Učiteľ/-ka upozorní na rozdiel medzi *l* a *e* – líšia sa výškou.

Začiatok a smer písania je označený šípkou, nové písmená začínajú od bodky.

Toto zadanie podporuje grafomotoriku, priestorovú orientáciu a rozlišovanie tvarov písmen. Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®*.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môže byť zamerané na dodržiavanie primeranej výšky písmena *l*.

Strana 17

Strana je zameraná na precvičenie písania malého písaného tvaru písmena *l* a jeho spojov s inými písmenami v slabike a slovách. Posledný riadok je určený na prepis vety s obrázkom. Pri písaní vlastných mien učiteľ/-ka zopakuje pravidlo o ich písaní veľkým začiatočným písmenom. Odporúčame žiakom pripomínať význam kontroly napísaných slabík, slov a viet.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Odporúčame sa zamerať na dodržiavanie primeraných rozstupov slov vo vete.

Strana 18

Žiaci sa naučia písať písmeno *L*. Keďže ide o náročnejší tvar, odporúčame venovať zvýšenú pozornosť prípravným cvičeniam na tabuli, v cvičnej písanke alebo na papieri. Tvar písmena na obrázku žiaci niekoľkokrát obtiahnu farbičkami. V prvom riadku je tvar predpísaný v zväčšenej podobe a žiaci ho môžu písať ceruzkou. V ostatných riadkoch žiaci píšú perom. Dbáme na dodržanie správneho sklonu a šírky písmen.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Odporúčame sa zamerať sa na dodržiavanie správneho sklonu písmen.

Strana 19

Prvý štvorriadkový blok je zameraný na precvičovanie písmen *l*, *L* a ich spojov v slabikách a v slove. Žiaci sa opäť stretávajú s písaním vlastného mena. V závere strany je prepis slabík. Prázdny riadok môže podľa potreby slúžiť na precvičenie slabík alebo slov, ktoré žiakom robia problémy.

Efektívnejšie ho však môžeme využiť na tvorivú prácu žiakov. Žiaci tvoria vetu zo slov, ktoré sa už naučili písať. Vetu môžu prípadne doplniť obrázkom. Pred písaním je potrebné

zopakovať pravidlá o písaní viet (veľké začiatkové písmeno, bodka za vetou). Voľný riadok môže učiteľ/-ka využiť aj na písanie slov podľa diktátu.

Sebahodnotenie

Keďže s takýmto typom cvičenia sa žiaci stretávajú prvýkrát, odporúčame sa v rámci sebahodnotenia zamerať sa najmä na zmyslupnosť napísanej vety.

Precvičovanie l, L (PZ k Šlabikáru, s. 9)

9/1

Žiaci najskôr prečítajú písmená v oboch riadkoch. Potom hľadajú dvojice podľa vzoru, priradujú k tlačnému tvaru písmena v prvom riadku jeho písaný tvar z druhého riadku. Každú dvojicu písmen môžu zakrúžkovať inou farbou. Učiteľ/-ka môže pri práci upozorniť na podobnosti a rozdiely medzi tvarmi písmen, podporiť tak vizuálne rozlišovanie a analýzu tvarov.

9/2

Žiaci pomenujú každý obrázok. Pri pomenovaní odporúčame spoločne určiť, ktorou hláskou sa dané slovo začína. Tým upriamime pozornosť žiakov na kritérium, podľa ktorého určia obrázok, ktorý do skupiny nepatrí. Žiaci by mali sami určiť, ktorý obrázok do skupiny nepatrí a prečo. Zvyšné slová znázornené na obrázkoch použijú vo vetách.

Riešenie: lopta, lavica, jablko, lampa, lopata; do skupiny nepatrí **jablko** (nezačína sa hláskou l)

9/3

Žiaci prečítajú časti vety a pomenujú obrázky v rámčekoch. Potom čiarami priradia obrázky do vety tak, aby veta mala zmysel. Dôležité je čítať s porozumením, aby žiaci správne použili slová *malá, malé*.

Riešenie: Malá Ela má malé lopty.

Rozširujúca úloha

Žiaci doplňujú chýbajúce písmená tak, aby vznikli v oboch smeroch zmysluplné slová. Odporúčame, aby úlohu najskôr riešili ústne (postupne jednotlivé dopĺňovačky), aby zbytočne neprepisovali doplnené písmená pri nesprávnej voľbe písmena. Vytvorené slová prečítajú a použijú ich vo vetách. Jednu vetu napíšu do riadka písaným písmom.

Riešenie: LÁME, EMA – doplníme písmeno **M**; MALÉ, ELA – doplníme písmeno **L**; MALÁ, ALA (meno) – doplníme písmeno **L**

Hlásky a písmená i, I, í, Í (s. 49 – 51)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 43 – 45**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

Písmeno i, I, í, Í

Kľúčové výrazy učiva:

hlásky *i, í* a písmená *i, I, í, Í*, tlačný a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať tvary písmena *I*
- ✓ identifikovať hlásku *i* v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky *i* v slove
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen
- ✓ čítať slovo s jednou slabikou
- ✓ čítať slovo s dvomi slabikami
- ✓ samostatne čítať vety
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlások a písmen i, I, í

Nápovedným obrázkom pri písmene *I* je *ihla*. Prvú hlásku tohto slova sa žiaci naučili určiť už v prípravnom období.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®* na tabuľu. Pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi/učiteľke.

Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená.

Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zvažení učiteľa/učiteľky, či ju zaradiť do vyučovania v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny). Prednes básne môžu stvárniť pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

K známemu tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a *písané i tlačené tvary nového písmena*. Na precvičenie určovania prvej hlásky v slove odporúčame častejšie zaradiť na vyučovanie didaktické hry a rozširujúce úlohy zamerané na fonematické uvedomovanie si novej hlásky v slovách. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky *tvary písmena I (malé tlačené i, veľké tlačené I, malé tlačené í, malé písané i, veľké písané I, malé písané í)*, žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačný alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

49/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku *i* v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *i* na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii je Zuzka s mamou, ktorá zašiva uško mackovi. Úvodná aktivita začína riadeným rozhovorom o šetrnom správaní k hračkám a pomoci v rodine. Následne si žiaci pozorne prezrú ilustráciu a porovnajú situáciu s vlastnými skúsenosťami.

Pri tvorbe viet sa zameriavajú na postavy a predmety, v ktorých názvoch počujú hlásku *i*. Používajú tieto slová v slovných spojeniach a jednoduchých vetách (odporúčame určiť počet slov). Ak sa objaví slovo s *y*, učiteľ/-ka vysvetlí, že ide o rovnaký zvuk, ale iný pravopis, ktorý sa žiaci naučia neskôr – preto také slovo teraz nepoužijú.

Rozprávanie možno obohatiť tvorbou krátkeho príbehu o tom, čo sa stalo pred alebo počas zašívania macka. Úloha naplňa aj výchovné ciele (sociálne zručnosti, empatia).

V ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky – ihla, bábika, uši. Žiaci ich pomenúvajú, rozdeľujú na slabiky a určujú prítomnosť hlásky *i* aj jej pozíciu v slove (začiatok – stred – koniec). Túto pozíciu označujú pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Nakoniec môžu predmety vyfarbiť.

Riešenie: V slove *ihla* počujeme hlásku *i* na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom. V slove *bábika* počujeme hlásku *i* vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *uši* počujeme hlásku *i* na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou *i* na začiatku slova: *ihla, ihly, ihelník;*
- slová s hláskou *i* vnútri slova: *niť, nožnice, bábika, handrička;*

– slová s hláskou **i** na konci slova: *uši, oči*.

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

Poznámka: V slove *okuliare* môžu žiaci počuť hlásku *i* v dvojhláske *ia*. Ak sa takáto situácia vyskytne, vysvetlíme im, že *i* sa niekedy vyskytuje v reči spolu s hláskou *a* a potom tvoria dvojicu, o ktorej sa budú učiť neskôr.

49/čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

✓ *prečítať slabiky s novým písmenom;*

✓ *prečítať slová s novým písmenom.*

Žiaci nacvičujú čítanie slabík s novým písmenom **m/M** v trenažéri. Slabiky *li* a *Li* sú vynechané zámerne, keďže ich výslovnosť je mäkká. Po osvojení si slabík prechádzajú k čítaniu slov. Nová slabika je vždy farebne zvýraznená, čo pomáha vizuálnemu rozlišovaniu a je systematickým prvkom Šlabikára LIPKA®. Slabiky aj slová sú uvedené v žltom pásiku ako nové učivo.

Rozširujúca úloha: žiaci vyhľadávajú v texte zadané slová a porovnávajú ich – zisťujú, ktoré slabiky sa opakujú a ktoré sú odlišné. Tým si precvičujú orientáciu v texte, analytické myslenie a fonematické uvedomovanie.

Poznámka: Hláska *i* sa v slovenčine zapisuje dvomi písmenami: **i/y**. Na ilustrácii môžu žiaci hľadať aj pomenovania, v ktorých sa píše **y**, lebo z fonematického hľadiska nie je rozdiel vo výslovnosti oboch písmen, žiaci počujú hlásku **i** (*nosy, ruky, vlasy...*). V prípade, že to žiaci urobia, je potrebné opäť im vysvetliť dvojakosť zápisu hlásky **i**.

49/čítanie viet

Žiak vie:

✓ *čítať vety s novými slovami;*

✓ *čítať vety so správnou intonáciou.*

Vety najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažéra, ktoré si žiaci vopred precvičili, preto by im samostatné čítanie nových viet nemalo robiť problém.

Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu. Odporúčame dbať na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet.

49/čítací riadok

Žiak vie:

✓ *čítať slová napísané písaným písmom.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. V sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní nových slov.

50/1

Žiak vie:

✓ *identifikovať v texte písmená I a l (el) v tlačenej podobe.*

Úloha je vhodná na rozlišovanie tvarov písmena veľkého **I** a malého **l** (el), ktoré sa v tlačenej podobe veľmi podobajú.

Učiteľ/-ka prečíta žiakom všetky slová, sú to názvy plodov. Žiaci slová nemusia vedieť prečítať (sú v nich použité aj písmená, ktoré sa zatiaľ neučili), značia v nich písmená podľa zadania. Rozširujúcou aktivitou môže byť prečítanie alebo vyznačenie iných známych písmen v slovách. Úloha je vhodná na samostatnú prácu.

50/2

Žiak vie:

✓ *čítať známe slová v tlačenej i písanej podobe;*

✓ *priradiť dvojicu tlačeného a písaného tvaru toho istého slova;*

✓ *určiť počet písmen v slove.*

Žiaci najskôr prečítajú všetky slová v tlačenej i písanej podobe. Pri tvorení dvojíc slov a ich následnom vyfarbovaní odporúčame striedať farby, aby si žiaci ľahšie skontrolovali správnosť riešenia úlohy.

Ako rozširujúcu úlohu odporúčame orientáciu v texte, žiaci určia poradie daného slova v riadku.

50/3

Žiak vie:

✓ *identifikovať dané slovo v rade písmen.*

Tento typ úlohy riešia žiaci po prvýkrát. Najskôr prečítajú slová v prvom stĺpci, aby vedeli, ktoré slová budú vyhľadávať. Úlohu odporúčame riešiť postupne po riadkoch. Učiteľ/-ka žiakom poradí, aby hľadali v rade písmen najskôr prvé písmeno slova z ľavého stĺpca, potom k nemu pridajú druhé písmeno slova a týmto spôsobom pokračovali so všetkými písmenami. Okrem tretieho slova by mali mať rozlíšené slovo od ostatných písmen v riadku po identifikácii prvej slabiky daného slova. Slovo farebne zakrúžkujú. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame tvorenie viet s danými slovami.

50/4

Žiak vie:

✓ *prečítať slabiky;*

✓ *zložiť z danej dvojice slabík správne slovo;*

✓ *vytvorené slovo napísať;*

✓ *prečítať slovo s obrázkom ako slovné spojenie.*

Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom, že na farebných kartičkách sú napísané známe slová po slabikách, tie sa však „rozhádzali“. Žiaci skúšajú zložiť slovo zo slabík na kartičkách

rovnakej farby. Každé slovo povedia nahlas a napíšu ho do pripraveného riadka. Nakoniec prečítajú napísané slovo spolu s obrázkom ako slovné spojenie.

Riešenie: malé auto, malá bábika

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 4.

51/ čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ *povedať aspoň 5 jednoduchých viet o ilustrácii;*
- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *čítať vety so správnou intonáciou.*

Pred čítaním učiteľ/-ka upriami pozornosť žiakov na ilustráciu, kde sa Zuzka a Míla hrajú s mačkou a mačiatkom. Žiaci vytvárajú jednoduché vety s pomocou otázok, cieľom je, aby dokázali samostatne povedať aspoň 5 viet. Rozprávanie prepája jazykové a afektívne ciele a vytvára priestor na medzipredmetové vzťahy.

Na ilustráciu nadväzuje text s jednoduchými vetami doplnený obrázkami. Nové slová si žiaci precvičia v trenážeri ešte pred čítaním textu, aby bolo čítanie plynulé. Niektoré slová sú zámerne napísané s veľkým začiatočným písmenom – zodpovedajú tvaru v texte.

Slabiky s novým písmenom sú farebne zvýraznené, čo uľahčuje čítanie.

Učiteľ/-ka najprv vety predčíta ako vzor – s dôrazom na správnu intonáciu. Následne čítajú žiaci. Priebežne ich usmerňuje, upozorňuje na intonáciu a nezabúda ich pochváliť za ich snahu a pokrok.

Vcielkina úloha je zameraná na určenie počtu slov v každej vete textu. Rozširujúcou úlohou môže byť podčiarknutie (iné vyznačenie) viet s rovnakým počtom slov.

51/1

Žiak vie:

- ✓ *prečítať vety;*
- ✓ *nájsť informáciu priamo uvedenú v texte.*
- ✓ *vyznačiť pravdivú vetu podľa textu.*

Je dôležité, aby si žiaci obe vety dôkladne prečítali a porovnali s vetami v texte, aby vedeli určiť, ktorá je pravdivá. Úlohu odporúčame riešiť spoločne.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie žiakov odporúčame zamerať na plynulosť čítania nových viet.

4. Didaktické hry

Tichá

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie hlásky **i** v slovách.

Postup: Žiaci sedia v laviciach a počúvajú otázky učiteľa/učiteľky. Odpovedajú na ne kývaním hlavy, nikto neodpovedá nahlas – preto sa hra volá *Tichá*. Učiteľ/-ka kladie

otázky, napríklad: *Počujeme v slove ihla hlásku i vnútri slova? Je v slove macík hlásku i?*

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou *i*.

Postup: Žiaci sa postaví vedľa lavíc. Učiteľ/-ka povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí.

Učiteľ/-ka povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí pocestuje vláčikom ten, kto povie slovo s hláskou i*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Obmenou a sťažením hry môže byť zadanie podmienky pri tvorení slov iba s hláskou *i* vnútri slova.

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie slabík.

Pomôcky: slabiky napísané na tabuli

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané všetky tvary známych slabík. Slabiky v každom riadku sú napísané inou farbou a v riadku sa neopakujú. Žiaci najskôr všetky slabiky prečítajú. Potom im učiteľ/-ka kladie rôzne otázky, napríklad: *Kto z vás je šikovný detektív a zistí, v ktorom riadku sa nachádza slabika mi napísaná písaným písmom? Koľkokrát je na tabuli napísaná slabika Ma tlačeným písmom? Na ktorom mieste v zelenom riadku je slabika, ktorú počujeme na začiatku mena Milica?*

Živé slová

Cieľ hry: Priradiť tlačený a písaný tvar toho istého slova.

Pomôcky: slová napísané na kartičkách, tlačený a písaný tvar každého slova

Postup: Učiteľ/-ka si vopred pripraví slová napísané na kartičkách, každé slovo je napísané písaným i tlačeným písmom. Kartičky rozdá žiakom, žiaci najskôr prečítajú všetky slová. Potom učiteľ/-ka povie: *K tabuli príde dvojica slova, ktoré počujeme vo vete...* (Např.: *Moja teta je milá*. Na kartičkách je napísané slovo *milá* tlačeným i písaným písmom. Žiaci, ktorí majú písaný alebo tlačený tvar tohto slova, prídu pred tabuľu. Ostatní žiaci slová prečítajú a skontrolujú správnosť riešenia.)

Písanie i, l, í, í (Písanie 2, s. 20 – 23)

Návrh prípravy na hodinu č. 43 – 45

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:

malé písané *i*, veľké písané *I*, malé písané *í*, veľké písané *Í*



1. Didaktické ciele

- ✓ napísať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s rovnomernými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom
- ✓ prepísať slabiky a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

**2. Návrh didaktického postupu****Strana 20**

Strana je zameraná na písanie písmena *i*. Po rozcvičení ruky si žiaci precvičia postupnosť písania obťahovaním písmena na obrázku. Ide o pomerne jednoduchý tvar, no osobitnú pozornosť je potrebné venovať písaniu bodky. Učiteľ/-ka žiakom vysvetlí, v akej vzdialenosti a akým spôsobom sa bodka píše (priložením pera na papier). Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA*®.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce so stranou vypracujú sebahodnotenie, ktoré môže byť zamerané práve na správne písanie bodky.

Strana 21

V prvom štvorriadkovom bloku si žiaci precvičujú písanie písmen *i*, *í* samostatne i v slabikách a v slovách. Učiteľ/-ka žiakov upozorní na správne písanie bodky a dĺžňa. V dolnej časti je veta určená na odpis. Žiaci vetu prečítajú a pokúsia sa vysvetliť rozdiel medzi podobne znejúcimi slovami *Milá* a *Mila* a zdôvodnia ich veľké začiatkové písmená. Posledný prázdny riadok je určený buď na precvičenie slabík, alebo slov, ktoré žiakom robia problémy, alebo na vytvorenie a napísanie novej vety. Ak žiaci vo vete použijú slovo, ktoré ešte nevedia napísať, môžu ho v zápise nahradiť obrázkom.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa. Ako kritérium hodnotenia môže byť správnosť písania bodky a dĺžňa.

Strana 22

Písanie tvaru písmena veľké písané *I* si žiaci nacvičia na celej strane. Najprv sa naučia postupnosť písania obťahovaním písmena na obrázku farbičkami. Optimálnu veľkosť a rozstupy medzi písmenami uľahčujú žiakom bodky pod hornou linajkou v mieste, kde začínajú písať písmeno *I*. Tvar písmena *I* je jednoduchý, no pre žiakov môže byť náročnejšie dodržať správny sklon v sklonovej čiare a šírku horného záhybu a dolného

oblúka.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Odporúčame sa zamerať na správny sklon písmen.

Strana 23

V prvom štvorriadkovom bloku si žiaci precvičujú písmeno **I** a už skôr osvojené tvary písmen. Popri precvičení a fixácii nového tvaru si dôkladne uvedomia tvarové rozdiely medzi jednotlivými písmenami. V druhom bloku si žiaci precvičujú písanie slov a prepis vety. Opäť sa stretávajú s písaním vlastných mien, preto je potrebné zopakovať si pravidlo o ich písaní. S menom *Ima* sa možno žiaci ešte nestretli, pretože ide o málo používané meno (niektoré kalendáre ho uvádzajú 14. 11. spolu s menom Irma). Pred jeho písaním je potrebné, aby učiteľ/-ka žiakom vysvetlil spôsob pripojenia písmena **m** k písmenu **i** (vratným ťahom, bez prerušenia písacieho pohybu, podobne ako v slabike *ma*).

Sebahodnotenie

V sebahodnotení odporúčame zamerať sa na správnosť prepísanej vety.

Precvičovanie i, l, í, í (PZ k Šlabikáru, s. 10)

10/1

Riešenie tejto úlohy je spojené s praktickou činnosťou. Žiaci vystrihnú 3 obrázky, ktoré sa nachádzajú na vonkajšom okraji strany. Pomenujú ich a určia prvú hlásku každého pomenovania. Podľa prvej hlásky nalepia obrázky do rámečkov k správnym písmenám.

Riešenie: lastovička **l, L**; ihla **i, I**; mravec **m, M**

10/2

Žiaci pomenujú každý obrázok. Určia, či sa v slovách znázornených na obrázkoch nachádza hlásky **i** alebo **í**. Rámčeky s písmenami **i** a **í** môžu vyfarbiť zelenou a červenou farbou. Obrázky označia alebo vyfarbia farbami podľa zadania.

Riešenie: **i** – mobil, misa, citrón, rukavice; **í** – píla, pravítko

10/3

Žiaci pomenujú obrázky v rámečkoch. Slová postupne dopĺňajú do viet. Podľa slova *malé* by mali zistiť, že do každej vety musia doplniť slovo, ktoré pomenúva viac predmetov. Obrázky, ktoré do vety nepatria, prečiarknu. Správne obrázky môžu spojiť čiarou s miestom, kam patria. Jednu z dvoch viet prepíšu do riadka. Obrázok, ktorý predstavuje posledné slovo vo vete, prekreslia do prázdneho rámečka.

Riešenie: Mila má malé balóny. Mila má malé misy.


Rozširujúca úloha

Žiaci vyhľadávajú slová v jednosmerovke, v každom riadku je jedno slovo. Čítajú zľava doprava. Slová, ktoré nájdu, vyfarbia. Niektoré napíšu do riadka. Na záver žiaci tvoria vety

s danými slovami. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vete. Spetrením práce s úlohou môže byť tvorenie nezmyselných viet s danými slovami.

Riešenie: EMIL, MAMA, LÁME, ELA, EMA

Hláska a písmená v, V (s. 52 – 55)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 46 – 49**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno v, V

Kľúčové výrazy učiva:

hláska v a písmená v, V, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena V
- ✓ identifikovať hlásku v v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky v v slove
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen
- ✓ čítať slovo s jednou slabikou
- ✓ čítať slovo s dvomi slabikami
- ✓ samostatne čítať vety
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlásky a písmen v, V

Nápovedným obrázkom pri písmene V je *vajičko*. Prvú hlásku tohto slova sa žiaci naučili určiť už v prípravnom období.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi/učiteľke. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®* na tabuľu. Spoločne so žiakmi prečíta – povie báseň, potom môže ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýta sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zväžení učiteľa, či ju zaradiť na vyučovanie v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny). Prednes básne môžu stvárniť

pohybom vyjadrujúcim jej obsah.

K známemu tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky *písané i tlačené tvary nového písmena*. Na precvičenie určovania prvej hlásky v slove odporúčame častejšie zaradiť na vyučovanie didaktické hry a rozširujúce úlohy zamerané na fonematické uvedomovanie si novej hlásky v slovách.

Žiakom „predstavíme“ – *pomenujeme všetky tvary písmena V (malé tlačené v, veľké tlačené V, malé písané v, veľké písané V)*, ktoré žiaci opakujú.

Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačенý alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

52/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku *v* v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *v* na začiatku a vnútri slova.

Na ilustrácii je gazdovský dvor, kde Zuzka nesie vajíčka a Eva vije venček z kvetov.

Úvodná aktivita začína riadeným rozhovorom o kamarátsťve, pomoci a starostlivosti o zvieratá, nasleduje pozorovanie obrázka a rozhovor o skúsenostiach žiakov.

Žiaci vytvárajú 5 jednoduchých viet zameraných na predmety a zvieratá z ilustrácie, v ktorých počujú hlásku *v*. Učiteľ/-ka vopred určí počet slov vo vetách. Pre obohatenie aktivity môžu deti vymyslieť krátky príbeh o dievčatách alebo zvieratkách z dvora.

Aktivita napĺňa aj výchovno-sociálne ciele.

Na obrázku sú dva nevyfarbené predmety – vedro a krava. Žiaci určia, či v týchto slovách počujú hlásku *v*, rozdelia slová na slabiky a určia pozíciu hlásky: na začiatku alebo vnútri slova. Vysvetlíme, prečo sa hlásky *v* na konci slova (napr. chlieb) nepočúva rovnako, a preto nie je na obrázku znázornená. Pomocou rámečkov žiaci označujú polohu hlásky a môžu predmety aj vyfarbiť.

Riešenie: V slove *vedro* počujeme hlásku *v* na začiatku slova, hlásky je znázornená prvým rámečkom.

V slove *krava* počujeme hlásku *v* vnútri slova, hlásky je znázornená druhým rámečkom. Hlásky *v* nepočujeme na konci slov, mení sa na *u*, preto je posledný rámeček prázdny.

Napríklad *páv, lev, krv, odev...*

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

– slová s hláskou **v** na začiatku slova: *vedro, vajíčka, venček, vrkoč, vidly*;

– slová s hláskou **v** vnútri slova: *krava, sveter, nohavice, lavička, ovečka*.

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

52/čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

✓ *prečítať slabiky s novým písmenom;*

✓ *prečítať slová s novým písmenom.*

Čítanie slabík s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri, kde sú napísané slabiky s novým písmenom **V**. Po zvládnutí čítania slabík žiaci čítajú slová. V slovách je slabika s novým písmenom farebne odlišená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Slabiky a slová sú napísané v žltom pásiku ako nové učivo. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte, žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

52/čítanie viet

Žiak vie:

✓ *čítať vety s novými slovami;*

✓ *čítať vety so správnou intonáciou.*

Vety najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažera, ktoré si žiaci vopred precvičili, preto by im samostatné čítanie nových viet nemalo robiť problém. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu. Odporúčame dbať na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet, najmä poslednej otázky.

52/čítací riadok

Žiak vie:

✓ *čítať vetu napísanú písaným písmom.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť odpoveď na otázku podľa ilustrácie.

Sebahodnotenie

Spôsob sebahodnotenia môže byť rôzny. V sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní viet so správnou intonáciou.

53/práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*

✓ *povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;*

✓ *doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky.*

Ilustrácia nadväzuje na predchádzajúcu stranu. Zobrazená je *Iva*, kamarátka *Zuzky* a *Evy*, ktorá drží misu a máva. Na dvore sú päť domáce zvieratá.

Žiaci si ilustráciu pozorne prezrú a samostatne vytvoria aspoň 5 jednoduchých viet.

Aktivita podporuje slovné vyjadrovanie, pozornosť na detaily a umožňuje prirodzené zapojenie hlásky v do jazykových prejavov.

Úloha je zároveň priestorom na napĺňanie výchovných cieľov – rozvoj priateľstva, spolupráce a vzťahu k ľuďom i zvieratám. Môže byť doplnená krátkym tvorivým rozprávaním o deťoch na dvore.

53/čítanie slov a viet s novým písmenom

Žiak vie:

✓ *prečítať slová s novým písmenom;*

✓ *čítať vety s novými slovami;*

✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Čítanie slov s novým písmenom, ktoré budú použité vo vetách, žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. V slovách je slabika s novým písmenom farebne odlíšená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Slabiky a slová sú napísané v žltom pásiku ako nové učivo.

Vety najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. Odporúčame dbať na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet, najmä otázok a poslednej, najdlhšej vety.

V texte sa po prvýkrát vyskytuje čiarka. Žiakom predvedieme intonáciu vety s čiarkou (zvýšenie tónu hlasu a malá pauza). Ako rozširujúcu aktivitu môžeme využiť orientáciu v texte, žiaci môžu hľadať a počítat slová, napr. *Eva, Máva, máva...*

Ako rozširujúcu aktivitu môžeme využiť orientáciu v texte, žiaci môžu hľadať a počítat slová, napr. *Eva, Máva, máva...*

Včielkina úloha je zameraná na porozumenie textu na 1. úrovni: vyhľadanie informácií priamo uvedených v texte. Riešením je posledná veta textu (*mávajú všetky dievčatá*).

53/1

Žiak vie:

✓ *vyhľadať informáciu priamo uvedenú v texte.*

Úloha tohto typu sa v šlabikári objavuje prvýkrát, preto ju riešime spoločne. Najprv si so žiakmi zopakujeme celý text, potom prečítajú slová napísané písaným písmom.

Vysvetlíme postup: žiak si prečíta prvé slovo (napr. malá), vyhľadá ho v texte a zistí, že sa tam nachádza iný tvar slova (napr. malé). Slovo malá preto prečiarkne tenkou čiarou. Takto postupujú ďalej.

Prácu možno rozdeliť do skupín, kde každá skupina vyhľadáva iné slovo. Úloha je náročnejšia, a preto nie je vhodná na samostatnú prácu v tomto štádiu učenia.

Riešenie: V texte neboli slová *malá, mami*.

Sebahodnotenie

Odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

54/1

Žiak vie:

- ✓ *pomenovať obrázky;*
- ✓ *určiť prvú hlásku v slove znázornenom na obrázku;*
- ✓ *vyčleniť obrázky, ktoré do skupiny nepatria na základe sluchovej analýzy slov.*

Žiaci najskôr spoločne pomenujú všetky obrázky, aby pracovali s rovnakými pomenovaniami. Pri každom pomenovaní povedia prvú hlásku slova. Tie, ktorá sa nezačínajú hláskou *v*, prečiarknu.

Riešenie: Prečiarknuť treba slová: *metla, lopta.*

54/2

Žiak vie:

- ✓ *rozlíšiť správny tvar písmena V.*

Ako rozširujúcu aktivitu môžu žiaci určiť počet vyznačených tvarov.

54/3

Žiak vie:

- ✓ *určiť poslednú hlásku slova znázorneného na obrázku;*
- ✓ *napísať posledné písmeno slova.*

Odporúčame pred riešením úlohy zopakovať so žiakmi určovanie poslednej hlásky slova na iných slovách, napríklad: *murári, pekári, lavička, dievčatá, chlapci...*

Riešenie: tenisti (i), muchotrávka (a), lyžica (a), futbalisti (i)

Ako rozširujúcu úlohu odporúčame tvorenie viet s danými slovami.

54/4

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slabiky;*
- ✓ *napísať danú slabiku písaným písmom;*
- ✓ *určiť prvú slabiku slov znázornených na obrázkoch;*
- ✓ *priradiť prvú slabiku slova znázorneného na obrázku.*

Učiteľ/-ka žiakom najprv vysvetlí postup riešenia úlohy. Najskôr spoja tlačенú slabiku s rámčekom, do ktorého napíšu jej písanú podobu. Následne slabiku spoja s obrázkom, ktorého názov sa začína touto slabikou.

Možné dva postupy:

- a) každý krok sa robí naraz – spojiť – napísať – priradiť obrázok,
- b) najprv žiaci spoja a doplnia všetky slabiky, potom ich znova prečítajú a priradia obrázky.

Cieľom úlohy je spájanie slabík so slovami podľa ich prvej slabiky.

Riešenie: vá – váza, ve – vejár, ví – víla

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení.

Odporúčame sa zamerať tiež na úspešnosť pri riešení úlohy 4.

55/1

Žiak vie:

- ✓ *určiť prvú slabiku slova znázorneného na obrázku;*
- ✓ *napísať prvú slabiku slova znázorneného na obrázku veľkými tlačenými písmenami;*
- ✓ *vyznačiť slová, ktoré sa začínajú rovnakou slabikou.*

Tento typ úlohy žiaci riešili už pri písmene **L** na strane 46. Odporúčame najprv spoločne pomenovať všetky obrázky (veniec, váha, varecha, misa, mixér, vaňa, veverička, váza), aby žiaci pracovali s rovnakými slovami.

Možné postupy riešenia:

- 1. možnosť: žiaci najprv dopíšu prvé slabiky k slovám a potom vyznačia rovnakou farbou trojuholníky pri slovách, ktoré sa začínajú rovnakou slabikou.
- 2. možnosť: žiaci najskôr označia trojuholníky pri obrázkoch podľa rovnakých začiatočných slabík a až potom dopíšu slabiky. Tento postup je spravidla jednoduchší, pretože slabiky sa len opakujú.

Výber postupu závisí od rozhodnutia učiteľa/učiteľky, podľa potrieb a úrovne triedy.

Rozširujúca aktivita: tvorenie jednoduchých viet s vybranými slovami – podporuje jazykové vyjadrovanie a rozvoj slovnej zásoby.

55/2

Žiak vie:

- ✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*
- ✓ *prečítať ponuku slov;*
- ✓ *priradiť správne slovo k obrázku*
- ✓ *určiť počet písmen v slove.*

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Najskôr pomenujú obrázky a prečítajú slová pri každom z nich. Pri obrázku dievčaťa je znázornená činnosť – odporúčame vysvetliť žiakom význam oboch slov a znázorniť ich pohybom. Slovo *vila* pri obrázku *víly* odporúčame vysvetliť ako *dom, stavba*.

Riešenie: máva, víla

55/3

Žiak vie:

- ✓ *prečítať vety;*
- ✓ *vyvodiť základné implicitné informácie z čítaného textu;*
- ✓ *vyznačiť vety patriace k obrázkom.*

Je dôležité, aby si žiaci všetky vety dôkladne prečítali a porovnali ich so situáciami znázornenými na obrázkoch. Úlohu odporúčame riešiť spoločne.

Riešenie: Víla Ima má venček. Iva máva Eve.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení žiakov odporúčame zamerať sa na správne riešenie úlohy 1.

4. Didaktické hry

Bystre ušká

Cieľ hry: Precvičiť sluchovú analýzu slov, určiť novú hlásku v slove.

Postup: Žiaci sedia v laviciach alebo na inom mieste v triede tak, aby učiteľ/-ka videl/-a na každého žiaka. Povie pokyn: *Ak počujete v vnútri slova, zdvihnite ruku!* Potom žiakom hovorí rôzne slová, v ktorých sa hláska *v* nachádza v rôznych pozíciách, najmä však vnútri slova. Žiaci reagujú podľa toho, či počujú danú hlásku vnútri slova – zdvihnú ruku iba pri slove, v ktorom počuli danú hlásku. Po osvojení si pravidiel hry môžu slová vymýšľať aj žiaci.

Drep – skok

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie si danej hlásky v slove.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo drep. Učiteľ/-ka hovorí slová. Keď povie slovo, v ktorom je hláska *v*, žiaci urobia drep. Keď povie slovo, v ktorom nie je hláska *v*, žiaci vyskočia. Slová, v ktorých nastáva spodobovanie hlásky *v*, učiteľ/-ka nehovorí.

Návrh na slová: *varecha, vidlička, noviny, tovar, dvere, oblok, tabuľa, trieda, škola, vaňa, veвериčka, metla, vedro, lopta, váha, váza, lyžica...*

Rybník

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slov.

Pomôcky: Kartičky so známymi slovami, pričom každé slovo je napísané inou farbou a rozstrihané na jednotlivé písmená.

Postup: Na spodnú časť magnetickej tabule nakreslíme rybník (modrý ovál), pripevníme doň kartičky so známymi slovami (*mama, máva, máme, malá, malé, láme, víla...*). Každé slovo je napísané inou farbou a rozstrihané na jednotlivé písmená. Nad rybníkom sú slová napísané písaným písmom. Žiaci vyberú písmená z rybníka podľa farby, zostavia z nich slovo a pripnú ho na magnetickú tabuľu vedľa písaného tvaru slova nad rybníkom.

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie slov zo známych písmen.

Pomôcky: slová napísané na tabuli

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané známe slová. Slová v každom riadku sú napísané inou farbou a v riadku sa neopakujú. Žiaci najskôr všetky slová prečítajú. Potom im učiteľ/-ka kladie rôzne otázky.

Napríklad: *Kto z vás je šikovný detektív a zistí, v ktorom riadku sa nachádza slovo máva? V ktorom riadku je slovo, ktoré počujeme vo vete: „Iva má malé mačiatko.“?*

Živé slová

Cieľ hry: Priradiť tlačný a písaný tvar toho istého slova.

Pomôcky: slová napísané na kartičkách, tlačný a písaný tvar každého slova

Postup: Učiteľ/-ka si vopred pripraví slová napísané na kartičkách, každé slovo je napísané písaným i tlačným písmom. Kartičky rozdá žiakom, žiaci najskôr prečítajú všetky slová.

Potom učiteľ/-ka povie: *K tabuli príde dvojica slova, ktoré počujeme vo vete...* (Napr.: *Malá Táňa máva mame.* Na kartičkách je napísané slovo *máva*. Žiaci, ktorí majú písaný

alebo tlačenej tvar tohto slova, prídu predtabuľu. Ostatní žiaci slovo prečítajú a skontrolujú správnosť riešenia.)

Čierny Peter

Cieľ hry: Pozorne sledovať čítaný text a rozlišovať jednotlivé vety.

Pomôcky: šlabikár (iný text)

Postup: Učiteľ/-ka sa vopred dohodne so žiakmi, koľko viet bude každý čítať (zo začiatku je vhodné čítať iba jednu vetu), a určí poradie čítajúcich (napr. postupne ako sedia za sebou). Potom žiaci samostatne čítajú vety zo šlabikára na strane 52 alebo 53. Kto sa „stratí“ pri čítaní viet, je *Čierny Peter*. Spolužiaci mu ukážu, ktorú vetu má prečítať. Pri hre je dôležité, aby každý čítal aspoň dvakrát. Tak dáme šancu každému zažiť pocit úspechu a radosti z čítania.

Písanie v, V (Písanie 2, s. 24 – 27)

Návrh prípravy na hodinu č. 46 – 49

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:

malé písané v, veľké písané V



1. Didaktické ciele

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s rovnomernými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom
- ✓ prepísať slabiky a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



Strana 24

Strana je zameraná na písanie malého písaného v. Je to pomerne jednoduchý tvar, napriek tomu je potrebné opísať žiakom postupnosť pri jeho písaní. Žiaci si po rozvčičení ruky precvičia postupnosť písania obťahovaním písmena na obrázku. Ďalej píšú v postupne sa zužujúcich riadkoch. Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na

nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®*.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce so stranou vypracujú sebahodnotenie, ktoré môže byť zamerané na dodržiavanie správneho sklonu písmen.

Strana 25

Na tejto strane sa žiaci naučia správne pripájať písmená *i, e, a, l* k malému písanému *v*. Keďže pri písmenách *i, e, l* dochádza k skrakovaniu časti týchto písmen, je potrebné postup pripájania dôkladne vysvetliť a precvičiť na tabuli, v cvičnej písanke alebo na papieri. V druhej časti píše žiaci aj vlastné mená, takže si zopakujú pravidlo o ich písaní. V poslednom riadku je prepis slov.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa pokynov učiteľa/učiteľky. Ako kritérium hodnotenia môže byť správnosť spojov písmena *v*.

Strana 26

Strana je zameraná na písanie tvaru písmena *V*. Pred písaním žiaci porovnávajú tvary veľkého a malého písmena *v* a určia rozdiely. Po rozcvičení ruky na úvodnej ilustrácii si žiaci precvičia postupnosť písania obtiahnutím písmena na obrázku. Pri písaní postupne sa zužujúcich riadkoch im uľahčujú dodržiavanie správnych rozstupov medzi písmenami bodky pod hornou línijkou v mieste, kde začínajú písať.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Odporúčame sa zamerať na správnu šírku písmen.

Strana 27

Prvá časť strany je venovaná najmä slabikám s písmenom *V*. Tu sa žiaci prvýkrát stretávajú s možnosťou porušenia jednot'ažnosti písaného písma. Je potrebné, aby učiteľ tento jav žiakom vysvetlil. V slabike *Va* sa nachádza pripájacia čiara, ktorá spája obe písmená, aby tvorili slabiku. V druhej časti strany žiaci vetu odpíšu a prepíšu.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce vypracujú sebahodnotenie podľa pokynov učiteľa/učiteľky. Kritériom môže byť úspešnosť pri odpise a prepise viet.

Precvičovanie v, V (PZ k Šlabikáru, s. 11)**11/1**

Žiakom najskôr povieme mená chlapcov na obrázkoch, potom prečítajú prvé písmená ich mien. Tieto písmená si môžu zakrúžkovať takou farbou, akou budú vyfarbovať kamienky v bludisku. Žiaci postupne vyfarbujú kamienky (plôšky) s rovnakými písmenami ako je prvé písmeno mena každého chlapca. Dostanú sa k hračke.

Riešenie: Andrej – žiaci „skáču“ po kamienkoch s písmenom **A**, dostanú sa k hračke **AUTO**; Milan – žiaci „skáču“ po kamienkoch s písmenom **M**, dostanú sa k hračke **MOTORKA**;

Vilo - žiaci „skáču“ po kamienkoch s písmenom **V**, dostanú sa k hračke **VLAK**.

Poznámka: Žiaci, ktorí skončili s úlohou skôr, môžu vymyslieť podobnú úlohu pre kamarátov. Môžu si zvoliť dvoch – troch kamarátov, určiť začiatkové písmeno ich mena, „zašifrovať“ do bludiska tieto písmená medzi iné písmená. Na konci bludiska môžu nakresliť hračku alebo niečo iné (napríklad: ovocie, zeleninu...), čoho názov sa začína rovnakou hláskou ako meno kamaráta.

11/2

Žiaci pomenujú každý obrázok. Slovo si môžu povedať po slabikách. Z dvoch slabík pod obrázkom vyberú tú, ktorou sa dané slovo začína. Správnu slabiku napíšu do riadka.

Riešenie: váza – **vá**, veniec – **ve**, víla – **ví**, vaňa – **va**

Poznámka: Písmená v slabikách pod obrázkami sú zámerne zrkadlovo obrátené.

11/3

Žiaci nahlas prečítajú dvojicu slov a vyberú slovo, ktoré je napísané správne (má význam). Žiakov upozorníme na význam dĺžna v slovách.

Riešenie: máva, víla

Rozširujúca úloha

Žiaci dopĺňajú chýbajúce písmená v tabuľkách tak, aby sa v žiadnom riadku ani stĺpci neopakovali. V jednom riadku každej tabuľky je ukryté slovo. Nájdené slová žiaci vyfarbia, aby sa im ľahšie čítali. Jedno slovo znázornia obrázkom. Odporúčame začať riešenie v tom riadku a stĺpci, kde chýba najmenej písmen.


Riešenie:

| | | |
|---|---|---|
| A | E | V |
| E | V | A |
| V | A | E |

| | | | |
|---|---|---|---|
| A | L | V | Í |
| Í | V | A | L |
| V | Í | L | A |
| L | A | Í | V |

Poznámka: Žiaci sa s týmto typom úlohy už pravdepodobne stretli, napríklad v matematike.

Hlásky a písmená u, U, ú, Ú (s. 56 – 59)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 50 – 53**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno u, U, ú, Ú

Kľúčové výrazy učiva:

hlásky *u, ú* a písmená *u, U, ú, Ú*, tlačený a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať tvary písmena *U*
- ✓ identifikovať hlásku *u* v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky *u* v slove
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen
- ✓ čítať slovo s jednou slabikou
- ✓ čítať slovo s dvomi slabikami
- ✓ samostatne čítať vety
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlások a písmen u, U, ú, Ú

Nápovedným obrázkom pri písmene *U* je *umývadlo*. Prvú hlásku tohto slova sa žiaci naučili určiť už v prípravnom období.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®* na tabuľu. Pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi/učiteľke.

Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená.

Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na uvážení učiteľa/učiteľky, či ju zaradiť na vyučovanie v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny).

K známemu tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky *písané i tlačené tvary nového písmena*. Na precvičenie určovania prvej hlásky v slove odporúčame častejšie zaradiť na vyučovanie didaktické hry a rozširujúce úlohy zamerané na fonemické uvedomovanie si novej hlásky v slovách. Žiakom „predstavíme“ – *pomenujeme tvary písmena U (malé tlačené u, veľké tlačené U, malé písané ú, malé písané u, veľké písané U, malé písané ú)*, ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačný alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a na plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

56/práca s úvodnou ilustráciou

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky;
- ✓ identifikovať hlásku **u** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **u** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii je dievča *Mila*, ktorá sa chystá čistiť si zuby. Prácu s úlohou odporúčame začať riadeným rozhovorom o osobnej hygiene, jej význame pre zdravie. Po rozhovore dáme žiakom čas na pozorovanie ilustrácie. V následnom rozhovore odporúčame porovnať situáciu na ilustrácii so skúsenosťami žiakov.

Pri tvorení viet o ilustrácii odporúčame, aby sa žiaci zamerali na detaily a hľadanie častí ilustrácie, ktoré majú vo svojom názve hlásku **u**. Žiaci tieto slová používajú v slovných spojeniach a vetách. Žiaci by mali samostatne povedať 5 viet o ilustrácii. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách. Rozprávanie môžeme spestriť tým, že žiaci vymyslia príbeh, ktorý sa mohol stať Mile pri umývaní zubov. Úloha je vhodná aj na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov.

Na ilustrácii sú dva nevyfarbené obrázky: *uterák, zuby*. Odporúčame, aby ich žiaci pomenovali, povedali po slabikách a určili, či počujú v každom slove hlásku **u**. Potom určia, na ktorom mieste v slove novú hlásku počujú (určia pozíciu hlásky v slove): na začiatku alebo vnútri slova. Slovo s hláskou **u** na konci nie je na ilustrácii znázornené. Učiteľ/-ka môže so žiakmi také slovo vymyslieť a použiť vo vete, napr. *Mila má malú kefkú. Položila ruku na umývadlo. Udrela si nohu o vaňu*. Grafické znázornenie pozície hlásky v slove je zobrazené pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Žiaci povedia slovo znázornené na ilustrácii a určia, ktorý rámeček znázorňuje pozíciu hlásky **u** v slove. Nevyfarbené predmety na ilustrácii môžu vyfarbiť.

Riešenie: V slove *uterák* počujeme hlásku **u** na začiatku slova, hlásky je znázornená prvým rámečkom. V slove *zuby* počujeme hlásku **u** vnútri slova, hlásky je znázornená druhým

rámčekom. V slove (*vaňu, kefku, ruku, nohu...*) počujeme hlásku **u** na konci slova, hláska je znázornená tretím rámčekom.

Žiaci môžu vyhľadať i slová s hláskou **ú** a určiť jej pozíciu v slove.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **u** na začiatku slova: *umývadlo, uterák, uši, ústa, úsmev (hláska ú);*
 - slová s hláskou **u** vnútri slova: *ruka, ruky, zuby, gumičky (vo vlasoch), bundička, zubná (kefka) kúpeľňa (hláska ú);*
 - slová s hláskou **u** na konci slova: *ruku, kefku, vaňu, nohu, gumičku, bundu, vodu, pastu.*
- Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

56/čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slabiky s novým písmenom;*
- ✓ *prečítať slová s novým písmenom.*

Čítanie slabík s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri, kde sú napísané slabiky so spoluhláskami **m, l, v**. Po zvládnutí čítania slabík žiaci čítajú slová. Slabika s novým písmenom je farebne odlišená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Slabiky a slová sú napísané v žltom pásiku ako nové učivo. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte, žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

56/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Nový text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažéra, ktoré si žiaci vopred precvičili, preto by im samostatné čítanie nových viet nemalo robiť problém. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu. Odporúčame dbať na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet.

56/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ *čítať slová napísané písaným písmom.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

V sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní viet.

Žiak vie:

✓ *identifikovať v texte písmená U a u v tlačenej podobe.*

Úloha je zameraná na rozlišovanie tvarov písmen U a u v texte. Učiteľ/-ka žiakom predčíta všetky slová – ide o názvy zvierat. Žiaci ich nemusia vedieť prečítať sami, len vyznačujú písmená u/U podľa zadania.

V slovách *kohút* a *húsa* sa písmeno u nenachádza, preto v nich žiaci nič nevyznačia.

Riešením včielkinej úlohy je zdôvodnenie, že v danom slove sa písmeno u nenachádza, ale nachádza sa tam písmeno ú, ktoré sa nevyznačuje.

Úloha je vhodná na samostatnú prácu. Ako rozšírenie môžu žiaci vyznačovať iné známe písmená v slovách alebo tvoriť jednoduché vety s vybranými slovami.

57/2

Žiak vie:

✓ *určiť prvú slabiku slova znázorneného na obrázku;*

✓ *napísať prvú slabiku slova.*

Úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie analýzy slov na slabiky. V ponuke slabík pri obrázkoch sú známe slabiky. Pri vyfarbovaní rámečkov so slabikami odporúčame, aby žiaci použili svetlejšie farby (aby napísaná slabika zostala čitateľná). Vyznačené slabiky žiaci prepíšu do riadkov pod každým obrázkom.

Riešenie: lupa – lu; lúka – lú; muchotrávka – mu

57/3

Žiak vie:

✓ *čítať známe slabiky v tlačenej i písanej podobe;*

✓ *priradiť dvojicu tlačeného a písaného tvaru tej istej slabiky.*

Žiaci najskôr prečítajú slabiky v tlačenej i písanej podobe postupne, ako sú v kruhu napísané. Pri tvorení dvojíc slov odporúčame striedať farby, aby si žiaci ľahšie skontrolovali správnosť riešenia úlohy.

Ako rozširujúcu úlohu odporúčame tvorenie slov s danými slabikami.

57/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *identifikovať slabiky s písmenom u alebo ú;*

✓ *vyfarbiť maľovanku podľa pokynov.*

Úlohu môžeme zaradiť na záver hodiny. Žiakom najskôr vysvetlíme postup riešenia úlohy, potom pracujú samostatne. Po vyfarbení maľovaniiek žiaci pomenujú časti obrázka.

Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet o obrázku.

Riešenie: uhorky, ústa

Sebahodnotenie

Odporúčame sa zamerať tiež na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

58/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ *povedať aspoň 5 jednoduchých viet o ilustrácii;*
- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Pred čítaním textu učiteľ/-ka zameria pozornosť žiakov na ilustráciu, kde rodina umýva malú Evku. Žiaci o obrázku rozprávajú a s pomocou učiteľa/učiteľky vytvárajú vety. Cieľom je, aby vedeli samostatne vytvoriť 5 jednoduchých viet. Rozprávanie prepája jazykové a socioafektívne ciele, rozvíja vyjadrovanie, empatiu a vzťah k rodine.

Na ilustráciu nadväzuje text s jednoduchými vetami a obrázkami. Pred čítaním textu učiteľ/-ka vyvodí nové slová v trenažéri, žiaci si nacvičia čítanie slabík a slov s novým písmenom, ktoré sú farebne vyznačené pre lepšiu orientáciu.

Text najskôr predčíta učiteľ/-ka ako vzor – so správnou intonáciou a pomenovaním obrázkov. Potom čítajú žiaci. Vďaka príprave v trenažéri by malo byť ich čítanie plynulé už od začiatku. Učiteľ/-ka usmerňuje intonáciu a nezabúda žiakov pochváliť za snahu a pokrok.

58/1

Žiak vie:

- ✓ *prečítať otázku;*
- ✓ *nájsť informáciu priamo uvedenú v texte;*
- ✓ *vyznačiť správnu odpoveď podľa textu.*

Je dôležité, aby si žiaci obe otázky a aj odpovede dôkladne prečítali a správnu odpoveď našli v texte. Úlohu odporúčame riešiť spoločne.

Riešenie: 1. odpoveď je nesprávna, prečiarknuť; 2. odpoveď je správna, neprečiarknuť

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie žiakov odporúčame zamerať na riešenie úlohy 1.

59/1

Žiak vie:

- ✓ *identifikovať hlásku u v slove znázornenom na obrázku.*

Žiaci najskôr spoločne pomenujú všetky obrázky, aby pracovali s rovnakými názvami.

Riešenie: vyfarbené obrázky sú: *ulita, bubon, uhorka*

59/2

Žiak vie:

- ✓ *prečítať známe slová v tlačenej i písanej podobe;*
- ✓ *priradiť k danému slovu v tlačenej tvare jeho písaný tvar.*

Tento typ úlohy už žiaci riešili, priradili však dvojice rovnakých slov. V tejto úlohe vyberajú rovnaké slovo porovnávaním poslednej slabiky. Žiaci najskôr prečítajú skupinu slov v tlačenej i v písanej podobe, potom priradujú rovnaké slová. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame tvorenie viet so slovami, ktoré sú použité v úlohe, aby si žiaci uvedomili, ako môže posledná slabika meniť význam slova.

59/3*Žiak vie:*

- ✓ *prečítať vetu napísanú písaným písmom;*
- ✓ *vybrať do vety vhodné slovo podľa významu.*

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Odporúčame najskôr prečítať slová v rámečkoch, potom vetu s chýbajúcim slovom. Vhodné slovo, ktoré doplnia do vety, žiaci najskôr vyfarbia v rámečku, potom ho do vety dopíšu. Doplnenú vetu spoločne prečítajú.

59/presýpacie hodiny*Žiak vie:*

- ✓ *prečítať tlačené tvary písmen v kockách;*
- ✓ *zložiť z písmen slovo s využitím poradia podľa veľkosti kociek;*
- ✓ *zložené slovo prepísať.*

Tento typ úlohy žiaci už poznajú, po prvýkrát však slová z kociek prepisujú do riadka písaným písmom. Učiteľ/-ka vysvetlí, že písmená v kockách sú „rozhádzané“, no kocky jednej farby patria k jednému slovu.

Odporúčaný postup: žiaci najskôr ústne vytvoria slovo z daných písmen, následne zapisujú písmená do kociek podľa ich veľkostného usporiadania. Slová si prečítajú – ako skúšku správnosti. Napokon slová prepíšu do riadka písaným písmom a znovu ich nahlas prečítajú. Pomôckou je, že poradie písmen vo slove zodpovedá veľkosti kociek. Táto vizuálna opora uľahčuje riešenie a podporuje kontrolu správneho zápisu.

Riešenie: melú, lámu, malú

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie žiakov odporúčame zamerať na riešenie úlohy 3.

4. Didaktické hry**Tichá**

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie hlások **u** alebo **ú** v slovách.

Postup: Žiaci sedia v laviciach a počúvajú otázky učiteľa/učiteľky. Odpovedajú na ne kývaním hlavy, nikto neodpovedá nahlas – preto sa hra volá *Tichá*. Učiteľ/-ka kladie otázky, napríklad: *Počujeme v slove kohút hlásku u vnútri slova? Je v slove mydlo hláska ú?...*

Drep – skok

Cieľ hry: Precvičiť fonemické uvedomovanie si nových hlások v slove.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc tak, aby mal každý dostatočný priestor na skok alebo drep. Učiteľ/-ka hovorí slová. Keď povie slovo, v ktorom je hlásky **u**, žiaci spravia drep. Keď povie slovo, v ktorom je hlásky **ú**, žiaci vyskočia. Návrh na slová: *tabuľa, ruka, kohút, ústa, umývadlo, uši, zuby, pavúk, papuče, puding, lúka, trúbka...*

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slabík.

Pomôcky: slabiky napísané na tabuli

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané všetky tvary známych slov. Slová v každom riadku sú napísané inou farbou a v riadku sa neopakujú. Žiaci najskôr všetky slová prečítajú. Potom im učiteľ/-ka kladie rôzne otázky. Napríklad: *Kto z vás je šikovný detektív a zistí, v ktorom riadku sa nachádza slovo mamu? Na ktorom mieste v zelenom riadku je slovo, ktoré počujeme vo vete: „Mila má malú zubnú kefku.“?*

Živé slová

Cieľ hry: Priradiť tlačenej a písanej tvar toho istého slova.

Pomôcky: slová napísané na kartičkách, tlačenej a písanej tvar každého slova

Postup: Učiteľ/-ka si vopred pripraví slová napísané na kartičkách, každé slovo je napísané písaným i tlačenej písmom. Kartičky rozdá žiakom, žiaci najskôr prečítajú všetky slová.

Potom učiteľ/-ka povie:

K tabuli príde dvojica slova, ktoré počujeme vo vete... (Napr. Zuzka hľadá malú zubnú pastu.

Na kartičkách je napísané slovo *malú*.) Žiaci, ktorí majú písaný alebo tlačenej tvar tohto slova, prídu pred tabuľu. Ostatní žiaci slovo prečítajú a skontrolujú správnosť riešenia.

Návrh na slová: *malú, Milu, milú, mamu, Emu, Elu, Ivu, Evu...*

Písanie u, U, ú, Ú (Písanie 2, s. 28 – 32)

Návrh prípravy na hodinu č. 50 – 53

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

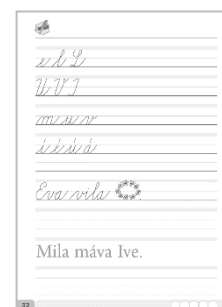
Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:

malé písané *u*, veľké písané *U*, malé písané *ú*, veľké písané *Ú*

1. Didaktické ciele

- ✓ napísať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom
- ✓ prepísať slabiky a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy



✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

Strana 28

Strana je venovaná nácviku písania písmen **u, ú**. Žiaci si rozcvičia ruku v úvodnej ilustrácii a potom si farbičkami nacvičia postupnosť písania obťahovaním písmena na obrázku. Ďalej pokračujú v postupne sa zužujúcich riadkoch. V poslednom riadku píšu striedavo malé písané písmená **u, ú**.

Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®*.

Sebahodnotenie

Ako kritérium hodnotenia môže byť správne držanie tela pri písaní, správna poloha písanky alebo správne držanie pera.

Strana 29

Prvá časť strany je zameraná najmä na správne pripájania písmena **u** k písmenu **v**. V spoji dochádza ku skráteniu časti písmena **u**, preto je potrebné tento spoj dôkladne precvičiť. Žiaci precvičujú tento spoj vo vlastných menách, a tak si zopakujú aj pravidlo o ich správnom písaní. Záver strany je venovaný prepisu slabík.

Sebahodnotenie

Po skončení práce so stranou v rámci sebahodnotenia môžu žiaci hodnotiť svoju úspešnosť pri písaní vlastných mien.

Strana 30

Žiak vie:

Na tejto strane sa žiaci naučia písať tvary písmen veľké písané **U, Ú**. Po rozcvičení ruky žiaci farebne obťahujú písmeno na obrázku. Ďalej pokračujú v písaní v postupne sa zužujúcich riadkoch. Bodky pod hornou linajkou im pomáhajú dodržiavať správne rozstupy medzi písmenami. V poslednom riadku nacvičujú písanie veľkého písaného **Ú**. Učiteľ/-ka žiakov upozorní na správne umiestnenie dĺžňa.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Žiaci môžu hodnotiť svoju úspešnosť pri dodržiavaní správneho sklonu písmen.

Strana 31

Prvý štvorriadkový blok je venovaný precvičovaniu písmen **U, Ú** a už skôr naučených písaných tvarov písmen veľkej abecedy. Žiaci tak majú možnosť porovnať jednotlivé tvary, určovať rozdielne a podobné časti. V druhej časti strany žiaci píšu slová a precvičia si písanie vlastných mien.

Sebahodnotenie

V rámci sebahodnotenia po skončení práce žiaci môžu hodnotiť svoju úspešnosť pri písaní slov (bodky, dĺžne, veľké písmená).

Strana 32

Prvé štyri riadky záverečnej strany sú zamerané na zopakovanie písania známych písmen. Žiaci v riadkoch striedavo píšu tvarovo podobné písmená, porovnávajú rozdielne a podobné prvky, čím si fixujú a utvrdzujú správne tvary jednotlivých písmen. Druhú časť strany môže učiteľ/-ka využiť na diagnostické účely. Žiaci ju vypracujú samostatne.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu pri sebahodnotení práce na tejto strane hodnotiť svoje pocity z písania a vyjadriť svoj postoj k písaniu.

Precvičovanie u, U, ú, Ú (PZ k Šlabikáru, s.12)**12/1**

Žiaci rozlišujú a identifikujú hlásku **u** v slove, precvičujú fonemické uvedomovanie – teda schopnosť počuť a spočítať výskyt konkrétnej hlásky v hovorenom slove. Žiaci vyslovia názvy nahlas, pomaly, prípadne po slabikách, a počítajú výskyt hlásky **u**.

Riešenie: bubon, cukrík, ruka, hruška

12/2

Žiaci môžu pomenovanie obrázkov povedať po slabikách. Potom ku každému obrázku priradia správne prvú slabiku slova.

Riešenie: muchotrávka, mucha – **mu**; lupa, luky – **lu**

Poznámka: Slabikám **mú, lú** nebude priradený žiadny obrázok.

12/3

Cieľom úlohy je rozvíjať zrakové vnímanie, pozornosť, analytické myslenie a čítanie známych slov. Žiaci sa zároveň učia pracovať podľa inštrukcie a upevňujú si orientáciu v riadkoch a stĺpcoch.

Zoznam slov je napísaný vedľa tabuľky v dvoch skupinách: tie, ktoré majú hľadať v riadkoch a tie, ktoré majú hľadať v stĺpcoch. Ak žiaci dané slovo v tabuľke nájdú, tak ho môžu v zozname prečiarknuť. Ak žiaci nájdú a vyznačia v tabuľke všetky slová, zostávajúce písmená prepíšu na línajku. Písmená vypisujú postupne po riadkoch zľava doprava. Ak ich správne vypíšu, vznikne slovo, ktoré prečítajú.

Riešenie: mama

Rozširujúca úloha

Cieľom úlohy je rozvíjať fonemické uvedomovanie, schopnosť členiť slovo na slabiky a tvoriť jednoduché vety – kľúčové zručnosti pre čítanie a písanie.

Žiaci v tejto úlohe určujú počet slabík v daných slovách. Slová prečítajú, môžu ich vytlieskať (povedať po slabikách). Dvojslabičné slová vyznačia (zakrúžkujú ich alebo vyfarbia). Z vyznačených slov utvoria dve vety a napíšu ich.

Riešenie: Ela, máva, milú, Máme, mame, Milu

Hláska a písmená s, S (s. 60 – 64)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 54 – 58**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno s, S

Kľúčové výrazy učiva:

hláska s a písmená s, S, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena **S**
- ✓ identifikovať hlásku **s** v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky **s** v slove
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen
- ✓ čítať slovo s dvomi slabikami
- ✓ čítať slovo s predložkou
- ✓ samostatne čítať vety
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlásky a písmen s, S

Nápovedným obrázkom pri písmene **S** je *sova*. Prvú hlásku tohto slova sa žiaci naučili určiť už v prípravnom období.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi/učiteľke. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®* na tabuľu. Spoločne so žiakmi prečíta – povie báseň, potom môže ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýta sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zväžení učiteľa/učiteľky, či ju zaradí na vyučovanie v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny).

K známemu tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky *písané i tlačené tvary nového písmena*. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena **S** (*malé tlačené s, veľké tlačené S, malé písané s, veľké písané S*), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačeny alebo písané, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a na plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

60/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 jednoduchých viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky;
- ✓ identifikovať hlásku *s* v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *s* na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii sa Zuzanka a Sima hrajú s plyšovými hračkami, v izbe sú aj mama a spiaci pes. Aktivitu začnite rozhovorom o spoločnom čase s kamarátmi, potom nechajte žiakov pozorovať ilustráciu a porovnať ju so svojimi zážitkami.

Žiaci hľadajú na obrázku predmety a osoby, v ktorých názvoch počujú hlásku *s* (napr. slon, misa, Sima, pes). Použijú ich v slovných spojeniach a vytvoria päť jednoduchých viet. Vety môžu mať vopred určený počet slov. Pri práci používajte meno **Zuzanka**, aby ste predišli spodobovaniu.

Žiaci pomenujú nevyfarbené obrázky (slon, misa, pes), rozdelia ich na slabiky a určia, či počujú hlásku *s*. Následne označia jej pozíciu – na začiatku, vnútri alebo na konci slova – pomocou rámečkov. Stredný rámeček je širší, lebo hlásku vnútri slova môže byť na rôznych miestach. Obrázky môžu vyfarbiť.

Aktivitu možno obohatiť tvorbou krátkeho príbehu o tom, čo sa mohlo dievčatám stať. Úloha rozvíja fonematické uvedomovanie, jazykový prejav aj sociálne zručnosti v súlade s cieľmi 1. cyklu.

Riešenie: V slove *slon* počujeme hlásku *s* na začiatku slova, hlásku je znázornená prvým rámečkom. V slove *misa* počujeme hlásku *s* vnútri slova, hlásku je znázornená druhým rámečkom. V slove *pes* počujeme hlásku *s* na konci slova, hlásku je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou *s* na začiatku slova: *slon, sova, slniečko, stolička, skriňa, skrinka, slivky, sklo (na obluku), sveter*;
- slová s hláskou *s* vnútri slova: *misa, vlasy, úsmev, psík, chvost*;

– slová s hláskou *s* na konci slova: *pes, záves, nos*.

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

60/čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slabiky s novým písmenom;*
- ✓ *prečítať slová s novým písmenom;*
- ✓ *prečítať slovo s predložkou.*

Čítanie slabík a slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. Slabika s novým písmenom je v slove farebne odlišená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*.

Ak sa však v slove nachádza nové písmeno v dvoch slabikách po sebe, je farebne zvýraznená iba jedna z nich. To preto, aby žiaci videli nové slovo farebne „rozdelené“ na slabiky a jednoduchšie sa im čítalo. Novým javom pri čítaní je splývavá výslovnosť čítania predložky so slovom. Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom, že modrý oblúčik (čiara) znamená, že predložku čítame spolu so slovom (oblúčik ich spája), hoci sa píšú zvlášť (je to gramatické pravidlo v slovenskom jazyku). Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte, žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

60/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Nový text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažéra, ktoré si žiaci vopred precvičili. Učiteľ/-ka upozorňuje žiakov na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet. Žiakov by nemal zabudnúť pochváliť za ich prácu.

60/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ *čítať slová napísané písaným písmom.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní slova s predložkou.

61/1

Žiak vie:

- ✓ *identifikovať dané slovo v rade písmen.*

Tento typ úlohy žiaci už riešili na strane 50. Odporúčame najprv spoločne prečítať slová v ľavom stĺpci, aby vedeli, čo budú vyhľadávať. Následne úlohu riešia postupne po riadkoch. Učiteľ/-ka žiakom vysvetlí, že najskôr majú v rade písmen vyhľadať prvé písmeno slova, potom k nemu pridať druhé a tým slovo spoznať. Slovo farebne zakrúžkujú, čím ho odlišia od ostatných písmen.

Ako rozšírenie môžu žiaci tvoriť jednoduché vety s vyhľadanými slovami. Úloha rozvíja zrakové rozlišovanie, pozornosť, čítanie s porozumením a jazykový prejav, v súlade s cieľmi 1. cyklu.

61/2

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slabiky;*
- ✓ *zložiť z danej dvojice slabík správne slovo;*
- ✓ *napísať zložené slovo.*

Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom, že na farebných kartičkách sú napísané známe slová po slabikách, tie sa však „rozhádzali“. Žiaci skúšajú zložiť slovo zo slabík na kartičkách rovnakej farby. Každé slovo povedia nahlas a napíšu ho do pripraveného riadka. Obrázok im slúži ako pomôcka. Napísané slová žiaci prečítajú.

Riešenie: misa, Sima

61/3

Žiak vie:

- ✓ *identifikovať slabiky s písmenami s, S.*

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Odporúčame, aby žiaci postupovali pomaly, spoločne čítali tie slabiky, ktoré tvoria cestu od slimáka k slivkám. Úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie analýzy a syntézy slabík na hlásky. Prácu žiakov spoločne skontrolujeme a individuálne pochválime žiakov, ktorí pracovali celkom samostatne.

61/4

Žiak vie:

- ✓ *rozlíšiť správny tvar písmen s, S.*

Ako rozširujúcu aktivitu môžu žiaci určiť počet vyznačených tvarov.

61/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *povedať po slabikách slovo znázornené na obrázku;*
- ✓ *určiť prvú slabiku slova.*

Úloha je určená na samostatnú prácu, pretože jej riešenie je jednoduché. Je dôležitá na opakovanie a precvičovanie analýzy slov na slabiky. V ponuke slabík pri obrázkoch sú vždy dve slabiky.

Pri vyfarbovaní rámečkov so slabikami odporúčame, aby žiaci použili svetlejšie farby (aby napísaná slabika zostala čitateľná).

Riešenie: sito – SI; sudy – SU

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

62/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ povedať aspoň 5 jednoduchých viet o ilustrácii;
- ✓ čítať trojslabičné slovo;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.

Pred čítaním nového textu učiteľ/-ka upriami pozornosť žiakov na ilustráciu. Žiaci o nej vytvárajú jednoduché vety – cieľom je, aby samostatne povedali aspoň 5 viet. Učiteľ/-ka im môže pomáhať otázkami. Aktivita podporuje jazykový prejav, socioafektívny rozvoj aj medzipredmetové vzťahy.

Slabika s novým písmenom je v texte farebne vyznačená, čo uľahčuje čítanie. Nové slová sú zaradené v trenažéri, kde si ich žiaci môžu opakovane precvičovať. Po prvýkrát sa v texte nachádza slovo s tromi slabikami, preto mu treba venovať zvýšenú pozornosť.

Vety najskôr predčíta učiteľ/-ka ako vzor plynulého čítania a správnej intonácie. Potom čítajú žiaci. Aktivita podporuje čitateľskú plynulosť, intonačnú istotu a porozumenie textu, čo zodpovedá cieľom 1. cyklu podľa ŠVP.

Včielkina úloha je zameraná na opakovanie určovania počtu slov vo vete.

Riešenie: Malá Sisa máva.

62/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová napísané veľkými tlačenými písmenami;
- ✓ priradiť slová k obrázkom podľa významu.

Žiaci pomenujú obrázky a prečítajú slová pri každom z nich. Na obrázku uteráka je znázornená činnosť – odporúčame vysvetliť žiakom význam oboch slov a znázorniť ich pohybot. Na obrázku sukne je úlohou žiaka pomenovať farbu, nie predmet.

Riešenie: VISÍ, SIVÁ, MISA

Sebahodnotenie

Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri čítaní nového textu.

63/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ povedať aspoň 5 jednoduchých viet o ilustrácii;
- ✓ čítať trojslabičné slovo;
- ✓ používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.

Práca s ilustráciou by mala smerovať k tomu, aby žiaci o nej vedeli samostatne vytvoriť 5 jednoduchých viet. Rozprávanie dáva priestor na plnenie socioafektívnych cieľov

a na medzipredmetové vzťahy. Nový text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a na plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. Odporúčame precvičovať plynulé čítanie slova s predložkou a zamerať sa na správnu intonáciu opytovacích viet.

Včielkina úloha je zameraná na opakovanie určovania počtu slabík v slovách.

Druhá *včielkina úloha* je zameraná na porozumenie textu na druhej úrovni. Predpokladáme, že žiaci odpovedia, že Sima potrebuje silu preto, aby mohla sama mlieť orechy.

63/1

Žiak vie:

✓ *vyhľadať informácie priamo uvedené v texte.*

Odporúčame poďakovať si v tlačenom texte spoločne so žiakmi slová, ktoré budú žiaci dopĺňať do viet. Potom môžu riešiť úlohu ako samostatnú prácu.

Riešenie: veselé, mise, visí

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

64/1

Žiak vie:

✓ *identifikovať slová v rade písmen.*

Žiaci riešia tento typ úlohy po prvýkrát (podobná úloha je na strane 61/1). Odporúčame, aby čítali dvojice písmen ako slabiky nasledujúce za sebou. Slabiky, ktoré tvoria slová, vyznačia krúžkami rôznych farieb.

Riešenie: sama, sivá, sila, musí, saláma, sami

64/2

Žiak vie:

✓ *prečítať slabiky zložené zo známych písmen;*

✓ *vytvoriť slová z daných slabik.*

V úlohe žiaci spájajú dané slabiky do slov. Odporúčame, aby prvú dvojicu slov žiaci vytvorili spoločne s učiteľom/učiteľkou. Ďalšie slová určia ústne a žiaci úlohu dokončia samostatne. Upozorníme ich na správne písanie mena. Úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie analýzy a syntézy slov na slabiky.

Prácu žiakov spoločne skontrolujeme a individuálne pochválime žiakov, ktorí pracovali celkom samostatne.

Riešenie: musí, visí, misa, Sisa

64/3

Žiak vie:

✓ *priradiť dvojice slov podľa významu.*

Úlohu možno riešiť dvomi spôsobmi:

- Jednoduchší spôsob: Žiaci postupujú podľa zadania – najprv vyznačia čiary, potom prečítajú vzniknuté dvojice slov.
- Náročnejší spôsob: Žiaci najprv tvoria logicky súvisiace dvojice slov bez pomoci čiar. Každé slovo použijú iba raz. Potom si správnosť riešenia overia vyznačením čiar medzi slovami.

Voľba postupu závisí od rozhodnutia učiteľa/učiteľky a úrovne triedy. Úloha rozvíja logické myslenie, čítanie s porozumením a pracovné zručnosti.

Riešenie: sivá misa, milá víla, veselá Sima; slovné spojenie k obrázku: *veselá Sima*

64/4

Žiak vie:

- ✓ *vyhľadať informácie priamo uvedené v texte;*
- ✓ *vyznačiť správnu odpoveď.*

Je dôležité, aby si žiaci všetky vety dôkladne prečítali a porovnali ich so situáciami znázornenými na obrázkoch. Úlohu odporúčame riešiť spoločne.

Riešenie: Sisa má sivú loptu. Sisa má sivé nohavice.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 3.

4. Didaktické hry

Dážď zo slabík

Cieľ hry: Zopakovať si čítanie slabík zo známych písmen.

Pomôcky: kartičky so slabikami napísanými tlačným i písaným písmom tak, aby každý žiak dostal aspoň jednu kartičku.

Postup: Učiteľ/-ka má pripravené kartičky s rôznymi známymi slabikami. Každá slabika je na samostatnej kartičke. Ak budú žiaci pracovať v skupinách, je vhodné, aby mala každá skupina rovnaké kartičky. Žiaci pracujú na zemi. Učiteľ/-ka z výšky spustí každej skupine kartičky na zem – kartičky so slabikami „napršia“ a žiaci hľadajú rovnaké slabiky podľa zadania učiteľa. Potom všetky slabiky prečítajú.

Tichá

Cieľ hry: Precvičiť fonematické uvedomovanie hlásky s v slovách.

Postup: Žiaci sedia v laviciach a počúvajú otázky učiteľa/učiteľky. Odpovedajú na ne kývaním hlavy, nikto neodpovedá nahlas – preto sa hra volá *Tichá*. Učiteľ/-ka kladie otázky, napríklad: *Počujeme v slove semafor hlásku s na začiatku slova? Je v slove slon hláska s na konci slova? Nepoužíva slová, v ktorých dochádza k spodobovaniu z na s.*

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou s.

Postup: Žiaci sa postaví vedľa lavíc. Učiteľ/-ka povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí. Učiteľ/-ka povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie slovo*

s hláskou s. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Obmenou a sťažením hry môže byť zadanie podmienky pri tvorení slov iba s hláskou s vnútri slova.

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slov a vyhľadávanie informácií priamo uvedených v texte.

Pomôcky: vety napísané na tabuli

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané rôzne vety, najvýhodnejšie je, aby bola každá veta napísaná inou farbou. Žiaci najskôr všetky slabiky prečítajú. Potom im učiteľ/-ka kladie rôzne otázky, napríklad: *Kto z vás je šikovný detektív a zistí, z ktorej vety sa dozvieme, čo robí Sima? Čo má Eva?*

Návrh na vety: *Sima máva Ive. Eva má sivú misu. Malá Sisa má milú mamu. Mama a Mila melú.*

Písanie s, S (Písanie 3, s. 1 – 5)

Návrh prípravy na hodinu č. 54 – 58

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

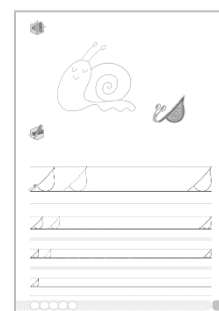
Kľúčové výrazy učiva:

malé písané s, veľké písané S

1. Didaktické ciele

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnu veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky, slová a vety písaným písmom
- ✓ prepísať slová písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

2. Návrh didaktického postupu



Vnútoraná strana obálky

Písmená *s*, *S* sú prvými písmenami v zošite 3 zo súboru *Písanie LIPKA*®. V hornej časti obálky aj tohto zošita je umiestnená krátka motivačná báseň, ktorú učiteľ/-ka môže použiť pri gymnastickej rozcvičke rúk žiakov pred písaním. Ďalej nasledujú vysvetlivky použitých piktogramov a zobrazenie správnej polohy písanky pri písaní tak pre žiakov píšucich pravou rukou, ako aj pre ľavákov.

Strana 1

Strana je zameraná na nácvik malého písaného písmena *s*. Úvodná ilustrácia slúži na uvoľnenie ruky formou grafomotorického cvičenia.

Po vysvetlení postupu písania žiaci obťahujú písmeno farebnými farbičkami, odporúčame použiť tri rôzne farby. Následne písmeno píšú perom v riadkoch.

Pri písaní im pomáhajú naznačené bodky, ktoré ukazujú začiatok ťahu. Posledný riadok je bez bodiek – žiaci si rozstupy určujú sami podľa vlastného odhadu alebo porovnávaním s predchádzajúcimi riadkami.

Úloha rozvíja grafomotoriku, presnosť písania a priestorovú orientáciu. Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA*®.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správnych rozstupov medzi písmenami v poslednom riadku.

Strana 2

Strana je rozdelená do dvoch štvorriadkových blokov. V prvej časti si žiaci precvičia slabiky s písmenom *s*. Pred samotným písaním je potrebné, aby učiteľ/-ka žiakom vysvetlil/-a spôsob pripájania písmen k písmenu *s*. V druhej časti strany žiaci píšú dvojslabičné slová. Pozornosť treba venovať jednotvárnosti písania slov a písaniu znamienok až po napísaní celého slova. Ak sa žiak pri písaní pomýli, nesprávne slovo (časť slova) dá do zátvorky. Učíme žiakov, aby neprečiarkovali chybne napísané slová. Po skončení písania určeného úseku si žiaci znova samostatne prečítajú a skontrolujú napísané slová.

Sebahodnotenie

V závere strany žiaci vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky, ktoré môže byť zamerané práve na dodržiavanie písania dĺžna a bodky.

Strana 3

Písanie tvaru písmena veľké písané *S* si žiaci nacvičia na celej strane. Najprv sa naučia postupnosť písania obťahovaním písmena na obrázku farbičkami. Optimálnu veľkosť a rozstupy medzi písmenami uľahčujú žiakom bodky pod hornou linajkou na mieste, kde začínajú písať písmeno. V poslednom riadku bez naznačených bodiek si žiaci striedavo precvičujú písanie písmen *S*, *s*.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Ako kritérium úspešnosti môže byť správny sklon písmen.

Strana 4

V úvode strany si žiaci precvičujú písanie tvarovo podobných písmen *S, L*, potom písanie slabík s písmenom veľké písané *S*. Spôsob pripájania je obdobný ako pri písmene veľké písané *I*, s ktorým sa už žiaci stretli. Napriek tomu je potrebné žiakom vysvetliť a ukázať na tabuli správny tvar slabík. V posledných troch riadkoch žiaci píšu dvojslabičné slová.

Sebahodnotenie

V závere strany žiaci vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky, ktoré môže byť zamerané na dodržiavanie rovnomerných rozstupov medzi písmenami v slovách.

Strana 5

Strana je venovaná precvičovaniu odpisu a prepisu slov a viet s frekventovaným použitím písmena *s*. Popri precvičení a fixácii nového tvaru sú medzi dvojslabičné slová zámerne zaradené aj spojenia s písmenom *v*, aby si ich žiaci zopakovali. Cvičenia na strane sú určené na samostatnú prácu žiakov, ktorú môže učiteľ využiť aj na diagnostické účely.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie na konci strany môže byť zamerané na hodnotenie úspešnosti pri prepise slov.

Precvičovanie s, S (PZ k Šlabikáru, s. 13)**13/1**

Žiaci prečítajú písmená. Hľadajú dvojice podľa vzoru, priradujú k tlačným tvarom písmen ich písané tvary. Tlačné tvary nie sú v samostatnom riadku, ako je to na s 9/1.

Každú dvojicu písmen označia inou farbou.

13/2

Úloha rozvíjať fonematické uvedomovanie, schopnosť počuť a vyčleniť začiatočnú slabiku v slove a prepísať ju graficky. Žiaci pomenujú každý obrázok, jeho názov môžu povedať po slabikách. Určia prvú slabiku v slove a napíšu ju do riadka pod obrázkom.

Riešenie: sanitka – sa, somárik – so, sudy – su, sekera – se

13/3

Úloha je zameraná na porozumenie textu. Žiaci najskôr prečítajú všetky slová vo vete. Posledné slovo každej vety je znázornené obrázkom. Potom prečítarknu slová, ktoré do vety významovo nepatria.

Môžu postupovať tak, že si najprv zakrúžkujú alebo farebne vyznačia slovo, ktoré významovo patrí do vety. Je dôležité, aby žiaci správne pomenovali obrázky, pretože podľa

nich sa rozhodujú, ktoré slovo je správne a ktoré nie.

Riešenie: Sima má sivú sukňu. Eva má sivé topánky.

Rozširujúca úloha

Žiaci si prečítajú slabiky v rámečkoch. Z daných slabík tvoria čo najviac slov. Slová napíšu do riadkov. Návrh na riešenie: visí, musí, malá, máme, sama, sami, máva, milá, láme, mami, láva, mávame, saláma, visíme

Hlásky a písmená o, O, ó, Ó (s. 65 – 68)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 59 – 62**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno o, O, ó, Ó

Kľúčové výrazy učiva:

hlásky o, ó a písmená o, O, ó, Ó tlačný a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena **O**
- ✓ identifikovať hlásku **o** v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky **o** v slove
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen
- ✓ čítať dvojslabičné a trojslabičné slová
- ✓ čítať slová s predložkami
- ✓ samostatne čítať vety
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlások a písmen o, O, ó, Ó

Nápovedným obrázkom pri písmene **O** sú *okuliare*. Prvú hlásku tohto slova sa žiaci naučili určiť už v prípravnom období.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok i na úvodnú ilustráciu. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®* na tabuľu. Pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi/učiteľky. Odporúčame pracovať s motivačnou básňou na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi učiteľ/-ka prečíta – povie báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zvážení učiteľa/učiteľky, či ju zaradí na vyučovanie v svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny).

K známemu tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky *písané i tlačené tvary nového písmena*. Na precvičenie určovania prvej hlásky v slove odporúčame častejšie zaradiť na vyučovanie didaktické hry a rozširujúce úlohy zamerané na fonemické uvedomovanie si novej hlásky v slovách. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena *O* (*malé tlačené o, veľké tlačené O, malé písané ó, malé písané o, veľké písané O, malé písané ó*), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačенý alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a na plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

65/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*
- ✓ *povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;*
- ✓ *doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky;*
- ✓ *identifikovať hlásku o v slovách znázornených na ilustrácii;*
- ✓ *určiť pozíciu hlásky o na začiatku, vnútri alebo na konci slova.*

Na ilustrácii píše Adam meninový pozdrav dedkovi Ondrejovi, mama pripravuje slávnostnú tortu. Aktivitu začnite riadeným rozhovorom o rodinných sviatkoch a o tom, či žiaci poznajú rodné mená svojich blízkych. Potom nechajte žiakov pozorovať obrázok a porovnať ho so svojimi skúsenosťami.

Pri rozprávaní sa žiaci zamerajú na slová, ktoré obsahujú hlásku *o* (napr. *Ondrej, torta, okuliare*). Tieto slová použijú vo vetách a slovných spojeniach. Cieľom je, aby samostatne vytvorili 5 viet, pričom odporúčame vopred určiť počet slov vo vete.

Úlohu možno obohatiť o tvorbu krátkeho príbehu o Adamovi a jeho meninovom pozdrave. Aktivita podporuje aj socioafektívne ciele – posilňuje vzťahy, empatiu a úctu k rodine.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: okuliare, torta, pero. Žiaci ich pomenujú, rozdelia na slabiky a určia, či počujú hlásku *o*. Potom určia jej pozíciu v slove (začiatok alebo vnútro) a označia ju pomocou rámečkov. Nakoniec môžu predmety vyfarbiť.

Riešenie: V slove *okuliare* počujeme hlásku *o* na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom. V slove *torta* počujeme hlásku *o* vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *pero* počujeme hlásku *o* na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou *o* na začiatku slova: *okuliare, obálka, Ondrej, orechy, oslava, otec;*
- slová s hláskou *o* vnútri slova: *pozdrav, torta, koláče, nožik, pohár, ozdobuje;*

– slová s hláskou **o** na konci slova: *pero, tato (ocko)*.

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

65/čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slabiky s novým písmenom;*
- ✓ *prečítať slová s novým písmenom;*
- ✓ *prečítať slovo s tromi slabikami.*

Čítanie slabík s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri, kde sú napísané slabiky so spoluhláskami **m, l, v, s**. Po zvládnutí čítania slabík žiaci čítajú slová. Slabika s novým písmenom je farebne odlišená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*.

65/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Nový text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor.

V texte je po prvýkrát použitá výzva, rozkaz. Žiakom vysvetlíme, že veta, ktorou chceme niečo zvolať alebo prikázať, má na konci namiesto bodky *výkričník*. Intonáciu vety so žiakmi nacvičíme vopred bez čítania textu. Potom žiaci čítajú nový text. Sú v ňom použité nové slová z trenažera, ktoré si žiaci vopred precvičili, preto by im samostatné čítanie nových viet nemalo robiť problém.

Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu. Odporúčame dbať na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet, najmä zvolacích.

65/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ *čítať slová napísané písaným písmom.*

Žiaci po prvýkrát čítajú chlapčenské mená. Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri čítaní výzvy, rozkazu so správnou intonáciou.

66/1

Žiak vie:

- ✓ *určiť poslednú hlásku slova znázorneného na obrázku;*
- ✓ *písať písmená o, á.*

Odporúčame pred riešením úlohy zopakovať so žiakmi určovanie poslednej hlásky slova na

iných slovách, napríklad: *okno, okná, pero, perá, drevo, drevá, mesto, mestá...*

Strana 66, úloha 2

Žiak vie:

- ✓ *určiť prvú hlásku v slovách znázornených na obrázkoch;*
- ✓ *zapísať prvé písmeno slova znázorneného na obrázku;*
- ✓ *zložiť slovo z daných písmen a prečítať ho.*

Žiaci najskôr pomenujú obrázky a napíšu do farebných okienok ku každému obrázku prvé písmeno slova veľkými tlačenými písmenami. Potom písmená prepíšu do okienok rovnakej farby pod obrázky chlapca a dievčaťa a prečítajú ich. Žiakov pochválime za prácu pri riešení úlohy.

Pomenovanie obrázkov: *malina, ihla, loďka, orech, aktovka. Riešenie: MILO, MILA*

66/3

Žiak vie:

- ✓ *vymyslieť a povedať slovo s danou slabikou na začiatku.*

Tento typ úlohy žiaci riešia prvýkrát, preto odporúčame začať ústnym cvičením – žiaci povedia viac slov, ktoré sa začínajú danou slabikou. Môžu využiť obrázky zo šlabikára alebo známe slová z predchádzajúcej výučby.

Vhodné je zamerať sa na slová s otvorenou slabikou na začiatku, kde je výslovnosť jasná a jednoznačná.

Ako rozširujúcu úlohu môžu žiaci so slovami vytvoriť jednoduché vety, čím si precvičia aj tvorivosť a jazykový prejav.

Návrh riešenia: motýľ, motyka, motorka, sova, somárík, vozík, vojak

66/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *prečítať vetu napísanú písaným písmom;*
- ✓ *vybrať do vety vhodné slovo podľa významu.*

Odporúčame najskôr prečítať slová v rámečkoch, potom vetu s chýbajúcim slovom.

Vhodné slovo, ktoré doplnia do vety, žiaci najskôr vyfarbia v rámečku, potom ho dopíšu do vety. Doplnenú vetu spoločne prečítajú.

Riešenie: volá

Sebahodnotenie

Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 3.

67/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ *povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;*
- ✓ *čítať správne slovo s predložkou;*
- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Na ilustrácii sú chlapci v telocvični, ktorí hrajú florbal. Rozdelení sú do družstiev: modrý majú v znaku sovu, zelení osu. Aktivitu začnite rozhovorom o športoch a kolektívnych hrách, potom nechajte žiakov ilustráciu pozorovať.

Žiaci vytvárajú 5 viet o obrázku – s vopred dohodnutým minimálnym počtom slov (napr. 4). Učiteľ/-ka ich môže podporiť otázkami. Aktivita rozvíja komunikačné zručnosti, podporuje medzipredmetové vzťahy (výchova k pohybu, etická výchova) a socioafektívne ciele.

Na ilustráciu nadväzuje text s jednoduchými vetami, doplnený obrázkami. Učiteľ/-ka najskôr vyvodí nové slová v trenažéri. Slabiky s novým písmenom sú farebne zvýraznené. Text najprv predčíta učiteľ/-ka, žiaci počúvajú vzor správnej intonácie a plynulosti. Napr.: *Adam, Samo, Vilo a Ivo sú v telocvični. Samo má v znaku sovu. I Adam má v znaku sovu? Má. Ivo má v znaku osu. I Vilo má v znaku osu.*

Potom čítajú žiaci. Učiteľ/-ka priebežne usmerňuje intonáciu a nezabúda žiakov pochváliť za ich prácu.

67/1

Žiak vie:

✓ *vyhľadať informáciu priamo uvedenú v texte.*

Pred riešením odporúčame opätovne prečítať so žiakmi celý text. Potom žiaci prečítajú slová napísané v rámečkoch. Vysvetlíme im postup riešenia úlohy – žiaci si prečítajú najskôr prvé slovo *Ivo*, potom ho hľadajú v texte. Zistia, že slovo je v texte použité, preto vyfarbia rámček so slovom. Takto pokračujú s každým slovom z úlohy. Učiteľ/-ka môže určiť skupinky žiakov, ktoré budú hľadať jednotlivé slová. Odporúčame slová vyfarbiť svetlými farbami, aby zostali čitateľné. Úloha nie je vhodná na samostatnú prácu.

Riešenie: V texte boli slová: Ivo, osu, volá, máva, sovu.

Včielkina úloha: hokej, krasokorčuľovanie, box, volejbal

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie žiakov odporúčame zamerať na riešenie úlohy 1.

68/1

Žiak vie:

✓ *prečítať slabiky zložené zo známych písmen;*

✓ *identifikovať slabiky, ktoré tvoria slovo.*

Odporúčame, aby s prvou skupinou slabík žiaci pracovali spoločne s učiteľom/učiteľkou, vyfarbili a napísali slovo *loví*. Ďalšie slová určia spoločne ústne a žiaci úlohu dokončia samostatne. Úloha je dôležitá na opakovanie a precvičovanie analýzy a syntézy slov na slabiky.

Riešenie: loví, sova, volá

68/2

Žiak vie:

✓ *vytvoriť a napísať nové slovo podľa daného pravidla.*

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Zámenou písmen vzniknú z dievčenských mien mená chlapcov.

68/3

Žiak vie:

- ✓ *doplniť vhodné slovo do vety znázornenej na obrázku;*
- ✓ *získať informáciu priamo uvedenú v texte znázornenom na obrázku.*

Odporúčame najskôr pomenovať činnosť znázornenú na obrázku. Odporúčame prečítať všetky tri vety (použiť postupne všetky slová v rámečkoch vo vete). Vhodné slovo, ktoré doplnia do vety, žiaci vyfarbia v rámečku, potom doplnenú vetu spoločne prečítajú.

68/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *čítať známe slová v tlačenej i písanej podobe;*
- ✓ *priradiť dvojicu tlačeného a písaného tvaru toho istého slova.*

Žiaci najskôr prečítajú všetky slová v tlačenej i písanej podobe. Potom tvoria dvojice slov číslovaním. Nesmieme zabudnúť na kontrolu správnosti riešenia úlohy. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame orientáciu v texte, v ktorom žiaci určia poradie daného slova v riadku.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie žiakov odporúčame zamerať na riešenie úlohy 3.

4. Didaktické hry

Bystre ušká

Cieľ hry: Precvičiť sluchovú analýzu slov, určiť novú hlásku v slove.

Postup: Žiaci sedia v laviciach alebo na inom mieste v triede tak, aby učiteľ/-ka videl/-a na každého žiaka. Povie pokyn: *Ak počujete na začiatku slova o, zdvihnite ruku!* Potom im hovorí rôzne slová, v ktorých sa hláska **o** nachádza v rôznych pozíciách, najmä však na začiatku slova. Žiaci reagujú podľa toho, či počujú na začiatku slova danú hlásku. Ak áno, zdvihnú ruku, ak nie, ruku nechajú položenú. Po osvojení si pravidiel hry môžu slová vymýšľať aj žiaci.

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slov.

Pomôcky: vety napísané na tabuli

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané rôzne vety tak, že každá je napísaná inou farbou. Žiaci najskôr všetky vety prečítajú. Potom im učiteľ/-ka kladie rôzne otázky, napríklad: *Kto z vás je šikovný detektív a zistí, z ktorej vety sa dozvieme, čo robí Samo? (Samo volá mamu.) V ktorej vete sú dve chlapčenské mená? (Vilo a Milo sú sami.)*

Živé slová

Cieľ hry: Priradiť tlačený a písaný tvar toho istého slova.

Pomôcky: slová napísané na kartičkách, tlačený a písaný tvar každého slova

Postup: Učiteľ/-ka si vopred pripraví slová napísané na kartičkách, každé slovo je napísané písaným i tlačeným písmom. Kartičky rozdá žiakom, žiaci najskôr prečítajú všetky slová. Potom učiteľ/-ka povie: *Ku tabuli príde dvojica slova, ktoré počujeme vo vete...* (Nap.: *Ivo hrá hokej*. Na kartičkách je napísané slovo *Ivo*.) Žiaci, ktorí majú písaný alebo tlačенý tvar tohto slova, prídu pred tabuľu. Ostatní žiaci slovo prečítajú a skontrolujú správnosť riešenia.

Písanie o, O, ó (Písanie 3, s. 6 – 9)

Návrh prípravy na hodinu č. 59 – 62

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

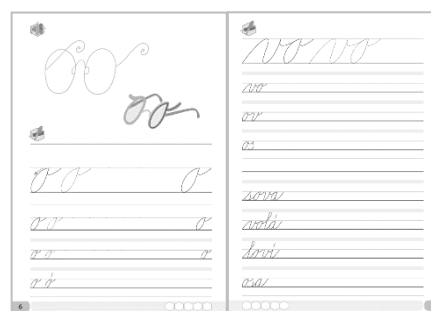
Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:

malé písané *o*, veľké písané *O*, malé písané *ó*

1. Didaktické ciele

- ✓ napísať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom
- ✓ prepísať slabiky a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



Strana 6

Na tejto strane sa žiaci naučia písať tvary písmen *o*, *ó*. Písanie tvaru písmena *o* nie je pre žiakov náročné. Skladá sa len z dvoch tvarov. Napriek tomu treba žiakom opísať postupnosť pri jeho písaní. Pred písaním si rozcvičia ruku na úvodnej ilustrácii, potom farbičkami nacvičia postupnosť písania obťahovaním písmena na obrázku. Ďalej pokračujú v postupne sa zužujúcich riadkoch. V poslednom riadku bez bodiek, vyznačujúcich začiatok písania písmena, píšú striedavo tvary *o*, *ó*. Učiteľ/-ka žiakom pripomenie pravidlá písania dĺžna pri dlhej samohláske *ó*. Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA*®.

Sebahodnotenie

Ako kritérium hodnotenia môže byť správne držanie tela pri písaní, správna poloha písanky alebo správne držanie pera.

Strana 7

Celá strana je zameraná na nácvik spojov s písmenom *o*. V úvode prvej časti strany si žiaci precvičia spoj so spoluhláskou *v*. Spojenie týchto dvoch písmen je obdobné ako v slabike *va*, s ktorou sa už žiaci stretli. V nasledujúcich jednoslabičných a dvojslabičných slovách si precvičujú spojenie písmena *o* s ďalšími známymi spoluhláskami.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce so stranou môžu hodnotiť v rámci sebahodnotenia svoju úspešnosť pri písaní týchto spojov.

Strana 8

Písanie tvaru písmena *O* si žiaci nacvičia na celej strane. Pred písaním porovnajú tvary veľkého a malého písmena *o* a určia rozdiely. Upozorníme ich na „očko“ v písmene *O*. Po rozcvičení ruky na úvodnej ilustrácii si žiaci precvičia postupnosť písania obtiahnutím písmena na obrázku. Ďalej píšú písmeno v postupne zužujúcich sa riadkoch. V poslednom riadku píšú žiaci striedavo písmená *O*, *o*, aby si precvičili písanie rozdielnych prvkov oboch písmen.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho sklonu písmen.

Strana 9

Strana je rozdelená do dvoch častí. V prvom štvorriadkovom bloku si žiaci precvičujú tvarovo podobné písmená *O* a *Á*. Keďže vlastných mien začínajúcich sa písmenom *O* a obsahujúcim zatiaľ prebraté písmená nie je veľa, je zaradené len jedno meno Ola na precvičenie spojenia spoluhlásky s písmenom *O*. Zvolené meno nie je bežné, preto učiteľ žiakom môže vysvetliť, že je to skrátene alebo domácka podoba mena Olgy – Oliny. Aj pri tomto spoji sa žiaci opäť stretnú s prerušenou jednotnosťou písania slova. Druhý štvorriadkový blok je zameraný na precvičenie odpisu a prepisu viet. Ak sa žiak pri písaní pomýli, nesprávne slovo (časť slova) dá do zátvorky. Učíme žiakov, aby neprečiarkovali chybné napísané slová. Po skončení písania určeného úseku si žiaci znova samostatne prečítajú a skontrolujú napísané slová.

Sebahodnotenie

Ako kritérium môže byť úspešnosť pri odpise a prepise viet.

Precvičovanie o, O, ó (PZ k Šlabikáru, s. 14)**14/1**

Žiaci dopíšu do všetkých slov chýbajúce písmeno – písmeno *o*. Slová prečítajú. Do prázdnej plošky nakreslia obrázok, ktorého názov sa začína hláskou *o*.

Riešenie: málo, Vilo, Samo, sova, volá, loví

Návrhy na obrázok: okuliare, ostrov, opica, okno, oko, oči, obraz, osa

Poznámka: Na slová v ľavej časti môžu utvoriť vety.

14/2

Žiaci prečítajú slová v oboch stĺpcoch. Mali by prísť na to, že sú to mená detí. Dievčenské mená vyfarbia zelenou a chlapčenské mená hnedou farbičkou.

Riešenie: dievčenské mená – Mila, Sima, Iva, Ela;

chlapčenské mená – Samo, Milo, Elo, Ivo

Poznámka: Ak žiaci vedia napísať svoje meno, napíšu ho pod tieto mená a zvýraznia ho správnou farbou. Stáva sa, že žiaci nemajú z rôznych dôvodov k dispozícii pastelky zadanej farby. V tom prípade si zvolia svoju vlastnú farbu a pokračujú v úlohe.

14/3

Žiaci dopĺňujú chýbajúce písmená tak, aby vznikli v oboch smeroch zmysluplné slová. Písmená môžu dopĺňať pokusom alebo hneď dopísať správne písmeno. Dvojice slov prečítajú a použijú ich vo vetách.

Riešenie: MISA, OSA; VOLÁ, SOVA; MÁVA, MÁLO

Poznámka: Na strane 9 dopĺňali žiaci písmená na miestach, kde sa križovali riadky so stĺpcami. V tejto úlohe dopĺňajú písmená aj na iných miestach v slove.

Rozširujúca úloha

Žiaci tvoria a píšu vety podľa obrázka. Napísané vety prečítajú.

Poznámka: Žiaci pri tvorení viet môžu nahradiť obrázkami slová, ktoré ešte nevedia napísať.

Návrh na riešenie: Sima máva. Sima má mačiatko (obrázok). Ivo visí. Ivo má sivé nohavice (obrázok).

Hláska a písmená j, J (s. 69 – 72)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 63 – 66**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno j, J

Kľúčové výrazy učiva: :

hláska *j* a písmená *j, J*, tlačený a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena *J*
- ✓ identifikovať hlásku *j* v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky *j* v slove
- ✓ čítať slabiky a slová zložené zo známych písmen
- ✓ samostatne čítať vety so správnou intonáciou
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlásky a písmen j, J

Nápovedným obrázkom pri písmene J je ježko.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k Šlabikáru LIPKA® na tabuľu. Pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi/učiteľke. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny. Spoločne so žiakmi prečítame – povieme báseň, potom môžeme ukázať na niektoré slovo v texte básne a spýtať, sa žiakov, či vedia, čo je tam napísané. Žiaci tak majú možnosť získať spôsobilosť určiť, čo ktoré napísané slovo znamená bez toho, že by vedeli prečítať všetky písmená. Táto aktivita je rozširujúcou aktivitou a nechávame na zväžení učiteľa/učiteľky, či ju zaradí na vyučovanie vo svojej triede. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny).

K novému tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky *písané i tlačené tvary nového písmena*. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena *J* (*malé tlačené j, veľké tlačené J, malé písané j, veľké*

písané J), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačený alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania).

Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a na plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

69/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky;
- ✓ identifikovať hlásku *j* v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *j* na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii je Zuzka s kamarátmi Julou a Julom, hrajú sa so zvieratami v horárni. Učiteľ/-ka upozorní, že situácia je vymyslená, a vedie žiakov k rozhovoru o starostlivosti o zvieratá. Nasleduje pozorovanie obrázka a porovnávanie s vlastnými skúsenosťami.

Žiaci vytvoria 5 jednoduchých viet o ilustrácii. Učiteľ/-ka ich vedie k hľadaniu slov, v ktorých počujú hlásku *j* (napr. Julo, ježko, papagáj). Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, aby sa rozvíjala jazyková štruktúra a plynulosť.

Rozprávanie možno obohatiť vymýšľaním príbehu, ktorý sa mohol deťom na obrázku prihodiť. Aktivita podporuje jazykové, emocionálne a hodnotové učenie.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: ježko, zajac, papagáj. Žiaci ich pomenujú, rozdelia na slabiky a určia, či obsahujú hlásku *j*. Následne označia jej pozíciu v slove (začiatok, vnútri, na konci) pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Obrázky môžu následne vyfarbiť.

Riešenie: V slove *ježko* počujeme hlásku *j* na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom. V slove *zajac* počujeme hlásku *j* vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *papagáj* počujeme hlásku *j* na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou *j* na začiatku slova: *ježko, jašterica, Julo, Jula, jazvec, jeleň, jahody, jazierko, jedľa*;
- slová s hláskou *j* vnútri slova: *zajace, behajú*;
- slová s hláskou *s* na konci slova: *papagáj*.

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

69/čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slabiky s novým písmenom;*
- ✓ *prečítať slová s novým písmenom.*

Žiaci si čítanie slabík a slov s novým písmenom precvičujú v trenažéri. Slabika s novým písmenom je v slove farebne vyznačená, čo uľahčuje čítanie a vizuálne rozlišovanie. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame prácu s textom – žiaci vyhľadávajú určené slová a porovnávajú slabiky: ktoré sú rovnaké, ktoré odlišné. Aktivita rozvíja pozornosť, fonematické uvedomovanie a orientáciu v texte.

69/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Nový text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Dôraz kladie na správnu intonáciu výzvy, rozkazu. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažera, ktoré si žiaci vopred precvičili. Učiteľ/-ka žiakov stále upozorňuje na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu.

69/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ *čítať slová napísané písaným písmom.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní zvolacích viet so správnu intonáciou.

70/čítanie viet

Žiak vie:

- ✓ *povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;*
- ✓ *čítať jednoslabičné slovo so zatvorenou slabikou;*
- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Pred čítaním nového textu učiteľ/-ka zameria pozornosť žiakov na ilustráciu. Žiaci tvoria vety s pomocou otázok, cieľom je, aby samostatne vytvorili aspoň 5 viet. Rozprávanie prepája jazykové a socioafektívne ciele a otvára priestor na medzipredmetové vzťahy (napr. návšteva príbuzných, stolovanie, zdravá výživa).

Slabika s novým písmenom je v texte farebne vyznačená, čo žiakom uľahčuje čítanie. Nové slová si precvičujú v trenažéri. V texte sa objavujú aj krátke slová a citoslovčia (*ja, aj, je, jéj*), ktorých význam a použitie učiteľ/-ka vysvetlí v rôznych vetných kontextoch.

Text najprv predčíta učiteľ/-ka ako vzor – s dôrazom na správnu intonáciu a plynulosť. Potom čítajú žiaci.

70/1

Žiak vie:

✓ *nájsť informáciu priamo uvedenú v texte;*

✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Úloha rozvíja čítanie s porozumením, schopnosť pracovať s informáciou z textu.

Žiaci si prečítajú otázky a odpovede. Vráti sa k textu a vyhľadajú informáciu, ktorá im pomôže určiť správnu odpoveď. Nesprávnu odpoveď prečiarknu – teda tú, ktorá nevyplýva z textu.

Sebahodnotenie

Po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení odporúčame zamerať sa so žiakmi na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

71/1

Žiak vie:

✓ *identifikovať dané slovo v rade písmen.*

Žiaci riešia tento typ úlohy po prvýkrát. Odporúčame, aby čítali dvojice písmen ako slabiky nasledujúce za sebou. Slabiky, ktoré tvoria slová, vyznačia krúžkami rôznych farieb. Pri prepisovaní slov upozorníme žiakov na písanie veľkého písmena na začiatku mena.

Riešenie: Majo, jasá, vejú, seje

71/2

Žiak vie:

✓ *čítať vety v tlačenej i v písanej podobe;*

✓ *priradiť dvojicu tlačeného a písaného tvaru tej istej vety.*

Žiaci najskôr prečítajú všetky vety v tlačenej i v písanej podobe. Potom tvoria dvojice priradovaním, spájaním farebnými čiarami. Nesmieme zabudnúť na kontrolu správnosti riešenia úlohy.

71/3

Žiak vie:

✓ *priradiť dvojice slov tvoriacich vetu.*

Žiaci najskôr vyznačia čiary a prečítajú vzniknuté vety. Podľa obrázka určia, ktorá veta je znázornená.

Riešenie: Majo jasá.

71/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *identifikovať slabiky s písmenom j alebo J;*

✓ *vyfarbiť maľovanku podľa pokynov.*

Úlohu môžeme zaradiť na záver hodiny. Žiakom najskôr vysvetlíme postup riešenia úlohy, potom pracujú samostatne. Po vyfarbení maľovaniek žiaci pomenujú časti obrázka. Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet o obrázku. Nesmieme zabudnúť na spoločné vyhodnotenie samostatnej práce a na individuálnu pochvalu všetkých žiakov.

Riešenie: jablko, vrečko

Sebahodnotenie

Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

72/rozprávanie na danú tému

Žiak vie:

- ✓ povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;
- ✓ rozprávať na danú tému.

Ilustrácia s témou *Mikuláš* je prvou celostranovou ilustráciou v nácvičnom období. Poskytuje žiakom priestor na rozprávanie nielen o ilustrácii, ale i o svojich vlastných zážitkoch s Mikulášom a mikulášskymi balíčkami. Báseň odporúčame využiť ako motiváciu a začiatok rozprávania na tému *Mikuláš, mikulášske balíčky, rozdávanie darčiekov...*

72/1

Žiak vie:

- ✓ prečítať mená;
- ✓ napísať svoje meno na obrázok balíčka;
- ✓ rozprávať o svojich prianiach.

Riešenie úlohy je pokračovaním rozprávania na tému *Mikulášske balíčky*.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri tvorení viet na danú tému.

4. Didaktické hry

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou *j*.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc. Učiteľ/-ka povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí.

Učiteľ/-ka povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie slovo s hláskou j*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Obmenou a sťažením hry môže byť zadanie podmienky pri tvorení slov iba s hláskou *j* vnútri slova.

Rybník

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slov.

Pomôcky: kartičky so známymi slovami, pričom je každé slovo napísané inou farbou a rozstrihané na slabiky.

Postup: Na spodnú časť magnetickej tabule nakreslíme rybník (modrý ovál), pripevníme

sa stretávajú po prvýkrát, preto odporúčame venovať zvýšenú pozornosť prípravným grafomotorickým cvičeniam (na tabuli, v cvičnej písanke alebo na papieri).

Po rozcvičení ruky žiaci niekoľkokrát obtiahnu tvar písmena *j* farbičkami. V prvom riadku píšu zväčšený tvar písmena ceruzkou, pričom si osvoja ťah dolnej slučky.

Navrhnutá liniatúra pomáha dodržiavať správne rozstupy medzi písmenami a dĺžku dolného ťahu. V poslednom riadku, kde chýbajú pomocné prvky, si žiaci samostatne precvičujú písanie slabiky s písmenom *j*.

Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®*.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť pri dodržiavaní správnej dolnej dĺžky písmena *j*.

Strana 11

Prvá časť strany je zameraná na nácvik spojov písmena *j* so samohláskami. Zvýšená pozornosť je venovaná spoju *oj*. V druhej časti strany žiaci píšu dvojslabičné slová, ktoré odporúčame pred písaním prečítať. Posledný riadok je venovaný prepisu slov.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Ako kritérium môže byť úspešnosť pri písaní slabiky *oj*.

Strana 12

Písanie tvaru písmena *J* si žiaci osvojujú na celej strane. Pred písaním žiaci porovnajú tvary veľkého a malého písmena a určia rozdiely. Po uvoľňovacích cvikoch a následnom viacnásobnom obťahovaní písmena na obrázku žiaci nacvičujú písanie písmena v postupne sa zužujúcich riadkoch.

Sebahodnotenie

Žiaci môžu hodnotiť svoju úspešnosť pri dodržiavaní správnej dolnej dĺžky písmena *J* v poslednom riadku.

Strana 13

V prvej časti strany si žiaci ešte precvičujú písanie písmena *J* aj v kombinácii s malým písaným *j* pre porovnanie spoločných a rozdielnych prvkov, čo prispieva k fixácii tvarov. Ďalej si precvičujú spoje písmena *J* so samohláskami v slabike, v slove i vo vete. Záver strany je venovaný prepisu slabík.

Ak sa žiak pri písaní pomýli, nesprávne slovo (časť slova) dá do zátvorčky. Učíme žiakov, aby neprečiarkovali chybné napísané slová. Po skončení písania určeného úseku si žiaci znova samostatne prečítajú a skontrolujú napísané slová.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce so stranou môžu v rámci sebahodnotenia hodnotiť svoju úspešnosť pri odpisovaní vety.

Precvičovanie j, J (PZ k Šlabikáru, s. 15)**15/1**

Učiteľ/-ka vyzve žiakov, aby si obrázky pozorne prezreli a spoločne ich pomenovali. Tým sa overí, že všetci pracujú s rovnakým slovom. Po určení začiatkovej slabiky ju žiaci vyznačia farebne, zakrúžkovaním alebo podčiarknutím podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Slová potom môžu použiť vete.

Riešenie: jeleň – je, jahoda – ja, jogurt – jo, jablko – ja

15/2

Žiaci hľadajú a vyznačia všetky ukryté slová. Odporúčame postupovať zľava doprava a písmená čítať ako slabiky. Žiaci spoja slabiky do slov a slová zakrúžkujú. Z takto vyznačených slov vyberú mená detí a prepíšu ich do riadka. Žiakom pripomenieme, že mená sa píše s veľkým začiatkovým písmenom.

Riešenie: JOJO, MAJO, VIJE, MISA, MAJÚ, JULA, SEJE; *mená:* Jojo, Majo, Julia

15/3

Žiaci vymyslia a napíšu slová, ktoré sa začínajú danými písmenami. Pred samotným riešením úlohy žiakom pripomenieme, že s veľkým začiatkovým písmenom píšeme mená. Po napísaní slov podľa zadania, žiaci vymyslia a povedia vety podľa daného grafického znázornenia.

Návrh na riešenie: jama, Julo, Milo, málo, sova, volá; Milo a Julo majú malú sovu.

Rozširujúca úloha

Žiaci vystrihnú časti obrázka, ktoré sa nachádzajú na okraji tejto strany. Podľa čísel na rubovej strane obrázka poskladajú obrázok. Nalepia ich do rámečkov. Podľa obrázka doplnia do viet vhodné slová

z ponuky pod zadaním úlohy.

Riešenie: Majo a Julia sa smejú. Je im veselo.

Hláska a písmená z, Z (s. 73 – 75)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 67 – 69**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno z, Z

Kľúčové výrazy učiva:

hláska z a písmeno Z, tlačený a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena Z
- ✓ určiť pozíciu hlásky z v slove
- ✓ čítať slabiky zložené zo známych písmen
- ✓ čítať slovo s tromi slabikami
- ✓ čítať slovo s predložkou
- ✓ samostatne čítať vety
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlásky a písmen z, Z

Nápovedným obrázkom pri písmene Z je *zajac*.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonemického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®* na tabuľu. Pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny.

Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny).

K novému tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky *písané i tlačené tvary nového písmena*. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena Z (*malé tlačené z, veľké tlačené Z, malé písané z, veľké písané Z*), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačený alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie a vzťahov medzi jej časťami, rozlišovanie tvarov, farieb, veľkosti) a na rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a na plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

73/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky;
- ✓ identifikovať hlásku z v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky z na začiatku a vnútri slova.

Na ilustrácii je Zuzanka s bratom Adamom a mamou pri dome pod zasneženým kopcom, kde sa deti sánkujú. Aktivitu začnite riadeným rozhovorom o zime a sánkovačke, potom nechajte žiakov pozorovať obrázok. V ďalšej diskusii porovnajú situáciu so svojimi zážitkami.

Žiaci hľadajú na ilustrácii predmety a osoby, v ktorých pomenovaní počujú hlásku z (napr. zajac, vozík, Zuzanka, zasnežený). Tieto slová používajú v slovných spojeniach a vo vetách. Cieľom je, aby samostatne vytvorili aspoň 5 viet. Odporúča sa vopred stanoviť počet slov vo vetách.

Úlohu možno obohatiť vymýšľaním krátkeho príbehu, ktorý sa mohol stať pri sánkovačke. Aktivita rozvíja jazykový prejav, fantáziu a zároveň sociálne a hodnotové zručnosti.

Na obrázku sú dva nevyfarbené predmety – zajac a vozík. Žiaci ich:

- pomenujú,
- rozdelia na slabiky,
- určia, či počujú hlásku z,
- určia jej pozíciu v slove (začiatok – zajac, stred – vozík),
- označia správny rámček na znázornenie miesta hlásky,
- a môžu ich vyfarbiť.

Slovo s hláskou z na konci nie je znázornené, ale žiaci môžu skúsiť vymyslieť vlastné. Pri mene Zuzka učiteľ/-ka vysvetlí, že pri vyslovovaní dochádza k spodobovaniu hlásky z na s. Preto odporúčame používať meno Zuzanka, kde sú počuteľné obe hlásky z. Meno možno rozobrať na slabiky aj hlásky, aby si žiaci uvedomili rozdiel medzi hovorenou a písanou podobou.

Riešenie: V slove zajac počujeme hlásku z na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámčekom.

V slove vozík počujeme hlásku z vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámčekom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

– slová s hláskou z na začiatku slova: zima, zajo, Zuzanka, záveje, zasnežené;

– slová s hláskou z vnútri slova: vozík, vezú sa.

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

73/čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slabiky s novým písmenom;*
- ✓ *prečítať slová s novým písmenom;*
- ✓ *prečítať slovo s predložkou.*

Čítanie slabík a slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. Slabika s novým písmenom je v slove farebne odlišená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*.

Ak sa však v slove nachádza nové písmeno v dvoch slabikách po sebe, je farebne zvýraznená iba jedna z nich. To preto, aby žiaci videli nové slovo, ktoré je farebne „rozdelené“ na slabiky a jednoduchšie sa im čítalo.

Novým javom pri čítaní je splyvavá výslovnosť čítania predložky so slovom. Učiteľ/-ka vysvetlí žiakom, že modrý oblúčik (čiara) znamená, že predložku čítame spolu so slovom (oblúčik ich spája), hoci sa píšú zvlášť (je to gramatické pravidlo v slovenskom jazyku). Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte, žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

73/čítanie viet, text Zima

Žiak vie:

- ✓ *identifikovať nadpis textu;*
- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Po prvýkrát má text nadpis. Odporúčame žiakom vysvetliť jeho funkciu (pomenováva príbeh opísaný v texte) a správne čítanie (po prečítaní nadpisu znížime hlas ako na konci vety a spravíme krátku pauzu v čítaní). Je výhodné vopred sa dohodnúť, či sa bude nadpis počítat ako riadok textu alebo nie (napr. pri orientácii v texte).

Nový text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor.

Pri priamej reči môže meniť hlas, aby sa čítanie stalo pre žiakov zaujímavejším.

Po prečítaní textu odporúčame rozhovor o ňom. Žiaci by mali povedať, či sa im text páčil a prečo. Upozorníme ich, ako ľahko sa môže zmeniť význam slova, keď sa zamení jedna hláska: *záveje* – *závoje*. Učiteľ/-ka spoločne so žiakmi vysvetlí význam oboch slov, aby žiaci správne porozumeli textu. Potom nový text čítajú žiaci. Sú v ňom použité nové slová z trenažéra, ktoré si žiaci vopred precvičili. Učiteľ/-ka žiakov stále upozorňuje na správne čítanie slov s predložkami a dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet.

Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu.

73/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ *čítať slová napísané písaným písmom.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní slov s predložkou.

74/čítanie viet, text Zuza a Zolo

Žiak vie:

- ✓ *povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;*
- ✓ *čítať trojslabičné slová;*
- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Pred čítaním textu učiteľ/-ka zameria pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria jednoduché vety, pričom im učiteľ/-ka pomáha otázkami. Cieľom je, aby samostatne vytvorili aspoň 5 viet. Aktivita podporuje jazykové vyjadrovanie, afektívne ciele (napr. vzťahy, empatia) a medzipredmetové súvislosti.

Slabika s novým písmenom je farebne vyznačená, čo uľahčuje čítanie. Nové slová si žiaci nacvičujú v trenažéri. Odporúčame zamerať sa najmä na splyývavé čítanie slov s predložkami (napr. *na stôl, do domu*), ktoré býva pre prvákov náročné.

Text najskôr predčíta učiteľ/-ka ako vzor plynulého čítania so správnou intonáciou. Pred tým, ako budú čítať žiaci, je vhodné sa o texte porozprávať – vysvetliť nové slová a uistiť sa, že deti rozumejú obsahu. To im pomôže pri čítaní nových slov aj pri porozumení textu.

74/1

Žiak vie:

- ✓ *dopísať chýbajúce písmená do mien detí;*
- ✓ *nájsť informáciu priamo uvedenú v texte.*

Žiaci prečítajú časti mien, určia, ktoré písmená chýbajú a dopíšu ich. Mená opakovane prečítajú a vyznačia tie, ktoré boli v texte *Zuza a Zolo*. Kontrolou môže byť vyhľadanie a prečítanie viet z textu s danými menami. V poslednom rámečku môžu doplniť jedno z dvoch písmen *E (EVA)* alebo *I (IVA)*. *Riešenie:* ZUZA, ZOLO, SAMO, EVA/IVA

Sebahodnotenie

Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

75/1

Žiak vie:

- ✓ *zložiť slovo z daných slabík;*
- ✓ *riešiť doplnovačku.*

S týmto typom úlohy sa žiaci stretávajú po prvýkrát. Odporúčame úlohu riešiť spoločne. Doplnenú vetu žiaci prečítajú.

Riešenie: slová: ZUZA, VILO, SAMO, SIMA; tajnička: ZIMA

75/2*Žiak vie:**✓ priradiť k obrázku slovo, ktoré znázorňuje.*

Pomenovanie obrázka a priradenie správneho slova k nemu, pomáha žiakom zdokonaľovať čítanie s porozumením. Pri vyfarbovaní rámečkov so slovami odporúčame, aby žiaci použili svetlejšie farby (aby napísané slovo zostalo čitateľné).

Rozširujúcou úlohou je vyznačenie počtu slabík v každom slove bodkami v rámečku pod každým obrázkom.

Riešenie: zajo, zima, váza

75/3*Žiak vie:**✓ vyhľadať informácie priamo uvedené v texte;**✓ vyznačiť správnu odpoveď.*

Žiaci si postupne pozorne prezrú obrázky a prečítajú vety. Odpovedajú podľa obrázka.

Rozširujúcou úlohou môže byť vytvorenie správnej vety znázornenej na obrázku.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

4. Didaktické hry

Rybník

Cieľ hry: Zložiť slovo z písmen, precvičiť čítanie slov napísaných tlačným i písaným písmom, spájať tlačný a písaný tvar toho istého slova.

Pomôcky: kartičky so slabikami tvoriacimi slová, pričom je každé slovo (jeho slabiky) napísané tlačným písmom a inou farbou.

Postup: Na spodnú časť magnetickej tabule nakreslíme rybník (modrý ovál), pripevníme doň kartičky so známymi slovami (zima, Zuza, vozí, zajo, váza, zíva, Zolo...). Nad rybníkom sú dané slová napísané písaným písmom. Žiaci vyberú slabiky z rybníka podľa farby, zostavia z nich slovo a pripnú ho na magnetickú tabuľu vedľa písaného tvaru slova nad rybníkom.

Dážď zo slov

Cieľ hry: Zopakovať si čítanie známych slov.

Pomôcky: kartičky so slovami napísanými tlačným i písaným písmom tak, aby každý žiak dostal aspoň jednu kartičku.

Postup: Učiteľ/-ka má pripravené kartičky so známymi slovami. Každé slovo je na samostatnej kartičke. Ak budú žiaci pracovať v skupinách, je vhodné, aby mala každá skupina rovnaké slová. Žiaci pracujú na zemi. Učiteľ/-ka z výšky spustí každej skupine kartičky na zem – kartičky so slovami „napršia“ a žiaci hľadajú slová podľa zadania učiteľa/učiteľky. Potom všetky slová prečítajú.

Čierny Peter

Cieľ hry: Pozorne sledovať čítaný text a rozlišovať jednotlivé vety.

Postup: Učiteľ/-ka sa vopred dohodne so žiakmi, koľko viet bude každý čítať (na začiatok je výhodné čítať po jednej vete), a určí poradie čítajúcich (napr. postupne ako sedia za sebou). Potom žiaci samostatne čítajú vety z tabule alebo zo šlabikára. Kto sa „stratí“ pri čítaní viet, je *Čierny Peter*. Spolužiaci mu ukážu, ktorú vetu má prečítať. Pri hre je dôležité, aby každý čítal aspoň dvakrát. Tak dáme šancu každému zažiť pocit úspechu a radosti z čítania.

Písanie z, Z (Písanie 3, s. 14 – 17)

Návrh prípravy na hodinu č. 67 – 69

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:

malé písané z, veľké písané Z



1. Didaktické ciele

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnu veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky, slová a vety písaným písmom
- ✓ prepísať slová písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



Strana 14

Po rozcvičení ruky na úvodnej ilustrácii žiaci tvar písmena z na obrázku niekoľkokrát obtiahnu farbičkami, aby si precvičili postupnosť písania. Ďalej píšú v postupne zužujúcich sa riadkoch. Posledný riadok je venovaný precvičovaniu písmena v slabike. Pri nácviiku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácviik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®*.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Kritériom úspešnosti môže byť dodržiavanie správneho tvaru písmena.

Strana 15

V prvej časti strany si žiaci precvičia spojenia písmena z s inými písmenami. Ďalej nasledujú slová s rôznou pozíciou písmena z. V slovách sú tiež frekventované písmená so znamienkami. Prázdny riadok v spodnej časti strany môže byť využitý na precvičenie spojov a slov, ktoré žiakom robili problémy alebo na vytvorenie a napísanie vety. Žiaci môžu tvoriť vety tak, že v nich použijú slová, ktoré si precvičovali na tejto strane. Posledný riadok je zameraný na precvičovanie prepisu slov.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce vypracujú sebahodnotenie podľa pokynov učiteľa/učiteľky. Kritériom môže byť úspešnosť pri dodržiavaní správnej šírky písmen v slovách.

Strana 16

Celá strana 16 je venovaná nácviku písmena **Z**. Pred písaním učiteľ/-ka vysvetlí postup pri písaní písmena, žiaci porovnajú tvary veľkého a malého písmena a určia rozdiely. Po uvoľňovacích cvikoch a následnom viacnásobnom obťahovaní písmena na obrázku žiaci nacvičujú písanie písmena v postupne zužujúcich sa riadkoch.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho tvaru jednotlivých častí písmena.

Strana 17

Prvý štvorriadkový blok je zameraný na precvičovanie písmena **Z** a spojov v slabikách a v slovách. Žiaci sa opäť stretávajú s písaním vlastných mien, preto je vhodné zopakovať pravidlo o ich správnom písaní. Druhá časť strany je venovaná precvičeniu odpisu a prepisu viet. Žiaci ju vypracujú samostatne a učiteľ/-ka ju môže využiť aj na priebežnú diagnostiku písania u jednotlivých žiakov. Ak sa žiak pri písaní pomýli, nesprávne slovo (časť slova) dá do zátvorky. Učíme žiakov neprečiarkovať chybné napísané slová. Po skončení písania určeného úseku si žiaci znova samostatne prečítajú a skontrolujú napísané slová.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce vypracujú sebahodnotenie podľa pokynov učiteľa/učiteľky. Kritériom môže byť úspešnosť pri odpise a prepise viet.

Precvičovanie z, Z (PZ k Šlabikáru, s. 16)**16/1**

Žiaci pomenujú každý obrázok. Slovo povedia po slabikách a určia prvú slabiku slova. Nájdu ju v ponuke slabík pod obrázkom a spoja čiarou s obrázkom. Prvú slabiku slova (vyznačenú slabiku) potom napíšu do riadka.

Riešenie: vaňa – va, váza – vá, zíva – zí, zima – zi

16/2

Žiaci prečítajú všetky slová. Potom hľadajú tlačенý a písaný tvar toho istého slova. Oba tvary vyfarbia rovnakou farbou. Spočítajú písmená v slovách. Tie, ktoré majú 5 písmen, napíšu do riadka.

Riešenie: závej, závoj

16/3

Žiaci prečítajú všetky slová. Potom hľadajú dvojice slov, ktoré významovo spolu súvisia. Správne dvojice (slovné spojenia) vyfarbia rovnakou farbou. Jednu dvojicu slov použijú vo vete a napíšu ju.

Riešenie: veselá Zuza, sivá váza, malé záveje; *návrh na vetu:* Veselá Zuza mala sivú vázu.

Rozširujúca úloha

Žiaci riešia písmenkovú doplňovačku. Dopĺňajú chýbajúce písmená tak, aby sa v žiadnom riadku ani v stĺpci neopakovali. V každej doplňovačke je v riadku a stĺpci ukryté slovo. Žiaci toto slovo nájdu, vyfarbia a prečítajú. Jedno slovo znázornia na obrázku (nakreslia obrázok znázorňujúci dané slovo).

Riešenie:

| | | |
|---|---|---|
| M | Z | E |
| Z | E | M |
| E | M | Z |

| | | | |
|---|---|---|---|
| Z | Í | V | O |
| Í | V | O | Z |
| V | O | Z | Í |
| O | Z | Í | V |

Hláska a písmená n, N (s. 76 – 78)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 70 – 72**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno n, N

Kľúčové výrazy učiva:

hláska *n* a písmená *n*, *N*, tlačený a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena *N*
- ✓ identifikovať hlásku *n* v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky *n* v slove
- ✓ čítať slová s tromi slabikami
- ✓ čítať slovo so spoluhláskovou skupinou
- ✓ samostatne čítať vety so správnou intonáciou
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vывodenie hlásky a písmen *n*, *N*

Nápovedným obrázkom pri písmene *N* sú *nožnice*.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®* na tabuľu. Pri čítaní básne ukazuje žiakom slová v texte, ktoré práve číta. Žiaci slová sledujú a pri opätovnom čítaní básne ich aj opakujú po učiteľovi/učiteľke. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny, aby sa ju žiaci postupne naučili naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny).

K novému tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky *písané i tlačené tvary nového písmena*. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena *N* (*malé tlačené n*, *veľké tlačené N*, *malé písané n*, *veľké písané N*), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačený alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj

zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie), pozorovacích schopností žiakov (vnímanie tvarov, farieb, veľkosti a vzťahov medzi časťami ilustrácie), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a na plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

76/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky;
- ✓ identifikovať hlásku **n** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **n** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii je Zuzka, jej ujo Jano a sestra Evka, ktorí sa spolu zabávajú. Aktivitu začneme riadeným rozhovorom o rodine a príbuzných. Žiaci si následne pozorne prezrú obrázok a porovnajú ho so svojimi zážitkami.

Pri tvorení viet sa zamerajú na detaily a na slová, v ktorých počujú hlásku **n**. Tieto slová používajú v slovných spojeniach a vo vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, ktoré žiaci tvoria. Ich cieľom je vytvoriť samostatne aspoň päť viet o ilustrácii. Aktivitu môžeme doplniť o vymyslený príbeh z rodinnej návštevy, čím podporíme aj emocionálne a hodnotové ciele.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: nožnice, ponožky a balón. Žiaci ich pomenujú, vyslovia po slabikách a určia, či počujú hlásku **n**. Následne určia jej pozíciu v slove – na začiatku, vnútri alebo na konci. Pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami znázornia, kde sa hláska nachádza. Obrázky môžu na záver vyfarbiť.

Riešenie: V slove *nožnice* počujeme hlásku **n** na začiatku slova, hlásku je znázornená prvým rámečkom. V slove *ponožky* počujeme hlásku **n** vnútri slova, hlásku je znázornená druhým rámečkom. V slove *balón* počujeme hlásku **n** na konci slova, hlásku je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **n** na začiatku slova: *nožnice, nohy, nohavice, nos, náušnice, nosí;*
- slová s hláskou **n** vnútri slova: *ponožky, okno, vankúše, Jano, ona;*
- slová s hláskou **n** na konci slova: *balón, on.*

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

76/čítanie slabík a slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slabiky s novým písmenom;
- ✓ prečítať slová s novým písmenom.

Čítanie slabík a slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. Slabika s novým písmenom je v slove farebne odlišená. Ak sa však v slove nachádza nové písmeno v dvoch slabikách po sebe, je farebne zvýraznená iba jedna z nich. To preto, aby žiaci videli nové slovo, ktoré je farebne „rozdelené“ na slabiky a jednoduchšie sa im čítalo. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte, žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

76/čítanie viet, text Novina

Žiak vie:

- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *čítať predložku spolu so slovom;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Nový text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Dôraz kladie na splývavú výslovnosť predložiek so slovami. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažera, ktoré si žiaci vopred precvičili. Pri čítaní viet dbáme na správnu intonáciu a plynulosť čítania. Žiakov pochválime za snahu o bezchybné čítanie nového textu.

76/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ *čítať slová napísané písaným písmom.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte, tvorenie viet s danými slovami (porozumenie významu slova).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri správnom čítaní slov s predložkami.

77/1

Žiak vie:

- ✓ *vyhľadať rovnaké slovo napísané tlačným i písaným písmom;*
- ✓ *znázorniť dané slovo pomocou jednoduchého obrázka.*

Žiaci riešia tento typ úlohy po prvýkrát. Odporúčame, aby najskôr prečítali všetky slová, potom dokresľovali chýbajúce obrázky.

77/2

Žiak vie:

- ✓ *prečítať mená;*
- ✓ *odlíšiť a roztriediť mená na dievčenské a chlapčenské.*

Žiaci najskôr prečítajú všetky mená v rámečkoch. Potom značia farebne dievčenské a chlapčenské mená. Nesmieme zabudnúť na kontrolu správnosti riešenia úlohy.

77/presýpacie hodiny

Žiak vie:

- ✓ *určiť dvojice rovnakých slov napísaných písaným a tlačeným písmom;*
- ✓ *rozdeliť slová na slabiky.*

Úlohu môžeme zaradiť na záver hodiny. Žiakom najskôr vysvetlíme postup riešenia úlohy, potom pracujú samostatne. Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet s danými slovami. Nesmieme zabudnúť na spoločné vyhodnotenie samostatnej práce a na individuálnu pochvalu všetkých žiakov.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

78/čítanie viet, text Zuzana a zajo

Žiak vie:

- ✓ *povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;*
- ✓ *čítať slovo so spoluhláskovou skupinou;*
- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Pred čítaním nového textu učiteľ/-ka zameria pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety podľa toho, čo vidia, pričom im učiteľ/-ka môže pomáhať otázkami. Cieľom je, aby samostatne vytvorili aspoň päť viet o obrázku. Rozprávanie podporuje rozvoj vyjadrovacích schopností, vzťahu k blízkym a starostlivosti o zvieratá v zime, čím sa prepájajú jazykové, výchovné aj medzipredmetové ciele.

Slabika s novým písmenom je vo slovách zvýraznená farebne, čo žiakom uľahčuje ich čítanie. Nové slová sú zapísané v trenažéri a žiaci si ich môžu opakovane precvičovať. V texte sa po prvýkrát nachádza slovo so spoluhláskovou skupinou – slovo „znova“.

Odporúča sa jeho plynulé čítanie nacvičiť zvlášť pred samotným čítaním celého textu.

Text najskôr predčíta učiteľ/-ka ako vzor s dôrazom na správnu intonáciu a plynulosť.

Následne text čítajú žiaci. Tento spôsob postupného nácviku podporuje čitateľskú istotu, porozumenie textu a schopnosť vnímať jazyk v kontexte.

78/1

Žiak vie:

- ✓ *vyhľadať v skupine slov tie, ktoré sú zakončené rovnakou slabikou.*

Žiakov upozorníme na vzor riešenia úlohy. Odporúčame, aby žiaci sami prišli na to, čo majú obe slová rovnaké (poslednú slabiku slova), potom hľadali ďalšie dvojice slov. Úlohu odporúčame riešiť spoločne.

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení zamerať na plynulosť čítania nových viet.

4. Didaktické hry

Vláčik

Cieľ hry: Hovoriť slová s hláskou **n**.

Postup: Žiaci sa postaví vedľa lavíc. Učiteľ/-ka povie, že lavice sú vláčik, do ktorého nasadnú tí žiaci, ktorí správne splnia úlohu. Vláčik cestuje do Krajiny múdrych detí.

Učiteľ/-ka povie zadanie: *Do Krajiny múdrych detí vláčikom pocestuje ten, kto povie slovo s hláskou n*. Žiaci postupne hovoria slová a sadajú si do svojej lavice. Obmenou a sťažením hry môže byť zadanie podmienky pri tvorení slov iba s hláskou **n** vnútri slova.

Nezbedný vietor

Cieľ hry: Precvičiť čítanie slov napísaných tlačeným i písaným písmom.

Pomôcky: slová napísané tlačeným i písaným písmom na samostatných kartičkách

Postup: Na magnetickú tabuľu pripevníme slová na kartičkách napísané tlačeným i písaným písmom tak, aby tvorili dvojice (jedno slovo oboma typmi písma vedľa seba). Ak nemáme dostatočne veľkú magnetickú tabuľu, slová môžeme uložiť na zem.

Dvojice slov prečítame. Potom učiteľ/-ka povie žiakom, aby sa otočili chrbtom k textu.

Učiteľ/-ka (neskôr niektorý žiak) povymieňa dvojice slov – nezbedný vietor rozfúkal slová. Žiaci hľadajú a priradujú slová tak, aby znova tvorili dvojice – tlačený a písaný tvar toho istého slova.

Hľadaj dvojice

Cieľ hry: Precvičiť čítanie slov, určiť význam slova – priradiť slovo k obrázku, ktorý ho znázorňuje.

Pomôcky: slová napísané na samostatných kartičkách

Postup: Učiteľ/-ka pripraví známe slová napísané na kartičkách a obrázky, ktoré ich znázorňujú (váza, sova, melón, lano, nos, zajo, saláma...) a rozloží ich na zem alebo pripne na magnetickú tabuľu. Žiaci priradujú slová k obrázkom. Slová čítajú opakovane, prípadne ich použijú vo vetách.

Písanie n, N (Písanie 3, s. 18 – 21)

Návrh prípravy na hodinu č. 70 – 72

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:
malé písané *n*, veľké písané *N*



1. Didaktické ciele

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnu veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky, slová a vety písaným písmom
- ✓ prepísať slová a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľ/učiteľky

**Strana 18**

Na tejto strane sa žiaci naučia písať tvar písmena **n**. Pred písaním môžu písmeno porovnať s písmenom **m**, ktoré sa už naučili, a určiť rozdiely medzi oboma písmenami. Po rozcvičení ruky na úvodnej ilustrácii žiaci tvar písmena na obrázku niekoľkokrát obtiahnu farbičkami. Ďalej píšu v postupne sa zužujúcich riadkoch. V poslednom riadku precvičujú písmeno **n** v slabike. Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA*®.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie sa môže zamerať na správne pracovné návyky pri písaní (správne sedenie, nevyrušovanie spolužiakov a pod.).

Strana 19

Strana je zameraná na precvičovanie písania písmena **n** v slovách, v ktorých sa nachádza v rôznych pozíciách, na začiatku, vnútri či na konci slova. V spodnej časti je umiestnený prázdny riadok, ktorý môže byť využitý na precvičenie náročnejších spojov alebo na napísanie žiakmi vytvorenej vety formou autodiktátu. Pred písaním je potrebné zopakovať si pravidlá o písaní viet (veľké začiatkové písmeno, bodka za vetou). V závere strany si žiaci precvičia prepis slov.

Sebahodnotenie

V rámci sebahodnotenia po skončení práce na strane sa žiaci môžu zamerať na hodnotenie svojho postoja k písaniu.

Strana 20

Strana je venovaná nácviku písmena **N**. Pred písaním žiaci porovnajú tvary písmen **N** a **M** a určia rozdiely. Po uvoľňovacích cvikoch a následnom viacnásobnom obťahovaní písmena na obrázku žiaci nacvičujú písanie písmena v postupne zužujúcich sa riadkoch. V poslednom riadku nacvičujú písanie slabiky.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho tvaru jednotlivých častí písmena.

Strana 21

Na strane si žiaci precvičujú písmeno *N* a jeho spoje s inými písmenami v slabikách a slovách. Zároveň si opäť zopakujú písanie vlastných mien. V druhej časti strany je zaradený odpis a prepis vety. Ak sa žiak pri písaní pomýli, nesprávne slovo (časť slova) dá do zátvorky. Učíme žiakov, aby neprečiarkovali chybné napísané slová. Po skončení písania určeného úseku si žiaci znova samostatne prečítajú a skontrolujú napísané slová.

Sebahodnotenie

V rámci sebahodnotenia po skončení práce na strane sa žiaci môžu zamerať na správne písanie vlastných mien alebo na správnosť odpísanej a prepísanej vety.

Precvičovanie n, N (PZ k Šlabikáru, s. 17)

17/1

Úloha rozvíja zrkové rozlišovanie tvarov písmen, schopnosť rozpoznať písmeno v slove, upevniť spojenie hláska – graféma, a zároveň precvičiť plynulé čítanie slov. Žiaci prečítajú slová a identifikujú v nich tvarovo podobné písmená *m* a *n*. Písmená zakrúžkujú farbou podľa zadania. Odporúčame, aby si žiaci najskôr vyfarbili danou farbou obrázok farbičky vedľa písmena v zadaní.

17/2

Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet s danými slovami s dohodnutým počtom slov vo vete.

Riešenie: ona (3 písmená), nosím (5 písmen), nula (4 písmená), seno (4 písmená), nové (4 písmená), lano (4 písmená), on (2 písmená), seno (4 písmená); najdlhšie slovo: *nosím*, najkratšie slovo: *on*

17/3

Žiaci pomenujú obrázky a prečítajú slová v rámečkoch. Slovo, ktoré je znázornené na obrázku, vyfarbia.

Riešenie: melón, ananás, Jano

Rozširujúca úloha

Žiaci prečítajú slová v rámečkoch. Rovnaké slová nájdú vo vetách, dvojice vyznačia rovnakou farbou.

Hlásky a písmená y, Y, ý (s. 79 – 82)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 73 – 76**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno y, Y, ý

Kľúčové výrazy učiva:

hlásky y, ý a písmená y, Y, ý, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena Y
- ✓ čítať dvojslabičné a trojslabičné slová
- ✓ čítať slová so zatvorenými slabikami
- ✓ samostatne čítať vety
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlások a písmen y, Y, ý

Nápovedný obrázok pri písmene Y nie je, pretože žiadne slovenské slovo sa nezačína touto hláskou, preto k nemu nie je ani *motivačná báseň*. Hlásku Y nemôžeme v slovách počuť, žiakom vysvetlíme, že v slovenskom jazyku sú pravidlá, ktoré určujú, kedy používame *i* a kedy *y*, no v hovorenej reči ich takmer nerozoznáme.

Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena Y (*malé tlačенé y*, *veľké tlačенé Y*, *malé tlačенé ý*, *malé písané y*, *veľké písané Y*, *malé písané ý*), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen odporúčame, aby žiaci hovorili celý názov písmena. Pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky, neurčujú tlačенý alebo písaný, malý alebo veľký tvar.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie), pozorovacích schopností žiakov (vnímanie tvarov, farieb, veľkosti a vzťahov medzi časťami ilustrácie), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

79/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky;
- ✓ identifikovať hlásku *y* v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *y* na konci slova.

Na ilustrácii je Zuzkina rodina pri predvianočnom upratovaní. Mama so Zuzkou umývajú misky a vázy, otec vešia záclony a Adam čistí svoje autíčko. Aktivitu začnite riadeným rozhovorom o upratovaní doma a prípravách na Vianoce. Potom nechajte žiakov pozorovať obrázok a porovnať situáciu s vlastnými skúsenosťami.

Pri tvorbe viet sa žiaci zamerajú na slová ako vázy, misky, umýva, v ktorých sa na konci píše písmeno *y*. Odporúčame ich používať vo slovných spojeniach a vetách, pričom vopred určite počet slov vo vete (napr. 4–5). Žiaci vytvoria päť viet o obrázku. Aktivitu možno obohatiť o vymýšľanie príbehu, ktorý sa mohol stať Zuzke počas upratovania s rodinou. Na ilustrácii je jeden nevyfarbený obrázok – vázy. Žiaci ho pomenujú a určia, že novú hlásku počujú na konci slova. Pozíciu hlásky znázornia pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami a následne môžu obrázok vyfarbiť.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

– slová s hláskou *y*: *misky, vázy, hodiny, záclony, umýva, umývame.*

79/čítanie slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová s novým písmenom;
- ✓ prečítať slovo so štyrmi slabikami.

Čítanie slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri, kde sú napísané slová s novým písmenom. Slabika s novým písmenom je farebne odlišená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*.

79/čítanie viet, text Umývame

Žiak vie:

- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Nový text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažera, ktoré si žiaci vopred precvičili, preto by im samostatné čítanie nových viet nemalo robiť problém. Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu. Odporúčame dbať na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet, najmä zvolacej vety.

79/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať slová napísané písaným písmom.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Spôsob sebahodnotenia môže byť rôzny. Odporúčame sa zamerať na plynulé čítanie textu.

80/1

Žiak vie:

✓ *zložiť slová z daných slabík.*

Odporúčame pred riešením úlohy zopakovať so žiakmi slová, ktoré majú na konci slova **y**, aby sa žiakom ľahšie spájali slabiky do slov.

Každé slovo obsahuje jednu slabiku z horného, jednu z dolného riadka. *Riešenie:* víly, vozy, sovy, osy

80/2

Žiak vie:

✓ *vytvoriť nové slovo výmenou posledného písmena;*

✓ *napísať nové slovo.*

Žiaci najskôr prečítajú slová v rámečkoch, potom zamenia posledné písmeno slova za **y** a nové slovo napíšu do riadka. Rozširujúcou úlohou je *včielkina úloha*, žiaci nové slová môžu nielen vysvetliť, ale použiť ich aj vo vetách.

80/3

Žiak vie:

✓ *priradiť slovo k správnej obrázku;*

✓ *povedať vetu s daným slovom a určiť počet jej slov.*

Odporúčame, aby žiaci značili dvojice slov rovnakou farbou (napr. zvon, zvony).

80/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *vybrať do vety vhodné slovo podľa významu.*

Odporúčame najskôr prečítať všetky tri možnosti v každej vete. Vhodné slová, ktoré žiaci doplnia do viet, vyfarbia. Správne vety spoločne prečítajú.

Riešenie: Jana umýva misy. Ivan je veselý.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 2.

81/čítanie viet, text Veselé noviny

Žiak vie:

✓ *povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;*

✓ *čítať vety plynule a so správnou intonáciou.*

Na ilustrácii je Zuzkina rodina, ktorá pripravuje vianočné medovníky. Učiteľ/-ka začína prácu s textom rozhovorom o ilustrácii. Žiaci pozorujú obrázok a následne tvoria vety – cieľom je, aby samostatne vytvorili aspoň 5 viet s vopred stanoveným minimálnym počtom slov. Aktivita podporuje rozvoj komunikačných kompetencií, zároveň plní afektívne ciele a nadväzuje na medzipredmetové súvislosti (vianočné tradície, rodina, spolupráca).

Text je zameraný na rozdiel medzi slovami *novina* a *noviny*. Slabiky s novým písmenom sú farebne zvýraznené, aby sa slová žiakom ľahšie čítali.

Najskôr text predčíta učiteľ/-ka, pričom žiaci počúvajú správnu intonáciu a plynulé čítanie ako vzor. Potom čítajú žiaci. Učiteľ/-ka ich počas čítania usmerňuje, podporuje správnu intonáciu a chváli ich za snahu a výkon.

81/1

Žiak vie:

✓ sledovať vlastné porozumenie textu.

Úloha je zameraná na porozumenie textu, na rozlíšenie významu slov *novina* a *noviny*.

Žiaci odpovedajú na základe prečítaného textu a svojich doterajších skúseností.

Odporúčame uviesť aj iné príklady na vysvetlenie týchto slov (akú novinu sa žiaci dozvedeli doma, v škole...).

Včielkina úloha: Riešenie: 4

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie žiakov odporúčame zamerať na úspešnosť pri čítaní zvolacích viet so správnou intonáciou.

82/rozprávanie na danú tému

Žiak vie:

✓ povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;

✓ povedať hlavné znaky pozorovanej ilustrácie;

✓ zhromaždiť základné informácie k téme hovoreného prejavu.

Ilustrácia s témou *Vianoce* je druhou celostranovou ilustráciou v nácvičnom období.

Poskytuje priestor žiakom rozprávať nielen o ilustrácii, ale i o svojich vlastných zážitkoch s prípravou *Vianoc*, vianočných zvykoch... Básne odporúčame využiť ako motiváciu a začiatok rozprávania na tému *Vianoce*.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri tvorení viet na danú tému.

4. Didaktické hry

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slov.

Pomôcky: vety napísané na tabuli

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané rôzne vety tak, že je každá napísaná inou farbou.

Žiaci najskôr prečítajú všetky vety. Potom im učiteľ/-ka kladie rôzne otázky, napríklad: *Kto*

z vás je šikovný detektív a zistí, z ktorej vety sa dozvieme, čo robí Jana? (Jana umýva misy.)

Hľadaj dvojicu

Cieľ hry: Priradiť slovo k správnej obrázku.

Pomôcky: obrázky, ktorých názov sa skladá len zo známych písmen

Postup: Učiteľ/-ka pripne na magnetickú tabuľu obrázky, ktoré znázorňujú známe slová. V strede priestoru medzi obrázkami napíše slová, ktoré sú znázornené na obrázkoch. Žiaci čiarou priradia slovo k správnej obrázku. Spoločne skontrolujú správnosť riešenia.

Rybník

Cieľ hry: Zložiť slovo zo slabík a priradiť ho k jeho písanému tvaru.

Pomôcky: kartičky so slabikami tvoriacimi slová

Postup: Učiteľ/-ka nakreslí na spodnú časť magnetickej tabule *rybník* (modrý ovál, môžeme dokresliť rybičky a rastliny), pripevní doň kartičky so slabikami tvoriacimi známe slová. Každé slovo (všetky slabiky, z ktorých sa skladá) je napísané inou farbou. Nad *rybníkom* sú tie isté slová napísané písaným písmom. Žiaci vyberú slabiky z rybníka podľa farby, zostavia z nich slovo a pripnú ho na magnetickú tabuľu vedľa písaného tvaru slova nad rybníkom. Zložené slová žiaci prečítajú a skontrolujú, či sú správne priradené k písaným tvarom slov.

Písanie y, Y, ý (Písanie 3, s. 22 – 25)

Návrh prípravy na hodinu č. 73 – 76

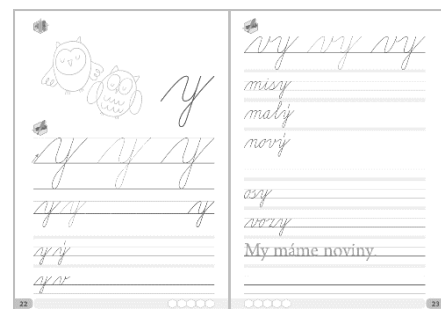
Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:

malé písané y, veľké písané Y, malé písané ý



1. Didaktické ciele

- ✓ napísať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnu veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky a slová písaným písmom



- ✓ prepísať vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

Strana 22

Malé písané **y** sa žiaci učia písať na celej strane. Po úvodnom vysvetlení postupu písania písmena učiteľom/učiteľkou a rozcvičení ruky, obtiahnu farbičkami zväčšený tvar písmena, aby si precvičili písací pohyb. V nasledujúcich dvoch riadkoch rôznej výšky s pomocnými bodkami označujúcimi začiatok písania píšu písmeno **y**. Odporúčame upozorniť žiakov na dodržiavanie správnej spodnej dĺžky písmena.

V treťom riadku pri striedavom písaní písmen **y**, **ý** je potrebné, aby učiteľ/-ka upozornil/-a žiakov na správne umiestnenie dĺžňa. Posledný riadok je zameraný na precvičenie tvarovo podobných písmen **y**, **v**.

Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA*®.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho tvaru jednotlivých častí písmena.

Strana 23

Prvý štvorriadkový blok je zameraný na precvičovanie spojov písmena **y** v slabikách a v slovách. Zvýšená pozornosť je venovaná nácviku spojenia **vy**, v ktorom dochádza k skráteniu časti tvaru písmena **y**. V poslednom riadku žiaci prepisujú vetu.

Sebahodnotenie

V rámci záverečného sebahodnotenia môže učiteľ zvoliť ako kritérium úspešnosti správnosť prepísanej vety.

Strana 24

Pred písaním písmena **Y** je vhodné porovnať ho s tvarom malého písaného **y**, rozlíšiť spoločné a odlišné znaky. Prispeje to k lepšej fixácii písmena, ktoré v slovenčine nie je veľmi frekventované.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho sklonu písmen.

Strana 25

V prvej časti strany si žiaci precvičujú tvar písmena **Y**, jednak v kombinácii s inými písmenami, ktoré sa začínajú rovnakým tvarovým prvkom, jednak s malým písaným tvarom tohto písmena. V druhej štvorriadkovej časti precvičujú písmeno na začiatku

vlastného mena. Záver strany je zameraný na prepis vety. Ak sa žiak pri písaní pomýli, nesprávne slovo (časť slova) dá do zátvorky. Učíme žiakov, aby neprečiarkovali chybné napísané slová. Po skončení písania určeného úseku si žiaci znova samostatne prečítajú a skontrolujú napísané slová.

Sebahodnotenie

V rámci sebahodnotenia po skončení práce so stranou môžu žiaci hodnotiť dodržiavanie pravidelných rozstupov medzi písmenami a slovami.

Precvičovanie y, Y, ý (PZ k Šlabikáru, s. 18)

18/1

Úloha Rozvíja zrkové rozlišovanie tvarov písmen, schopnosť spoľahlivo identifikovať písmeno, upevniť prepájanie zrkového a grafomotorického vnímania.

18/2

Žiaci pomenujú obrázky. Dopíšu chýbajúce slová podľa vzoru. Pravopis písania písmena **y** na konci dopisovaných slov je uvedený priamo v zadání úlohy.

Riešenie: misy, slony, vázy, sovy

18/3

Žiaci prečítajú všetky slová a vytvoria z nich slovné spojenia. Správne slovné spojenia vyfarbia a vytvoria z nich vetu podľa grafického znázornenia.

Riešenie: veselý Zolo, malý voz

Možné riešenie: Spieva veselý Zolo? Malý voz hrkoce.


Obrázok vedľa úlohy 2 je zábavný obrázok, ktorý slúži najmä na spestrenie strany a má ilustračný charakter. Žiaci však o ňom môžu tvoriť vety podľa zadania učiteľa/učiteľky.

Rozširujúca úloha

Žiaci riešia dvojsmerovku. V riadkoch a stĺpcoch hľadajú ukryté slová. Nájdené slová vyfarbia. Slová nie sú napísané vedľa tabuľky, preto žiaci musia pozorne čítať. Z nájdených slov vyberú to, ktoré nemá v názve **y** a prepíšu ho do riadka.

Riešenie: NOVINY, ZVONY, SOVY, MISY, VÁZY, SLON, UMY, ZMYLA. Slovo *slon* napíšu.

Hláska a písmená t, T (s. 83 – 85)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 77 – 79**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno t, T

Kľúčové výrazy učiva:

hláska *t* a písmená *t*, *T*, tlačený a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena *T*
- ✓ určiť pozíciu hlásky *t* v slove
- ✓ čítať slová a vety zložené zo známych písmen
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlásky a písmen t, T

Nápovedným obrázkom pri písmene T je tabuľa.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k Šlabikáru LIPKA® na tabuľu. Odporúčame, aby sa žiaci naučili motivačnú báseň naspamäť (spoločným opakovaním básne v rôznych častiach vyučovacej hodiny).

K novému tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky *písané i tlačené tvary nového písmena*. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena *T* (*malé tlačené t, veľké tlačené T, malé písané t, veľké písané T*), ktoré žiaci opakujú.

Pri pomenovaní názvov písmen žiaci hovoria celý názov písmena, pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie), pozorovacích schopností žiakov (vnímanie tvarov, farieb, veľkosti a vzťahov medzi časťami ilustrácie), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

83/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa;
- ✓ identifikovať hlásku *t* v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky *t* na začiatku, vnútri alebo na konci slova

Na ilustrácii je Zuzka s kamarátom Tónom v triede. Aktivitu začnite rozhovorom o kamarátstve medzi spolužiakmi, o tom, ako sa navzájom spoznávajú a pomáhajú si. Potom nechajte žiakov pozorovať obrázok a porovnať situáciu so svojimi skúsenosťami.

Pri tvorení viet sa žiaci zamerajú na slová, v ktorých počujú hlásku *t*. Môžu to byť mená alebo predmety znázornené na ilustrácii. Tieto slová použijú v slovných spojeniach a vetách. Odporúčame vopred určiť počet slov vo vetách, napríklad štyri až päť. Žiaci by mali samostatne vytvoriť aspoň päť viet o ilustrácii. Rozprávanie možno obohatiť tým, že si deti vymyslia príbeh o stretnutí Zuzky a Tóna, ako sa zoznámili alebo ako Tóno prišiel do triedy. Takáto práca prepája jazykový rozvoj s afektívnymi výchovnými cieľmi.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené obrázky: traktor, aktovka a list. Žiaci ich pomenujú, rozdelia na slabiky a určia, či počujú hlásku *t*. Následne určia jej pozíciu – na začiatku, vnútri alebo na konci slova – a vyznačia ju pomocou rámečkov s vyfarbenými časťami. Nakoniec môžu obrázky vyfarbiť.

Úloha rozvíja fonematické uvedomovanie, jazykové vyjadrovanie, zrakové vnímanie aj medziľudské vzťahy.

Riešenie: V slove *traktor* počujeme hlásku *t* na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom. V slove *aktovka* počujeme hlásku *t* vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *list* počujeme hlásku *t* na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou *t* na začiatku slova: *trieda, tričko, tulipán, tabuľa, traktor, Tóno;*
- slová s hláskou *t* vnútri slova: *aktovka, počítač, Iveta, Zita, stôl, stolička;*
- slová s hláskou *t* na konci slova: *list.*

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

83/čítanie slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová s novým písmenom;
- ✓ prečítať slovo so spoluhláskovou skupinou.

Čítanie slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. Slabika s novým písmenom v slove je farebne odlišená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Ak sa však v slove nachádza nové písmeno v dvoch slabikách po sebe, je farebne zvýraznená iba jedna z nich. To preto, aby žiaci videli nové slovo farebne „rozdelené“ na

slabiky a jednoduchšie sa im čítalo.

Čítanie náročnejších slov so spoluhláskovými skupinami (*tamto, stojí*) odporúčame dôkladne precvičiť v trenažéri, aby ich žiaci čítali plynule vo vetách. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte. Žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

83/čítanie viet, text Zuzana a Tóno

Žiak vie:

- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Nový text najskôr predčíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Pri priamej reči môže meniť intonáciu hlasu, aby sa čítanie stalo pre žiakov zaujímavejším a výrazovým. Po prečítaní textu nasleduje rozhovor, v ktorom žiaci vyjadria, či sa im text páčil a prečo. Učiteľ/-ka tým podporí ich čitateľský zážitok a porozumenie obsahu.

Následne čítajú žiaci. V texte sa nachádzajú nové slová z trenažéra, ktoré si už vopred precvičili. Cieľom je zvládnuť techniku čítania slov s novým písmenom, ale zároveň klásť dôraz aj na správnu vetnú intonáciu. Učiteľ/-ka k žiakom pristupuje individuálne podľa ich tempa a úrovne čítania.

Na záver žiakov povzbudíme pochvalou za ich prácu, snahu a pokrok. Takáto podpora upevňuje pozitívny vzťah k čítaniu a zvyšuje motiváciu.

83/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ *čítať slová napísané písaným písmom.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku a tvorenie viet s danými slovami. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri čítaní slov s novým písmenom.

84/1

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slabiky zložené zo známych písmen;*
- ✓ *identifikovať slabiky, ktoré tvoria slovo.*

Odporúčame začať spoločne s prvou skupinou slabík, ktorú učiteľ/-ka rieši spolu so žiakmi. Slabiky žiaci vyfarbia, správne ich spoja a napíšu slovo Zita. Učiteľ/-ka žiakov upozorní na správny zápis veľkého písmena na začiatku mena.

Ďalšie slová žiaci určia spoločne ústne, následne úlohu dokončia samostatne. Úloha slúži na upevňovanie schopnosti analýzy a syntézy slov na slabiky, teda na rozklad a skladanie slov, čo je kľúčová predčitateľská a čitateľská zručnosť.

Po ukončení úlohy učiteľ/-ka spoločne so žiakmi skontroluje vypracovanie a individuálne

pochváli tých, ktorí pracovali samostatne a presne, čím podporuje ich sebadôveru a záujem o jazykové učenie.

Riešenie: Zita, sito, tunel

84/2

Žiak vie:

✓ *priradiť k obrázku slovo, ktoré znázorňuje.*

Úlohu tohto typu žiaci už riešili niekoľkokrát. Pomenovanie obrázka a priradenie správneho slova k nemu pomáha žiakom zdokonaľovať čítanie s porozumením. Pri vyfarbovaní rámečkov so slovami odporúčame, aby žiaci použili svetlejšie farby (aby napísané slovo zostalo čitateľné).

Riešenie: auto, vesta, sito

84/3

Žiak vie:

✓ *prečítať slová;*

✓ *určiť počet slabík v danom slove;*

✓ *vymyslieť a povedať vetu s použitím daného slova.*

Úlohu odporúčame riešiť najskôr spoločne ústne, potom formou samostatnej práce (všetci alebo niektorí žiaci). Pri tvorení viet s daným slovom vopred určíme minimálny alebo presný počet slov vo vytvorenej vete.

84/presýpacie hodiny

Žiak vie:

✓ *zložiť slovo z daných slabík;*

✓ *riešiť doplnovačku.*

Odporúčame úlohu riešiť spoločne. Doplnenú vetu žiaci spoločne prečítajú. Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet o obrázku, prípadne rozprávanie vlastných zážitkov žiakov pri vítaní návšteví či zoznamovaní sa s novými kamarátmi.

Riešenie: slová: ZITA, VATA, MESTO, STOLY, AUTÁ; tajnička: IVETU

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

85/čítanie viet, text Výstava

Žiak vie:

✓ *povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;*

✓ *čítať slová so spoluhláskovými skupinami;*

✓ *čítať predložky splyvavou výslovnosťou;*

✓ *čítať vety s novými slovami;*

✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Pred čítaním nového textu učiteľ/-ka zameria pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Je vhodné vysvetliť význam slova výstava, aby žiaci porozumeli súvislostiam, ktoré

sa v texte objavia. Žiaci tvoria vety o ilustrácii, učiteľ/-ka im môže klásť pomocné otázky. Cieľom je, aby samostatne vytvorili päť viet na základe pozorovania. Táto aktivita zároveň napĺňa afektívne ciele (rozvoj emocionálneho vnímania, spolupráce, rešpektu) a umožňuje medzipredmetové prepájanie.

Slabika s novým písmenom je vo vybraných slovách farebne vyznačená, čo pomáha žiakom pri rozpoznávaní nového učiva. Nové slová sú umiestnené v trenažéri, kde si ich žiaci môžu opakovane precvičovať. Odporúča sa zamerať najmä na splyývavé čítanie slov s predložkami a na plynulé čítanie slov so spoluhláskovými skupinami, ktoré môžu byť pre žiakov náročnejšie.

Text najskôr predčíta učiteľ/-ka ako vzor – dôraz kladie na správnu intonáciu, výslovnosť a prirodzené tempo. Skôr, než začnú čítať žiaci, odporúčame porozprávať sa o texte, ktorý počuli. Diskusiou si overíme, či žiaci rozumejú významu slov a obsahu, čo im pomôže pri ďalšom plynulom čítaní a spracovaní textu.

Táto metodika podporuje nielen techniku čítania, ale aj porozumenie, slovnú zásobu, vyjadrovacie schopnosti a pozitívny vzťah k čítaniu,

85/1

Žiak vie:

✓ *vlastnými slovami vysvetliť viac významov vety.*

Úloha je zameraná na tretiu úroveň porozumenia textu, preto odporúčame riešiť ju so žiakmi spoločne a pomáhať im otázkami pri vysvetľovaní viacerých významov vety.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri čítaní textu.

4. Didaktické hry

Paličky pomocníčky

Cieľ hry: Precvičiť delenie slov na slabiky.

Pomôcky: malé paličky (prípadne špáradlá), prípadne farbičky a ceruzky

Postup: Každý žiak dostane na kartičke napísané známe slovo (alebo slovo napíše sám) a malé paličky (prípadne špáradlá). Pomocou paličiek rozdelí svoje slovo na slabiky. Ak nechceme použiť špáradlá, môžeme ako paličky použiť farbičky a ceruzky.

Vety spia

Cieľ hry: Zoradiť správne slová do viet, precvičiť čítanie viet.

Pomôcky: vety napísané na kartičkách po jednotlivých slovách, pričom každá veta je napísaná inou farbou.

Postup: Učiteľ/-ka napíše na kartičky vety (každé slovo zvlášť) a rozdá ich žiakom. Každá veta by mala byť napísaná inou farbou alebo iným typom písma. Najvýhodnejšie je, aby mal každý žiak jedno slovo.

Žiaci slová najskôr prečítajú. Potom učiteľ/-ka povie: „*Vety spia, ale zobudí sa veta: Tóno má nové auto.*“ Žiaci, ktorí majú dané slová, prídu pred tabuľu a zoradia sa tak, aby vytvorili

vetu. Ostatní žiaci vetu prečítajú.

Nezbedný vietor

Cieľ hry: Precvičiť čítanie slov napísaných tlačným i písaným písmom.

Pomôcky: slová napísané tlačným i písaným písmom na samostatných kartičkách

Postup: Na magnetickú tabuľu pripevníme slová na kartičkách napísané tlačným i písaným písmom tak, aby tvorili dvojice (jedno slovo oboma typmi písma vedľa seba). Ak nemáme dostatočne veľkú magnetickú tabuľu, slová môžeme uložiť na zem.

Dvojice slov prečítame. Potom učiteľ/-ka povie žiakom, aby sa otočili chrbtom k textu.

Učiteľ/-ka povymieňa dvojice slov, *to nezbedný vietor rozfúkal slová*. Žiaci hľadajú a priradujú slová tak, aby znova tvorili dvojice – tlačný a písaný tvar toho istého slova.

Písanie t, T (Písanie 3, s. 26 – 32)

Návrh prípravy na hodinu č. 77 – 79

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:
malé písané *t*, veľké písané *T*

1. Didaktické ciele

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky, slová a vety písaným písmom
- ✓ prepísať slová písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

Strana 26

Strana je zameraná na nácvik písania písmena *t*.

Po vysvetlení správneho postupu písania a úvodných uvoľňovacích a prípravných cvičeniach žiaci píšu samostatné písmeno v dvoch



riadkoch. Následne ho precvičujú v slabike a v slove. Odporúčame upozorniť na správny smer písania oblúčika v spodnej časti písmena *t*.

Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®*.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho tvaru jednotlivých častí písmena.

Strana 27

Pokračovaniu precvičovania písmena *t* v slabikách a slovách je venovaný štvorriadkový blok. V druhej časti strany je odpis vety a prepis slov, ktoré sa zameriavajú na precvičovanie písania vlastných mien.

Na strane je opäť zaradený aj prázdny riadok. Žiaci ho môžu využiť na písanie slov alebo vety výskytom písmena *t*.

Sebahodnotenie

V rámci sebahodnotenia po skončení práce na strane sa môžu žiaci zamerať na správne písanie vlastných mien alebo na správnosť odpísanej vety.

Strana 28

Žiaci sa na celej strane venujú nácviku písania veľkého písaného *T*. Písmeno na obrázku niekoľkokrát obtiahnu farbičkami, aby si precvičili správny postup písania, tak, ako ho predtým vysvetlil/-a učiteľ/-ka.

Potom žiaci píšu v postupne zužujúcich sa riadkoch. V poslednom riadku píšu striedavo tvary *T, t*.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Predmet sebahodnotenia je vhodné presnejšie vymedziť, napr. úspešnosť pri písaní správneho tvaru hornej časti písmena.

Strana 29

Strana je zameraná na precvičenie spojenia písmena *T* so samohláskami. V prvej časti strany si žiaci zopakujú písanie vlastných mien osôb v rámci izolovaných slov ako aj pri odpise vety. Druhá časť strany je venovaná prepisu viet. Ak sa žiak pri písaní pomýli, nesprávne slovo (časť slova) dá do zátvorky. Učíme žiakov, aby neprečiarkovali chybné napísané slová. Po skončení písania určeného úseku si žiaci znova samostatne prečítajú a skontrolujú napísané slová.

Sebahodnotenie

Kritériom záverečného sebahodnotenia môže byť úspešnosť pri prepise viet.

Strana 30

Na celej strane sa precvičujú všetky písmená, ktoré sa žiaci naučili písať v písanke 3. Pri ich písaní žiaci pomenujú jednotlivé písmená, porovnávajú ich tvary, hľadajú spoločné a odlišné znaky, čím si písmená utvrdzujú a fixujú. Stranu možno zaradiť ako docvičovaciu stranu a môžu ju písať iba žiaci, ktorí potrebujú docvičiť písanie niektorých z písmen, ktoré sú na strane.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho tvaru jednotlivých písmen.

Strana 31

Strana je venovaná odpisu slov a viet. Jednotlivé slová sú zámerne volené tak, aby si žiaci precvičili aj náročnejšie spojenia písmen, s ktorými sa už stretli. V druhej časti strany žiaci robia odpis dvoch viet. Cvičenie vypracujú samostatne.

Sebahodnotenie

V rámci záverečného sebahodnotenia sa žiaci zamerajú na správnosť odpísaných viet.

Strana 32

Posledná strana je zameraná na precvičenie prepisu viet. V každej vete je posledné slovo nahradené obrázkom. Tento prvok poskytuje viac možností na prácu so stranou. Pred písaním je potrebné vety prečítať a obrázky nahradiť slovami. Pomenovania obrázkov môže učiteľ/-ka napísať na tabuľu.

Pokiaľ chce so žiakmi precvičovať písanie slov podľa autodiktátu, žiaci ich píšú samostatne. Strana má taktiež diagnostický charakter. Ak sa žiak pri písaní pomýli, nesprávne slovo (časť slova) dá do zátvorky. Učíme žiakov, aby neprečiarkovali chybné napísané slová. Po skončení písania určeného úseku si žiaci znova samostatne prečítajú a skontrolujú napísané slová.

Sebahodnotenie

Kritériom hodnotenia môže byť úspešnosť pri prepise viet.

Precvičovanie t, T (PZ k Šlabikáru, s. 19)**19/1**

Žiaci vyfarbujú dvojice slabík. Hľadajú slabiky, ktoré majú rovnakú zvukovú podobu. K tlačným tvarom slabík hľadajú vhodné písané tvary slabík.

19/2

Žiaci zakrúžkujú v rade písmen každé druhé písmeno. Z vyznačených písmen zložia slovo a prepíšu ho na linajku.

Riešenie: SITO, STANY, MESTO

19/3

Žiaci najskôr prečítajú všetky časti viet. Potom hľadajú k „začiatku“ vety v ľavom stĺpci vhodný „koniec“ vety v pravom stĺpci. Obe časti vety potom vyfarbia rovnakou farbou. Jednu vetu prepíšu na linajku.

Riešenie 1: Ujo Tóno má zelené auto. Zita má sivú vestu. Umýva Iveta sito a misy?

Riešenie 2: Ujo Tóno má sivú vestu. Zita má zelené auto. Umýva Iveta sito a misy?

Rozširujúca úloha

Žiaci tvoria a píšú vety podľa obrázka. Napísané vety môžu prečítať.

Poznámka: Žiaci môžu tvoriť a písať vety kombinovane, slová s obrázkami. Nakreslenými obrázkami môžu nahradiť slová, ktoré ešte nevedia napísať. odporúčame však tvoriť vety, ktoré vedú napísať celé.

Možné riešenie: Ujo Stano nosí stoly. Iveta zametá. Ujo Tóno je silný. Zita je veselá.

Hláska a písmená k, K (s. 86 – 90)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 80 – 84**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno k, K

Kľúčové výrazy učiva:

hláska *k* a písmená *k*, *K*, tlačený a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena **K**
- ✓ identifikovať hlásku **k** v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky **k** v slove
- ✓ čítať slová so spoluhláskovými skupinami
- ✓ samostatne čítať vety so správnou intonáciou
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlásky a písmen k, K

Nápovedným obrázkom pri písmene K je koza.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k Šlabikáru LIPKA® na tabuľu. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny, aby sa ju žiaci postupne naučili naspamäť.

K novému tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky písané i *tlačené tvary nového písmena*. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena **K** (*malé tlačené k, veľké tlačené K, malé písané k, veľké písané K*), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen žiaci hovoria celý názov písmena, pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie), pozorovacích schopností žiakov (vnímanie tvarov, farieb, veľkosti a vzťahov medzi časťami ilustrácie), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

86/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky;
- ✓ identifikovať hlásku **k** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **k** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Na ilustrácii je znázornená Zuzka so sestrou Evkou, pričom Zuzka číta knihu. Aktivitu začneme riadeným rozhovorom o súrodeneckých vzťahoch – ako si pomáhajú, ako spolu trávia čas. Nasleduje pozorovanie ilustrácie a porovnanie s osobnými skúsenosťami žiakov.

Žiaci tvoria jednoduché vety o obrázku, pričom sa zameriavajú na pomenovania predmetov, v ktorých sa nachádza hlásky k. Odporúčame dopredu určiť počet slov vo vetách. Žiaci by mali povedať päť viet samostatne. Ako rozšírenie môžu vytvoriť krátky príbeh o Zuzke a Evke, čím sa rozvíjajú afektívne a komunikačné kompetencie.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené predmety: kosa, slnko, vozík. Žiaci ich pomenúvajú, vyslovujú po slabikách a určujú, či obsahujú hlásku k. Následne určia jej pozíciu v slove – na začiatku, vnútri alebo na konci. Pomáha im grafické znázornenie pomocou rámečkov s vyfarbenou časťou. Po určení môžu predmety vyfarbiť.

Táto aktivita prepája rozvoj fonematického uvedomovania s hovorením, rozširuje slovnú zásobu a podporuje pozitívne sociálne vzťahy.

Riešenie: V slove *kosa* počujeme hlásku **k** na začiatku slova, hlásky je znázornená prvým rámečkom. V slove *slnko* počujeme hlásku **k** vnútri slova, hlásky je znázornená druhým rámečkom. V slove *vozík* počujeme hlásku **k** na konci slova, hlásky je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **k** na začiatku slova: *kocky, kniha, kohút, koza, kosa, krajina*;
- slová s hláskou **k** vnútri slova: *bábika, hračky, hrkálka, lúka, oblaky, slnko*;
- slová s hláskou **k** na konci slova: *vozík, oblak, podbradník*.

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

86/čítanie slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová s novým písmenom;
- ✓ prečítať slová so spoluhláskovými skupinami.

Čítanie slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. Slabika s novým písmenom je v slove farebne odlíšená. Ak sa však v slove nachádza nové písmeno v dvoch slabikách po sebe, je farebne zvýraznená iba jedna z nich. To preto, aby žiaci videli nové slovo farebne „rozdelené“ na slabiky a jednoduchšie sa im čítalo. V slove vyskakuje je pri delení slov na slabiky použité oddelenie slovnej predpony *vy-*. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť tvorenie nových slov pomocou predpôn (*preskakuje, nadskakuje,*

poskakuje, uskakuje, priskakuje, doskakuje...).

86/čítanie viet, text Koza

Žiak vie:

- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *čítať predložku spolu so slovom;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Nový text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Dôraz kladie na splývavú výslovnosť predložky so slovom. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažéra, ktoré si žiaci vopred precvičili. Pri čítaní viet dbáme na plynulé čítanie slov so spoluhláskovými skupinami a na správnu intonáciu a plynulosť čítania. Odporúčame zaradiť znázornenie obsahu textu pohybom (vety, ktoré hovorí Zuzanka). Žiakov pochválime za snahu o bezchybné čítanie nového textu.

86/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ *čítať slová napísané písaným písmom.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte, vyznačenie slova, ktoré v texte nebolo, tvorenie viet s danými slovami (porozumenie významu slova).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri plynulom čítaní nových viet.

87/1

Žiak vie:

- ✓ *priradiť k začiatku vety jej správny koniec.*

Žiaci riešia tento typ úlohy po prvýkrát. Odporúčame, aby najskôr prečítali všetky slovné spojenia (začiatky viet) a slová (konce viet). Vety nadväzujú na text z predchádzajúcej strany.

Riešenie: Vyskakuje ako koza. Kosí ako ujo. Smeje sa ako slnko.

87/2

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slová predstavujúce zvuky zvierat;*
- ✓ *priradiť slová k obrázkom zvierat.*

Žiaci najskôr pomenujú zvieratá na obrázkoch, potom prečítajú citoslovčia v rámečkoch. Potom priradia slová k obrázkom. Nesmieme zabudnúť na kontrolu správnosti riešenia úlohy.

87/3

Žiak vie:

✓ *prečítať tlačené tvary písmen;*

✓ *zložiť z písmen slovo.*

Slová z kociek žiaci prepisujú do riadka. Učiteľ/-ka im vysvetlí, že písmená v kockách tvoria slová, sú však „rozhádzané“. Kocky jednej farby patria do jedného slova. Pri riešení úlohy odporúčame postupovať tak, že sa žiaci najskôr pokúsia ústne vytvoriť slovo z daných písmen. Potom vpisujú písmená do kociek podľa veľkosti kociek a napísané slová prečítajú. Tým si spravia akúsi skúšku správnosti svojho ústneho riešenia úlohy. Pomôckou pre žiakov môže byť to, že usporiadanie písmen do slova súvisí s usporiadaním kociek podľa veľkosti. Slovo z kociek prepíšu do riadka písaným písmom. Všetky slová prečítajú. Rozširujúcou aktivitou môže byť orientácia v slovách.

Riešenie: zámok, vozík, kvet

87/4

Žiak vie:

✓ *prečítať vetu napísanú písaným písmom;*

✓ *vybrať do vety vhodné slovo podľa významu.*

Úloha nadväzuje na text z predchádzajúcej strany. Odporúčame najskôr prečítať slová v rámečkoch, potom vetu s chýbajúcim slovom. Vhodné slovo, ktoré doplnia do vety, žiaci najskôr vyfarbia v rámečku, potom ho dopíšu do vety. Úlohu odporúčame zadať ako samostatnú prácu. Doplnenú vetu žiaci spoločne prečítajú pri kontrole správnosti samostatnej práce.

Riešenie: výska

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

88/čítanie viet, text Katka

Žiak vie:

✓ *čítať slovo so spoluhláskovou skupinou;*

✓ *čítať vety s novými slovami;*

✓ *čítať vety so správnou intonáciou.*

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ/-ka zameral/-a pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety.

Slabika s novým písmenom je vyznačená farebne, aby sa slová žiakom ľahšie čítali. Ak sa však v slove nachádza nové písmeno v dvoch slabikách po sebe, je farebne zvýraznená iba jedna z nich. To preto, aby žiaci videli nové slovo, ktoré je farebne „rozdelené“ na slabiky a jednoduchšie sa im čítalo. Nové slová sú napísané v tzv. trenažéri, žiaci ich môžu opakovane čítať. Text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Odporúčame sa rozprávať so žiakmi o obsahu textu.

88/1

Žiak vie:

- ✓ *nájsť informáciu priamo uvedenú v texte;*
- ✓ *dopísať vetu podľa textu.*

Rozširujúcou úlohou môže byť dopĺňanie vlastných mien žiakov do vety. Chlapci môžu nahradiť slovo *matka* slovom *otec*: *Aký otec, taký Janko...*

Sebahodnotenie:

Po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení žiaci vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní nového textu.

89/1

Žiak vie:

- ✓ *identifikovať slabiky tvoriace slová;*
- ✓ *prepísať slová napísané veľkými tlačenými písmenami.*

Žiaci najskôr prečítajú všetky slabiky. Pri opakovanom čítaní slabík vyfarbujú rovnakou farbou tie, ktoré tvoria slovo. Vyznačené slová prepíšu do riadka. Prepis slov je náročnejší tým, že slová v rámcikoch sú napísané iba veľkými tlačenými písmenami. Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet s danými slovami.

Riešenie: vozík, múka, kajak, koza

89/2

Žiak vie:

- ✓ *vytvoriť nové slovo doplnením písmena do daného slova;*
- ✓ *prepísať slová napísané veľkými tlačenými písmenami.*

Žiaci postupne čítajú mená detí a povedia slovo s doplnenou hláskou k. Mená (zdrobneniny) potom napíšu písaným písmom do riadkov. Žiakov upozorníme na pravopis písania vlastných mien. Nesmieme zabudnúť na kontrolu správnosti riešenia úlohy.

89/3

Žiak vie:

- ✓ *priradiť obrázok k vete, ktorú znázorňuje;*
- ✓ *dokresliť jednoduchý obrázok, ktorý znázorňuje danú vetu.*

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Odporúčame, aby žiaci najskôr prečítali všetky vety. Potom postupne priradujú každú vetu k správnej obrázku a zapíšu číslo vety do vyznačeného okienka. Vetu č. 2 (*Na lúke sú kvety.*) znázornia obrázkom. Nie je dôležitá precíznosť kresby, ale vyjadrenie obsahu vety. Rozširujúcou aktivitou môže pozorovanie obrázkov z hľadiska ročných období.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 3.

90/čítanie viet, text Kamila

Žiak vie:

- ✓ čítať predložku spolu so slovom;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať vety so správnou intonáciou.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ/-ka zameral/-a pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety, učiteľ/-ka im môže pomáhať otázkami. Odporúčame spýtať sa žiakov, či vedia určiť podľa ilustrácie, o čom bude text *Kamila*. Slabiky s novým písmenom sú vyznačené farebne, aby sa slová žiakom čítali ľahšie. Text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Pred čítaním textu odporúčame, aby si žiaci najskôr precvičili čítanie nových slov v tzv. trenažéri, žiaci ich môžu čítať opakovane. Potom čítajú vety v texte. Po opakovanom čítaní odporúčame rozprávať sa so žiakmi o obsahu textu.

90/1

Žiak vie:

- ✓ vyhľadať informáciu priamo uvedenú v texte.

Žiaci vyhľadávajú v texte mená *Zuzanky* a *Kamily* a napíšu ich do riadka. Rozširujúcou úlohou môže byť vymýšľanie ďalších mien detí prítomných na oslave. Môžeme určiť pravidlá na tvorenie mien (iba dievčenské, iba chlapčenské, mená s konkrétnou hláskou na začiatku, mená s dvomi slabikami...).

Sebahodnotenie

Žiaci sa môžu po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení zamerať na plynulosť čítania nových viet.

4. Didaktické hry

Drep – skok – „klamanie“

Cieľ hry: Precvičiť si pamäť a identifikovať slová z textu.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc. Žiak (učiteľ/-ka) hovorí slová, ktoré boli alebo neboli v prečítanom texte (napr. v texte *Kamila* v šlabikári na strane 88). Ak sa slovo nachádzalo v texte, žiaci urobia drep. Ak slovo v texte nebolo, vyskočia. Vybraný žiak skáče a robí drepy tiež, ale snaží sa pomýliť spolužiakov, preto ich robí zámerne aj s chybami. Žiaci, ktorí vedia jednoznačnú odpoveď by sa nemali dať oklamať. Žiakom vysvetlíme, že klamanie v tejto hre je dovolené, je použité zámerne, preto nehovoríme o neslušnom správaní.

Rýchle slová

Cieľ hry: Precvičiť pohotové čítanie slov (techniku čítania slov).

Pomôcky: kartičky s napísanými slovami

Postup: Učiteľ/-ka má na kartičkách napísané jednoduché slová zložené zo známych písmen. Slovo ukáže žiakom len na krátku chvíľu a potom ho skryje. Žiaci musia slovo prečítať nahlas.

Hru môže učiteľ/-ka diferencovať tak, že určí homogénnu skupinu žiakov, ktorá bude slovo čítať. Dĺžku času, kedy ukazuje slovo, mení podľa individuálnych schopností žiakov tak, aby

mal každý možnosť zažiť radosť z úspechu pri hre.

Hľadaj dvojice

Cieľ hry: Precvičiť čítanie slov, určiť význam slova – priradiť slovo k obrázku, ktorý ho znázorňuje.

Pomôcky: slová napísané na samostatných kartičkách.

Postup: Učiteľ/-ka pripraví známe slová napísané na kartičkách a obrázky, ktoré ich znázorňujú (*zajko, kosa, slnko, kvety, múka, kajak, vozík...*). Rozloží ich na zem alebo pripne na magnetickú tabuľu.

Žiaci priradujú slová k obrázkom. Slová opakovane čítajú, prípadne použijú vo vetách.

Písanie k, K (Písanie 4, s. 1 – 4)

Návrh prípravy na hodinu č. 80 – 84

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:

malé písané *k*, veľké písané *K*

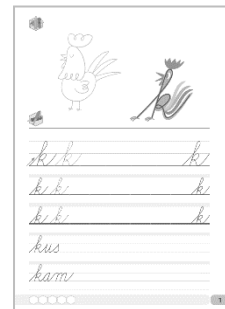
1. Didaktické ciele

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnu veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slabiky, slová a vety písaným písmom
- ✓ písať správne otáznik
- ✓ prepísať slová a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

Vnútoraná strana obálky

Štruktúra vnútornej strany obálky písanky 4 je obdobná ako v predchádzajúcej písanke. Poskytuje ďalšie dve krátke básničky, ktoré môžeme použiť ako motiváciu žiakov pri gymnastickej rozcvičke rúk pred písaním.

Nasledujú vysvetlivky použitých piktogramov ako aj zobrazenie správnej polohy písaniek



pre pravákov i ľavákov.

Strana 1

Strana je zameraná na nácvik písmena *k*. Úvodné úlohy na rozcvičenie ruky a nácvik správnej postupnosti písania písmena sú obdobné ako v predchádzajúcich písankách. Žiaci pomenujú písmeno, ktoré idú písať a niekoľkokrát ho farebne obtiahnu. Pri písmene *k* je potrebné žiakov upozorniť, že má veľkosť tvarov veľkých písmen, hoci ho pomenujeme ako malé písané *k*. Ďalej žiaci pokračujú v písaní izolovaných písmen v troch riadkoch. V prvom riadku je písmeno predpísané vo zväčšenej podobe.

V posledných dvoch riadkoch žiaci precvičujú písmeno *k* v jednoslabičných slovách v pozícii na začiatku slova. Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®*.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správnych tvarov a veľkosti písmen.

Strana 2

V prvom štvorriadkovom bloku si žiaci precvičujú písmeno *k* v slovách v rámci rôznych pozícií v slove, t. j. na začiatku, vnútri i na konci slova. Zvýšenú pozornosť je potrebné venovať najmä spojeniu v slove *oko*, pri ktorom sa skrakuje prvá časť písmena *k*. Ďalej nasleduje odpis vety. Žiaci si môžu zopakovať pravidlá o písaní viet – veľké začiatkové písmeno, znamienko za vetou. Posledný riadok je venovaný prepisu slov. Slová sú zámerne zvolené tak, aby si v nich žiaci precvičili už skôr prebrané náročnejšie spoje písmena *o* so spoluhláskou. Ak sa žiak pri písaní pomýli, nesprávne slovo (časť slova) dá do zátvorky. Učíme žiakov, aby neprečiarkovali chybné napísané slová.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie na konci strany môže byť zamerané na hodnotenie úspešnosti pri odpise vety a prepise slov.

Strana 3

Písanie tvaru písmena *K* si žiaci nacvičia na celej strane. V úvode je potrebné venovať pozornosť nácviku správnej postupnosti písania obťahovaním písmena na obrázku farbičkami, prípadne precvičeniu na tabuli, v cvičnej písanke alebo na papieri vzhľadom na to, že pri písmene *K* nie je dodržaná jednotnosť pri písaní. Žiaci píšu tvary písmena v troch riadkoch. Optimálnu veľkosť a rozstupy medzi písmenami uľahčujú žiakom bodky pod hornou linajkou v mieste, kde začínajú písať písmeno. V závere strany si žiaci striedavo precvičujú písanie písmen *K, k* ako izolovaných písmen, ale aj v slove.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií

učiteľa/učiteľky. Kritériom úspešnosti môže byť správny sklon písmen.

Strana 4

Strana je rozdelená na dve štvorriadkové časti. V prvom bloku žiaci píšu vlastné mená začínajúce sa písmenom **K**. Precvičia si tu nielen nové písmeno, ale aj pravidlo o písaní vlastných mien osôb. Úvod druhej časti je zameraný na nácvik písania otáznika. Je potrebné žiakom vysvetliť postupnosť písania a správneho umiestnenia bodky. Ďalej nasleduje odpis otázky. Pred jej písaním je vhodné vetu prečítať a dbať pri tom na správnu intonáciu. V poslednom riadku žiaci prepíšu jednoslovné opytovacie vety.

Sebahodnotenie

Sebahodnotenie na konci strany môže byť zamerané na hodnotenie úspešnosti pri písaní otáznika.

Precvičovanie k, K (PZ k Šlabikáru, s. 20)

20/1

Žiaci najskôr prečítajú všetky slabiky. Potom priradujú k slabike v prvom stĺpci slabiky z druhého stĺpca, čím skladajú zo slabík slová. Vzniknú tri slová v každej skupine slabík. Vzniknuté slová žiaci napíšu.

Riešenie: koza, komín, kotol; zámok, zákaz, zákon

Poznámka: Neznáme slová odporúčame vysvetliť spoločne so žiakmi.

20/2

Žiaci dopĺňajú do daných slov chýbajúce písmeno **K**. Vzniknuté slová prečítajú. Mená podčiarknu.

Riešenie: KAMILA, KOSA, VOZKÍ, JAZYK, NANUK, KVETY, KOSÍ, MOTYKA, MILKA, LÚKA, JANKO, SLNKO

20/3

Žiaci riešia krížovku. Obrázky pomenujú a ich názov napíšu do riadka s rovnakým číslom, aké je uvedené pri obrázku. Tajničku dopíšu od vety a vetu prečítajú.

Riešenie: 1 ZÁMOK, 2 VLAK, 3 KOLESO, 4 MOTYKA, 5 VÁZY; Na lúke sú KVETY.

Rozširujúca úloha

Žiaci opravia chybné napísanú vetu, napísanú zrkadlovito. Vetu najskôr prečítajú sprava doľava, potom ju správne napíšu do riadka. Pri riešení si môžu pomôcť vedľajšou ilustráciou.

Riešenie: Kamil má zelený vlak.

Hláska a písmená p, P (s. 91 – 93)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 85 – 87**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno p, P

Kľúčové výrazy učiva:

hláska *p* a písmená *p*, *P*, tlačený a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena **P**
- ✓ určiť pozíciu hlásky **p** v slove
- ✓ čítať slová a vety zložené zo známych písmen
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlásky a písmen p, P

Nápovedným obrázkom pri písmene P je pes.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k Šlabikáru LIPKA® na tabuľu. Odporúčame, aby učiteľ/-ka báseň používal/-a na vyučovaní častejšie, žiaci sa tak naučia motivačnú báseň naspamäť.

K novému tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky *písané i tlačené tvary nového písmena*. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena **P** (*malé tlačené p, veľké tlačené P, malé písané p, veľké písané P*), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen žiaci hovoria celý názov písmena, pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie), pozorovacích schopností žiakov (vnímanie tvarov, farieb, veľkosti a vzťahov medzi časťami ilustrácie), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilosti (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

91/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;
- ✓ povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;
- ✓ doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky;
- ✓ identifikovať hlásku **p** v slovách znázornených na ilustrácii;
- ✓ určiť pozíciu hlásky **p** na začiatku, vnútri alebo na konci slova.

Ilustrácia zachytáva Zuzku, jej otca a ospalého psíka počas daždivého dňa. Aktivitu začneme riadeným rozhovorom na tému „Čo robíme doma, keď prší“, čím navodíme osobné prepojenie žiakov s témou. Po rozhovore nasleduje samostatné pozorovanie ilustrácie a porovnávanie so skúsenosťami žiakov.

Žiaci vytvárajú päť jednoduchých viet o obrázku, pričom sa zameriavajú na slová obsahujúce hlásku **p**. Pomáha to rozvíjať fonematické uvedomovanie, slovnú zásobu a komunikačné schopnosti. Počet slov vo vetách odporúčame určiť vopred.

Ako rozširujúcu aktivitu môžu žiaci vytvoriť krátky príbeh o Zuzke a psíkovi, čím sa podporujú socioafektívne ciele (výchova k empatii, porozumeniu, rodinným hodnotám). Na ilustrácii sú tri nevyfarbené predmety: pes, lopta, šíp (na tričku). Žiaci ich pomenujú, rozdelia po slabikách, určia prítomnosť hlásky **p** a jej pozíciu (začiatok, vnútro, koniec). Pri určovaní pozície využijú rámcikové znázornenie, ktoré pomáha vizualizovať miesto hlásky v slove.

Na záver môžu predmety vyfarbiť.

Aktivita prepája jazykové, čitateľské a afektívne kompetencie.

Riešenie: V slove *pes* počujeme hlásku **p** na začiatku slova, hlásku je znázornená prvým rámcikom. V slove *lopta* počujeme hlásku **p** vnútri slova, hlásku je znázornená druhým rámcikom. V slove *šíp* počujeme hlásku **p** na konci slova, hlásku je znázornená tretím rámcikom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou **p** na začiatku slova: *papuče, pes, posteľ, poduška, počítač, prsty*;
- slová s hláskou **p** vnútri slova: *lopta, tepláky, kvapky*;
- slová s hláskou **p** na konci slova: *šíp*.

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

91/čítanie slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ prečítať slová s novým písmenom;
- ✓ prečítať slovo so spoluhláskovou skupinou.

Čítanie slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. Slabika s novým písmenom je v slove farebne odlišená. Je to systémový prvok použitý v celej prvej časti *Šlabikára LIPKA®*. Ak sa však v slove nachádza nové písmeno v dvoch slabikách po sebe, je farebne zvýraznená iba jedna z nich. To preto, aby žiaci videli nové slovo, ktoré je farebne „rozdelené“ na slabiky a jednoduchšie sa im čítalo. Čítanie náročnejších slov so

spoluhláskovými skupinami (*kvapky, kvapkajú*) odporúčame dôkladne precvičiť v trenažéri, aby ich žiaci plynulo čítali vo vetách. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť orientáciu v texte, žiaci vyhľadávajú určené slová, prípadne ich porovnávajú (ktoré slabiky sú rovnaké, ktoré odlišné).

91/čítanie viet, text Ospalý pes

Žiak vie:

- ✓ *čítať vety s novými slovami;*
- ✓ *čítať slová s predložkami splyvavou výslovnosťou;*
- ✓ *používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.*

Nový text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Pri priamej reči môže meniť intonáciu hlasu, aby sa čítanie stalo pre žiakov zaujímavejším.

Odporúčame výrazne meniť intonáciu pri čítaní otázky a zvolacej vety.

Po prečítaní textu odporúčame viesť o ňom so žiakmi rozhovor. Žiaci by mali povedať, či sa im text páčil a prečo. Potom nový text čítajú žiaci. Sú v ňom použité nové slová z trenažera, ktoré si žiaci vopred precvičili. Nový text je zameraný na zvládnutie techniky čítania slov s novým písmenom, žiakov však môžeme upozorniť na dodržiavanie správnej intonácie pri čítaní viet (voľíme individuálny prístup).

Žiakov nesmieme zabudnúť pochváliť za ich prácu.

91/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ *čítať slová napísané písaným písmom.*

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku a tvorenie viet s danými slovami. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri čítaní otázky a zvolania.

92/1

Žiak vie:

- ✓ *priradiť slovo k obrázku, na ktorom je znázornené;*
- ✓ *napísať slovo znázornené na obrázku.*

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Odporúčame, aby žiaci najskôr prečítali slová v rámečkoch, potom pomenovali obrázky. Slovo so správnym obrázkom môžu spojiť čiarou, bude to pomôcka pri písaní slova pod obrázok. Písanie odporúčame zadať ako samostatnú prácu, pretože slová v rámečkoch môžu žiakom pomôcť ako predloha. Prácu žiakov spoločne skontrolujeme a individuálne pochválime žiakov, ktorí pracovali celkom samostatne.

Riešenie: lampa, lopata, púpava

92/2

Žiak vie:

- ✓ zložiť slová z daných slabík;
- ✓ napísať niektoré z vytvorených slov.

Z každej dvojice slov žiaci napíšu jedno slovo do riadka.

Riešenie: poláme, povala, pilujú, pijeme

92/3

Žiak vie:

- ✓ vytvoriť nové slovo zámenou prvého písmena slova za **P**;
- ✓ napísať podľa predlohy nové slová veľkými tlačenými písmenami.

Úlohu odporúčame riešiť najskôr spoločne ústne, potom formou samostatnej práce (všetci alebo niektorí žiaci).

Riešenie: LUK – PUK, VÍLA – PÍLA

92/4

Žiak vie:

- ✓ nájsť informáciu priamo uvedenú v texte;
- ✓ vyfarbiť obrázky podľa obsahu viet.

Úloha má diagnostický charakter. Odporúčame zadať ju ako samostatnú prácu.

Sebahodnotenie

Pri sebahodnotení odporúčame zamerať sa na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

93/čítanie viet, text Lopta

Žiak vie:

- ✓ povedať aspoň 5 viet o ilustrácii;
- ✓ čítať slová so spoluhláskovými skupinami;
- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ zameral pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety, učiteľ im môže pomáhať otázkami. Práca s ilustráciou by mala smerovať k tomu, aby žiaci o nej vedeli samostatne vytvoriť 5 viet. Rozprávanie dáva priestor na plnenie afektívnych cieľov a na medzipredmetové vzťahy. Slabika s novým písmenom je vyznačená farebne, aby sa slová žiakom čítali ľahšie. Nové slová sú napísané v tzv. trenažéri, žiaci ich môžu opakovane čítať. Odporúčame zamerať sa najmä na plynulé čítanie slov so spoluhláskovými skupinami. So slovom *poskakuje* môžeme pracovať viac, žiaci môžu tvoriť nové slová výmenou predpony po- v slove, napr. *vyskakuje preskakuje, nadskakuje, zoskakuje...* Text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie ako vzor. Odporúčame porozprávať sa o počutí textu ešte pred čítaním samotného textu žiakmi, aby sme mali istotu, že žiaci rozumejú všetkým slovám a pochopili aj obsah textu. To im umožní ľahšie čítanie nových slov.

Včielkina úloha je zameraná na opakovanie určovania počtu slabík v slovách.

93/1

Žiak vie:

✓ *vyhľadať informácie priamo uvedené v texte;*

✓ *vyznačiť dvojice rovnakých slov napísaných tlačeným i písaným písmom.*

Úloha je zameraná na prvú úroveň porozumenia textu, jej riešenie nie je pre žiakov náročné, preto ju môžeme zadať ako samostatnú prácu. Riešenie úlohy odporúčame kontrolovať spoločne.

Pochválime žiakov za samostatnosť pri práci.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

4. Didaktické hry

Povedz vetu

Cieľ hry: Precvičiť tvorenie viet s daným slovom.

Pomôcky: loptička

Postup: Žiaci si sadnú do kruhu. Učiteľ/-ka určí toho, ktorý začne hru a dá mu do ruky malú loptičku.

Žiak povie slovo s hláskou **p** a hodí loptičku niektorému zo spolužiakov v kruhu. Ten slovo zopakuje a použije ho vo vete. Učiteľ/-ka môže vopred určiť minimálny počet slov vo vete. Žiak, ktorý povedal vetu, vymyslí ďalšie slovo s hláskou **p** a hodí loptičku ďalšiemu. Hra pokračuje, až kým sa nevystriedajú všetci žiaci alebo neuplynie časový limit určený na hru.

Vety spia

Cieľ hry: Zoradiť správne slová do viet, precvičiť čítanie viet.

Pomôcky: vety napísané na kartičkách po jednotlivých slovách, pričom je každá veta napísaná inou farbou.

Postup: Učiteľ/-ka napíše na kartičky vety, každé slovo zvlášť a rozdá ich žiakom. Každá veta by mala byť napísaná inou farbou alebo iným typom písma. Najvýhodnejšie je, aby mal každý žiak jedno slovo. Žiaci slová najskôr prečítajú. Potom učiteľ/-ka povie: „*Vety spia, ale zobudí sa veta: Paula nosí púpavy.*“ Žiaci, ktorí majú dané slová, prídu pred tabuľu a zoradia sa tak, aby vytvorili vetu. Ostatní žiaci vetu prečítajú.

Na detektíva

Cieľ hry: Precvičiť čítanie známych slov.

Pomôcky: Slová napísané na tabuli alebo na kartičkách sú poukladané (napr. na zemi) tak, aby ich všetci žiaci videli.

Postup: Na tabuli sú v riadkoch napísané známe slová. Slová v každom riadku sú napísané inou farbou a v riadku sa neopakujú. Žiaci najskôr všetky slová prečítajú. Potom im učiteľ/-ka kladie rôzne otázky, napríklad: *Kto z vás šikovný je detektív a zistí, v ktorom riadku sa*

nachádza slovo *pes*? Na ktorom mieste v zelenom riadku je slovo, ktoré počujeme vo vete: „Nová lopata je zelená.“? (Na tabuli je slovo *lopata*.)

Písanie p, P (Písanie 4, s. 5 – 8)

📄 Návrh prípravy na hodinu č. 85 – 87

Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:

malé písané *p*, veľké písané *P*

1. Didaktické ciele

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnu veľkosťou
- ✓ písať slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami;
- ✓ odpísať slová a vety písaným písmom
- ✓ prepísať slová a vety písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky

Strana 5

Po rozcvičení ruky na úvodnej ilustrácii žiaci tvar písmena malého písaného *p* na obrázku niekoľkokrát obtiahnu farbičkami, aby si precvičili postupnosť písania. Ďalej píšú v prvom zväčšenom riadku a v ďalších dvoch riadkoch štandardnej veľkosti. Posledné dva riadky sú venované precvičovaniu písmena v slovách. Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®*.



Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Kritériom úspešnosti môže byť dodržiavanie správnej spodnej dĺžky písmena.

Strana 6

Na strane si žiaci precvičujú písmeno *p* a jeho spoje s inými písmenami v slovách v pozícii

na začiatku a vnútri slova. Na strane sú zaradené aj slová s náročnejším spojom písmena *o* s písmenom *p*.

V druhej časti strany je v jednom riadku predpísaná opytovacia veta. Učiteľ/-ka môže riadok pod ňou využiť dvojakým spôsobom. Žiaci môžu vetu jednoducho odpísať a precvičia si tak písanie opytovacej vety. Typ tejto vety však môže mnohým žiakom evokovať odpoveď na ňu. Žiaci, ktorí to zvládnu, môžu vytvoriť krátku odpoveď na otázku a napísať ju formou autodiktátu. V poslednom riadku si žiaci precvičujú prepis slov s novým písmenom.

Sebahodnotenie

V rámci sebahodnotenia po skončení práce na strane sa žiaci môžu zamerať na správne rozostupy medzi slovami v napísanej vete.

Strana 7

Pred písaním písmena *P* je vhodné porovnať ho s tvarom malého písaného *p*. Prispeje to k lepšej fixácii písmena. Písmeno na obrázku niekoľkokrát obtiahnu farbičkami, aby si precvičili správny postup písania, tak, ako ho predtým vysvetlil/-a učiteľ/-ka. Potom žiaci píšú písmeno v troch riadkoch s pomocnými bodkami označujúcimi začiatok písania. V ďalšom riadku píšú striedavo tvary *P*, *p*. Posledný riadok je venovaný precvičovaniu písmena na začiatku slova. Pri tomto slove odporúčame upozorniť žiakov na to, že spoje s písmenom *P* sa nepíšu jednotážne. Spôsob pripojenia učiteľ/-ka vopred vysvetlí a ukáže.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho sklonu písmen.

Strana 8

Strana je rozdelená do dvoch štvorriadkových častí. V prvej časti si žiaci precvičujú písanie vlastných mien začínajúcich sa na preberané písmeno v spojoch so samohláskou a na zopakovanie už skôr prebratých písmen a spojov v slovách. Druhá časť strany je venovaná precvičeniu odpisu a prepisu viet. Žiaci ju vypracujú samostatne a učiteľ ju môže využiť aj na priebežnú diagnostiku písania u jednotlivých žiakov. Ak sa žiak pri písaní pomýli, nesprávne slovo (časť slova) dá do zátvorky. Učíme žiakov, aby neprečiarkovali chybné napísané slová. Po skončení písania určeného úseku si žiaci znova samostatne prečítajú a skontrolujú napísané slová.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce vypracujú sebahodnotenie podľa pokynov učiteľa/učiteľky. Kritériom môže byť úspešnosť pri odpise a prepise viet.

Precvičovanie p, P (PZ k Šlabikáru, s. 21)**21/1**

Žiaci najprv prečítajú slovo. Odporúčame povedať ho po hláskach. Potom vyfarbia všetky písmená tvoriace dané slovo v rámečku s písmenami.

Poznámka: Písmená v rámečku sa nachádzajú v rovnakom poradí ako tvoria slovo.

21/2

Žiaci prečítajú oznamovaciu vetu. Zmenia ju na opytovaciu vetu a vetu napíšu. Novú vetu prečítajú. Žiakov upozorníme na správnu intonáciu pri čítaní oboch viet.

Riešenie: Má Pavol novú loptu?

21/3

Žiaci skladajú slová z písmen v rámečkoch. Môžu si pomôcť obrázkami. Slová napíšu. Potom vyfarbia obrázky, ktorými sú slová znázornené.

Poznámka: Vytvorené slovo musí obsahovať všetky dané písmená.

Riešenie: pavúk, lopta

Rozširujúca úloha

Žiaci najskôr prečítajú všetky vety, určia ich podľa rovnakej farby čiar, ktoré spájajú časti viet. Potom pozorujú obrázok. Podľa informácie uvedenej v každej vete (čo ktoré dieťa kupuje) pomenujú deti na ilustrácii. Mená detí dopíšu do obrázka.

Riešenie: Paula kupuje peknú lampu. Zita kupuje nový opasok. Samo kupuje malú loptu. Pavol kupuje malý vlak.

Poznámka: V pravej hornej časti strany sa nachádzajú dominové karty na vystrihnutie.

Žiaci môžu skladať domino a zároveň si precvičovať určovanie prvej hlásky v slove.

Hláska a písmená š, Š (s. 94 – 96)

📄 **Návrh prípravy na hodinu č. 88 – 90**

Je dostupný ako samostatný dokument online: www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Termíny, ktoré si má žiak osvojiť (na základe pochopenia pojmu):

písmeno š, Š

Kľúčové výrazy učiva:

hláska š a písmená š, Š, tlačенý a písaný tvar písmena, malé a veľké písmeno, nápovedný obrázok, slabika, slovo, veta

1. Didaktické ciele

- ✓ poznať a čítať všetky tvary písmena Š
- ✓ identifikovať hlásku š v slovách
- ✓ určiť pozíciu hlásky š v slove
- ✓ čítať slová so spoluhláskovými skupinami
- ✓ samostatne čítať vety so správnou intonáciou
- ✓ čítať s porozumením
- ✓ súvislo rozprávať o ilustrácii
- ✓ dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky
- ✓ rozvíjať svoje komunikačné spôsobilosti
- ✓ rozvíjať aktívnu slovnú zásobu
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky alebo spolužiakov

2. Vyvodenie hlásky a písmen š, Š

Nápovedným obrázkom pri písmene Š je *šašo*.

Motivačná báseň sa viaže na nápovedný obrázok. Je v nej veľa slov s novou hláskou, ktoré sú určené na precvičovanie fonematického uvedomovania si novej hlásky v hovorenej reči. Učiteľ/-ka premietne báseň z aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®* na tabuľu. Odporúčame s motivačnou básňou pracovať na začiatku každej hodiny, aby sa ju žiaci postupne naučili naspamäť.

K novému tvaru písmena na strane (veľké tlačené bezpätkové písmeno) pribudne nápovedný obrázok a všetky *písané i tlačené tvary nového písmena*. Žiakom „predstavíme“ – pomenujeme všetky tvary písmena Š (*malé tlačené š, veľké tlačené Š, malé písané š, veľké písané Š*), ktoré žiaci opakujú. Pri pomenovaní názvov písmen žiaci hovoria celý názov písmena, pri čítaní písmen v texte vyslovujú iba hlásky.

Úvodná ilustrácia je tematicky zameraná tak, aby poskytovala priestor na rozvoj zrakového vnímania (vnímanie detailov ilustrácie), pozorovacích schopností žiakov (vnímanie tvarov, farieb, veľkosti a vzťahov medzi časťami ilustrácie), rozvoj komunikačných a vyjadrovacích spôsobilostí (rozšírenie slovnej zásoby, tvorenie viet podľa určeného zadania). Je vhodná na využitie medzipredmetových vzťahov a plnenie cieľov prierezových tém.

3. Návrh didaktického postupu

94/úvodná ilustrácia

Žiak vie:

- ✓ *povedať hlavné znaky pozorovaného objektu;*
- ✓ *povedať o ilustrácii aspoň 5 viet;*
- ✓ *doplniť rozprávanie na základe otázok učiteľa/učiteľky;*
- ✓ *identifikovať hlásku š v slovách znázornených na ilustrácii;*
- ✓ *určiť pozíciu hlásky š na začiatku, vnútri alebo na konci slova.*

Na ilustrácii je Zuzanka s tetou Natašou, ktorá šije. Zuzanka ju pozoruje pri práci. Úlohu odporúčame začať rozhovorom o šikovnosti a vzájomnej pomoci, o tom, čo znamená byť zručný a ako si ľudia navzájom pomáhajú. Po rozhovore si žiaci pozorne prezrú ilustráciu a porovnajú zobrazenú situáciu so svojimi vlastnými skúsenosťami.

Pri tvorbe viet by sa žiaci mali zamerať na slová, ktoré obsahujú hlásku š, a vytvoriť s nimi slovné spojenia a jednoduché vety. Vety by mali mať vopred určený minimálny počet slov a mali by ich tvoriť samostatne. Aktivitu možno obohatiť tvorbou príbehu – napríklad o šití šiat pre šaša – čím sa rozvíja predstavivosť a schopnosť súvislého vyjadrovania. Cieľom je zároveň rozvoj pozitívnych postojov, empatie a hodnotenie ľudskej práce.

Na ilustrácii sú tri nevyfarbené predmety: šaty, košík a vankúš. Žiaci ich pomenúvajú, rozkladajú na slabiky a určujú, či počujú hlásku š. Následne určia, kde sa hláska v slove nachádza – na začiatku, vnútri alebo na konci. Pomáha im pri tom grafické znázornenie pozície hlásky prostredníctvom rámečkov s vyfarbenými časťami. Na záver môžu obrázky vyfarbiť.

Riešenie: V slove *šaty* počujeme hlásku š na začiatku slova, hláska je znázornená prvým rámečkom.

V slove *košík* počujeme hlásku š vnútri slova, hláska je znázornená druhým rámečkom. V slove *vankúš* počujeme hlásku š na konci slova, hláska je znázornená tretím rámečkom.

Slovná zásoba, ktorá je znázornená na ilustrácii:

- slová s hláskou š na začiatku slova: *šašo, šaty, šije, špendlík;*
- slová s hláskou š vnútri slova: *košík, šašo, náušnice, uši;*
- slová s hláskou š na konci slova: *vankúš.*

Žiaci môžu vymyslieť aj iné slová s novou hláskou, ktoré sú znázornené na ilustrácii, prípadne s ňou súvisia.

94/čítanie slov s novým písmenom

Žiak vie:

- ✓ *prečítať slová s novým písmenom;*
- ✓ *prečítať slová so spoluhláskovými skupinami.*

Čítanie slov s novým písmenom žiaci nacvičujú v tzv. trenažéri. Slabika s novým písmenom je v slove farebne odlišená. V slove *ušije* je pri delení slov na slabiky použité oddelenie slovnej predpony **u-**. Ako rozširujúcu úlohu odporúčame zaradiť tvorenie nových slov pomocou predpôn (*ušije, našije, vyšije, prišije, došije, zošije...*).

94/čítanie viet, text Šaty

Žiak vie:

- ✓ čítať vety s novými slovami;
- ✓ čítať predložku spolu so slovom;
- ✓ používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.

Nový text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor. Dôraz kladie na splývavú výslovnosť predložky so slovom. Potom čítajú žiaci. V texte sú použité nové slová z trenažéra, ktoré si žiaci vopred precvičili. Pri čítaní viet dbáme na plynulé čítanie slov so spoluhláskovými skupinami a správnu intonáciu a plynulosť čítania. Žiakov pochválime za snahu o bezchybné čítanie nového textu.

94/čítací riadok

Žiak vie:

- ✓ čítať slová napísané písaným písmom.

Rozširujúcou aktivitou pri riešení úlohy môže byť orientácia v riadku. Úlohou na rozvoj čítania s porozumením je vyhľadávanie daných slov v texte, vyznačenie slova, ktoré v texte nebolo, tvorenie viet s danými slovami (porozumenie významu slova).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri plynulom čítaní nových viet.

95/čítanie viet, text Škola

Žiak vie:

- ✓ čítať slovo so spoluhláskovou skupinou;
- ✓ čítať slová s predložkami splývavou výslovnosťou;
- ✓ používať primeranú intonáciu pri čítaní viet podľa ich komunikačného zámeru.

Pred čítaním nového textu odporúčame, aby učiteľ/-ka zameral/-a pozornosť žiakov na ilustráciu v hornej časti strany. Žiaci tvoria vety, učiteľ/-ka im môže pomáhať otázkami. Slabika s novým písmenom je vyznačená farebne, aby sa slová žiakom čítali ľahšie. Ak sa však v slove nachádza nové písmeno v dvoch slabikách po sebe, je farebne zvýraznená iba jedna z nich. To preto, aby žiaci videli nové slovo farebne „rozdelené“ na slabiky a jednoduchšie sa im čítalo. Nové slová sú napísané v tzv. trenažéri, žiaci ich môžu opakovane čítať. Text najskôr prečíta učiteľ/-ka, aby žiaci počuli správnu intonáciu a plynulé čítanie viet ako vzor (je tam opytovacia veta s klesavou melódiou). Potom čítajú žiaci. Odporúčame rozprávať sa so žiakmi o obsahu textu a využiť ho na plnenie socioafektívnych (výchovných) cieľov.

95/1

Žiak vie:

- ✓ priradiť tlačenu podobu slova k písanému tvaru.

Odporúčame dodržať farebné značenie slov kvôli lepšej orientácii sa pri čítaní vytvorených dvojíc slov. Rozširujúcou aktivitou môže byť tvorenie viet s danými slovami alebo

hľadanie iných slov s rovnakým významom (synonymá).

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 1.

96/1

Žiak vie:

✓ *vyznačiť písmeno š v texte.*

Text rečnovanky nie je určený na čítanie žiakom, preto odporúčame rečnovanku najskôr prečítať, aby žiaci vedeli o čom je. Krúžkovanie písmena š odporúčame zadať ako samostatnú prácu. Nesmieme zabudnúť na kontrolu správnosti riešenia úlohy. Odporúčame, aby sa žiaci naučili rečnovanku naspamäť.

96/2

Žiak vie:

✓ *prečítať slová a vysvetliť ich význam;*

✓ *vytriediť slová s názvami potravín.*

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Okrem prečítania slov musia porozumieť ich významu, aby vedeli správne vyriešiť úlohu.

Riešenie: šalát, kaša, špenát, šunka, lokše

96/3

Žiak vie:

✓ *doplniť do slov správne písmeno podľa významu slova.*

Tento typ úlohy žiaci riešia po prvýkrát. Odporúčame úlohu riešiť spoločne. Rozširujúcou úlohou môže byť tvorenie viet s danými slovami alebo tvorenie skupín slov podľa daného pravidla, napríklad slová s dĺžňom, slová s dvomi slabikami, slová s piatimi písmenami...

96/4

Žiak vie:

✓ *vyhľadať informácie priamo uvedené v texte.*

Odporúčame najskôr opísať situáciu na obrázkoch, potom prečítať otázky. Odpovede žiaci môžu vyznačiť samostatne.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce a jej spoločnom vyhodnotení vyfarbia dieliky v sebahodnotení. Odporúčame sa zamerať na úspešnosť pri riešení úlohy 4.

4. Didaktické hry

Drep – skok –, klamanie“

Cieľ hry: Precvičiť si pamäť a identifikovať slová z textu.

Postup: Žiaci sa postavia vedľa lavíc. Žiak (učiteľ/-ka) hovorí slová, ktoré boli alebo neboli

v prečítanom texte (napr. v texte *Škola* v šlabikári na strane 95). Ak sa slovo nachádzalo v texte, žiaci urobia drep. Ak slovo v texte nebolo, vyskočia. Vybraný žiak skáče a robí drepy tiež, ale snaží sa pomýliť spolužiakov, preto ich robí zámerné aj s chybami. Žiaci, ktorí vedia jednoznačnú odpoveď, by sa nemali dať oklamať.

Žiakom vysvetlíme, že klamanie v tejto hre je dovolené, je použité zámerné, preto nehovoríme o neslušnom správaní.

Rýchle slová

Cieľ hry: Precvičiť pohotovú čítanie slov (techniku čítania slov).

Pomôcky: kartičky s napísanými slovami

Postup: Učiteľ/-ka má na kartičkách napísané jednoduché slová zložené zo známych písmen. Slovo ukáže žiakom len na krátku chvíľu a potom ho skryje. Žiaci musia slovo nahlas prečítať.

Hru môže učiteľ/-ka diferencovať tak, že určí homogénnu skupinu žiakov, ktorá bude slovo čítať. Dĺžku času, kedy ukazuje slovo, mení podľa individuálnych schopností žiakov tak, aby mal každý možnosť zažiť radosť z úspechu pri hre.

Živé vety

Cieľ hry: Zložiť vetu z daných slov.

Pomôcky: vety napísané na kartičkách, na každej kartičke je jedno slovo z vety, pričom je každá veta napísaná inou farbou.

Postup: Učiteľ/-ka rozdá žiakom kartičky, žiaci najskôr prečítajú všetky slová. Potom učiteľ/-ka povie: *K tabuli príde veta...* (Např. *Nataša píše vety*. Na kartičkách je veta napísaná po slovách.) Žiaci, ktorí majú niektoré slovo z vety, prídu pred tabuľu. Tam sa zoradia tak, aby slová vytvorili danú vetu. Ostatní žiaci vetu prečítajú a skontrolujú správnosť riešenia. Zložené vety odporúčame uložiť napríklad na zem, aby s nimi žiaci mohli neskôr ďalej pracovať.

Čierny Peter

Cieľ hry: Pozorne sledovať čítaný text a rozlišovať jednotlivé vety.

Pomôcky: šlabikár (iný text).

Postup: Učiteľ/-ka sa vopred dohodne so žiakmi, koľko viet bude každý čítať (zo začiatku je vhodné čítať iba jednu vetu). Určí tiež poradie čítajúcich (např. postupne ako sedia za sebou). Potom žiaci samostatne čítajú vety zo šlabikára. Kto sa „stratí“ pri čítaní viet, je *Čierny Peter*. Spolužiaci mu ukážu, ktorú vetu má prečítať. Pri hre je dôležité, aby každý čítal aspoň dvakrát. Tak dáme šancu každému zažiť pocit úspechu a radosti z čítania.

Písanie š, ť (Písanie 4, s. 9 – 11)

 **Návrh prípravy na hodinu č. 88 – 90**

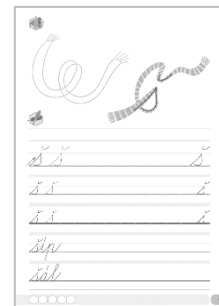
Je dostupný ako samostatný dokument online:

www.aitec.sk/materialy-nova-lipka

Elementárne písanie:
písanie písmen slovenskej abecedy.

Kľúčové výrazy učiva:

malé písané š, veľké písané Ť



1. Didaktické ciele

- ✓ písať samostatne a správne všetky tvary nového písmena
- ✓ písať písmená v správnom sklone a so správnu veľkosťou
- ✓ písať slabiky a slová s pravidelnými rozstupmi medzi písmenami
- ✓ odpísať slová a vety písaným písmom
- ✓ prepísať slová písaným písmom podľa tlačenej predlohy
- ✓ pracovať podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky



Strana 9

Na strane 9 sa žiaci naučia písať tvary písmena š. Písanie tvaru písmena š nie je pre žiakov náročné, pretože s tvarom malého písaného písmena s sa už stretli. Žiakom však zdôrazníme, že písmeno š nie je s s mäkčeňom, ale obe písmená sa píšu podobne. Upozorniť ich treba na správne umiestnenie mäkčeňa a na správne pripojenie k iným písmenám. Pomôckou pri písaní mäkčeňa je pomocná linajka. Pred písaním si žiaci rozcvičia ruku na úvodnej ilustrácii, a potom farebnými pastelkami nacvičia postupnosť písania obťahovaním písmena na obrázku. Ďalej pokračujú v písaní písmena v rámci izolovaných tvarov a jednoslabičných slov. Pri nácviku písania písmen je vhodné použiť *Písanie* – program na nácvik písania písaných tvarov písmen, ktorý je súčasťou aitec offline k *Šlabikáru LIPKA®*.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Kritériom hodnotenia môže byť správne umiestnenie mäkčeňa.

Strana 10

Podobný postup ako pri nácviku malého písaného š môžeme uplatniť aj na nasledujúcej strane pri jeho veľkom tvare. Po nácviku písmena nasleduje jeho striedavé písanie s písmenom Ť, ktoré je zamerané na dodržiavanie písania mäkčeňa len pri písmene Š. V poslednom riadku si žiaci precvičia písanie vlastného mena s novým písmenom na začiatku

slova. Správne pripojenie k nasledujúcej samohláske je potrebné pripomenúť.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce na strane vypracujú sebahodnotenie podľa inštrukcií učiteľa/učiteľky. Môžu hodnotiť svoju úspešnosť na základe dodržiavania správneho sklonu písmen.

Strana 11

Celá strana je zameraná na precvičovanie písmen š, ť v slovách. V prvej časti žiaci odpisujú vety, v ktorých sa nachádzajú slová s výskytom precvičovaných písmen. Pri písaní viet je dôležité upozorniť žiakov na základné pravidlá pri ich písaní (veľké začiatkové písmeno, znamienko za vetou). Druhá časť strany môže mať diagnostický charakter. Žiaci prepisujú jednoslabičné a dvojslabičné slová. Ak sa žiak pri písaní pomýli, nesprávne slovo (časť slova) dá do zátvorky. Učíme žiakov, aby neprečiarkovali chybné napísané slová. Po skončení písania určeného úseku si žiaci znova samostatne prečítajú a skontrolujú napísané slová.

Sebahodnotenie

Žiaci po skončení práce vypracujú sebahodnotenie podľa pokynov učiteľa/učiteľky. Kritériom môže byť úspešnosť pri prepise slov.

Precvičovanie š, ť (PZ k Šlabikáru, s. 22)

22/1

Žiaci hľadajú slová, ktoré sú znázornené na obrázku. Obrázok a slovo, ktoré k nemu patrí, môžu vyfarbiť rovnakou farbou.

Riešenie: šaty, šišky, košík, zošit

22/2

Žiaci priradujú ku každej slabike z prvého riadka jednu slabiku z druhého riadka tak, aby vzniklo zmysluplné slovo. (Vznikne šesť slov.) Slová, ktoré vzniknú spojením slabík, žiaci napíšu do riadka.

Riešenie: šatka, košík, šalát, muška, zošit, škola

Poznámka: Žiaci si môžu slabiky najprv označovať farebnými bodkami a až potom ich vyfarbia.

22/3

Žiaci si prečítajú časti viet. Určia tie časti, ktoré patria k sebe a vyfarbia ich rovnakou farbou. Vety prečítajú.

Obrázok vedľa úlohy 3 je zábavný obrázok, ktorý slúži najmä na spestrenie strany a má ilustračný charakter. Žiaci však o ňom môžu tvoriť vety podľa zadania učiteľa/učiteľky.

Rozširujúca úloha

Žiaci prečítajú vety. Potom kreslia obrázok podľa obsahu viet.

Poznámka: Žiaci nakreslia obrázok podľa svojich schopností.